

# niedziela



TYGODNIK KATOLICKI

NR19 • ROK LII • INDEX 367176 • 10 V 2009 • CENA 4,00 ZŁ (w tym 7% VAT)

## WIELKA NOWENNA FATIMSKA



przygotowanie  
do 100-lecia objawień  
Matki Bożej w Fatimie

13 maja 2009

13 maja 2017



# Kościół w Ziemi Świętej czeka na Benedykta XVI

Główne tematy papieskiej pielgrzymki do ziemi Zbawiciela: w Jordanii Ojciec Święty będzie mówił o Kościele, w Jerozolimie – o pokoju, w Betlejem – o życiu, a w Nazarecie – o rodzinie

Z bp. Giacinto-Boulos Marcuzzo – wikariuszem generalnym Patriarchy Łacińskiego dla Izraela – rozmawia Włodzimierz Rędzioch

Str. 10-11

مرحباً بقداسة الجبر الأعظم  
كتوس السادس عشر  
ض المقدسة من ٨ إلى ١٥ أيار ٢٠٠٩  
The Holy Land Welcomes His Holiness  
Pope Benedict XVI  
On His Pilgrimage To The Holy Land  
8 - 15 May 2009  
Holy Sepulchre Church  
Nativity Church  
Annunciation Church  
Holy Land (Nazareth)

## Raport: służba zdrowia Kto na kim oszczędza

14-15

Rząd Tuska zachowuje się tak, jakby nie wiedział, że pod względem nakładów publicznych na ochronę zdrowia jesteśmy w ogniu Europy  
Alicja Dołowska

## Nigdy więcej in vitro

18-19

Wielu małżonków, którzy zetknęli się z metodą in vitro, mówi: Nigdy więcej!  
Witold Dudziński

## Polska ma 211 bożogrobców

26

W Łowiczu, pod przewodnictwem Prymasa Polski, odbyła się uroczysta inwestytura Zakonu Rycerskiego Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie, mającego ponad 900-letnią historię  
Lidia Dudkiewicz

## Widziane z Senatu Klaps a prawa dziecka

28

Najważniejszym prawem dziecka jest kochająca rodzina. Dzieci to lustro, odbicie zachowań dorosłych  
Czesław Ryszka

## Świńska sprawa

29

Wirusa świńskiej grypy nie należy bagatelizować, ale trzeba koniecznie zachować zdrowy rozsądek  
Ks. Paweł Rozpiątkowski



## Niech Serce Twe Niepokalane zmieni świat!

Rozpoczyna się, trwająca dziewięć lat, Wielka Nowenna Fatimska, inaugurująca przygotowania do 100. rocznicy objawień w Fatimie

Z ks. Krzysztofem Czapłą SAC rozmawia ks. inf. Ireneusz Skubiś  
Str. 12-13

## Nowa ustawa medialna Ile misji bez abonamentu?

W Sejmie odbyło się pierwsze czytanie nowego projektu ustawy medialnej, która znosi zapis o poszanowaniu wartości chrześcijańskich

Wiesława Lewandowska  
Str. 16-17





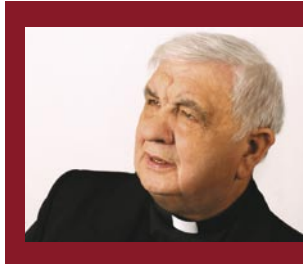
## Granice krytyki

Ks. Ireneusz Skubiś

Zauważamy od jakiegoś czasu wzmocnienie ataków na prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego m.in. ze strony posła PO Janusza Palikota. Chciałbym zwrócić uwagę, że chodzi tu o głowę państwa, człowieka wybranego przez nas na najwyższe stanowisko w kraju, a więc uosabiającego cały majestat RP, osobę, której należą się najwyższe honory państwowe i najwyższe uprawnienia, o czym mówi Konstytucja RP. Takie ataki zauważane są zresztą nie od dziś, do tego media prześcigają się w publikacji najrozmaitszych rankingów osłabiających prestiż głowy państwa, w preparowaniu najróżniejszych zarzutów pod jego adresem i rozsiewaniu plotek. Wyłania się z tego szczególnie obraz kultury politycznej, jaka w naszym kraju zapanowała. Okazuje się, że środki przekazu – narzędzia komunikacji międzyludzkiej, zamiast pełnić szczytną rolę informatorów, są narzędziami wznecającymi kurz na trudnej drodze do wspólnego dobrego celu. I przez te tumany kurzu często tego celu nie widzimy. Relacje medialne graniczą dziś nieraz ze zwykłym chuligaństwem, co powoduje, że jesteśmy świadkami wielkiego cyrku i targowiska.

Oczywiście, zawsze ludziom na tzw. świeczniku świat przygląda się z większą uwagą i nigdy nie będzie tak, że wszystko w nich wszystkim się podoba. Musi jednak istnieć jakaś granica krytyki. Nie może być tak, że wszystko wolno bezkarnie niszczyć. Takiego sposobu postępowania należy się bać. Gdzie tu bowiem zachowane są najbardziej podstawowe zasady moralne, jak choćby ta, że każdy człowiek ma prawo do szacunku i troski ze strony państwa?! Musimy zadbać o ten szacunek dla naszych poniewieranych przez media braci, a tym bardziej dla osób, które przez nas zostały wybrane na znaczące stanowiska w państwie. Nikt nie ma prawa ich w taki sposób traktować. Krytyka powinna być wyrażana w sposób kulturalny i godny i, oczywiście, powinna być uzasadniona, a nie zawierać złośliwe domysły czy posądzenia.

Podobne zwyczaje nastąpiły u nas i w innych dziedzinach, m.in. w tej związanej z lustracją. I na nic zdają się podstawy prawne – zasada domniemania niewinności, wskazówki Ojca Świętego (przypomnijmy sobie słowa Benedykta XVI wygłoszone w Warszawie) czy apele Kościoła. Posądzenia o współpracę z SB nie ustają, zwłaszcza wobec osób znaczących. Skutkiem tego tak wielu ludziom praktycznie na zawsze już odbiera się dobre imię, a nawet tożsamość, skazuje na społeczną banicję. Kwitnie oszczerstwo i donosicielstwo – bo to przynosi natychmiastowy, zamierzony skutek.



*Nie może być tak, że wszystko wolno bezkarnie niszczyć*

Gdzie nasza moralność chrześcijańska, gdzie sumienie...

Porządek prawny został dziś postawiony w przedziwnym świetle. Zauważa się, że dziennikarz często upatrywa sobie ofiarę, długo chodzi koło niej, szuka, śledzi i w pewnym momencie dokonuje publicznego odkrycia: oto mamy zło-dzieja, przestępcę... A przecież dziennikarz nie jest prokuratorem, nie musi być nawet prawnikiem! I tworzy się społeczeństwa ludzi, którzy śledzą. Pamiętamy z Ewangelii, że gdy Pan Jezus nauczał, „oni Go śledzili”, przyglądali się bacznie, żeby coś złego o Nim powiedzieć (por. Mk 3, 2; Łk 6, 7; 14, 1; 20, 20). Są tacy dziennikarze, o których można powiedzieć to samo. Tak śledzi się m.in. o Tadeusza Rydzyka, bo on komuś nie pasuje i potrzeba o nim napisać coś złego. Postawmy się w sytuacji ofiary, człowieka, który jest śledzony... A przecież są organy ścigania, policja, prokuratura, są kontrolne służby państwowe – i to jest ich praca! Jak będziemy się czuli w państwie, w którym ktoś za nami chodzi, donosi, śledzi... Broniąc się, czy sami nie staniemy się również donosicielami? Docho-dzimy tu do absurdu, a pamiętamy przecież te czasy z niedawnej historii, zwłaszcza Związku Radzieckiego...

Należałoby więc czym prędzej zastanowić się nad kształceniem społeczeństwa do odbioru tych medialnych „sensacji”. Dla dobra Polski powinny zaistnieć środowiska, które na nowo nauczą nas, jak żyć, jak odnosić się do drugiego człowieka, lekceważąc wszelkie donosy o nim. I wszystkim nam się marzy, by wreszcie zapanował w mediach klimat życzliwości i uczynnej troski, a nie bagienko, które się nam zrobiło i które, jak widać, ma się dziś u nas całkiem dobrze. We własnym kraju powinniśmy się czuć bezpiecznie. Państwo normalne, przyjazne obywatelom – to winien być cel społecznych wysiłków. Dlatego państwo powinno zadbać o to, żeby prawo było przestrzegane. A zacząć trzeba od szacunku dla władzy najwyższej – prezydenta RP. Stara łaćńska maksyma mówi: „Sera ordinem et ordo te servabit” – Zachowaj porządek, a porządek zachowa ciebie. □

**Sylwetka: Stanisław Moniuszko**

## Oficjalny i prywatny wizerunek wielkiego polskiego muzyka

**Premiera „Straszego dworu” była wielką manifestacją polskości, dlatego carska cenzura zdjęła operę z afisza**

Wanda Malko

**Str. 20-21**

## niedziela



**W NASTĘPNYM NUMERZE  
POLECAMY**

**Podniebne muzeum  
Jak powstaje Świątynia  
Opatrzności Bożej**

W całej Polsce 7 czerwca będzie obchodzony II Dzień Dziękczynienia

**Sacrosong**

**Wojtyła i gitary w kościele**

Ks. Karol Wojtyła był prawie na wszystkich Sacrosongach, także na tym we wrześniu 1978 r., kilka tygodni przed konklawe

Audiencja Generalna, 29 kwietnia 2009

# Św. German z Konstantynopola

*Drodzy Bracia i Siostry!*

Patriarcha German z Konstantynopola, o którym chciałbym dziś mówić, nie należy do najbardziej znanych postaci świata wschodniochrześcijańskiego języka greckiego, a mimo to jego imię pojawia się w pewnym uroczystym wykazie wielkich obrońców świętych obrazów, sporządzonym na II Soborze Nicejskim, a 7. ekumenicznym (787 r.). Kościół grecki obchodzi jego święto w liturgii 12 maja. Odegrał on znaczącą rolę w złożonych dziejach walk o obrazy w czasie tzw. kryzysu obrazoburczego: potrafił skutecznie oprzeć się naciskom imperatora ikonoklasty, czyli przeciwnika ikon, jakim był cesarz Leon III.

*Jego imię pojawia się w pewnym uroczystym wykazie wielkich obrońców świętych obrazów, sporządzonym na II Soborze Nicejskim, a 7. ekumenicznym (787 r.)*

Za patriarchatu Germana (715-730) Konstantynopol, stolica cesarstwa bizantyjskiego, przetrwał niezwykle groźne oblężenie przez Saracenów. W mieście odbyła się wtedy (717-718) uroczysta procesja z wystawieniem wizerunku Matki Bożej, Theotokos, oraz relikwii Krzyża Świętego, by prosić Niebios o ocalenie miasta. W istocie Konstantynopol oparł się oblężeniu. Nieprzyjaciele zdecydowali się odstąpić na zawsze od zamiaru ustanowienia swej stolicy w tym mieście, będącym symbolem imperium chrześcijańskiego, i wśród ludu zapanowała ogromna wdzięczność za pomoc Bożą.

Po tym doświadczeniu patriarcha German przekonał się, że należy uznać interwencję Boga za wyraźne potwierdzenie czci, jaką lud otaczał święte ikony. Zupełnie odmiennego zdania był natomiast cesarz Leon III, który właśnie w owym roku (717) jako bezdyskusyjny imperator zasiadł w stolicy, którą rządził do 741 r. Po wyzwoleniu Konstantynopola i wielu innych zwycięstwach chrześcijański cesarz zaczął coraz bardziej otwarcie dawać wyraz przekonaniu, że umocnienie cesarstwa należy roz-

począć właśnie od uporządkowania przejawów wiary, ze szczególnym uwzględnieniem niebezpieczeństwa bałwochwalstwa, które – jego zdaniem – groziło ludowi z powodu nadmiernego kultu ikon.

Nie pomogło odwoływanie się przez patriarchę Germana do tradycji Kościoła i rzeczywistej skuteczności pewnych obrazów, uznanych jednogłośnie za cudowne. Cesarz stał się coraz bardziej nieustraszony we wprowadzaniu w życie swego restauratorskiego planu, który przewidywał usuwanie ikon. A gdy 7 stycznia 730 r. zajął otwarte stanowisko podczas publicznego zebrania przeciwko kultowi obrazów, German nie chciał w żadnym wypadku ugiąć się przed wolą

cesarza w sprawach, które uważał za decydujące dla prawowitej wiary, do których zaliczał właśnie kult i miłość do

obrazów. W efekcie German czuł się zmuszony do ustąpienia z urzędu patriarchy, skazując się tym samym na zesłanie do klasztoru, w którym zmarł niemal zapomniany przez wszystkich. Jego imię pojawiło się właśnie przy okazji II Soboru Nicejskiego (787), gdy ojcowie prawowierni wypowiedzieli się w obronie ikon, uznając zasługi Germana.

Patriarcha dbał bardzo o obrzędy liturgiczne i przez jakiś czas uchodził za tego, który wprowadził święto Akatystu. Jak wiadomo, Akatyst to starożytny i sławny hymn, powstały w środowisku bizantyjskim i poświęcony Theotokos, Matce Bożej. Chociaż z teologicznego punktu widzenia nie można określić Germana jako wielkiego myśliciela, niektóre z jego dzieł zyskały pewien oddźwięk przede wszystkim ze względu na jego intuicje mariologiczne. W istocie zachowały się po nim liczne homilie na tematy maryjne, a niektóre z nich głęboko odbiły się na pobożności całych pokoleń wiernych zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie. Jego wspaniałe „Homilie o ofiarowaniu Maryi w świątyni” są nadal żywym świadectwem niepisanej tra-

dycji Kościołów chrześcijańskich. Pokolenia mniszek, mnichów oraz członków licznych instytutów życia konsekrowanego dziś jeszcze znajdują w tych tekstach bezcenne skarby duchowości.

Podziw budzą jeszcze obecnie także niektóre teksty mariologiczne Germana, będące częściami homilii na święto „In SS. Deiparae dormitionem” – uroczystość odpowiadająca naszemu świętu Wniebowzięcia. Spośród tych tekstów papież Pius XII wydobyl jeden, wstawiając go niczym perłę w konstytucję apostołską „Munificentissimus Deus” (1950), w której ogłosił jako dogmat wiary wniebowzięcie Maryi. Tekst ten Pius XII zacytował we wspomnianej konstytucji, przedstawiając go jako jeden z argumentów na rzecz nieustannej wiary Kościoła w cielesne wniebowzięcie Maryi. German pisał: „Czyż mogło być, Najświętsza Matko Boża, by niebo i ziemia czuły się zaszczycone Twą obecnością, Ty zaś przez swe odejście pozostawiłabyś ludzi pozbawionych swojej opieki? Nie. I nie można nawet myśleć o tym. Albowiem – jak będąc na świecie, nie czułaś się obca rzeczywistości nieba, tak potem, gdy opuściłaś ten świat, nie straciłaś możliwości łączności w duchu z ludźmi (...). Wcale nie opuściłaś tych, którym zagwarantowałaś zbawienie. Albowiem duch Twój żyje na wieki, a ciało Twe nie zaznało zepsucia w grobie. Ty, Matko, bliska jesteś wszystkim i wszystkimi się opiekujesz, a choć oczy nasze nie mogą Cię widzieć, to wiemy, Przenajświętsza, że mieszkasz pośród nas i jesteś obecna na najrozmaitsze sposoby. Ty [Maryjo], jak jest napisane, zjawiasz się w piękności. Twe ciało dziewicze całe jest święte, całe czyste, całe Bożym mieszkaniem tak, że dzięki temu odtąd dalekie jest od rozsypania się w proch. Przemienione wprawdzie jako ciało ludzkie, dostosowane do wzniosłego życia nieskazitelności, zawsze przecież żywe i uwielbione, uczestniczące w życiu pełnym i doskonałym. Niemożliwe było, aby Twoje ciało, to naczynie godne Boga, w proch się rozsypało po śmierci. Z drugiej

strony wierzymy z pewnością, że nadal idziesz z nami” (PG 98, coll. 344B-346B, passim).

Powiedziano, że dla Bizantyjczyków ozdoba formy retorycznej w przeprawianiu, a bardziej jeszcze w hymnach bądź utworach poetyckich, które nazywają oni troparionami, jest tak samo istotna w celebracjach liturgicznych, jak uroda świętej budowli, w której się ona odprawia. Patriarcha German uznany został w tej tradycji za jednego z tych, którzy ogromnie przyczynili się do podsyłania tego przekonania, to znaczy, że piękno słowa, języka oraz uroda budynku i muzyki muszą sobie odpowiadać.

Zacytuję na zakończenie natchnione słowa, jakimi German określa Kościół na początku tego swego małego arcydzieła: „Kościół jest świątynią Boga, miejscem świętym, domem modlitwy, zgromadzeniem ludu, ciałem Chrystusa. Jest niebem na ziemi, gdzie Bóg nadprzyrodzony mieszka jak we własnym domu i w którym przechadza się, ale jest również śładem („antitypos”) ukrzyżowania, grobu i zmartwychwstania (...). Kościół jest domem Bożym, w którym sprawuje się ożywiającą tajemniczą ofiarę, jednocześnie najintymniejszą częścią sanktuarium i świętą grota. W jego wnętrzu bowiem znajdują się grób i stół, pokarm dla duszy i gwarancje życia. W nim wreszcie znajdują się te prawdziwe cenne perły, którymi są boskie dogmaty nauczania udzielonego wprost przez Pana swym uczniom” (PG 98, coll. 384B-385A).

Na zakończenie pozostaje jeszcze pytanie: Co ma nam dziś do powiedzenia ten święty, chronologicznie i kulturowo dość od nas odległy? Myślę, że zasadniczo trzy rzeczy. Pierwsza: istnieje pewna widzialność Boga w świecie, w Kościele, którą musimy nauczyć się dostrzegać. Bóg stworzył człowieka na swój obraz, ale obraz ten został pokryty przez tyle brudu grzechu, że w efekcie Boga prawie nie było już widać. Tak więc Syn Boży stał się prawdziwym człowiekiem, doskonałym obrazem Boga: w Chrystusie możemy zatem rozważać także oblicze Boga i na-



KARD. TARCISIO BERTONE DOKTOREM HC. KUL

## Wybitny kanonista i duszpasterz

uczyć się być prawdziwymi ludźmi, prawdziwymi obrazami Boga. Chrystus wzywa nas do naśladowania Go, do upodabniania się do Niego, aby w ten sposób w każdym człowieku znowu widoczne było oblicze Boga, obraz Boga. Rzeczywiście, w Dekalogu Bóg zakazał sporządzania obrazów Boga, ale wynikało to z pokusy bałwochwalstwa, na którą człowiek wierzący mógł być wystawiony w kontekście pogaństwa. Kiedy jednak Bóg stał się widzialny w Chrystusie przez Wcielenie, dopuszczalne stało się odtwarzanie oblicza Chrystusa. Święte obrazy uczą nas dojrzeć Boga w wyobrażeniu oblicza Chrystusa. Po wcieleniu Syna Bożego stało się zatem możliwe ujście Boga w obrazach Chrystusa, a także w obliczach świętych, w obliczach wszystkich ludzi, w których jaśnieje świętość Boga.

Drugą sprawą jest piękno i godność liturgii. Sprawowanie liturgii ze świadomością obecności Boga, z tą godnością i pięknem, które pozwalają ujrzeć trochę Jego wspaniałości, to zadanie dla każdego chrześcijanina ukształtowanego w swej wierze. Trzecią sprawą jest miłość do Kościoła. Właśnie gdy mówimy na temat Kościoła, skłonni jesteśmy widzieć przede wszystkim grzechy, ujemną stronę; jednakże przy pomocy wiary, która uzdalnia nas do widzenia w sposób autentyczny, możemy także, dziś i zawsze, odkryć w nim na nowo boskie piękno. To w Kościele Bóg jest obecny, ofiarowuje się za nas w Świętej Eucharystii i pozostaje obecny w adoracji. W Kościele Bóg przemawia do nas, w Kościele „Bóg przechadza się z nami”, jak mówił św. German. W Kościele otrzymujemy przebaczenie od Boga i uczymy się przebaczać.

Prośmy Boga, aby nauczył nas widzieć w Kościele Jego obecność, Jego piękno, widzieć Jego obecność w świecie i aby pomógł nam, abyśmy także my przepuszczali Jego światłość.

### Benedykt XVI – papież

Z oryginału włoskiego tłumaczył o. Jan Pach OSPPE

Najbliższy współpracownik Papieża Benedykta XVI – kard. Tarcisio Bertone, sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej i kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego, otrzymał tytuł doktora honoris causa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Jak czytamy w uchwale Senatu, „poprzez nadanie tego tytułu KUL pragnie wyrazić szacunek i uznanie dla działalności kard. Bertone, który wniósł ogromny wkład w rozwój nauki prawa kanonicznego w czasie reformy kościelnego prawa publicznego, ukierunkowanej wskazaniem Soboru Watykańskiego II, dotyczącymi relacji pomiędzy Kościołem katolickim a wspólnotami politycznymi i międzynarodowymi”. Jak podkreślano, kard. Bertone „przekazuje prawdy ewangeliczne w sposób jasny i zrozumiały dla współczesnego człowieka (...) buduje mosty jedności i miłości między ludźmi”.

Uroczystości nadania honorowego doktoratu odbyły się w Lublinie 30 kwietnia br. Podczas Mszy św. w kościele akademickim kard. Bertone podkreślił, że KUL to „szczególne miejsce zaśluchania w Słowo Boże i głębokiej kontemplacji Chrystusa Eucharystycznego”. Społeczności akademickiej dziękował nie tylko za głęboką refleksję naukową, ale także za codzienną adorację Najświętszego Sakramentu, będącą realizacją słów Jana Pawła II: „Kościół czerpie z Eucharystii całą swą siłę”. Kard. Bertone odwołał się także do nauczania Benedykta XVI. – Bóg jest Miłością, zaś Jego solidarność z człowiekiem pozwala nam przewidywać najbardziej posępne prognozy i budować świat ludzkiej nadziei – mówił. Ksiądz Kardynał pobłogosławił wspólnotę akademicką, „na wytrwałą służbę Bogu i Ojczyźnie. Niech w tej postudze objawia się moc Ewangelii i piękno Kościoła Chrystusowego”.

Druga część uroczystości zgromadziła społeczność akademicką KUL-u

z Wielkim Kanclerzem abp. Józefem Życińskim oraz rektorem ks. prof. Stanisławem Wilkiem, a także rzeszą znamienitych gości w Auli kard. Stefana Wyszyńskiego. W pierwszych rzędach zasiadli biskupi wraz z kard. Stanisławem Dziwiszem, abp. Józefem Kowalczykiem i abp. Józefem Michalikiem. Po odczytaniu uchwały głos zabrał ks. prof. Józef Krukowski, z którego inicjatywą Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji wystąpił o przyznanie honorowego doktoratu. – Najwyższą godność akademicką KUL nadaje osobom wielkim i wybitnym ze względu na ich osiągnięcia w działalności na rzecz dobra wspólnego, a jednocześnie osobom bliskim ze względu na dążenie do tych samych uniwersalnych wartości ludzkich i zarazem chrześcijańskich, którym słowem i czynem służył Ojciec Święty Jan Paweł II Wielki. Taką właśnie osobą, jednocześnie wybitną i bliską nam, jest kard. Tarcisio Bertone, który przybył z ziemi włoskiej do polskiej – mówił promotor doktoratu, ks. prof. Krukowski. Podkreślił on, że w realizacji odpowiedzialnych zadań w skali Kościoła włoskiego i Kościoła powszechnego ujawnia się wielkie bogactwo idei, którymi kard. Bertone kieruje się zarówno w pracy naukowej, jak i duszpasterskiej. Prezentując naukowy dorobek Księdza Kardynała, ks. Krukowski przypomniał, że głównym przedmiotem jego zainteresowań jest problematyka kościelnego prawa publicznego – dyscypliny prawa kanonicznego, której przedmiot dotyczy miejsca i roli Kościoła w świecie współczesnym według postulatów Soboru Watykańskiego II, ze szczególnym uwzględnieniem prawa konkordatowego. Jak zaznaczył promotor, poprzez przyjęcie godności doktorskiej kard. Bertone „zawijuje z całą wspólnotą uniwersytecką ścisłe więzy”. – Jestem głęboko przekonany, że w ten sposób dajemy wyraz naszej solidar-

ności z tobą w pracy zmierzającej do poznania Prawdy i przekazywania jej współczesnej młodzieży – mówił ks. prof. Krukowski.

Przyjmując wyróżnienie, kard. Tarcisio Bertone dziękował za głęboką motywację przyznania doktoratu, a także za wygłoszoną laudację. – Wejście do gremium Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, tej wspaniałej uczelni, która była także w bardzo trudnych okresach historii Polski punktem odniesienia, stabilności i odwagi intelektualnej w publicznym wyznawaniu wiary katolickiej, jest wielkim zaszczytem. Jest to uznanie dla moich poszukiwań naukowych w dziedzinie prawa kanonicznego, prawa wyznaniowego i prawa międzynarodowego, ale też jest znakiem miłości wobec Papieża. Zwieńczeniem uroczystości było wygłoszenie przez kard. Bertone wykładu nt. „Chrześcijańskie ujęcie dobra osoby i społeczeństwa”. W swoim wystąpieniu Ksiądz Kardynał odniósł się do aktualnych problemów współczesnego świata, mówiąc m.in. o pokoju, sprawiedliwości wobec wszystkich ludzi, ochronie pracy, trosce o osoby żyjące w nędzy czy o sprawach związanych z rodziną i małżeństwem: – Zaangażowanie własnego życia w służbie bezinteresownej „caritas”, w służbie sprawiedliwości, praworządności i moralności, podsumowując: „dla dobra osoby i społeczeństwa”, stanowi dla chrześcijan autentyczną drogę ku świętości, wcielając duchowość tego „współ”: „współ-dzielenia”, „współ-ofiarowywania”, współpracy, aby nadeszło królestwo Boże, które przede wszystkim kojarzy się ze sprawiedliwością: „Bo królestwo Boże (...) to sprawiedliwość, pokój i radość w Duchu Świętym” (Rz 14, 17). Taki jest ostateczny cel do osiągnięcia którego zostaliśmy wszyscy powołani: nadzwyczajny, ale możliwy do osiągnięcia.

Urszula Buglewicz

## KARD. PAUL POUPARD O ROLI JASNEJ GÓRY

Jeden z najbliższych współpracowników Papieża Jana Pawła II i Benedykta XVI – kard. Paul Poupard, emerytowany przewodniczący Papieskich Rad ds. Kultury i Dialogu Międzyreligijnego – gościł na Jasnej Górze 25 kwietnia. Zatrzymał się w Częstochowie w drodze do Dąbrowy Górniczej-Strzemieszyc, dokąd jechał na uroczystość ogłoszenia kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa bazyliką mniejszą. – Było oczywiste, że muszą przybyć też na Jasną Górę (...). Jeżeli ktoś chociaż trochę zna historię, to wie, że Polska nie byłaby tym, czym jest, bez Jasnej Góry. A bez Polski, która leży w sercu Europy, nie byłoby obecnej Europy. Bez Jasnej Góry nie byłoby tej rzeczywistości, jaką jest dzisiejsza Polska, Europa i świat – powiedział kard. Poupard.

## SYMPOZJUM MARIOLOGICZNO-MARYJNE



Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczno-Maryjne odbyło się na Jasnej Górze 28 kwietnia z udziałem m.in. kierowników pielgrzymek pieszych, zdążających latem do Częstochowy. Organizatorzy postawili sobie za zadanie przy-

bliżenie problemów, które wiążą się z rokiem duszpasterskim poświęconym ochronie życia, oraz ukazanie Sanktuarium Jasnogórskiego jako miejsca szczególnej troski o życie narodu – powiedział o. Zachariasz Jabłoński, definitor generalny Zakonu Paulinów, główny organizator sympozjum. Podejmując ten temat, organizatorzy chcieli dostarczyć odpowiednie materiały przewodnikom pieszych pielgrzymek. Uczestników sympozjum uhonorowano medalami: „Przyjacieli Zakonu św. Pawła Pierwszego Pustelnika”.

### ZAPOWIEDZI

- ▶ **13 maja** – 2. Ogólnopolska Pielgrzymka Szkół im. Kard. Wyszyńskiego
- ▶ **16 maja** – 7. Ogólnopolski Kongres Odnowy w Duchu Świętym; 19. Pielgrzymka Pracowników Administracji Rządowej i Samorządowej
- ▶ **16 maja** – Pielgrzymka Związku Polskich Kawalerów Maltańskich
- ▶ **17 maja** – Pielgrzymka Bibliotekarzy



KRZYSZTOF ŚWIENIOK

## BENEDYKT XVI DO POLAKÓW

W niedzielę 3 maja na Placu św. Piotra w Rzymie podczas południowej modlitwy maryjnej „Regina Caeli” Benedykt XVI pozdrowił zgromadzonych na Jasnej Górze uczestników uroczystości Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski. Powiedział po polsku: – Serdecznie pozdrawiam Polaków. Jednocześnie się duchowo z biskupami i pielgrzymami zgromadzonymi na Jasnej Górze, którzy dziś pod przewodnictwem Kardynała Sekretarza Stanu oddają cześć Maryi Królowej Polski. Modlę się, aby Matka Chrystusa miała w opiece Kościoł w Polsce. Niech uczy i pomaga czynić to, co powie Syn, i wyprasza dla całego Narodu dar pokoju i wszelakiego dobra. Niech Wam Bóg błogosławi!



GRZEGORZ GALAZKA

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY KRÓLOWEJ POLSKI

# Z delegatem Benedykta XVI

O. Stanisław Tomoń OSPPE

Gościem specjalnym Jasnej Góry podczas tegorocznych obchodów uroczystości Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski był delegat Papieża Benedykta XVI kard. Tarcisio Bertone, sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej. Trzeciomajowa uroczystość była w tym roku jednocześnie zwieńczeniem obchodów 700-lecia zatwierdzenia Zakonu Paulinów (1308-2008).

### Powitanie chlebem i solą

Gość z Watykanu został powitany w Sali Rycerskiej po staropolsku – chlebem i solą. Następnie spotkał się z ojcami i braćmi paulinami na specjalnym jubileuszowym spotkaniu w Starej Bibliotece. – Przez ten czas jubileuszu chcieliśmy na nowo odczytać charyzmat Zakonu Paulinów, wgłębić się w nasze korzenie, żeby na nowo promieniować i nie utracić tego, co nam Pan Bóg zlecił – mówił o. Izidor Matuszewski, generał Zakonu Paulinów.

Uroczystości ku czci Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski rozpoczęły się 2 maja wieczorną procesją maryjną po wałach jasnogórskich, którą prowadził o. Karol Oset, podprzeor Jasnej Góry. Wigilijną Mszę św. w Kaplicy Matki Bożej odprawił o. Arnold Chrapkowski, wikariusz generalny Zakonu Paulinów. Uroczystemu Apelowi Jasnogórskiemu przewodniczył kard. Bertone. Całonocne czuwanie podjęli ojcowie pasjonści z Łodzi.

### Trzeciomajowe świętowanie

3 maja główną Mszę św. poprzedziła modlitwa dziękczynna za siedem wieków istnienia Zakonu Paulinów. Na Szczyt Jasnogórski został wniesiony Wizerunek Nawiedzenia – kopia Cudownego Obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej, która od 1957 r. peregrynuje po Polsce. Po ingresie księży biskupów, którzy wcześniej uczestniczyli na Jasnej Górze w Zebraniu Rady Stałej Biskupów Diecezjalnych, rozpoczęła się uroczysta Suma pontyfikalna. Głównym celebrazem i kaznodzieją był kard. Tarcisio Bertone. Homilię tłumaczył z języka włoskiego na język polski o. dr Jan Pach.

Na początku o. Izidor Matuszewski powitał wyjątkowego Gościa z Watykanu. – Jesteśmy wdzięczni kard. Tarcisio Bertone, że jako najbliższy współpracownik Papieża Bene-

dykta XVI uroczystą Eucharystią jasnogórską zakończy pauliński jubileusz. Dziękujemy Bogu za nasze posługiwanie w świecie oraz tutaj, na Jasnej Górze, gdzie Maryja już ponad sześć wieków pozwala nam strzec skarbu Narodu, jakim jest Jej Cudowny Wizerunek – mówił Generał Zakonu Paulinów.

### Kard. Tarcisio Bertone o Jasnej Górze

W wygłoszonym słowie Bożym kard. Bertone wyznał, że wielkim zaszczytem jest dla niego możliwość przewodniczenia Mszy św. w dniu poświęconym Najświętszej Maryi Pannie Królowej Polski oraz to, że może mówić z ambony narodowej Polaków. Przypomnił: – W przeszłości często sam kard. Karol Wojtyła sprawował tutaj Mszę św. w tę uroczystość, a nawet na kilka miesięcy przed wyborem na Stolicę Piotrową, 3 maja 1978 r., wygłosił tutaj wspaniałą mowę, w której wyjaśniał, dlaczego Kościół w Polsce zawierzył się Matce Bożej w „niewolę miłości”. Sekretarz Stanu Stolicy Apostolskiej podkreślił, że wraz z wyborem kard. Wojtyły na biskupa Rzymu charakterystyczna dla Jasnej Góry duchowość maryjna, naznaczona głębią kultury i mentalności słowiańskiej, stała się dziedzictwem Kościoła powszechnego. Kard. Bertone wspomnił również innych wielkich Polaków: kard. Augusta Hlonda i kard. Stefana Wyszyńskiego. Następnie spojrzął na Jasną Górę z perspektywy dziejów zbawienia, nazywając ją „polskim Nazaretem”, „polskim Betlejem”, „polską Kaną” i „polskim Wieczernikiem”.

Kardynał z Watykanu podjął też refleksję nad głębokim znaczeniem Sanktuarium Jasnogórskiego. Nawiązując do nauczania Papieża Polaka, przypomniał: Jan Paweł II napisał w encyklice „Redemptoris Mater”, że „obecność Maryi znajduje zarówno w naszych czasach, jak i w całych dziejach Kościoła różne środki wyrazu. Ma ona też wieloraki zasięg działania: przez osobistą wiarę i pobożność wiernych, (...) przez przyciągającą i promieniującą moc wielkich sanktuariów, w których nie tylko jednostki czy środowiska miejscowe, ale niekiedy całe narody i kontynenty spotykają się z Matką Pana, z Tą, która jest błogosławiona, ponieważ uwierzyła, jest pierwsza wśród wierzących – i dlatego stała się Matką Emmanuela (...)” (n. 28). Pośród miejsc tej geografii wiary Jan Paweł II nie mógł nie wspomnieć Sanktuarium

## KRÓTKO

- ▶ **W Warszawie** odbył się Zjazd Europejskiej Partii Ludowej (EPP), która skupia 74 partie konserwatywne, chadeckie i ludowe.
- ▶ **W Polsce gościli** premierzy Włoch, Francji i Niemiec. Opozycja zarzuciła PO, że robi sobie kampanię wyborczą za zagraniczne pieniądze.
- ▶ **W Warszawie** przed Pałacem Kultury i Nauki podczas odbywającego się zjazdu Europejskiej Partii Ludowej kilkuset związkowców ze Stoczni Gdańsk manifestowało w obronie swojego zakładu i miejsc pracy. Policja przeciwko protestującym użyła pałek, gazu łzawiącego i armatek wodnych. Są ranni po obu stronach.
- ▶ **Podczas pobytu** w Polsce premier Wielkiej Brytanii Gordon Brown odwiedził 28 kwietnia były obóz koncentracyjny Auschwitz-Birkenau. W ramach prywatnej wizyty w miejscu pamięci spędził tam ok. 2 godzin.
- ▶ **Nie słabnie** poparcie Polaków dla członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej. Aż 77 proc. badanych w sondażu GfK Polonia dla „Rzeczpospolitej” jest zadowolonych, że Polska jest we Wspólnocie. Przeciwnego zdania jest zaledwie 14 proc., a 67 proc. naszych rodaków jest za dalszym rozszerzaniem UE.
- ▶ **Ponad 1100 osób** będzie walczyło o 50 miejsc w Parlamencie Europejskim. Komisje wyborcze zakończyły rejestrację list kandydatów. Wybory – 7 czerwca.
- ▶ **Pakistańscy terroryści** wydali ciało zamordowanego 7 lutego 2009 r. Piotra Stańczaka – geologa z krakowskiej firmy „Geofizyka”.
- ▶ **Kontrowersyjna** propozycja prawna dotyczy procesu adopcji. PO przygotowuje projekt, który ma uprościć procesy adopcyjne, ale jednocześnie zezwolić na adopcję przez osoby żyjące w nieformalnych związkach.
- ▶ **LOT jest na skraju upadku.** Straty za 2008 r. wyniosły ponad 700 mln zł. Spółka nie płaci faktur, bo nie ma pieniędzy, a banki odmawiają kredytowania. Nie ma też co liczyć na pomoc państwa. Szykują się zwolnienia.
- ▶ **W części prawdziwy,** a w części nie. Taki salomonowy wyrok wydał sąd apelacyjny w sprawie słynnego spotu PIS „Kolesie”. Sąd uznał, że nieprawdziwe są informacje odnośnie do sprawy senatora Tomasza Misiaka oraz rzekomych interesów, jakie żona ministra Grada robi z rządem. PIS przeprosił za wprowadzenie wyborców w błąd.
- ▶ **Prezydent Lech Kaczyński** zaskarżył do Trybunału Konstytucyjnego ustawę o fotoradarach. Zarzucił, że niesie zagrożenie konstytucyjnym prawom obywateli. Przypomnijmy, że PO, która stoi za tą ustawą, krytykowała w 2007 r. rządzących, że nie budują dróg, a stawiają fotoradary.



KRZYSZTOF SWIEROK

# na Jasnej Górze

Jasnogórskiego, które należy uważać nie tylko za uprzywilejowane miejsce związane z narodowymi uczuciami religijnymi, ale przede wszystkim za wydarzenie wiary, w którym Chrystus jest obecny w dłoniach Maryi w sposób namacalny i konkretny – wyjaśnił kard. Bertone.

## Siedem wieków Zakonu Paulinów

Dużą część swojego wystąpienia gość z Watykanu poświęcił Zakonowi Paulinów, w związku z kończącym się rokiem jubileuszowym. – Historia tego sanktuarium – mówił – wiąże się nierozdzielnie z chwalebными dziejami ojców paulinów, synów św. Pawła Pierwszego Pustelnika, którzy tu spełniają cenną posługę. Drodzy Ojcowie Paulini, Wasza obecność jest wielkim darem dla wszystkich. Dziś, gdy obchodzimy zamknięcie obchodów 700-lecia papieskiego uznania Waszej rodziny zakonnej, pragnę pozdrowić ze szczególnym szacunkiem Waszego generała – o. Izydora Matuszewskiego. Wasza historia liczy siedem wieków i jest bogata w chwile wielkiego cierpienia oraz męczeństwa, zwłaszcza w okresie inwazji tureckiej w Europie. Wasza historia to siedem wieków posługi Kościołowi w wielu krajach – dziś m.in.: w Południowej Afryce, w Australii, na Białorusi, w Czechach, w Kamerunie, w Chorwacji, we Francji, w Niemczech, w Anglii, we Włoszech, na Łotwie, w Polsce, na Słowacji, w Stanach Zjednoczonych Ameryki, na Ukrainie i na Węgrzech. Kard. Bertone wspominał, że Zakon Paulinów dostąpił w swoim jubileuszowym roku wielkiego zaszczytu: o. Stanisław Jan Dziuba, paulin, został bowiem konsekrowany na biskupa południowoafrykańskiej diecezji Umzimkulu. – To znak, że Wasz Zakon dobrze wpisuje się w ewangelizacyjną misję Kościoła – powiedział. – Wiemy też, że Polska stanowi niewyczerpane źródło powołań paulińskich, a to również jest znak błogosławieństwa Pana i wstawiennictwa Dziewicy Matki, Królowej Polski, której służycie z wielką miłością w tym sanktuarium.

Sekretarz Stanu Stolicy Apostolskiej skierował jeszcze swoje osobiste słowo do zakonników: – Drodzy Ojcowie Paulini! Charakterystycznym znakiem zakonnika jest „widzieć świat oczami Boga”, z pragnieniem uczestnictwa w ukrytym życiu Boga, Najświętszej Trójcy. Cierpiąc z doświadczenia i z charyzmatu Waszego Patriarchy – św. Pawła z Teb, pod kierunkiem Waszej Patronki – Matki

Bożej nieustannie poszukujcie jedynie Boga i starajcie się wychodzić naprzeciw potrzebom dzisiejszego człowieka. Jak św. Paweł Pierwszy Pustelnik, Wasz ojciec, wybierajcie drogę milczenia i modlitwy, która pozwala na odnalezienie własnego serca w Bogu – serca, w którym płonie odwieczny ogień miłości. Za pośrednictwem Matki Bożej Królowej Pustelników i przez wstawiennictwo św. Pawła z Teb niech Pan umacnia Was w wierze i w powołaniu, abyście mogli być narzędziami pokoju i pojednania w Kościele i w całym świecie. Tymimi słowami, będącymi jednocześnie jubileuszowymi życzeniami skierowanymi do ojców i braci paulinów, kard. Tarcisio Bertone zakończył swoją wypowiedź ze Szczytu Jasnej Góry – ambony narodu polskiego.

## Uroczyste błogosławieństwo

Wierni zebrani na Jasnej Górze w tym uroczystym dniu ponowili Milenijny Akt Oddania Matce Bożej, który odczytał kard. Józef Glemp – prymas Polski. Wiele osób zgromadzonych na Eucharystii podjęło duchową adopcję dziecka poczętego.

Na zakończenie abp Józef Michalik, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, skierował do kard. Bertone słowa wdzięczności. Poprosił o przekazanie Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI wyrazów solidarności Narodu polskiego z działaniami Piotra naszych czasów oraz zapewnienie go o stałej modlitwie w papieskich intencjach. Ojcom i braciom paulinom pogratulował jubileuszu 700-lecia zatwierdzenia Zakonu i podziękował za wierną służbę Kościołowi i Narodowi.

Po wspólnym wysłuchaniu słów, które w południe z Watykanu skierował Papież Benedykt XVI do Polaków kard. Bertone wszystkim zgromadzonym na Jasnej Górze udzielił w imieniu Ojca Świętego uroczystego błogosławieństwa.

## Wiwat na cześć Zakonu Paulinów

W uroczystość Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski wieczorem, po procesji eucharystycznej, Mszy św. na Szczycie Jasnogórskim przewodniczył abp Stanisław Nowak, metropolita częstochowski. W Kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej odbył się Apel Jasnogórski z udziałem Wojska Polskiego. Zakończenie Roku Paulińskiego obwieściły salwy armatnie – wiwat na cześć Zakonu Paulinów. □

## @ NA BLOGACH PISZĄ

▶ Jest właściwie jedna rzecz, która mnie martwi – moi przyjaciele. Mam zaszczyt mieć wielu przyjaciół w Meksyku i martwię się o nich. Szczególnie martwię się o kapłanów, takich jak mój przyjaciel ks. Robert i ks. Marek. Jako księża kontaktujemy się z dużą liczbą ludzi, co oznacza, że łatwo możemy się znaleźć na „drodze” zaraźliwego wirusa (tylko pomyśl o wszystkich rękach, które ściskamy po każdej Mszy św.). Proszę więc o modlitwę za nich wszystkich, żeby Pan zachował ich w bezpieczeństwie.

Fr. Thomas Dowd, Kanada

▶ Dużo ludzi odchodzi od Kościoła. Zapytacie: Dużo, czyli ile? Nie wiem, ale nawet jedna osoba porzucająca Kościół to już jest za dużo. Przyczyn jest pewnie tyle, ilu jest odchodzących. Choć może znalazłby się wspólny mianownik dla tych byłych już katolików. Tym wspólnym mianownikiem jest niewygodność. (...) Niewygodne jest bycie katolikiem. Co to znaczy? Wszystko to, co sprawia tym ludziom niewygodę, czyli: antykoncepcja, nauka na temat seksualności i czystości przedmażeńskiej, in vitro i brak rozwodów (coś jeszcze?). Tylko tyle. Ktoś by powiedział, że aż tyle. Ale czy na pewno?

Blog o Kościele katolickim

## PREZYDENT UKRAINY U PAPIEŻA

Aleksander Łukaszenko został 28 kwietnia przyjęty na audiencji przez Benedykta XVI. Prezydent Białorusi powiedział po spotkaniu, że byłby szczęśliwy, gdyby doszło do spotkania Papieża i Patriarchy Moskwy i Wschodu, i że zaproponował Ratzingerowi Białoruś jako miejsce tego spotkania. Zdaniem Łukaszenki, Benedykt XVI jest bardzo pozytywnie nastawiony do dialogu z prawosławiem. – Papież powiedział, że Cyryl jest jego wielkim przyjacielem, i dodał, że „jak Bóg zechce otworzyć te drzwi, to pewnie się spotkamy” – oświadczył prezydent Białorusi. Wyznał, że jest pod wielkim wrażeniem osobowości Benedykta XVI, „doskonale przygotowanego intelektualisty, wielkiego teologa i myśliciela”.

28 VI 2008 – 29 VI 2009



## ROK ZE ŚWIĘTYM PAWŁEM

*My zaś, którzy do dnia należymy, bądźmy trzeźwi, odziani w pancerz wiary i miłości oraz hełm nadziei zbawienia. Ponieważ nie przeznaczył nas Bóg, abyśmy zasłużyli na gniew, ale na osiągnięcie zbawienia przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, który za nas umarł, abyśmy, czy żywi, czy umarli, razem z Nim żyli (1 Tes 5, 8-10).*



BENEDYKT XVI W L'AQUILI

## Solidarny znaczy dojrzały

Przybyłem osobiście na waszą piękną i zranioną ziemię, która przeżywa dni wielkiego bólu i prowizoryczności, aby w sposób bezpośredni dać wyraz mojej bliskości – powiedział 28 kwietnia Benedykt XVI po przybyciu do miejscowości Onna w pobliżu L'Aquili, która stanowiła pierwszy etap jego wizyty w Abruzji, na terenach nawiedzonych trzęsieniem ziemi na początku kwietnia. Następnie Papież zatrzymał się w bazylice Santa Maria di Collemaggio na przedmieściach L'Aquili.

Modlił się tam przy sarkofagu ze szczątkami św. papieża Celestyna V, po czym położył na nim paliusz, który miał na sobie w czasie inauguracji pontyfikatu w 2005 r. Po tej wizycie udał się do centrum miasta. Modlił się przy gruzach domu akademickiego, w którym życie straciło owej nocy wielu studentów.

Wizytę zakończyło spotkanie z miejscową ludnością, zakwaterowaną w kilkuset miasteczkach namiotowych na peryferiach, oraz z biorącymi udział w akcji ratunkowej – na terenie koszar gwardii finansowej, gdzie znalazły gościnę wszystkie miejscowe instytucje i urzędy. Benedykt XVI podkreślił, że nosi w sercu wszystkie ofiary tej katastrofy: dzieci, młodzież, dorosłych, starszych zarówno z Abruzji, jak i z innych regionów Włoch czy z różnych krajów. Powtórzył, że jego wizyta „ma być dowodem bliskości i braterskiej solidarności całego Kościoła”. Przed przywiezioną na tę okazję cudowną figurą Madonny di Roio, czczoną w pobliskim sanktuarium, Benedykt XVI złożył złotą różę na znak papieskiej modlitwy w intencji mieszkańców tego terenu, po czym zaprosił obecnych do wspólnej modlitwy.

SIEWCA WYSZEDŁ SIĄC

## Benedykt XVI powiedział

Benedykt XVI kanonizował 26 kwietnia pięcioro błogosławionych – czworo Włochów i jednego Portugalczyka: Arcangelo Tadiniego (1846-1912) – Włocha, kapłana, założyciela Zgromadzenia Sióstr Robotnic Świętego Domu z Nazaretu; Bernarda Tolomei (1272-1348) – Włocha, pustelnika, założyciela Zakonu Oliwetanów; Noniusza od św. Maryi (Nuno de Santa Maria) Álvares Pereira (1360-1431) – Portugalczyka, wdowca, później karmelitę bosego; Gertrudę Comensoli (1847-1903) – Włoszkę, dziewicę, założycielkę Instytutu Sióstr Czcielek i Instytutu Sióstr Sakramentek z Bergamo; oraz Katarzynę Volpicelli (1839-1894) – Włoszkę, założycielkę Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego.

● Wymiar religijny nie jest żadną nadbudową; jest integralną częścią osoby od najwcześniejszego dzieciństwa; jest fundamentalnym otwarciem się na odmienną i tajemniczą, która towarzyszy każdej relacji i spotkaniu istot ludzkich. Wymiar religijny czyni człowieka bardziej człowiekiem – powiedział Papież, życząc nauczycielom religii, aby ich działalność otwierała uczniów na ten wymiar wolności i pełnego uznania człowieka odkupionego przez Chrystusa, zgodnie z planem Bożym.

Do nauczycieli religii, 25 kwietnia 2009 r.

● Pozwólm się porwać ich przykładowi, dajmy się prowadzić ich nauczaniu, ażeby i nasze życie stało się kandydowaniem do Boga, śladem Jezusa adorowanego w tajemnicy eucharystycznej, któremu służymy wielkodusznie w naszym bliźnim. Niechaj wyjedna nam realizację tej ewangelicznej misji Maryja, Królowa Świętych, oraz tych pięciu świetlnych przykładów świętości, których dziś czcimy z radością.

Z homilii podczas Mszy św. kanonizacyjnej, 26 kwietnia 2009 r.





## KOMENTARZ

## Cel i środki

W środowisku naukowym nie ma zbyt wielkiego autorytetu, ale ponieważ jest niebezpieczny, to lekceważyć go nie można. Dr Panayiotis Zavos przewiduje, że za kilka lat on albo ktoś inny sklonuje człowieka. – Nie ma możliwości, żeby do tego nie doszło – podkreślił, wprawiając w osłupienie świat medycyny i wywołując strach w niektórych kręgach.

Zavos chwali się – choć nie przedstawia na to przekonujących dowodów – że udało mu się sklonować czternaście ludzkich embrionów i implantować je w łona czterech kobiet – ochotniczek. Wkrótce obumarty, ale Zavos zapowiedział, że będzie nadal prowadził swoje szalone badania. Ponieważ w większości krajów klonowanie człowieka jest zabronione,

pracuje nad tym w tajnym laboratorium bliżej niesprecyzowanego kraju. Mówi się o którymś z państw Bliskiego Wschodu.

Świat naukowców jest co prawda przeciwny badaniom podejmowanym przez Zavosa, ale cóż z tego, skoro spora część krytyków urodzonego na Cyprze doktora sama pochwała lub nawet uczestniczy w badaniach nad komórkami macierzystymi. – To hipokryzja – podkreślił trzeźwo bp Patrick O'Donoghue z Lancaster, komentując sytuację. I ma rację. Bo w istocie różnice między badaniami szanowanych medyków a podejmowanymi przez Zavosa tkwią tylko w celu, a ten, jak wiadomo od dawna, nigdy nie uświęca środków.

Tomasz Musiał

## NIEMCY

## Referendum o religii w szkole

Religia będzie w Berlinie nadal przedmiotem fakultatywnym, dodatkowo wybieranym przez uczniów, natomiast jako przedmiot obowiązkowy pozostaje etyka. Zadecydowało o tym przeprowadzone 26 kwietnia referendum. Wynika z niego, że tylko 14,2 proc. opowiedziało się za inicjatywą „Pro Reli”. W referendum uczestniczyło 29,2 proc. wyborców.

W tej sytuacji w szkołach Berlina, począwszy od siódmej klasy, obowiązkowym przedmiotem pozostaje nadal wprowadzona przed trzema laty etyka, a religia – przedmiotem dodatkowym.

Według Krajowego Biura Wyborczego, 51,3 proc. berlińczyków opowiedziało się przeciwko powrotowi religii, a za nim – 48,5 proc. Było to o wiele mniej głosów, niż spodziewali się inicjatorzy referendum – obywatelska inicjatywa „Pro Reli”. Przeciwników wprowadzenia religii jako przedmiotu obowiązkowego wsparły lewicowa koalicja SPD/PDS oraz Senat Berlina, a zwolenników – Kościoły, CDU i FDP, gmina żydowska i niektóre organizacje muzułmańskie, a także niektórzy znani socjaldemokraci.

## LUDZIE

## Abp Fouad Twal

Łaciński Patriarcha Jeruzolimy abp Fouad Twal stwierdził, że papieska pielgrzymka do Ziemi Świętej odbywa się w trudnym czasie, w trudnym regionie i wśród bardzo wyczulonych ludzi. Podkreślił, że choć część arabskich chrześcijan nawoływała do odwołania wizyty ze względu na bieżące wydarzenia, to jednak żaden czas nie będzie idealny do odbycia takiej pielgrzymki. – Mieliśmy czekać do rozwiązania kwestii palestyńskiej? – pytał retorycznie. – Obawiam się, że upłyną jeszcze dwa albo trzy pontyfikaty, zanim zostanie zupełnie rozwiązana. Co może przynieść pielgrzymka? Abp Twal ma nadzieję, że jeszcze bardziej poprawi relacje Stolicy Apostolskiej z Izraelem, co na pewno wszystkim, także państwom arabskim, wyjdzie na dobre. – Jeśli będą pojawiały się napięcia na linii Kościół-Izrael, to wszyscy, i chrześcijanie, i Arabowie, stracimy.

Nawiązując do politycznego wymiaru wizyty, stwierdził, że nie da się jej zupełnie odpolitycznić, bo wszyscy będą ją chcieli wykorzystać dla własnych celów. – Musimy robić wszystko, aby miała jak najszerszy wymiar duszpasterski – podkreślił abp Twal.



EWANDROINETIZUMA/PRESS FORUM

## KRÓTKO

▶ **W Apeldoorn** w Holandii 30 kwietnia, podczas obchodów 100. rocznicy urodzin królowej Juliany i 29. rocznicy wstąpienia na tron jej córki Beatrycze, rozpędzony samochód wjechał w tłum. Według relacji naocznych świadków, kierowca wyraźnie zamierzał wjechać w autobus przewożący holenderską królową Beatrycze i rodzinę królewską. Są zabici i ciężko ranni.

▶ **Cudzoziemcy** coraz rzadziej starają się o niemieckie obywatelstwo. Zdaniem mediów, to porażka polityki integracyjnej rządu. Od dwóch lat, by zostać Niemcem, trzeba się wykazać dobrą znajomością języka Goethego i Schillera.

▶ **Załoga samolotu** francuskich linii lotniczych Air France 25 kwietnia odmówiła wejścia na pokład maszyny do Meksyku, tłumacząc to epidemią świńskiej grypy w tym kraju.

▶ **Do 2060 r.** na jednego obywatela UE w wieku powyżej 65 lat będzie przypadało tylko dwóch pracujących – podała Komisja Europejska (KE). Teraz na każdego emeryta przypadają w UE cztery osoby w wieku produkcyjnym.

▶ **Troje chrześcijan** zostało zabitych 26 kwietnia przez nieznaną sprawców w Kirkuku, na północy Iraku. Według policji, był to atak terrorystyczny.

▶ **Lewica wygrała** wybory w Islandii. Państwo, które stanęło na skraju bankructwa wywołanego przez kryzys, będzie kierowane przez ugrupowanie polityczne, które opowiada się za wstąpieniem do UE i przyjęciem euro. Islandczycy w tej materii są jednak podzieleni. Obowiązują się zbytniej ingerencji Komisji Europejskiej w ich gospodarkę rybną.

▶ **Kolejny statek** z Polakiem na pokładzie został porwany przez somalijskich piratów. Tym razem uprowadzono komórkę „Patriot”, należąca do niemieckiego armatora. Kapitanem jednostki jest Polak.

▶ **Austriacki pisarz** Gerd Honsik został skazany na pięć lat więzienia za kwestionowanie istnienia komór gazowych w czasie II wojny światowej. Nawet siedząc na ławie oskarżonych, nie zrewidował swoich sądów.

▶ **Turecki zamachowiec** Ali Agca, który w 1981 r. strzelał do Jana Pawła II, znowu zaszokował świat. W wywiadzie dla włoskiego pisma ogłosił, że został katolikiem i poszukuje katolickiej żony. Agca odsiaduje w Turcji wyrok za zabicie miejscowego dziennikarza.

Strony informacyjne opracowano na podstawie doniesień korespondentów własnych, wiadomości Radia Watykańskiego, KAI i BP KEP.

## WIETNAM

## Ataki na redemptorystów

Dwaj wietnamscy redemptoryści są oskarżani przez komunistyczną prasę o niszczenie jedności narodu, a także zamiar obalenia rządu. Miejscowe gazety wzywają do natychmiastowego i surowego ukarania duchownych. Za zarzucane im czyny prawo Socjalistycznej Republiki Wietnamu przewiduje nawet karę śmierci.

Tymi kapłanami, na których skierowano ataki medialne, są: ks. Peter Nguyen Van Khai z parafii Thai Ha oraz ks. Joseph Le Quang Uy z miasta Ho Chi Minha (dawnego Sajgonu).

## CUDZYŚLÓW

*Ten człowiek był największym bohaterem II wojny światowej. Uratował więcej Żydów niż jakkolwiek inny duchowy przywódca.*

Gary Krupp, prezes „Pave the Way Foundation”, o Piusie XII

*Nie jest przedstawicielem władzy, który w pośpiechu podaje rękę, lecz krewnym, który gładzi wyciągnięte do siebie dłonie, ścisła je długo i gorąco, krewnym, który*

*ze wzruszeniem słucha bolesnych westchnień tych, którzy ocaleli... który pochyla się, by ucałować opatulone niemowlę, który nie chce mówić w kościele pod namiotem, aby być blisko miejsc schronienia ocalałych.*

Marco Politi po wizycie Benedykta XVI w Abruzji

*Islam w Europie nie złagodził swego orędzia. Nie ma też jakiegoś gotowego modelu przystosowanego do krajów Unii Europejskiej.*

Kard. Jean-Louis Tauran



– Jako logo pielgrzymki Benedykta XVI wybraliśmy rysunek pomnika, przedstawiającego Jezusa z apostołem Piotrem, który stoi nad Jezusem Tyberiadzkim w Tabgha. Miejsce to upamiętnia spotkanie Apostołów ze zmarłym Chyustusem. Pan trzykrotnie zapytał wtedy Piotra: „Czy kochasz mnie?” – i wyznaczył Piotrowi jego misję: „Paś owce moje” (por. J 21, 15-17).

Wcześniej także w Galilei Jezus wypowiedział słynne zdanie: „Ty jesteś Piotr [czyli Opoka] i na tej Opoce zbuduję mój Kościół” (por. Mt 16, 18). Dlatego bardzo chcieliśmy, by wyrażenie „Tu es Petrus” było mottem pielgrzymki papieskiej do Ziemi Świętej – mówi bp Giacinto-Boulos Marcuzzo, rezydujący w Nazarecie wikariusz generalny Patriarchy Łacińskiego dla Izraela i pokazuje mi przygotowany przez lokalny Kościół plakat. – Jako tło plakatu – kontynuuje – wykorzystaliśmy słynną mapę Madaba z V-VI wieku i umieściliśmy zdjęcia symbolizujące poszczególne etapy papieskiej podróży: miejsce chrztu (Betania za Jordanem), Nazaret, Betlejem i, oczywiście, Jerozolimę. Bp Marcuzzo z entuzjazmem mówi o zbliżającej się wizycie Ojca Świętego w Ziemi Świętej – i nie należy się temu dziwić, gdyż jest jednym z głównych organizatorów papieskiej pielgrzymki. Spotkałem się z nim, by porozmawiać na temat tego historycznego wydarzenia.

# KOŚCIÓŁ W ZIEMI ŚWIĘTEJ CZEKA NA BENEDYKTA

Z rezydującym w Nazarecie bp. Giacinto-Boulos Marcuzzo – wikariuszem generalnym Patriarchy Łacińskiego dla Izraela – rozmawia Włodzimierz Rędzioch

**WŁODZIMIERZ RĘDZIOCH:** – Ekskelsencjo, czy jesteście już gotowi na przyjęcie Benedykta XVI?

**BP GIACINTO-BOULOS MARCUZZO:** – Prace jeszcze trwają, ale nie mamy już dużo czasu. Najważniejsza jednak jest postawa wiernych z radością oczekujących na Papieża.

– **Co stanowiło największy problem dla organizatorów pielgrzymki?**

– Największy problem techniczny musieliśmy rozwiązać w Nazarecie...

– **W mieście, w którym Ksiądz Biskup mieszka...**

– Tak się złożyło. W Nazarecie musieliśmy przygotować całkiem nowe miejsce na spotkanie Papieża z wiernymi z Galilei. Nie mogliśmy wykorzystać do tego celu kościoła Zwiastowania, gdyż może on pomieścić najwyżej 1500 wiernych, a nam potrzebna była duża przestrzeń, dla 30-40 tys. ludzi. Jedynym rozwiązaniem był teren na Górze Przepaści (Mons Praecipitii), która wznosi się tuż obok miasta. Nazwa tego wzgórza związana jest z wydarzeniem, o którym pisze św. Łukasz (por. Łk 4, 29) – gdy Jezus powrócił do Nazaretu, jego mieszkańcy chcieli, by i w ich mieście dokonał cudów. Jezus jednak tego nie uczynił.

– **Wypowiedział natomiast słynne słowa: „Żaden prorok nie jest mile widziany w swojej ojczyźnie” (Łk 4, 24)...**

– Dlatego Jego krajanie tak bardzo unieśli się gniewem, że nawet chcieli Go strącić z góry, „na której zbudowane było ich miasto”. Wzgórze nazywane dziś Górą Przepaści (po arabsku al-Qafze) nie jest jednak tym, o którym pisał św. Łukasz – nazwali go tak krzyżowcy, którzy przybywając do miasta z niziny Esdrelon, postrzegali ten wysoki na 580 m, stromy pagórek jako biblijną „przepaść”.

To właśnie na tym wzgórzu przygotowaliśmy bardzo ładny teren – Ojciec Święty będzie miał za sobą Nazaret, a wierni ze stoku będą widzieli ołtarz, Papieża i całe miasto, a ze szczytu góry roztacza się najpiękniejszy widok na dolną Galileę.

– **Pozwoli Ksiądz Biskup na pewną dygresję: w paleontologii mówi się o „człowieku z Qafze”...**

– Na zachodnim zboczu Góry Przepaści znajduje się „Grota przodków”, gdzie w latach 1932-33 paleontolodzy znaleźli szkielet człowieka sprzed prawie 100 tys. lat – nazwano go człowiekiem z Qafze. Człowiek ten stanowi ważne ogniwo, które pozwala odtworzyć migracje naszych przodków z Afryki do Azji i Europy. Dziś szkielet z groty Qafze znajduje się we Francji.

Gdy już mówimy o grotach na Górze Przepaści, chciałbym dodać, że są tam też groty, w których w pierwszych wiekach chrześcijaństwa żyli pustelnicy. To jedyny przypadek pustelni w Galilei, gdyż w owych czasach życie pustelnicze koncentrowało się na Pustyni Judzkiej.

– **Dla chrześcijan Nazaret jest miastem Świętej Rodziny i dlatego stał się symbolem życia rodzinnego. Czy wzięto to pod uwagę, organizując papieską pielgrzymkę?**

– W czasie wizyty Papież podejmie cztery wielkie tematy: w Jordanii będzie mówił o Kościele, w Jerozolimie – o pokoju, w Betlejem – o życiu, a w Nazarecie – o rodzinie. Oczywiście jest, że w mieście Świętej Rodziny należy skoncentrować się na tym ważnym dla dzisiejszego świata temacie. Poza tym w ostatnich latach nasz lokalny Kościół w ramach działań duszpasterskich zajmował się w szczególny sposób duszpasterstwem rodzin. Wizyta Benedykta XVI będzie więc poniekąd zwieńczeniem Roku Rodziny. Papież pobłogosławi kamień węgielny pod budowę międzynarodowego centrum rodziny, o którego powołaniu myślał już Jan Paweł II i którego budowa była w planach Papieskiej Rady ds. Rodziny. Jego oficjalna nazwa brzmi: Międzynarodowe Centrum ds. Duchowości i Nowej Ewangelizacji Rodziny.

– **Podróż Benedykta XVI będzie pielgrzymką do miejsc upamiętniających życie Jezusa, ale także wizytą Głowy Kościoła powszechnego w Kościele lokalnym. Kim są dzisiaj chrześcijanie Ziemi Świętej?**

– W Izraelu mamy 120-130 tys. chrześcijan arabskich, potomków pierwszej miejscowej wspólnoty, na terytoriach palestyńskich żyje ich 50 tys., a w Jordanii – 245 tys. Jednym słowem, w trzech państwach Ziemi Świętej mamy ok. 425 tys. chrześcijan, z których ponad połowa to katolicy. Do tego należy dodać chrześcijan języka hebrajskiego, chrześcijan rosyjskich i chrześcijan gości, tzn. bardzo licznych w Izraelu pracowników cudzoziemskich. Uważam, że chrześcijanami Ziemi Świętej są też przybywający tu pielgrzymi, którzy traktują ziemię Jezusa jako swoją duchową ojczyznę, a miejscowy Kościół – jako Kościół Matkę.

– **Jakie nadzieje wiąże miejscowy Kościół z wizytą Ojca Świętego?**

– Przede wszystkim mamy nadzieję, że będzie to naprawdę podróż duszpasterska. Co do tego wszyscy – Ojciec Święty, Patriarcha Jerozolimy, Nuncjusz Apostolski i cały Kościół – są zgodni. Nie można dopuścić, by jakiś aspekt zdominował wizytę. Mamy nadzieję, że efektem duszpasterskim pielgrzymki będzie wzmocnienie jedności w Kościele, stworzenie klimatu sprzyjającego sprawiedliwości i pokojowi oraz wzmocnienie dialogu między religiami i kulturami.

– **Z doświadczenia wiemy, że zarówno władze izraelskie, jak i palestyńskie będą próbowały politycznie wykorzystać wizytę Papieża...**

– To delikatna sprawa, dlatego kładziemy taki nacisk na fakt, że chodzi o pielgrzymkę duchową i wizytę duszpasterską. Z tego też powodu punktem centralnym programu każdego etapu będzie spotkanie z wiernymi i Msza św. Staraliśmy się też, by Papież mógł spotkać się z wiernymi lub by ludzie mogli go chociaż zobaczyć, oczywiście, z zachowaniem koniecznych środków bezpieczeństwa.

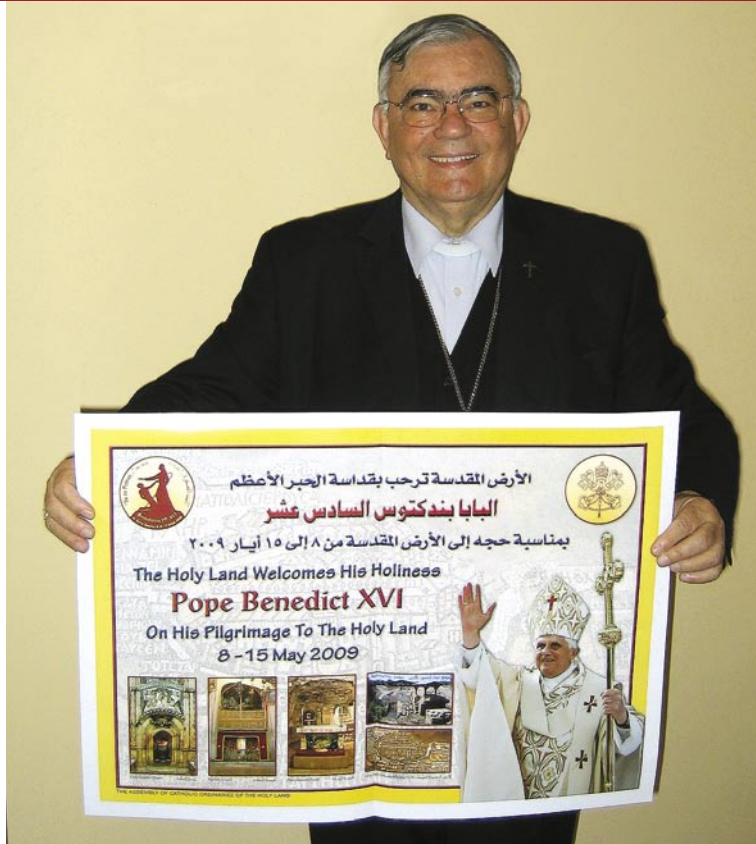
– **Wielu ludzi niepokoi zjawisko emigracji chrześcijan z Ziemi Świętej. Czy istnieje rzeczywiste ryzyko, że na ziemi uświęconej obecnością Jezusa nie będzie chrześcijan?**

# ĘTEJ XVI

– Myślę, że u nas, w Izraelu, takie ryzyko istnieje, chociaż nie jest aż tak poważne. Dotyczy to głównie terytoriów palestyńskich. Należy podchodzić do tego problemu z całą powagą, ale bez niepotrzebnego panikowania. Dlatego Kościół bez wytchnienia pracuje, by zakorzenić naszych wiernych na tej ziemi, pielgrzymka papieska może być wielką pomocą w sferze duszpasterskiej, kulturalnej i społecznej.

– Rozmawiając o pielgrzymce Benedykta XVI do Ziemi Świętej, należy wspomnieć o stosunkach dyplomatycznych między Stolicą Apostolską a Izraelem, nawiązanych w 1993 r. Jest to tzw. Porozumienie Podstawowe, bez wcześniejszego osiągnięcia porozumienia w sprawach podatkowych i własności, co było gestem dobrej woli i aktem ufności Ojca Świętego, Stolicy Apostolskiej i Kościoła katolickiego na całym świecie w stosunku do Państwa Izrael. Powołano wtedy do życia specjalną komisję dwustronną, która miała rozwiązać wszystkie problemy między stronami. Odnosi się wrażenie, że strona izraelska nie dotrzymuje obietnic i bojkotuje prace komisji. Dlaczego tak się dzieje?

– Jestem członkiem komisji dwustronnej, dlatego mogę się wypowiadać na ten temat. Przede wszystkim nie powinno się przesadzać, używając tak drastycznych stwierdzeń, jak „niedotrzymywanie obietnic”, „bojkotowanie prac”... Należy doprecyzować pewne stwierdzenia. To prawda, że sprawa ta ciągnie się zbyt długo, dokładnie od ponad 16 lat, a rozwiązywanie problemów staje się coraz bardziej palące. Przed papieską wizytą nastąpiło znaczne przyspieszenie prac komisji i wydawało się, że będzie możliwe zawarcie porozumienia, tym bardziej że w praktyce chodzi o wprowadzenie w życie porozumień już wcześniej podpisanych. Tak się jednak nie stało. Widać, że potrzeba jeszcze czasu, cierpliwości i dodatkowej pracy. – **Problem w tym, że Izrael nie ratyfikował nawet już podpisanych porozumień...**



W.GODZINIEZ.NĘDZIOCH

– To prawda. Ani Porozumienie Podstawowe z 1993 r., ani Porozumienie o Osobowości Prawnej z 1997 r. nie zostały jeszcze ratyfikowane przez Państwo Izrael, tzn. nie stały się prawem państwowym. Z tego też powodu mamy wiele problemów natury ekonomicznej: sprawy podatkowe, problem z uznaniem praw nabytych i prawa do własności oraz wiele innych.

– **W nowym rządzie izraelskim jest minister, który uznawany jest za rasistę i ekstremistę. Czy nie stworzy to dodatkowych problemów?**

– Być może zmiana rządu i nowa atmosfera w kraju sprawiły, że izraelscy negocjatorzy nie byli w stanie dać pozytywnej odpowiedzi, na którą czekaliśmy. Teraz wszystko – zarówno generalna kwestia pokoju, jak i stosunki z Kościołem – będzie bardziej skomplikowane i złożone. Musimy jednak patrzeć w przyszłość z ufnością i nadzieją, ponieważ rozmawiamy z Państwem Izrael, które powinno mieć pewną stałą linię działania, bez względu na różnice polityczne kolejnych rządów.

– **Moi znajomi franciszkanie zwracają uwagę na fakt, że Izrael nie chce uznać praw Kościoła, które przez wieki były respektowane nawet przez Imperium Osmańskie...**

– Chodzi o słynne „prawa nabyte”. To bardzo ważny aspekt sprawy, gdyż Kościół odgrywał i w dalszym ciągu odgrywa wielką rolę w sferze społecznej, edukacyjno-wychowawczej, służby zdrowia, opieki społecznej i turystyki czy pielgrzymowania. W niektórych rejonach to Kościół zapewnia opiekę

medyczną, np. w Nazarecie, i prowadzi szkoły.

– **Państwo powinno więc uznać tę ważną rolę Kościoła...**

– Bez wątplenia tak. Poza tym co roku do Izraela przybywają miliony chrześcijańskich pielgrzymów, i to głównie za sprawą Kościoła. Turystyka pielgrzymkowa jest największym źródłem dochodów Izraela – to jego „ropa”, dlatego państwo powinno uznać naszą rolę w tej dziedzinie. Dawniej, począwszy od XVI wieku, rządzący zawsze uznawali tę szczególną rolę Kościoła, który z czasem nabył prawa zwane historycznymi prawami nabytymi (nie chodzi tu o przywileje!). Dla przykładu, Kościół nie płaci podatków od działalności religijnej i nie płaci podatku miejskiego. Jeżeli musielibyśmy go płacić, wiele wspólnot musiałyby zamknąć swe domy. My żyjemy z jałmużny i dzięki solidarności wiernych na całym świecie. Powtarzam, Państwo Izrael w momencie swego powstania, w 1948 r., uznało nasze „prawa nabyte” i w praktyce je respektowało. Jednak dyskusje nad porozumieniem ze Stolicą Apostolską stały się pretekstem, by je zacząć kwestionować. Nie jesteśmy skłonni do zrezygnowania z „praw nabytych” ani do płacenia podatków od działalności czysto religijnej, chociaż gotowi jesteśmy je płacić od działalności handlowej, np. od produkcji wina.

Przed wizytą Ojca Świętego powinniśmy jednak rozmawiać o kwestiach religijnych i duchowych, o ekumenizmie i dialogu międzyreligijnym... □

## Papież w Ziemi Świętej

### PROGRAM

**W** czasie swej 12. zagranicznej podróży Ojciec Święty Benedykt XVI odwiedzi Jordanię, Izrael i tereny Autonomii Palestyńskiej, podążając śladami Jana Pawła II, który pielgrzymował tam w marcu 2000 r.

Podobnie jak jego poprzednik, Benedykt XVI rozpocznie wizytę od Jordanii. **8 maja** w stolicy kraju – Ammanie, po ceremonii powitalnej, Papież uda się na spotkanie z rodziną królewską.

W sobotę **9 maja** Benedykt XVI będzie na Górze Nebo, skąd – według Biblii – Mojżesz zobaczył Ziemię Obiecaną. Następnie Papież uda się do miasta Madaba (biblijna Medeba), gdzie poświęci kamień węgielny pod budowę uniwersytetu, wznoszonego przez Patriarchat Łaciński. Benedykt XVI odwiedzi także meczet w Ammanie i spotka się z muzułmańskimi przywódcami. Wieczorem odprawi Nieszpory w miejscowej katedrze obrządku grecko-melchickiego.

Na niedzielę **10 maja** zapowiedziano papieską Mszę św. na stadionie w Ammanie. Po południu Benedykt XVI uda się nad rzekę Jordan, do miejsca chrztu Jezusa.

W poniedziałek **11 maja** Ojciec Święty przybędzie do Tel Awiwu, a następnie, od razu po ceremonii powitalnej, pojedzie do Jerozolimy. Tam spotka się z prezydentem Szymonem Peresem i złoży wizytę w Instytucie Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem, gdzie wygłosi przemówienie. Wieczorem spotka się z organizacjami działającymi na rzecz dialogu międzyreligijnego.

W programie na wtorek **12 maja** znalazły się: wizyta na jerozolimskim Wzgórzu Świętym na dziedzińcu meczetu i spotkanie z wielkim muftim, wizyta przy Ścianie Płaczu oraz w Wieczerniku. Po południu Papież odprawi Mszę św. w Dolinie Jozafata.

W środę **13 maja** Benedykt XVI będzie w Betlejem, gdzie na Placu Żłóbka odprawi Mszę św. Po południu pojedzie do obozu dla palestyńskich uchodźców. Spotka się również z prezydentem Autonomii Palestyńskiej Mahmudem Abbasem.

W czwartek **14 maja** Ojciec Święty odprawi Mszę św. w Nazarecie i spotka się z premierem Izraela. Odwiedzi także Grotę Zwiastowania.

W ostatnim dniu swego pobytu w Ziemi Świętej Papież weźmie udział w spotkaniu ekumenicznym w siedzibie Patriarchatu Prawosławnego. Nawiedzi także Bazylikę Grobu Pańskiego.

# Niech Serce Twe Niepokalane zmieni

Z ks. Krzysztofem Czaplą SAC – dyrektorem Sekretariatu Fatimskiego na Krzeptówkach w Zakopanem – rozmawia ks. inf. Ireneusz Skubiś

**KS. INF. IRENEUSZ SKUBIŚ:** – Została po śp. ks. Mirosławie Drozdku bardzo duża spuścizna ideowa i administracyjna. Zespół Księży Pallotynów przejmie ją i chce uporządkować. Książę Dyrektor jest odpowiedzialny za Sekretariat Fatimski. Czym on jest i jak organizacyjnie zechce go Książę poprowadzić?

**KS. KRZYSZTOF CZAPLA:** – Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem na Krzeptówkach to znane nie tylko w Polsce miejsce, gdzie płonie ogień wierności orędziu Matki Bożej z Fatimy. Od kilkunastu lat przy sanktuarium funkcjonuje Sekretariat Fatimski, który powstał z inicjatywy wielkiego fatimskiego apostoła śp. ks. Mirosława Drozdka SAC.

Sekretariat od początku stawiał sobie za cel krzewienie i ożywienie kultu fatimskiego. Z jego inspiracji zostały podjęte takie inicjatywy, jak Krucjata Różańca Rodzinnego, modlitwa za Kościół i Ojca Świętego, nabożeństwo pierwszych sobót miesiąca. W trosce o właściwy rozwój kultu Matki Bożej Fatimskiej w Polsce, z myślą o dostarczeniu duszpasterzom i wiernym odpowiednich materiałów o tematyce fatimskiej, w ramach Sekretariatu została powołana „Biblioteka Fatimska”. Kontynuując dzieło, które zainicjował śp. ks. Mirosław Drozdek, kierujemy się tym samym pragnieniem: Sekretariat, funkcjonujący przy Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach, ma przyczynić się do tego, by Maryja była „bardziej znana i miłowana”.

Patrząc w przyszłość, ze świadomością, jaki skarb dało nam Niebo w postaci wciąż aktualnego orędzia fatimskiego, dostrzegamy ogrom zadań i konieczność zjednoczenia wspólnych wysiłków: kapłanów i ludzi świeckich. Polska żyje orędziem fatimskim, jakże wiele jest parafii, ośrodków duszpasterskich, grup modlitewnych, które działają, nie wiedząc o sobie. Wspólnie byłoby nam o wiele łatwiej, a nasze wysiłki – o wiele owocniejsze. Z Polskiej Fatimy kierujemy zatem do wszystkich apel i zaproszenie do współpracy w krzewieniu orędzia Matki Bożej, jakie dała nam w Fatimie. Sekretariat Fatimski pragnie przyczynić się do tego, by taka współpraca mogła zaistnieć.

**– Jakie jest najważniejsze zadanie Sekretariatu Fatimskiego i jaka misja towarzyszy idei objawień fatimskich?**

– Fenomen objawień maryjnych w Fatimie przyciąga uwagę milionów ludzi na całym świecie. Z jednej strony jest doskonałym miejscem oddziaływania pasterskiego, z drugiej – gdy jest niewłaściwie rozumiany – stanowi zagro-

żenie dla zdrowej religijności. Nad właściwą interpretacją orędzia czuwa dziś kilka ośrodków pastoralno-teologicznych, wśród których jest sanktuarium w Fatimie i, znajdujące się w sąsiedztwie, centrum Światowego Apostolatu Fatimskiego. Na tej zaszczytnej liście ważne miejsce zajmuje również nasz polski Sekretariat Fatimski. Badania nad treścią orędzia fatimskiego i prace nad jego popularyzacją rozpoczęły się w sanktuarium zakopiańskim już w latach sześćdziesiątych XX wieku, a dwadzieścia lat później osiągnęły już wymiar międzynarodowy. Była to w dużej mierze, o czym nie można zapomnieć, zasługa kustosa sanktuarium – śp. ks. Mirosława Drozdka, wielkiego przyjaciela Jana Pawła II i s. Łucji, „kuriera” łączącego przez ponad dwadzieścia lat Watykan, Fatimę i Coimbrę. Kiedy w 2007 r. odszedł na wieczną służbę przy boku Maryi, pozostawił w Zakopanem grono współpracowników, którym wskazał kierunek dalszych działań i powierzył kontynuację fatimskiego apostolatu.

**Fenomen objawień maryjnych w Fatimie przyciąga uwagę milionów ludzi na całym świecie**

Obecnie od strony duszpasterskiej Sekretariat Fatimski stawia sobie dwa podstawowe zadania. Z jednej strony pragnie szerzyć i teologicznie pogłębiać nabożeństwo pierwszych sobót, z drugiej zajmuje się przygotowaniem i prowadzeniem Wielkiej Nowenny Fatimskiej przed stuletnią rocznicą objawień, która przypada w 2017 r.

**– Jakie myśli towarzyszą dziełu Wielkiej Nowenny przed rokiem 2017?**

– Zbliżamy się do wielkiej rocznicy, ale nie sposób wyobrazić sobie świętowania jedynie samej daty, czy też wydarzenia, o którym zbyt wiele nie wiemy. Wielka Nowenna Fatimska to idea duszpasterska, mająca na celu przygotowanie nas przez modlitwę, katechezę, lekturę i pokutę do tego szczególnego czasu łaski. Wiele jednak zależy od nas. Matka Boża wielokrotnie powtarzała – „jeżeli”. Ta warunkowość orędzia pobudza nas do działania, my również musimy wyjść naprzeciw, nie możemy jedynie biernie czekać.

Wielka Nowenna Fatimska to zaproszenie dla tych, którzy chcą przyczynić się do przybliżenia godziny Jej zwycięstwa i do wypełnienia się proroczej wizji kard. Augusta Hlonda, wiele razy przypominanej przez kard. Stefana Wyszyńskiego i Ojca Świętego Jana Pawła II: „Zwycięstwo, gdy przy-



Ks. Krzysztof Czapla SAC

dzie, będzie to zwycięstwo Najświętszej Maryi Panny”. Wiemy dobrze, że obaj wielcy polscy prymasi prorokowali, iż nasza ojczyzna ma do odegrania szczególną rolę w dziele „zwycięstwa przez Maryję”. Nadszedł czas, by przez nasze współdziałanie z Bogiem wcielać te zapowiedzi w życie. Pragniemy razem przywoływać nadejście kontemplowanej przez Jana Pawła II „wiosny chrześcijaństwa” i „cywilizacji miłości” oraz uczyć się od niego drogi do świętości – przez bycie „całymi dla Maryi”.

Wielka Nowenna Fatimska to okazja, by wspólnie odpowiedzieć na apel Matki Bożej i wspólnie całym sercem zaangażować się w jak najszybsze spełnienie się obietnicy przekazanej przez s. Łucję – że nadchodzi „nowe pokolenie”, „pokolenie Niepokalanego Serca, przeznaczonego przez Boga do zmiążdżenia głowy węża piekielnego”.

**– Jakie są główne założenia Nowenny Fatimskiej? Czy nie przypomina ona Wielkiej Nowenny, którą kiedyś prowadził kard. Stefan Wyszyński?**

– „Oby każde słowo przyrzeczeń Jasnogórskich weszło w naszą krew, w nasze myśli, wolę i uczucia; w każdy czyn nasz, w całe życie narodu” – tego pragnął Prymas Tysiąclecia Stefan kard. Wyszyński. Nowenna miała prowadzić do tego, by odmienić oblicze narodu, tchnąć ducha w serca Polaków uciemienionych bezbożnym systemem. Niemożliwe byłoby to, gdyby Polak nie oddał się w ręce swej Matki i nie rozmiłował się w swojej Królowej, która pewną drogą prowadzi do Chrystusa.

Świadomi, że Fatima to głos Nieba, głos Matki do swoich dzieci, musimy podjąć wysiłek, by ten głos usłyszeć, przyjąć i odpowiedzieć. Trudno świętować jubileusz, nie wiedząc kogo lub czego on dotyczy. Wielka Nowenna Fatimska pragnie zatem iść śladami nakreślonymi przez Prymasa Tysiąclecia, by szukać głębi, ducha, by ożywić serca, mobilizować do modlitwy, ofiary, ale również do pogłębienia naszej znajomości orędzia fatimskiego.

Prymas Tysiąclecia w Maryi szukał ratunku w czasach naznaczonych bezbożnym ateizmem, jak określiła system komunistyczny Matka Boża w Fatimie. Dziś żyjemy w czasach, w których to jarzmo jest o wiele groźniejsze, gdyż mamy do czynienia z zanikiem poczucia sacrum i świadomości grzechu. Człowiek współczesny wpada w niewolę, z której często nie zdaje sobie sprawy, nie wie, jak

bardzo dał się zwieść i oszukać. Dzisiaj nieprzyjaciel Boga przychodzi do człowieka podstępnie, ukrywając się pod płaszczkiem dobra, korzyści, prawa do szczęścia i przyjemności. Taki wróg jest niezmiernie niebezpieczny, gdyż niszczy nas od wewnątrz i trzyma w niewoli o wiele groźniejsza. Pragniemy od Prymasa Tysiąclecia uczyć się wracać do źródła. Tak jak wówczas do chrztu Polski, tak w Wielkiej Nowennie Fatimskiej do orędzia, jakie zostawiła nam Matka Najświętsza. Z tej racji poszczególne lata zostały podzielone według najważniejszych treści orędzia fatimskiego. W ramach nowenny będziemy rozważać naglące apele, jakie przez Serce Niepokalanej Maryi kieruje do nas Bóg. Przez dziewięć kolejnych lat sześć miesięcy fatimskich (maj – październik, czas objawień w Fatimie) będziemy podejmować szczegółowe wątki związane z przewodnim hasłem roku.

Poszczególne lata 2009 – 2017 podzieliśmy na okresy mocne i słabe. Te pierwsze to wspomniany okres od maja do października. W tym czasie zbieramy się, o ile to możliwe, we wspólnocie tych, którzy pragną stać się „nowym pokoleniem”, i w pierwszą sobotę miesiąca uroczysto spełniamy prośbę Matki Najświętszej o pocieszenie Jej zranionego Serca, a 13. dnia każdego miesiąca wspólnie celebруем uroczyste nabożeństwo fatimskie. W pozostałe miesiące nie przestajemy czuwać przy Niepokalanym Sercu Maryi w pierwsze soboty i (gdzie to możliwe) podczas nabożeństw fatimskich. Jest to jednak przede wszystkim czas osobistej modlitwy, medytacji i lektury, a także mówienia innym o Fatimie i dzielenia się świadectwem swej maryjnej wiary (więcej na ten temat zob. w Dodatku Liturgicznym).

**– Czy ta idea ma szansę być realizowaną i wejść w świadomość wiernych? Jakie warunki chciałby Ksiądz Dyrektor postawić ludziom, którzy chcieliby pójść za głosem fatimskim?**

– Przyszłość jest warunkowa, musimy to sobie wszyscy uświadomić i o tym pamiętać. Jeśli jestem człowiekiem wierzącym i twierdzę, że kocham Matkę Najświętszą, to za słowami muszą iść czyny. „Nie miłujmy słowem i językiem, ale czynem i prawdą” – uczył nas św. Jan (1 J 3, 18). Zatem każdy z nas, jeśli usłyszysz głos Pani Fatimskiej, nie może siedzieć z założonymi rękami. Jeśli Matka prosi i błaga, to nie można siedzieć beczynnemu i uważać się za człowieka wierzącego. Jak mówił św. Anatol Kaszczyk – wielki czciciel Maryi – z Królową się nie dyskutuje, tylko staje się jak żołnierz w pełnej gotowości. Odnosi się wrażenie, że czasem zbyt



Sanktuarium w Fatimie

wiele jest w nas skłonności do racjonalizmu, szukania uzasadnień, potwierdzeń, a tu – jeśli się wierzy – trzeba po prostu wziąć różaniec do ręki i odpowiedzieć na apel z Nieba.

**Odmawiajcie Różaniec, aby wyprosić pokój dla świata**

Często towarzyszy nam również zwątpienie i wątpliwość: czy my możemy cokolwiek zmienić? Fatima wręcz woła do nas, wiele od nas zależy, że jutro świata jest w naszych rękach. Jan Paweł II uczył: „Chrześcijaństwo jest religią współdziałania Boga i człowieka”, jednak jest to także współpraca człowieka z człowiekiem. Dlatego też angażujemy się po zwycięskiej stronie i zapraszamy wszystkich do wspólnej pracy dla Maryi.

*Służcie Jej modlitwą.*

*Ofiarujcie Jej swe trudy i cierpienia.*

*Bądźcie gotowi ofiarować Jej swoje życie.*

*Bądźcie świadkami Jej nadchodzącego tryumfu, naśladowując Jej cnoty.*

*Mówcie o Niej, apostołujcie.*

*Poznawajcie prawdę Jej Niepokalanego Serca i zapraszajcie do tego innych.*

Niech objawi się we współczesnym świecie potęga miłości miłosiernej. Niech powstrzyma zło, przetworzy sumienia, obdarzy świat nadzieją i pokojem.

Temu wszystkiemu ma służyć Wielka Nowenna Fatimska. Jesteśmy przekonani, że jest ona odpowiedzią na znaki czasu. Przypomnijmy, że

przed rozpoczęciem objawień w 1917 r. papież Benedykt XV zaprosił cały Kościół do odprawienia nowenny w intencji pokoju na świecie. Był to czas pierwszej wojny światowej, a nikt z przywódców tego świata nie miał woli jej zakończyć. Nikt też nie słuchał wołania papieża o pokój. Wówczas Benedykt XV skierował swój modlitewny apel do Matki Najświętszej. Nie chcieli go słuchać królowie i prezydenci, został jednak wysłuchany przez Niebo. W ostatnim dniu nowenny, który przypadł 13 maja 1917 r., sama Matka Najświętsza zstąpiła na ziemię, by ukazać światu drogę do pokoju. Ogłosiła: „Odmawiajcie Różaniec, aby wyprosić pokój dla świata”.

Pragnę skierować do wszystkich: kapłanów i wiernych z serca płynący apel, by wspólnie podążając ideą Wielkiej Nowenny Fatimskiej. Świat kreśli różne tragiczne scenariusze naszej przyszłości, codziennie doświadczamy trudów życia, skutków zła i cierpienia. Matka Boża w Fatimie wskazała nam, co możemy uczynić, aby temu zaradzić, aby odmienić świat, by nastąpiła era pokoju, tryumfu Jej Niepokalanego Serca. Dlaczego mamy z tym zwlekać, dlaczego mamy to odkładać na później? Może ten czas ostatnich lat przed 100. rocznicą objawień w Fatimie jest ostatnim dzwonkiem, by wspólnie zerwać się do dzieła, do modlitwy, pokuty. Niech nas wszystkich złączy wspólna miłość do Matki Bożej, niech nasze serca połączą jedna idea zawarta w prośbie: „Niech Serce Twe Niepokalane zmieni świat!”.



**Jacek Sałkowski** – chirurg w Szpitalu Praskim w Warszawie i związkowiec „Solidarności” mówi, że w szpitalach przekształconych w spółki na pewno nikt nie będzie zakładał Oddziału Intensywnej Opieki Medycznej (OIOM-u). – Utrzymanie takiego oddziału jest kosztowne i zbyt nisko wyceniane przez NFZ. – Na OIOM-ie umieszczani są pacjenci po ciężkich operacjach, kiedy stan zdrowia chorego musi być monitorowany przez 2-3 doby przez jednego, dwóch lekarzy i niemal osobistą pielęgniarkę. Tam jest dostęp do natychmiastowych badań. Jeżeli pacjent ma robioną operację w szpitalu spółce, a po zabiegu zaczynają się poważne komplikacje, ląduje na OIOM-ie w najbliższym publicznym szpitalu, który nie może odmówić przyjęcia – mówi dr Sałkowski. Przekształcony w spółkę – pokazowy „szpital marzeń” w Oleku, w którego salce przy błysku telewizyjnych kamer premier Donald Tusk zorganizował konferencję prasową z udziałem minister Kopacz, nie ma OIOM-u, tylko oddział pomocy doraźnej. Żenujące, że premier – zupełnie jak dziecko – dziwił się, że nikt z dziennikarzy nie pytał go ani o tę placówkę, zachwalaną jako modelowy przykład szpitala, ani o problemy służby zdrowia.

# Kto na kim oszczędza

Choć minister zdrowia Ewa Kopacz zaklinała się, że nie zetnie ani złotówki z tego, co się pacjentom należy, było jasne, że to mydlenie oczu, bo niedofinansowana przez lata polska służba zdrowia na tym straci

Alicja Dołowska

**N**ie będzie oszczędzania na służbie zdrowia. Pacjenci mogą się czuć spokojni – zapewniał premier Donald Tusk po ogłoszeniu, że w związku z kryzysem z budżetów poszczególnych resortów trzeba będzie obciążyć 19,7 mld zł. Gdy rząd rozpoczął poszukiwania oszczędności, zapewniał: Cięcia budżetowe nie będą dotyczyć zwykłych ludzi. Przekonywał również, że emeryci mogą się czuć bezpiecznie. Ministerstwo Zdrowia jednak cięło i oddało do państwowej kasy 392 mln zł z 4,6 mld własnych środków. Z czego 52 mln obciążło z puli przeznaczonej na finansowanie przez resort procedur wysokospecjalistycznych, obciążając nimi Narodowy Fundusz Zdrowia. Do tych procedur należą najdroższe i najbardziej skomplikowane zabiegi medyczne, takie jak przeszczepy serca, szpiku, skomplikowane operacje serca.

Ciekawe, skąd Fundusz weźmie na to pieniądze, bo wpływy do NFZ kurczą się z powodu rosnącego bezrobocia i niższych pensji, na jakie godzą się pracownicy, by w obliczu kryzysu utrzymać pracę. Choć minister zdrowia Ewa Kopacz zaklinała się, że nie zetnie ani złotówki z tego, co się pacjentom należy, było jasne, że to mydlenie oczu, bo niedofinansowana przez lata polska służba zdrowia na tym straci.

– W tym roku NFZ płaci za wszystko o 5 proc. mniej. Już teraz żyjemy wypowiedzeniami, zamrożeniem płac, wstrzymano inwestycje. A tu jeszcze okazuje się, że zabrakło kolejnych 52 mln zł – mówi Maciej Miłkowski z Instytutu Kardiologii w Aninie.

## Z pustego i Salomon nie naleje

Niższych wpływów do NFZ należało się spodziewać, bo o zbliżającym się do Polski szybkimi krokami kryzysie było głośno już w zeszłym roku. Ale rząd przymykał na problem oko lub udawał Greka, żeby utrzymać dobre notowania, tnąc przy tym wydatki na cele publiczne. Dlatego też kwestię odebrania emerytur pomostowych milionowi osób postawiono na ostrzu noża, bo już wiadomo było, że nie będzie z czego ich finansować, jeśli nie zwiększy się deficytu budżetowego. Efekt? Pracodawcy częściej zwalniają starszych, wysłużonych pracowników, zatrudnionych w szkodliwych warunkach lub o szczególnym charakterze, na ich miejsce przyjmując młodych za mniejsze stawki. Nie inwestują w likwidację szkodliwych dla zdrowia warunków pracy, nie muszą.

No i stało się. Po raz pierwszy od 1999 r. NFZ odnotował mniejsze wpływy, niż zakładano, pla-

nując jego budżet. Tylko w lutym było o 23 mln mniej od przewidywań. Na początku reformy deficyt w kasach chorych z powodu niedoszacowania wysokości składki zdrowotnej wymusił konieczność zaciągnięcia kredytu na sfinansowanie leczenia gwarantowanego przez państwo. Jego spłatę zakończono zaledwie dwa lata temu. Przyczyną obecnej mizerni są nie tylko: mniejsza składka zdrowotna, bezrobocie, obcinanie wysokości wynagrodzeń, ale i spadek wartości złotówki w stosunku do euro i dolara. Według szacunków analityków, spadek wartości polskiej waluty wymiecie z kasy NFZ 40 mln zł, bo więcej będą kosztować nie tylko zagraniczne leki, ale i finansowanie leczenia Polaków za granicą. Co prawda Marek Wójcik ze Związku Powiatów Polskich wyraża nadzieję, że wpływy do budżetu, a więc i do NFZ, zwiększą się, bo po obniżeniu w tym roku podatków ludzie opuszczą szarą strefę: zaczną płacić podatki i składkę zdrowotną – jednak płonąca to nadzieja.

Bezrobocie rośnie, a wraz z nim dyktat pracodawcy. W takich realiach zawsze dobrze się ma szara strefa, bo praca staje się na wagę złota. A jeszcze w myśl zasady: śmierć frajerom – przy zatrudnieniach na czarno więcej zostaje w kieszeni

i pracownikom, i pracodawcom. Tyle tylko, że w razie choroby lub wypadku leczenie zatrudnionych na czarno opłacamy wszyscy. Polacy wracają z Wyp, bo i tam dotknęło ich bezrobocie. Przekonują się, że mimo zapowiedzi premiera Tuska Polska nadal nie jest „drugą Irlandią” – tą, oczywiście, sprzed kryzysu.

### Nic nie ma za darmo

Kontrakty na świadczenia medyczne NFZ podpisał ze szpitalami tylko na pół roku, do końca czerwca. Jak będzie później z limitami i wycenami na leczenie, nie wiadomo. Żyjemy w ciągłej prowizorze. Ekonomisci zadawali rządowi pytania, po co obniżać podatki, skoro spowoduje to niższe wpływy do budżetu, a tym samym do NFZ. Teraz już wiemy: chodziło o ulżenie najbogatszym, bo to im obniżono daninę najwięcej. Miało to pobudzić

*Rząd Tuska zachowuje się tak, jakby nie chciał przyjąć do wiadomości, że pod względem nakładów publicznych przeznaczanych na ochronę zdrowia jesteśmy w ogniu Europy*

przedsiębiorczość bogatych, nakręcić inwestycje i generować nowe miejsca pracy. Figę. Wiedzano już, że nadciąga kryzys. To był prezent Tuska dla nielicznych, być może bossów wspomagających groszem kampanię wyborczą Platformy Obywatelskiej.

Zastanawiano się, dlaczego Tusk upiera się, by w tym roku nie podnieść o kolejnych 0,25 proc. składki zdrowotnej, co również wspomogłoby kasę NFZ. Wiadomo było, że to błąd, bo polska służba zdrowia jest notorycznie niedofinansowana. Jednak Tusk i Kopacz udawali miłość do ludu i głosili, że ani grosza nie dołożą do systemu ochrony zdrowia, dopóki go nie uszczelnia. Obietnic uszczelniania było sporo. Potem ucichęły. Dlaczego? Systemu nie uszczelniono, nie zlikwidowano nadużyć. Dlatego raporty NIK wciąż dowodzą marnotrawstwa i niegospodarności.

Nie ma dotąd rejestru usług medycznych, elektronicznych recept, by można było sprawdzić, ile leków jest wydawanych i komu, właściwej ewidencji chorych oczekujących w kolejce na operację. Kontrole dowodzą, że 30 proc. omijających kolejkę jest kwalifikowanych do szybszych operacji wcale nie z przyczyn gorszej kondycji zdrowotnej. Motyw może sobie każdy sam dośpiewać. Odnosi się wrażenie, że rząd przyjął taktykę: im gorzej, tym lepiej. Wszak jedynym pomysłem PO na uzdrowienie służby zdrowia jest przekształcenie szpitali w spółki prawa handlowego nastawione na zysk. Chodzi o to, by obok kontraktów z NFZ mogły pozyskiwać pieniądze z rynku, czyli udzielać świadczeń odpłatnie. Czy ci, którzy zapłacą ekstra, ominą kolejkę, będą przyjęci szybciej? Na pewno. Prawodawstwo w tej kwestii milczy, a co nie jest zabronione, jest dozwolone – twierdzą prawnicy.

Od przyszłego roku zapłacimy 1 proc. od dochodów więcej na składkę zdrowotną, bez możliwości odpisu od podatku. To oznacza, że wynagrodzenia, emerytury i renty będą niższe. Ilu Polaków wie, że w niektórych krajach Unii emeryci nie płacą

składki zdrowotnej wcale, bo płacili ją przez długie przepracowane lata? U nas wmawia się ludziom, że mamy darmową służbę zdrowia, tak jakby budżet państwa i Narodowy Fundusz Zdrowia obywateli się bez naszych pieniędzy i powstawały z powietrza.

### Plan B ma być panaceum

Prezydent na prośbę środowisk związkowych i samorządów medycznych zawetował część ustaw zdrowotnych. W tym najbardziej niebezpieczną, umożliwiającą przekształcanie szpitali w spółki prawa handlowego. Co prawda w punkcie wyjścia właścicielem 100 proc. akcji szpitala byłby samorząd lokalny, ale istniała realna możliwość zbywania akcji, co otwierało drogę do prywatyzacji.

Rząd Tuska nie dał za wygraną. Przygotowano plan B, którego zadaniem jest finansowa pomoc samorządom, by mogły oddłużyć szpitale i je skomercjalizować. Na ten cel przeznaczono 2,7 mld zł. Tymczasem długi szpitali wynoszą 10 mld. W dodatku spora część szpitali nie jest w ogóle zadłużona i po restrukturyzacji wiąże koniec z końcem. Dla kogo zatem ta propozycja? Dla tych, którzy nie podjęli wysiłku i wyrzeczeń i sobie odpuścili.

Samorządowcy skrytykowali oferowaną pomoc, określając ją mianem symbolicznej. Z pomocy publicznej mogłyby skorzystać tylko te samorządy, które przekształcały szpitale w spółki, a pieniądze mogłyby dostać tylko na zaległe podatki i składki ZUS oraz spłatę zaciągniętych już kredytów, co poręczyć ma Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ale to kropla w morzu długów, bo największe zobowiązania płatnicze szpitale mają z tytułu rachunków za prąd, leki i sprzęt medyczny. Obliczono, że samorządom uda się wykorzystać z 2,7-miliardowej puli najwyżej 300-350 mln zł. Resztę będą zmuszone opłacić z własnej kieszeni. „Taka konstrukcja programu powoduje duże obciążenie samorządu przy symbolicznej pomocy państwa” – skrytykowali w liście samorządowcy, zdenerwowani, że dano im na wydanie opinii tylko parę dni, lekceważąc zasady dialogu społecznego.

Ale plan B, o którym tyle medialnego szumu, nie rozwiązuje problemu najbardziej zadłużonych szpitali, jakimi są kliniki, wykonujące wysokospecjalistyczne, najdroższe operacje. Ich organami założycielskimi są akademie medyczne, bo kliniki oprócz leczenia prowadzą również działalność dydaktyczną. Na 44 kliniki tylko 11 nie jest zadłużonych. Jak dotąd Ministerstwo Zdrowia nie zaprezentowało pomysłu oddłużania i naprawiania finansów klinik.

Rząd Tuska zachowuje się tak, jakby nie chciał przyjąć do wiadomości, że pod względem nakładów publicznych przeznaczanych na ochronę zdrowia jesteśmy w ogniu Europy. Standardem jest 6 proc. produktu krajowego brutto, podczas gdy Polska przeznaczająca zaledwie 4,2 proc. PKB. – W Czechach składka zdrowotna wynosi 13,5 proc., na Słowacji, Węgrzech – 14 proc. i budżet się od tego nie zawalił. Zdrowie nie jest priorytetem dla tego rządu – twierdzi poseł PiS Bolesław Piecha. □

## MEDIALNY KOCIOŁ

### ● PODCZAS GALI, która

odbędzie się 11 maja 2009 r. w hotelu Sofitel Victoria w Warszawie, kard. Stanisław Dziwisz otrzyma Superwiktora Specjalnego. Wiktory



– przyznawane od 1985 r. – są wyróżnieniem dla wybitnych postaci, które dzięki swoim umiejętnościom, osobowości i wiedzy godnie zapisały się w pamięci widzów.

● **TELEWIZYJNY KANAŁ** Eska TV otrzymała koncesję na nadawanie satelitarne.

● **HANNA LIS** nie poprowadzi już „Wiadomości” – informacyjnego programu telewizyjnej Jedyńki. Telewizja Polska 24 kwietnia postanowiła rozwiązać umowę o pracę z dziennikarką.

● **POLACY CZĘSTO KORZYSTAJĄ** z telewizyjnych porad medycznych. Niemal 80 proc. uważa je za bardzo cenne. Najczęściej widzowie wybierają zagraniczne serie o tematyce medycznej – ogląda je 54 proc. Polaków. 44 proc. polskich respondentów woli ich rodzime odpowiedniki, a także medyczne reality shows i programy dokumentalne. W zdecydowanej większości ich odbiorcami są kobiety. 73 proc. Polaków deklaruje zainteresowanie transmisjami z operacji chirurgicznych. Podobnie odpowiedziało 56 proc. mieszkańców pozostałych 11 krajów biorących udział w badaniu, a 67 proc. z nich przyznało, że lubi oglądać zabiegi, w których nie widać krwi. (kjk)

komputer@niedziela.pl

INTERNETOWA **SONDA** „NIEDZIELI”

www.niedziela.pl

Czy – Twoim zdaniem – w polskojęzycznym Internecie jest wystarczająca ilość materiałów o tematyce religijnej?

wystarczająca – 25,32%

niewystarczająca – 42,30%

trudno powiedzieć – 32,37%

Spora część naszych internautów uważa, że nie ma zbyt wielu religijnych materiałów w naszych rodzimych zasobach sieciowych. Miejmy nadzieję, że sytuacja ta ulegnie poprawie m.in. dzięki naszemu portalowi. Zapraszamy do udziału w kolejnych sondach.

## Media Piątej Rzeczypospolitej

Mówi Sławomir Siwek – członek zarządu TVP, w stanie zawieszenia

– Z chaosu medialnego wyłaniają się dwie wizje mediów publicznych: wizja PO i wizja PiS. Obydwie partie zapewniają o swej najlepszej woli. Prawda czy fałsz?

– Gdy przychodziłem do TVP, usłyszałem od rządzących jeden komunikat, jedno polecenie: rozwijać media publiczne, otwierając je na różne poglądy. Dzisiejszemu rządowi chodzi o proces przeciwny – o minimalizację, a może wręcz o likwidację mediów publicznych, zgodnie z duchem jedynie poprawnej neoliberalnej ideologii.

– Dlaczego nie wierzy Pan w zapewnienia rządzących polityków, że nowelizacja ustawy medialnej ma „chronić media publiczne od upadku”?

– W zapisach tej ustawy zawarty jest de facto postulat ich dalszej likwidacji! A co najgorsze – będzie to można osiągnąć ostatecznie nawet bez wprowadzenia tej nowej ustawy w życie. Już dziś telewizja publiczna ma podstawowy kłopot: nie wiadomo, czy prowadzić program inwestycyjny – ile i jak inwestować. Wstrzymany jest proces uczestnictwa TVP w cyfryzacji. To bardzo konkretne symptomy fizycznego niszczenia mediów publicznych. Obawiam się jednak, że zamysł polityczny jest znacznie głębszy. Pacyfikacja mediów publicznych to najlepszy sposób na istotną zmianę ustrojową, polegającą na odcięciu dostępu do opinii publicznej ludzi myślących inaczej niż elity rządzące. Już mamy do czynienia z ograniczaniem różnorodności poglądów. Można powiedzieć, że PO w ten właśnie sposób powoli buduje swoją Piątą Rzeczypospolitą. Mamy do czynienia z próbą radykalnej przebudowy sfery ideowej.

– Na przykład przez wyrzucenie z ustawy zapisu o poszanowaniu wartości chrześcijańskich? Może taki zapis to rzeczywiście niepotrzebna już dziś nadgorliwość?

– Niepokojące jest to, że wszyscy inaczej myślący (np. właśnie Kościół) już obecnie w TVP są traktowani po macoszemu. Jedną z pierwszych decyzji nowych władz – po wyrzuceniu dyrektorki oddziału w Poznaniu i powrocie tam osoby z rozdzania Roberta Kwiatkowskiego – było wyrzucenie z programu telewizyjnego piątkowej transmisji Mszy św. dla chorych. To oznacza – i ten projekt też to podejście umacnia – że umowa między Telewizją Polską a Sekretariatem Episkopatu



DOMINIARSKI

Polski o obecności w TVP programów religijnych traci swą moc. Z pewnością dojdzie z czasem do formalnego podważenia tej umowy. W ten sposób zostanie zakwestionowana umowa o stosunkach między Kościołem a państwem, a więc pośrednio i konkordatu... Taka – moim zdaniem – rysuje się wizja Piątej Rzeczypospolitej, której budowę PO już przedsięwzięła.

– Przez prawie trzy lata zawiadywał Pan m.in. oddziałami regionalnymi TVP. Nie cieszy Pana deklaracja PO o wzmocnieniu mediów regionalnych?

– Ten projekt właśnie media regionalne skazuje na powolny upadek! Przez proponowane wyodrębnianie spółek regionalnych dojdzie do osłabienia całej Telewizji, do jej powolnego, samostanowienia, a przy tym zabieg ten wcale nie wzmocni regionalnych ośrodków telewizyjnych. Według mojej oceny, samodzielnie mają szansę jako tako prosperować na rynku dzisiejsze oddziały w Warszawie, Krakowie, Katowicach, Wrocławiu, Poznaniu i ewentualnie w Gdańsku. Pozostałe nie utrzymają się samodzielnie, jako osobne spółki prawa handlowego nie mają szans na jakiegokolwiek funkcjonowanie! Będziemy mieli do czynienia prawdopodobnie z dość przyspieszonym likwidowaniem, przejmowaniem majątku i zadań przez konkurencję, która w wielu regionach tylko na to czeka. Możliwa jest też prosta wyprzedaż majątku.

– Krytycy, których jest wielu, powiadają, że ustawa powinna trafić do kosza i po sprawie...

– Ten projekt robi już swoje bez względu na to, czy zostanie uchwalony, czy też nie. Zbliżamy się do połowy roku, a telewizja publiczna nie wie, jak będzie wyglądało jej finansowanie od stycznia 2010 r. Czy chce czy nie, musi powściągać swoje ambicje. A poza tym chaos wywołany kolejnymi pomysłami PO już dokonał swego dzieła; niszczenie mediów publicznych postępuje. Nie dajmy się oszukać – ta ustawa gwarantuje powolną likwidację mediów publicznych. Dyskusja nad kształtem tego projektu jest bezcelowa. Proces likwidacji mediów publicznych może być zatrzymany tylko przez upadek rządów Donalda Tuska. To jednak zależy albo od decyzji PSL, albo od wyborców.

Rozmawiała Wiesława Lewandowska

# Ile misji bez abon

Wiesława Lewandowska

**Do** skończenia degrengolady w mediach publicznych wzywała w Sejmie posłanka PO Iwona Śledzińska-Katarasińska. W Sejmie odbyło się pierwsze czytanie rządowego projektu nowej ustawy medialnej.

Degrengolada mediów publicznych rzeczywiście postępuje, jednak posłanka PO zapewne nie miała na myśli chaosu zapoczątkowanego kilka miesięcy wcześniej przez deklarację premiera o zamiarze zniesienia abonamentu radiowo-telewizyjnego, lecz to, że media wciąż są „partyjne”. Celem PO było wyrwać je z rąk PiS, a obecnie już tylko z rąk LPR, choć właśnie tymi ostatnimi posłużyła się, zawieszając PiS-owski zarząd TVP i czyszcząc telewizyjne kadry.

Wydaje się, że rządzącym politykom mniej już zależy na przejściu władzy nad mediami publicznymi – choć projektowana ustawa znakomicie ów zabieg umożliwi – bo ten cel został już częściowo osiągnięty. Wszyscy dyrektorzy oddziałów oraz inne osoby rekomendowane przez PiS nie pracują już w TVP.

Sprawa personalnej obsady mediów publicznych nie jest więc w tym momencie istotna. Istotne jest to, że proponowana przez rząd nowelizacja ustawy medialnej, choć jest tylko uzupełnieniem ustawy z 1992 r. – co podkreśla posłanka Śledzińska-Katarasińska, sugerując opinii publicznej, że nie wprowadza się rewolucyjnych zmian – to znakomita większość zapisów noweli przekreśla lub istotnie modyfikuje artykuły głównej ustawy.

I tak np. nowa ustawa znosi zapis o poszanowaniu wartości chrześcijańskich (art. 21 ust. 2, mówiący m.in. o respektowaniu w mediach publicznych wartości chrześcijańskich i rodzinnych). Niejako w zamian wprowadzono zapis nakładający na media obowiązek szerzenia tolerancji. Zdaniem wielu analityków, umożliwia on wręcz propagowanie wartości antyrodzinnych, promowanie homoseksualizmu, otwiera drogę do popierania sekt, jako równoprawnych bytów religijnych. Dość szokującym szczegółem jest to, że na media publiczne nakłada się ustawowy obowiązek prowadzenia propagandy pro unijnej, co można rozumieć wprost jako ograniczenie wolności słowa – bo w ten sposób z mediów publicznych wykluczone zostają głosy odmien-

ne, sprzeciwiające się np. nadmiernej integracji europejskiej.

### Wątpliwe odpolitycznienie

Odpartyjnienie, odpolitycznienie mediów publicznych to wciąż bardzo chwytlive politycznie hasła. Mimo że rządzący politycy posługują się nimi z ogromną lubością, to zaprojektowana przez nich ustawa wydaje się prowadzić prostą drogą do bodaj największego w historii wolnych polskich mediów upolitycznienia. A to za sprawą nowego systemu finansowania. Zamiast abonamentu proponuje się finansowanie z Funduszu Zadań Publicznych (czyli z budżetu państwa za pośrednictwem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji). Oznacza to, że zarówno na całość finansowania mediów publicznych, jak i na wielkość kwot przyznanych poszczególnym nadawcom bezpośrednio i znaczący wpływ będą mieli jednak politycy oraz bieżące gry i walki partyjne. Biorąc pod uwagę coroczne perturbacje z uchwalaniem budżetu państwa, można się spodziewać raczej zmniejszenia wydatków na media publiczne niż ich zwiększenia. Zwłaszcza gdy rządy będą sprawować liberałowie.

Odejście od abonamentu i finansowanie przez decyzje i kaprysy budżetowe polityków jest isticie rewolucyjną zmianą, która – jak prorokują pesymiści, a jest ich coraz więcej, bo obecną ustawę i wcześniejsze pomysły medialne PO krytykują już nie tylko przeciwnicy polityczni, ale również środowiska twórcze, a nawet sam twórca pierwowzoru tejże ustawy, prof. Tadeusz Kowalski – doprowadzi do rychłego upadku mediów publicznych.

W czasie sejmowej debaty wystąpił przedstawiciel ministra kultury (ministerstwo patronowało tworzeniu tegoż projektu), który skrytykował wersję projektu przedstawioną w Sejmie. Zwrócił uwagę na to, że zaproponowany w niej system finansowania musi być potraktowany jako pomoc publiczna, którą trzeba rokrocznie notyfikować w Komisji Europejskiej w Brukseli.

Jak uczy doświadczenie, budżet państwa uchwała się zawsze w ogniu walki sejmowej, czasami bardzo późno. A w dodatku zawsze może się zdarzyć, że UE z jakichś powodów nie udzieli notyfikacji... Istnieje zatem spore prawdopodobieństwo proceduralno-finansowej zapaści, co może



# amentu?

doprowadzić polskie media publiczne do ostatecznego kryzysu.

Dziś niezbyt dokładnie wiadomo, jaka kwota będzie w przyszłości wyasygnowywana z budżetu państwa na ten cel. Jej prognozowana wielkość już teraz podlega wahaniom – podaje się raz 800, innym razem 500 mln zł. Wcześniejszy projekt prof. Kowalskiego proponował finansowanie z podatku VAT (nie mniej niż 60%) od reklam oraz produkcji radiowych i telewizyjnych – podawał kwotę 1 mld zł. Byłby to z pewnością bardziej pewny dopływ gotówki.

Prof. Kowalski publicznie zakwestionował swoje autorstwo przedstawionego obecnie w Sejmie projektu ustawy medialnej.

## Demokratyzacja misji

Twórcy nowej ustawy oraz sprawy wcześniejszego niepokoju wokół mediów publicznych nieustannie zapewnniają, że chcą chronić media publiczne od upadku, że dążą do tego, aby misja publiczna była wreszcie dobrze wypełniana. Temu ma służyć ustawowe powołanie instrumentu zwanego licencją programową. Każdy nadawca, także komercyjny, będzie mógł zgłosić swą misyjną wolę – zaproponować program misyjny, na który dostanie (za

## *Nowa ustawa znosi zapis o poszanowaniu wartości chrześcijańskich*

pośrednictwem i pod kontrolą KRRiTV) pieniądze z budżetu państwa. Politycy z Krajowej Rady będą decydować o jakości i liczbie programów misyjnych, będą też karać odebraniem pieniędzy za nieprawomyślność realizowanych programów.

Nowa ustawa ułatwia zlecenie produkcji programów misyjnych producentom zewnętrznym. Być może szczerkowane media publiczne będą w przyszłości tylko emitentem programów-produktów wykonanych gdzieś na końcu świata.

W swoim czasie jeden z prezesów Telewizji Polskiej zasłynął z bardzo liberalnego podejścia do sprawy misyjności. „Ile abonamentu, tyle misji” – orzekł i tworząc swoją telewizję, trzymał się ściśle tego przepisu. Teraz wprowadzenie nie ma mowy o abonamencie, za to duch tego powiedzenia – a niektórzy podejrzewają, że nie tylko sam duch – przyświeca twórcom poddawanego właśnie obróbce sejmowej projektu ustawy „o zadaniach publicznych w dziedzinie usług medialnych”.

Przyszłość mediów publicznych leży w rękach polityków



ARTUR STELMASIAK

# Nigdy więcej in vitro

Małżonkowie bardzo chcą mieć dzieci, ale czasem okazuje się, że jest z tym problem. – Nie możecie ich mieć – słyszą od lekarzy. Stają wtedy przed dylematem: Jeśli nie w naturalny sposób, to jak? Wybrać adopcję czy in vitro, a może jest jeszcze jakaś inna droga?

Witold Dudziński



**A**gnieszka i Michał Pietrusińscy odkryli wkrótce po ślubie, że nie mogą mieć dzieci. – Chcieliśmy podjąć leczenie. Kiedy jednak lekarz obejrzał wyniki badań, stwierdził wprost, że dzieci nie będziemy mieć nigdy. A jako jedyne wyjście zalecił zapłodnienie in vitro – mówi pani Agnieszka. Dla nich był to szok, bo nie uważali in vitro za metodę leczenia niepłodności. – Prosiłszy lekarza o pomoc. Wiedzieliśmy o schorzeniu, które miało jedno z nas. Jednak według niego, żadne interwencje lekarskie nie mogły nam pomóc. Nie zajął się problemem, nie zrobił nawet dobrego wywiadu medycznego, tylko od razu zalecił metodę in vitro – mówią Pietrusińscy. Tak, niestety, lekarze postępują zbyt często.

Gdy w Internecie natrafili na pracę pewnego lekarza na temat schorzenia, które mogło obniżyć ich płodność, zgłosili się do niego. Po kilku miesiącach odbył się zabieg. Wszystko przebiegło pomyślnie, ale efektów nie było.

Kolejny lekarz też zaproponował im in vitro, a oni znów musieli tłumaczyć, że nie chcą. Gdy napomknęli, że pewnie zdecydują się na adopcję, lekarz zaczął im odradzać. Adoptowane dzieci miały

być ludźmi gorszej kategorii, in vitro natomiast nie powinno przynieść żadnych skutków ubocznych. Tymczasem lekarz miał pecha, bo oni sporo już na ten temat wiedzieli, np. o małej skuteczności metody, o małżeństwach, które zanim doczekały się dziecka z in vitro, już się rozwiódł (bo tak wyczerpujące są procedury tej metody), o skutkach ubocznych leków, które podaje się w celu wywołania wielokrotnej owulacji, co zagraża zdrowiu, a nawet życiu kobiety.

Byli załamani. Gdy jednak pani Agnieszka zrobiła test ciążowy, dostała – jak mówi – po raz kolejny, dowód na istnienie Boga w jej życiu. Dziś ich córka ma prawie pięć lat... A oni zdecydowanie zniechęcają do stosowania in vitro.

## Gra w ruletkę

Paweł i Monika Pomorscy do decyzji o zastosowaniu sztucznego zapłodnienia dochodzili długo. I sporo czasu minęło, zanim im się udało. – To ruletka. Jak przy naturalnym zajściu w ciążę, ale okupiona znacznie większym stresem. Tu przecież działają prawa natury. Nigdy nie wiadomo, co się stanie – mówi.

Najgorzej jest, gdy długo albo wcale się nie udaje. Kolejne próby to silny stres. Córeczka urodziła się Pomorskim po dziesięciu próbach. – Tyle prób to koszmarnie dużo. Każdej przecież towarzyszy olbrzymie napięcie – podkreślają rodzice. – Po ostatniej z takich prób wyjechaliśmy na wakacje i powieździeliśmy sobie, że już nigdy więcej na coś takiego się nie odważymy. Zaczęliśmy myśleć o adopcji. Wtedy okazało się, że wreszcie się udało.

Chcą mieć jeszcze dzieci, ale na in vitro już się nie zdecydowali. Twierdzą, że to za duże obciążenie psychiczne. A poza tym spore wydatki, co dla wielu małżeństw stanowi barierę trudną do pokonania. – To metoda dla ludzi zamożnych. Każda próba kosztuje kilka tysięcy złotych. Wiele prób to naprawdę gigantyczne koszty – mówią. Mają znajomych, którzy nie mając żadnej pewności, czy się uda, brali kredyty. Często robi się tak w akcie desperacji. Kiedy się nie uda, nie ma wyjścia, trzeba się zapożyczyć.

Po przyjściu na świat ich córeczki Pomorscy zdecydowali się na adopcję drugiego dziecka. – Adopcja – twierdzą dziś – to dobra, a kto wie, czy nie najlep-

## List otwarty do Premiera RP

### OBRONCY ŻYCIA APELUJĄ DO PREMIERA O MORATORIUM NA WYKONYWANIE IN VITRO

**Szanowny Pan  
Donald Tusk  
Premier RP**

Listem tym chcemy wyrazić nasz głęboki niepokój związany z niedotrzymaniem składanych przez Rząd obietnic i zaprzestaniem prac legislacyjnych zmierzających do zapewnienia prawnej ochrony życia ludzkich embrionów. Przypominamy, że ponad rok temu sam Pan, Panie Premierze, dobitnie stwierdzał, że problem braku prawnej ochrony życia ludzkich embrionów zostanie niebawem rozwiązany. Podobnie Minister Zdrowia zwracała się do pracowników służby zdrowia o poszanowanie ludzkich zarodków oraz zapewniała, że dołoży starań, by problem został pilnie rozwiązany. Tymczasem nic nie wskazuje na realizację tych zapewnień.

W związku z powyższym, Polska Federacja Ruchów Obrony Życia zwraca się do Pana, Panie Premierze, o działanie nadzwyczajne i wprowadzenie moratorium na dokonywanie zabiegów in vitro.

Należy podkreślić, że zdaniem wielu prawników, w tym konstytucjonalistów, zabiegi in vitro są przez prawo niedopuszczalne, jako że polskie prawo stoi na gruncie poszanowania ludzkiego życia od jego poczęcia, co dobitnie stwierdził Trybunał Konstytucyjny. Konstytucja, a także przepisy szczegółowe, w tym zawarty w kodeksie karnym zakaz naruszania zdrowia dziecka poczętego, stoją na przeszkodzie stosowaniu procedury in vitro, w trakcie której powoływana jest, a następnie niszczone, ogromna liczba ludzkich zarodków.

Panie Premierze, nie można dalej akceptować dokonywania zabiegów in vitro. Działanie to jest związane z powoływaniem do życia istot ludzkich, których prawo do życia jest w brutalny sposób gwałcone! Brak jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie wyróżnia nas negatywnie nawet na terenie europejskim, co niejednokrotnie podnoszą media publiczne. Obowiązkiem Rządu i Pana jako Premiera jest przygotować rozwiązania prawne chroniące życie każdego człowieka.

W tej sytuacji zwracamy się o moratorium na dokonywanie zabiegów in vitro, podkreślając, że zabieg ten nie jest

leczeniem niepłodności, nie jest też działaniem lekarskim w kontekście ustawy o zawodzie lekarza. Jednocześnie apelujemy o przygotowanie rządowego programu profilaktyki i leczenia niepłodności, z uwzględnieniem naprotechnologii, nowoczesnej i etycznej procedury, która z powodzeniem stosowana jest w wielu krajach.

W imieniu Polskiej Federacji Ruchów Obrony Życia  
Paweł Wosicki – prezes  
Antoni Szymański – wiceprezes  
Antoni Zięba – wiceprezes  
Polska Federacja Ruchów Obrony Życia reprezentuje  
130 organizacji działających na rzecz życia i rodziny.

Warszawa, 22 kwietnia 2009 r.

PS

Również Forum Kobiet Polskich, zrzeszające 57 organizacji kobiecych, skierowało do premiera Donalda Tuska list, w którym domaga się zapewnienia ochrony ludzkich embrionów powołanych do życia. List nosi datę 28 kwietnia 2009 r.

sza droga dla tych par, które nie mogą mieć dzieci. W porównaniu z metodą in vitro, którą można porównać do ruletki, adopcja jest przewidywalna. Choć, oczywiście, nie wiadomo do końca, jakie to będzie dziecko. Naprawdę mieli szczęście. Gdy adoptowali chłopca, blondynka z niebieskimi oczami, podobnego do ich córki, miał dopiero 6 tygodni. Dokonało się to trzy dni po

W końcu stwierdziliśmy, że wystarczy i że nigdy więcej. Straciliśmy nadzieję, a także sporo pieniędzy. Dziś Anna uważa, że metoda in vitro to nie żaden postęp, lecz zabijanie pod medycznym pretekstem ludzkich embrionów. Jest gorącą przeciwniczką sztucznego zapłodnienia. In vitro to dla niej zło i pseudomedyczne żerowanie na ludzkich uczuciach.

– Przecież metoda in vitro polega na tym – dowodzi pani Anna – że jajeczka kobiety zapładnia się w laboratorium. Jeśli za pierwszym razem nie dojdzie do ciąży, zabieg taki powtarza się, wykorzystując przy tym zamrożone tzw. embriony nadliczbowe. Dla uzyskania jednego udanego poczęcia trzeba zużyć co najmniej kilka, a nawet kilkadziesiąt zapłodnionych embrionów – czyli w rzeczywistości istnień ludzkich. Inaczej mówiąc, aby w ten sposób urodził się jeden człowiek – trzeba zabić kilkoro już poczętych ludzi.

– Jakies granice przecież muszą być. Gdybyśmy poszli dalej, pewnie już niedługo, wskutek rozwoju badań genetycznych, byłoby możliwe wyhodowanie człowieka syntetycznego – mówi pani Anna.

*Chcą mieć jeszcze dzieci, ale na in vitro już się nie zdecydowały. Twierdzą, że to za duże obciążenie psychiczne*

zrzeczeniu się praw do niego przez jego biologiczną matkę. – Adopcja tak małego dziecka to podobna sytuacja do tej, gdy ma się własne – podkreślają. Trudniej jest, gdy adoptuje się dziecko kilkuletnie. Dziś ich córeczka ma pięć lat, a adoptowany syn – dwa.

### Trzeba zabić innych

Anna próbowała sztucznego zapłodnienia kilka razy. – Powiedziałam sobie kiedyś, że będę próbować do moich okrągłych urodzin i dotrzymałam tego – mówi. – Bardzo chcieliśmy z mężem mieć dziecko, dlatego długo zaciskaliśmy zęby i godziliśmy się na to, że traktują nas jak króliki doświadczalne.

### Nigdy więcej

Renata Kaczyńska z Wrocławia stara się o dziecko od wielu lat. – Robiliśmy z mężem badania, ale żadne nie wykryło przyczyny naszych problemów – mówi. Gdy w ciążę zaszła jej siostra, pani Renata cieszyła się, ale myślała o sobie, że czas mija i nic się nie dzieje. W końcu razem z mężem podjęli decyzję o zapłodnieniu in vitro.

Nie widziała w tym nic złego. Była wierzącą, choć rzadko praktykującą katoliczką. Pocięsała się, że nie wyrzuci zarodków. Czytała i dyskutowała o metodzie in vitro w Internecie. Myślała, że to jedyny ratunek dla niepłodnych par. Nie rozumiała ludzi rezygnujących z tej metody i adoptujących dzieci.

– Miałam koleżanki, którym się udało, co utwierdzało mnie w tym, że nie robię nic złego – mówi. Miała wątpliwości moralne, ale bała się przede wszystkim o swój organizm. Dawki hormonów, które przyjmowała, bo tego wymaga ta metoda, przerażały ją. Ale mogło się udać, a to wydawało się najważniejsze.

Czynności poprzedzające zapłodnienie metodą in vitro były mało sympatyczne. – Wieczorem robiłam sobie zastrzyki w brzuch. Na pęknięcie pęcherzyków. Zastrzyk domięśniowy wykonał mąż – opowiada pani Renata. Gdy pojechali na transfer zarodków, wydawało się, że wszystko jest na dobrej drodze. Jej komórki zostały zapłodnione. To uspokoiło Kaczyńskich, jednak przedwcześnie: miała trzy transfery i wszystkie trzy nieudane.

– Zaczęłam się zastanawiać, czy dobrze zniosę stymulację – mówi. – Czy moje komórki jajowe będą dobrej jakości i czy zapłodnią się w laboratorium? Czy zarodki nie będą miały wad, a jeśli w ogóle dojdzie do ciąży, to czy jej nie stracę? Czy dziecko urodzi się zdrowe i... co zrobię z pozostałymi zarodkami?

Czuła, że bierze udział w czymś, w czym nie powinna uczestniczyć, że bawi się w Stwórcę. – Ta sztuczna ingerencja do mojego ciała i psychikę stała się nie do zniesienia – mówi. Tym mocniej przeżyła niepowodzenie. Trudno było pogodzić się z tym, że nie może być matką, ale wiedziała też, że już nigdy nie podda się metodzie in vitro.

### A może naprotechnologia?

Wizyta w ośrodku adopcyjnym Agnieszki i Michała Pietrusińskich rozczarowała. – Pani psycholog stwierdziła, że nie jesteśmy jeszcze gotowi do adopcji – opowiada pani Agnieszka. Wkrótce trafiła na informacje o nowym podejściu do leczenia niepłodności – tzw. napro-

technologii – technologii naturalnej prokrecji, opracowanej w USA. Dowiedziała się m.in., że naprotechnologia jest i nie jest zarazem nowością. Składają się na nią m.in.: obserwacja cyklu miesięczkowego według specjalnej procedury, badania poziomu hormonów, USG, leczenie farmakologiczne, a także niektóre techniki wspomaganego rozrodu. Stosuje się je w medycynie, ale chodzi o cały system pracy z parami. I choć nie zapewnia ona wyleczenia wszystkich przypadków niepłodności, osiągnięto już w walce z nią wiele sukcesów.

Gdy pani Agnieszka zdobyła książkę ze świadectwami kobiet, którym leczenie tą metodą pomogło, zrozumiała, że wcześniej lekarze źle zdiagnozowali jej kłopoty z płodnością. Kiedy przyjechała do Polski amerykański naprotechnolog dr Phil Boyl, przedstawiła mu wyniki badań. – Zapoznał się z nimi i zaproponował leczenie. Choć inni nie dawali nam żadnej nadziei na poczęcie dziecka, on stwierdził, że mamy 75 proc. szans! – mówi.

Pietrusińscy to jedno z pierwszych polskich małżeństw, które się poddało naprotechnologii. Nie poprzestali jednak na tym. Postanowili się też przyczynić do upowszechnienia tej metody w Polsce. – Ukończyłam kurs instruktora obserwacji cyklu w Nowym Jorku i prowadzę teraz w Polsce pary małżonków mające problemy z płodnością – mówi Agnieszka.

*Gdy Agnieszka zrobiła test ciążowy, dostała – jak mówi – po raz kolejny dowód na istnienie Boga w jej życiu. Dziś ich córka ma prawie pięć lat*

Paweł i Monika Pomorscy myślą o trzecim dziecku – chcą je adoptować. Zainteresowali się – podobnie jak panie Renata i Anna – naprotechnologią, bo jedno nie wyklucza drugiego. Nie poddadzą się natomiast in vitro.

Pani Anna pociesza się, że natura jest niezbadana i może się jeszcze uda począć dziecko w naturalny sposób. – Mam koleżankę, której metoda in vitro też nie pomogła, ale gdy sobie odpuściła, zaszła w ciążę! – mówi.

Od nieudanych prób pani Renaty minęło już trochę czasu. A ten podleczył rany. – Jestem teraz praktykującą katoliczką, wzięliśmy z mężem ślub kościelny. Wiara dała mi siłę – mówi pani Renata. Także nie wyklucza adopcji i również zainteresowała się naprotechnologią. W odróżnieniu od in vitro, te metody nie sprawiają problemów moralnych i nie powodują wyrzutów sumienia.

Niektóre personalia zostały zmienione.

R E K L A M A

## Raphacholin C®

TE SAME TABLETKI ▶  
TEN SAM LISTEK ▶  
TA SAMA CENA ▶



30 TABLETEK DRAŻOWANYCH

**TERAZ W DOBRZE WIDOCZNYM W APTECE PUDEŁKU wraz z ulotką ze wszystkimi informacjami o leku**

Raphacholin C. Produkt złożony w tabletkach. Wskazania: Tradycyjnie stosuje się w niestrawności, dolegliwościach trawiennych związanych z dysfunkcją wątroby (wzdęcia, bóle brzucha, odbijania, nudności, zaparcia), zaburzeniach aktywności skurczowej pęcherzyka żółciowego. Przeciwwskazania: Nadwrażliwość na którykolwiek ze składników leku. Ciężkie choroby wątroby, niedrożność dróg żółciowych i przewodu pokarmowego. Ostre i przewlekłe zapalenia żołądka i jelit. Nr pozw.: R/0706

RAPH/PRAS/11/2009

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY:  
Wrocławskie Zakłady Zielarskie „HERBAPOL” S.A.  
ul. Św. Mikołaja 65/68, 50-951 Wrocław

WROCLAW  
Herbapol SA

Przed użyciem zapoznaj się z ulotką, która zawiera wskazania, przeciwwskazania, dane dotyczące działań niepożądanych i dawkowanie oraz informacje dotyczące stosowania produktu leczniczego, bądź skonsultuj się z lekarzem lub farmaceutą, gdyż każdy lek niewłaściwie stosowany zagraża Twojemu życiu lub zdrowiu.

11-1321/09

5 maja 2009 r. minęła 190. rocznica urodzin Stanisława Moniuszki, najwybitniejszego przedstawiciela polskiej muzyki wokalne w XIX wieku. Twórcy stylu narodowego w pieśniach, operach i formach kantatowych. „Halka”, „Straszny dwór”, „Śpiewniki domowe”, „Sonety krymskie”, „Litanie ostrobramskie” zapewniły mu wybitną pozycję w dziejach muzyki polskiej. Mniej znana jest skromna spuścizna pisarska Moniuszki



STANISŁAW MONIUSZKO (5 V 1819 – 4 VI 1872)

## Oficjalny i prywatny wizerunek wielkiego polskiego muzyka

Wanda Malko

**L**iteracka twórczość Stanisława Moniuszki obejmuje listy, artykuły i szkice. Szczególnie cenne są listy, ukazują bowiem prawdziwy, niemal intymny wizerunek wielkiego muzyka, patrioty i społecznika oraz wrażliwego, uczuciowego człowieka, niezwykle przywiązanego do swej rodziny.

Wyjątkową pozycję w zbiorze stanowią najliczniejsze listy do żony. W 1836 r. podczas pobytu w Wilnie Moniuszko poznał Aleksandrę Muller. Pobrali się 25 sierpnia 1840 r. Mieli dziesięcioro dzieci. Mieszkali przez 18 lat w Wilnie, a po wielkim sukcesie „Halki”, której premiera odbyła się 1 stycznia 1858 r. w Teatrze Wielkim, osiedlili się w Warszawie. Moniuszko stał się wówczas sławny. Był dyrygentem Opery Warszawskiej, prezentował publiczności swe nowe dzieła sceniczne: „Hrabinę” (1859), „Verbum nobile” (1860), „Straszny dwór” (1862). „Halkę” wystawiano na scenach operowych Lwowa, Pragi, Moskwy, Petersburga. Twórczość Moniuszki prezentowano

podczas koncertów w wielu miastach. Przez cały czas narzeczeństwa i małżeństwa, gdy opuszczał rodzinę, udając się w podróże artystyczne, do ukochanej Aleksandry płynęły listy. Dzielił się z nią zwykłymi, codziennymi sprawami, opisywał ważne wydarzenia, wrażenia ze swych koncertów kompozytorskich, opisywał spotkania ze sławnymi muzykami. Pisał prostym stylem, a treść listów ujawnia niezwykle silne więzi uczuciowe.

### „Zasylam Ci tysiączne pianissimo”

Do narzeczonej zwracał się najczęściej: „Moja kochana Olesiu”, w późniejszych listach do żony natomiast pisał: Moja najdroższa Omko, Omino, Omecko, Omtaszku, Duszuniu, Aniołku. „Mając konieczną potrzebę niezwłocznego widzenia się z Panią, proszę bardzo o danie mi rannego posłuchania. Idzie tu o życie człowieka, które jest zupełnie w Pani ręku” (Wilno, 1836) – pisał do narzeczonej, nalegając na pilne spotkanie.

Początkowo bardzo oficjalna korespondencja, ujawnia wkrótce cieplejsze, żartobliwe, a nawet nieco ironiczne nutki:

*„Chciałaś wierszów – masz dwie pary.*

*Zbuntowały mi się oczy.*

*Przyczyna? Twój wdzięk uroczy*

*Czy... żem zgubił okulary” (Wilno, 1837).*

Gdy musiał opuścić Wilno, wyjeżdżając w sprawach majątkowych do Mińska, natychmiast tęsknił i pragnął jak najszybszego powrotu: „Spodziewam się za dwa tygodnie najdalej wypić z Twych rączek... herbatę. – Ach! do Was, do Was co prędzej!” (Mińsk, 1837).

Dłuższą rozłąkę spowodował wyjazd Moniuszki na studia muzyczne do Berlina. Z Królewca i kolejnych etapów podróży płynęły do Wilna listy z opisami miast, hoteli, w których się zatrzymywał, charakterystyki przygodnych znajomych. W Berlinie chodził na koncerty, spektakle operowe, zachwycał się grą Klary Wieck, późniejszej

żony Roberta Schumanna i przesyłał narzeczonej „tysiączne pianissimo” – czułe pozdrowienie, spotykane w licznych listach. Otwarcie wyznawał swe uczucia: „Kocham nad moje spodziewanie... i myśląc ciągle o Tobie, myślę o muzyce mojej, która jakże świetnie będzie miała powodzenie pod wodzą tak jasnej gwiazdy jak jest Twoje serce, jak jest miłość nasza”. „... dla Ciebie, jeżeli nie bogatym, sławnym chcę zostać”.

„Ach! tak mnie tęskno do Was! Przytuliłaś mnie pierwsza do siebie! A ja nieczęsto spotkałem ludzi na świecie, mających dobrą dla mnie wolę. Tym bardziej umiem cenić miłość Twoją... coraz dłuższe nasze rozłączenie, nie myśl, ażeby mogło zachwiać moje serce dla Ciebie”.

### „Pisz co najwięcej”

W lipcu 1840 r. Moniuszko wrócił do Wilna, a w sierpniu odbył się ślub z Aleksandrą. Przewodnim wątkiem późniejszych listów była żywa tęsknota za najbliższymi, troska o przychodzące na świat dzieci i ukochaną Omkę oraz usilne dopominanie się o częste wiadomości z domu.

„Ściskam Ciebie ze łzami, rzadkimi gośćmi w moich oczach, po milion razy i nasze dziatki aniołki. Jakże niecierpliwie wyglądam listów od Was” (Petersburg, 1842). „Pisz, Duszuniu, co najwięcej i co najprędzej, na miłość Boską... tu bez Omki tak smutno, tak ciężko żyć bez połowy życia...” (Petersburg, 1842).

„Trzeci tydzień nie mam od Ciebie żadnego listu!– Nie mogę wypowiedzieć w jak okropny stan to Wasze niczym nie wytłumaczone milczenie wprawia” (Petersburg, 1856). „Nie wiem czy tyle razy wspominasz o mnie, ile razy ja wzdycham, że Ciebie ze mną tu nie ma!” (Warszawa, 1857).

Żona rewanżowała się liczną korespondencją. Budziło to niekłamną radość, której Moniuszko dawał wyraz: „Jakże ja mam nie lubić Warszawy, gdy na samym wstępie mam w niej szczęście od kilku dni co dzień Twoje listy otrzymywać” (Warszawa, 1858). „Ten tydzień był bardzo dla mnie szczęśliwy, bo od Omaszka aż cztery listy otrzymałem. Wielka bieda to rozłączenie” (Warszawa, 1858) – pisał pośród gorączkowych przygotowań do premiery „Halki”.

Niekiedy pomyślnie wieści o bliskich wywoływały przypływ natchnienia: „Przyjechał Domker i mówił, że Was widział zdrowych... Pod wpływem tej pomyślnie wiadomości napisałem dziś do «Flisów» modlitwę” (Warszawa, 1858) – tak powstała znana modlitwa „Dziękuję Ci, przedwieczny Panie”.

### „Piękne wrażenie zrobiła tu moja muzyka”

Liczne podróże Moniuszki miały cele artystyczne. Organizowano koncerty poświęcone jego twórczości, odbywały się premiery oper. Pisał wówczas o wrażeniach, jakie wywierała na słuchaczach jego muzyka, po prostu wykonał.

„Stało się – już po koncercie. Macie wiedzieć... że mój koncert był pod każdym względem w tegorocznym poście najznakomitszy... ze wszystkich moich kompozycji «Bajka» najwięcej się podobała” (Petersburg, 1856).

Opisom wrażeń z koncertów często towarzyszyły relacje o dochodach i troska o upominki dla rodziny: „Koncert mój wśród licznych koncertów

tutejszych... był najświetniejszy bez wątpienia. Ale cóż, kiedy koszt ogromny i choć sala była pełna i publiczność wyborowa, po odtrąceniu kosztów 460 r. zostaje mnie tylko 230. A ja marzę, żeby każdemu z Was jakąkolwiek pamiątkę przywieźć i na święcone ażeby wystarczyło” (Petersburg, 1856).

Czasem Moniuszko opisywał postacie znanych muzyków, z którymi się spotykał. Szczególnie kłśliwa była jego relacja z wizyty u Franciszka Liszta w Paryżu: „...dziś Monsieur Liszt. Ażeby dać najkrótsze wyobrażenie, a najdokładniejsze o tym panu, powiem tylko, że jest modelem Apolinarego Kątskiego. Było to wszystko dobrze, dopóki grał, jak nikt nie gra na fortepianie. Ale odkąd zarzucił egzekucję, a poświęcił się kompozycji, która mu się jak mnie tańce udaje, ta powłoka jest prawie śmieszna... Księżna Wittgensteinowa, u której ten wielki artysta mieszka, jest baba złośliwa, podobna do Rywackiej, ale od niej brzydsza... Co usta otworzy, to o kimś źle mówi... Nieznośna wiedźma... Bez tej kobiety byłby i on zupełnie inny... biedaczek grać się rozuczyl i często gęsto traci furmankę”, (tzn. traci wątek), (Paryż, 1858).

### „Jakże ja mam nie lubić Warszawy”

Przełomowym wydarzeniem w życiu Moniuszki była premiera „Halki”. O sukcesie niezwłocznie informował żonę: „Moja Duszko! Więc już po wszystkim. Powodzenie zupełne...”. „Drugie przedstawienie «Halki» było bardzo świetne i lepiej poszło od pierwszego... Dziś dają trzeci raz i natłok w kasie tak ogromny, jak nie był ani na pierwszym ani na drugim przedstawieniu” (Warszawa, 1858).

Z ogromną radością informował o honorarium za wydanie partytury „Halki”. Otrzymał 1000 rubli. Pisał: „... dotychczas sobie nie wierzę i śpię z tymi pieniędzmi...”. Stanowisko dyrygenta Opery, a później praca pedagogiczna w Instytucie Muzycznym dawały stabilizację. Przeprowadzka do Warszawy stała się możliwa. Pośród przygotowań do premiery „Flisa” Moniuszko poszukiwał odpowiedniego mieszkania, kompletował meble, organizował transport fortepianu z Wilna i z niepokojem informował żonę: „Mieszkanie już nająłem, ale przygotuj się, że bardzo szczupłe... od teatru nie bardzo daleko, spokojnie i widok z okien na Krakowskie Przedmieście” (Warszawa, 1858). Jesienią 1858 r. pani Omka wraz z dziećmi przyjechała do Warszawy. Rodzina znów była razem.

Rośla sława Moniuszki, kantata „Widma” odniosła sukces w Warszawie i Lwowie, premiera „Strasznego dworu” wywołała entuzjazm słuchaczy, była taką manifestacją polskości, że carska cenzura zdjęła operę z afisza po zaledwie trzech przedstawieniach. Uznanie przyniosły premiery „Halki” na scenach zagranicznych.

Okres warszawski był czasem bardzo intensywnej pracy kompozytorskiej i mnóstwem zajęć w teatrze i Instytucie. 5 listopada 1871 r. odbył się ostatni koncert kompozytorski. Moniuszko od kilku lat chorował na serce. Zmarł nagle 4 czerwca 1872 r. Karol Szymanowski słusznie określił twórczość Chopina i Moniuszki jako „zjawiska samotne” w polskiej twórczości muzycznej XIX stulecia. □

## FESTIWAL NIEPOKALANÓW 2009

XXIV Międzynarodowy Katolicki Festiwal Filmów i Multimediów Niepokalanów 2009 odbędzie się w dniach 15-17 maja 2009 r. w Niepokalanowie. Podczas Festiwalu – w sobotę 16 maja – odbędzie się również Konferencja MEDIA XXI na temat przyszłości mediów w świetle nauczania św. Maksymiliana Marii Kolbego oraz Papieży Jana Pawła II i Benedykta XVI.

W skład Komitetu Organizacyjnego tegorocznego Festiwalu wchodzi: jako przewodniczący – Danuta Stachyra – prezes KSF i o. Stanisław Piętka, Gwardian Klasztoru w Niepokalanowie oraz o. Ignacy Kosmana, dyrektor Festiwalu, wiceprezesa KSF: Zygmunt Gutowski – wicedyrektor organizacyjny i Andrzej Bogusław Januszewski – wicedyrektor programowy Festiwalu, dr Jan Szafraniec – przewodniczący Jury, Antoni Zięba – wiceprzewodniczący Jury, Elżbieta Cieślak – kierownik Biura Prasowego, Grażyna Krupska, kierownik Biura Festiwalu w Niepokalanowie i Hanna Koch, kierownik Biura Festiwalu w Warszawie.

Nadesłano filmy, programy radiowe, programy multimedialne i strony internetowe z 21 krajów: Australii, Białorusi, Chorwacji, Francji, Hiszpanii, Hongkongu, Indii, Indonezji, Irlandii, Kanady, Libanu, Republiki Czeskiej, Rosji, Słowacji, Szwajcarii, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch, USA i Polski. Wykaz nadesłanych i nominowanych do projekcji festiwalowych prac został opublikowany w Internecie.

Kontakt z biurem Festiwalu: ul. Barska 2, 02-315 Warszawa, tel. (+48) 22 823-44-89 ew. (+48) 602-126-206, e-mail: ksf@festiwalniepokalanow.pl; ksf@neostrada.pl; www.festiwalniepokalanow.pl; www.warszawa.mazowsze.pl/niepokalanow; skype: ksfniepokalanow .

23 kwietnia 2009 r., po długiej i ciężkiej chorobie, w wieku 70 lat zmarł

### śp. Stanisław Gałązka

Ojciec Grzegorza Gałązki fotoreportera, z którym współpracuje Wydawnictwo Michalineum.

Wyrażamy głębokie współczucie, łączymy się w bólu z Rodziną Gałązków i zapewniamy o pamięci w modlitwie.

WYDAWNICTWO „MICHALINEUM”

Watykańskiemu fotoreporterowi –  
Grzegorzowi Gałązce  
z powodu śmierci Ojca

### śp. Stanisława Gałązki

wyrazy głębokiego współczucia,  
z zapewnieniem o pamięci modlitewnej  
za Zmarłego, składa  
ks. Ireneusz Skubiś – redaktor naczelny  
z zespołem „Niedzieli”

# W 1010. ROCZNICĘ KANONIZACJI ŚW. WOJCIECHA

**W**ielotysięczną rzeszę wiernych oraz blisko 40 kardynałów, arcybiskupów i biskupów z Polski i zagranicy zgromadziły 26 kwietnia w Gnieźnie uroczystości patronalne ku czci św. Wojciecha. Obecni byli m.in.: metropolita koloński kard. Joachim Meisner, bp Gerhard Feige z Magdeburga, bp Dominik Duka z Hradec Králové, bp František Tondra – biskup spiski i przewodniczący Konferencji Episkopatu Słowacji, kard. Georg Sterzinsky z Berlina, bp Milan Šašik – ordynariusz apostolski w Mukaczewie na Ukrainie oraz abp Jan Graubner – przewodniczący Konferencji Episkopatu Czech.

## Wigilia uroczystości świętowojciechowych

Świętowanie rozpoczęło się I Nieszporami o św. Wojciechu, sprawowanymi w katedrze gnieźnieńskiej w przeddzień wieczorem. Nabożeństwu przewodniczył metropolita szczecińsko-kamieński abp Andrzej Dzięga, a homilię wygłosił ordynariusz diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej bp Edward Dajczak. Nawiązując do 30. rocznicy pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II do Polski w 1979 r., przypomniał, że Papież Polak podczas swojej pierwszej pielgrzymki do grobu św. Wojciecha wezwał do pójścia ku przyszłości. W czasie nabożeństwa Prymas Polski kard. Józef Glemp poświęcił płaszcze dla 14 nowych członków Towarzystwa św. Wojciecha z archidiecezji gnieźnień-

skiej i diecezji bydgoskiej. Po Nieszporach z katedry gnieźnieńskiej wyruszyła procesja z relikwiami św. Wojciecha, która przeszła do kościoła św. Michała Archanioła na Wzgórzu Zbarskim.

## Potrzeba rzetelnej analizy naszych czasów

W niedzielny ranek 26 kwietnia srebrną trumienkę z relikwiami Męczennika przeniesiono na plac u stóp katedry, gdzie sprawowana była uroczysta Suma odpustowa, której przewodniczył kard. Józef Glemp, a homilię wygłosił abp Józef Michalik – przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Apelował o rzetelną i prawdziwą analizę naszych czasów. – Nie udawajmy, że nie widzimy tego, co się dzieje. Nie obawiamy się trudnej analizy naszych czasów. Zrobmy ją rzetelnie i w prawdzie (...). Dzisiaj próbuje nam się wmówić, że chrześcijaństwo nie powinno się zajmować pewnymi tematami. Ile namęcza się niektóre gazety, by wypłakać się nad losem chrześcijaństwa w Polsce, nad losem naszej wiary, która nie chce zrezygnować z wymagań stawianych człowiekowi. Ile razy słyszymy, że Kościół traci na tym, że nie chce niektórych przykazań wykreślić – mówił przewodniczący Episkopatu Polski.

Abp Michalik nawiązał również do obecnej sytuacji politycznej w naszym kraju. Stwierdził, że przed niespełna 30 laty Prymas Stefan Wyszyński mówił o odpowiedzialności za naród. Wzywał wtedy

do wypowiedzenia wojny korupcji, defraudacjom i urządzaniu się towarzyszy na koszt państwa, kłamstwu. Dzisiaj te wady narodowe i publiczne są nadal aktualne – mówił. – Nie interes partii przed głosowaniem, nie obietnice powinny być ważne, ale troska o naród, o najbardziej zacofane regiony Polski, o to, by granice możliwości człowieka nie były przekraczane – tłumaczył.

## Rozesłanie

Wzorem lat ubiegłych, podczas Mszy św. Prymas Polski kard. Józef Glemp poświęcił i wręczył księgi Pisma Świętego przedstawicielom młodzieży, a abp Józef Kowalczyk – nuncjusz apostolski w Polsce pobłogosławił i nałożył krzyże misyjne 44 duchownym i 1 osobie świeckiej, mającym wyjechać na misje.

W Gnieźnie gościła także blisko tysięczna grupa uczestników pierwszej pielgrzymki parafii św. Wojciecha do grobu Patrona. Pielgrzymi przyjechali z 19 polskich diecezji oraz z Niemiec, Czech i Królewca i gościli u rodzin z Gniezna i okolic. Widoczna była także liczna grupa młodzieży, która przybyła do Gniezna 25 kwietnia w dorocznej pieszej Pielgrzymce Młodych do Grobu św. Wojciecha.

Uroczystości zakończyły się po południu II Nieszporami o św. Wojciechu, po których kard. Józef Glemp i abp Henryk Muszyński udzielił dzieciom tradycyjnego błogosławieństwa. (Red.)

## Meandry polskiej religijności

**Mniej osób uczestniczy w Mszach św., ale więcej przystępuje do Komunii św. Większość świeckich zaangażowanych w życie parafii chciałoby mieć jednego duchowego przywódcę, ale niemal co trzeci badany nie widzi takiej potrzeby**

**W**ubiegłym tygodniu w warszawskiej siedzibie Konferencji Episkopatu Polski odbyła się kolejna debata z cyklu „Kościół w Polsce: 20 lat na drogach wolności”. Organizatorem jest Katolicka Agencja Informacyjna. Tym razem duchowni, naukowcy i publicyści rozmawiali o stanie naszej religijności. Punktem wyjścia do dyskusji były wyniki sondaży wykonanych przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego „Opinia”.

Dr **LUCJAN ADAMCZYK** porównał wyniki badań pierwszy raz przeprowadzonych w 1991 r., a następnie powtórzonych w latach 1998 i 2002. – Zakres wiary się nie powiększa, ale głębokość wiary wzrasta – powiedział naukowiec z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Badania pokazują, że zmalała liczba osób uczestniczących w Mszach św., wzrosła natomiast liczba osób częściej chodzących do spowiedzi i w konsekwencji częściej przystępujących do Komunii św.

Podczas spotkania po raz pierwszy Instytut „Opinia” zaprezentował wyniki ankiet przeprowadzonych wśród katolików zaangażowanych na co dzień w życie parafii. Badani mieli ustosunkować się do tematów określanych w mediach jako „kryzys w Kościele”. Wśród nich były m.in. pytania o:

Radio Maryja, eutanazję, lustrację, zaangażowanie w politykę duchownych i brak przywództwa w Kościele

**Ks. prof. WITOLD ZDANIEWICZ:** – Katolicy są świadomi różnicy poglądów między biskupami w niektórych sprawach. Natomiast lustracja nie jest problemem numer jeden w Kościele – powiedział kierujący ISKK. W ocenie ks. Zdaniewicza, za kryzys można uznać opinie na temat księży. 40% badanych uważa, że zna duchownych, którzy są chciwi i lekceważą wiernych. Z kolei 26% twierdzi, że zna księży żyjących w konkubinacie. – Takie opinie wydają się mieć wpływ na spadek powołań – ocenił ks. Zdaniewicz.

Nie wszyscy biorący udział w dyskusji zgodzili się z taką interpretacją powyższych wyników.

**Prof. KRZYSZTOF KOSEŁA** zastrzegł, że takie wnioski można byoby wyciągnąć, gdyby wcześniej były przeprowadzone inne sondaże na ten temat. A skoro podobnych badań nikt poprzednio nie robił, to równie dobrze mogą one świadczyć o czymś innym. O czym? – Że wierni chcą mieć dobrych księży, spełniających wysokie standardy kapłańskie – powiedział socjolog z Uniwersytetu Warszawskiego.

Dużo miejsca w debacie paneliści poświęcili opiniom wiernych dotyczącym przywództwa w Kościele.

**ZBIGNIEW NOSOWSKI** z Laboratorium „Więzi” ocenił te informacje w następujący sposób: – Nie wiemy, jak być Kościołem po odejściu Jana Pawła II – powiedział.

Według badanych, przywódcą Kościoła w Polsce mogliby być: abp Stanisław Dziwisz (15% poparcia wśród badanych), abp Józef Michalik (11%) i abp Kazimierz Nycz (9%).

Jaki jest więc bilans polskiej religijności w dwudziestym roku od odzyskania niepodległości? I jakie zmiany mogą być w przyszłości?

**Ks. prof. JANUSZ MARIANŃSKI z KUL-u:** – Zmiany związane z szeroko rozumianą modernizacją nie pociągają za sobą w sposób nieuchronny upadku religijności – ocenił naukowiec z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. – Ja nie mówiłbym o kryzysie, tylko o przemianach religijności, które będą szły w różnych kierunkach. Także w kierunku indywidualistycznych podejść do etyki i wiary – dodał.

Andrzej Tarwid

# Rok służby Bożego o. Ignacego Posadzego TChr

**D**nia 6 maja 2009 r. o godz. 11 w poznańskiej bazylice archikatedralnej abp Stanisław Gądecki uroczysto zakończył na etapie diecezjalnym proces beatyfikacyjny służby Bożego ks. Ignacego Posadzego – współzałożyciela Towarzystwa Chrystusowego i założyciela Zgromadzenia Sióstr Misjonek Chrystusa Króla dla Polonii Zagranicznej. Proces trwał 8 lat. W tym czasie gromadzono materiały, takie jak konferencje, kazania, osobiste zapiski i korespondencja Sługi Bożego. Trzeba zaznaczyć, że w tym krótkim czasie Trybunał przesłuchał wielu świadków, prężnie działała również Komisja Historyczna i Teologiczna. W ramach procesu przeniesiono doczesne szczątki ks. Posadzego do małej kaplicy Domu Głównego Towarzystwa Chrystusowego przy ul. Panny Marii 4 w Poznaniu. Teraz, po wszystkich formalnych procedurach, zgodnie z prawem kanonicznym, zebrany materiał – 22 tomy dokumentacji, a każdy tom będzie liczył średnio ponad 300 stron – zostanie dostarczony do Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie.

Kim był ks. Ignacy Posadzy? Urodził się 17 lutego 1898 r. w Szadłowicach k. Inowrocławia, w rodzinie rolniczej o bogatych tradycjach patriotycznych. Był ósmym dzieckiem Jakuba i Katarzyny z domu Pawlak. Po ukończeniu szkoły podstawowej w 1908 r. zaczął uczęszczać do gimnazjum w Inowrocławiu, a w roku 1917, po maturze, zgłosił się do seminarium arcybiskupiego w Poznaniu. Wojna światowa zmusiła go do studiowania w Münster i Fuldzie. Tam też młody kleryk spotkał się z polskimi robot-

nikami sezonowymi, poznawał ich warunki pracy i ból rozłąki w rodzinach.

19 lutego 1921 r. został wyświęcony na kapłana w katedrze gnieźnieńskiej. W pierwszych latach kapłaństwa pracował w poznańskiej parafii i Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Poznaniu. Z uwagi na wysokie umiejętności literackie współredagował „Bibliotekę Kaznodziejską” i „Wiadomości dla Duchowieństwa”. Od 1922 r. ks. Ignacy spędzał wakacje za granicą wśród polskich emigrantów, gdzie prowadził duszpasterstwo. Na terenie Saksonii i Bawarii organizował nabożeństwa i pogadanki religijne. W 1926 r. z ramienia Państwowego Urzędu Emigracyjnego wyjechał do Danii, a w 1928 r. odwiedził polskie ośrodki w Rumunii. W 1929 r. został wysłany przez kard. Augusta Hlonda do odwiedzenia emigrantów w Brazylii, Urugwaju, Argentynie, a w następnym roku wizytował Amerykę Południową.

Kard. Hlondowi od dawna przyświecała myśl, by duszpasterstwo polonijne powierzyć jakiemuś zgromadzeniu zakonnemu. Ze swoją inicjatywą zwrócił się do ks. Posadzego: „Chcę uczynić księdza generałem nowego zgromadzenia”. O. Ignacy podjął to zadanie i 22 sierpnia 1932 r. z grupą kandydatów na braci rozpoczął dzieło w Potulicach k. Nakła. W pobożność i życie nowego Zgromadzenia Chrystusowców o. Ignacy wprowadził wyniesiony z domu rodzinnego kult do Serca Bożego i Serca Najświętszej Maryi Panny. Jako pierwszy przełożony generalny przez 36 lat przewodniczenia zgromadzeniu organizował opiekę



ARCHIWUM KSIĘŻY CHRYSUSOWCÓW I SIÓSTR MISJONAREK

## Modlitwa o beatyfikację o. Ignacego Posadzego TChr

*Wszchemogący, wieczny Boże, który przez Krew Twojego Syna odkupiłeś każdego człowieka, prosimy, pozwól nam wielbić Ciebie w służbie Twoim o. Ignacym, który pełen wiary, nadziei, miłości i troski o emigrantów uczy nas modlitwy i ducha ofiary jako najskuteczniejszego sposobu apostołowania, a dla zwiększenia Twojej chwały udziel mi łaski, o którą pokornie Ciebie proszę. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.*

duszpasterską nad emigracją polską. Był pomysłodawcą duszpasterstwa Księży Chrystusowców w obozach przejściowych dla Polaków wywożonych do Rzeszy na roboty przymusowe.

W roku 1958, dziesięć lat po śmierci kard. Hlonda, pamiętając o jego sugestii, o. Ignacy założył zgromadzenie żeńskie, którego dekret erekcyjny podpisał abp Antoni Baraniak 21 listopada 1959 r. Tym zgromadzeniem są Siostry Misjonek Chrystusa Króla dla Polonii Zagranicznej, które w tym roku świętują złoty jubileusz swojego istnienia. Założycielowi bliskie były problemy, troski i radości nowego zgromadzenia. Często i praktycznie do końca swoich dni przyjeżdżał do domu głównego w Morasku, rozmawiał z siostrami, głosił im konferencje, dzielił się swym bogatym doświadczeniem.

O. Posadzy zmarł 17 stycznia 1984 r. w Puszczykowie w wieku 86 lat. Na wiadomość o jego śmierci Papież Jan Paweł II w telegramie kondolencyjnym napisał: „(...) dziękuję Wszchemocnemu Bogu za długie życie i dzieło Człowieka ukształtowanego przez łaskę i szafarza łaski, który głęboko wpisał się we współczesne dzieje Kościoła w Polsce, Człowieka wiary, kontemplacji i apostołstwa, Człowieka Bożego”. O. Ignacy jest wzorem cichej, wytrwałej modlitwy oraz troski i opieki nad najbardziej zagrożonym przez utratę wiary emigrantem polskim. Mamy więc nowego orędownika spraw polonijnych, a zwłaszcza rodzin emigracyjnych, które przeżywają trudności w budowaniu jedności i miłości.

**Ks. Wiesław Wójcik – chrystusowiec**  
Dyrektor Instytutu Duszpasterstwa Emigracyjnego i Moderator Ruchu Apostolatu Emigracyjnego

**Niższe Seminarium Duchowne**  
Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej

**Trud i radość wzrastania ku pełni człowieczeństwa**  
prowadzimy nabór uczniów na rok szkolny 2009/2010

Niższe Seminarium Duchowne  
Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej  
Markowice 5, 88-320 Strzelno  
Tel.: (052) 318 17 24  
E-mail: markowiceinfo@gmail.com  
www.nsd.oblaci.pl

III-2-83/09

Chcąc zostać **KAPŁANEM OBLATEM**, trzeba po zdaniu matury odbyć roczny **nowicjat**, następnie sześciolatek studia magisterskie w **Wyższym Seminarium Duchownym** w Obrze. By zostać **BRATEM OBLATEM**, trzeba mieć przynajmniej wykształcenie zawodowe, następnie po **postulacie** odbyć **nowicjat**, a po nim dwuletni **juniorat** braci. Można też po gimnazjum rozeznawać i umacniać swe powołanie kapłańskie, żyjąc i zdobywając wykształcenie średnie z maturą w obłackim **Niższym Seminarium Duchownym w Markowicach k. Inowrocławia** ([www.nsd.oblaci.pl](http://www.nsd.oblaci.pl)).

Jeśli chcesz nawiązać kontakt, poznać bliżej naszą duchowość lub rozeznaczyć swoje powołanie – napisz, zadzwoń lub wyślij e-mail:

**Sekretariat Powołań, ul. Ostatnia 14, 60-102 Poznań**  
tel. 0-601-78-84-22

e-mail: [powolania@oblaci.pl](mailto:powolania@oblaci.pl)  
[www.powolania.oblaci.pl](http://www.powolania.oblaci.pl)

I-83/09

## CZEKA NA NASZĄ POMOC

## Sebastian



Chłopiec ma 5 lat. Urodził się jako wcześniak. Jego mama prosi o pomoc. W liście czytamy: „Mój syn cierpi na dziecięce porażenie mózgowie czterokończynowe, padaczkę i zespół Vesta. Od urodzenia jest rehabilitowany i mimo opóźnienia w rozwoju robi postępy psychoruchowe. Od niedawna wymawia pojedyncze sylaby, rozumie, co się do niego mówi, zaczyna raczkować, chociaż nie potrafi jeszcze siedzieć samodzielnie. Niestety, zaczyna nam brakować środków na kontynuowanie leczenia i rehabilitacji, a jeśli zaprzestaniemy rehabilitacji, Sebastian może cofnąć się w rozwoju i wszystko, co do tej pory osiągnęliśmy, pójdzie na marne. Dodaję, że dziecko wychowuję samotnie, utrzymujemy się z zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia”.

Wpłaty na rzecz chłopca można przekazywać na konto: **Fundacja Dzieciom „Zdążyć z Pomocą” – zbiórka publiczna, 01-685 Warszawa, ul. Łomianańska 5, nr rachunku:**

**PKO BP XV O/Warszawa 90 1020 1156 0000 7002 0051 6088**, z dopiskiem: „**Na leczenie i rehabilitację Sebastiana Halasza**”. Bank PKO BP – zgodnie z umową z Fundacją – nie pobiera opłat od wpłat na to konto. Kod SWIFT dla wpłat zagranicznych: BPKOPLPW. Fundacja ma status organizacji pożytku publicznego. Przekazane tą drogą darowizny mogą być odliczone od podatku.

*Miesiąc temu zmarł mój ojciec. Miał już sporo lat i choć spodziewaliśmy się jego śmierci, to i tak nas zaskoczyła. Tato umierał w domu, w obecności swoich najbliższych. Kiedy lekarz stwierdził zgon, natychmiast udaliśmy się do parafii z prośbą, aby ksiądz udzielił ostatniego namaszczenia naszemu ojcu. Niestety, kapłan odmówił takiej posługi. Było nam bardzo przykro, bo tato był wierzącym i praktykującym katolikiem. Czy w takich sytuacjach kapłan może odmówić udzielenia sakramentu?*

Katarzyna

Proszę przyjąć najgłębsze wyrazy współczucia w związku ze śmiercią taty. To z pewnością bolesne wydarzenie, ale jeśli patrzymy na nie z wiarą, to musi ona przeniknąć nasze myślenie i dać pewność możliwości zbawienia. Jeśli chodzi o całą tę sprawę z odmową udzielenia namaszczenia chorych, to kapłan nie tylko mógł, ale musiał tak postąpić. Wszystkie sakramenty są tylko dla żywych. Nie można ich udzielać osobom zmarłym. Stąd w sytuacji, kiedy lekarz stwierdził już zgon i nie było wątpliwości co do śmierci taty, nie można udzielić namaszczenia.

W dawnych czasach powszechna była taka pomyłka i z udzieleniem tego sakramentu rzeczywiście czekano do najbardziej krytycznego momentu. Dziś mamy już pełniejszą świadomość, że to sakrament dla chorych, aby Bóg ich podźwignął, uzdrowił i dał siłę na czas cierpienia. Warto więc o tym sakramencie pomyśleć dużo wcześniej, szczególnie w sytuacji, kiedy choroba trwa już jakiś czas. Nie wolno też bać się tego sakramentu i traktować jako przygotowanie na śmierć. Jest on wielką modlitwą do Boga o uzdrowienie. Trochę inaczej wygląda sytuacja osób, u których nie ma jeszcze stwierdzenia zgonu i są poważne wątpliwości, czy jeszcze żyją, czy nie. W takiej



Na listy odpowiada ks. dr Andrzej Przybylski, rektor Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Częstochowie

sytuacji udziela się tego sakramentu warunkowo, używając formuły „jeśli żyjesz”. Ale chodzi tu wyraźnie o sytuację, w której nie ma jeszcze pewności co do śmierci danej osoby. Kiedy jednak lekarz już stwierdził zgon, takich wątpliwości już nie ma i namaszczenia nie wolno udzielić.

Chciałbym przy tej okazji uświadomić na problem podobnej posługi w okolicznościach tragicznych wypadków, szczególnie na drodze. Może się zdarzyć, że w pobliżu wypadku znajdzie się ksiądz posiadający również święte oleje chorych. Skorzystajmy koniecznie z jego kapłańskiej posługi. Kapłan może udzielić osobie poranionej w wypadku czy też umierającej rozgrzeszenia i namaszczenia. To może być naprawdę sprawa zbawienia, sprawa życia wiecznego! Piszę o tym, bo ciągle pamiętam ból kapłana, który w takich tragicznych okolicznościach pospieszył z posługą

i, niestety, spotkał się z krytyczną reakcją rodziny. Przejeżdżając, zobaczył wypadek. Na drodze leżał chłopiec potrącony przez samochód. Był nieprzytomny, ktoś próbował go reanimować w oczekiwaniu na przyjazd karetki. Kiedy kapłan chciał przykleknąć przy chłopcu, udzielić mu rozgrzeszenia i namaszczenia, matka chłopca stanowczo zabroniła tego robić. – Mojemu synowi potrzeba lekarza, a nie księdza, bo ja chcę żeby on żył, a nie umierał! A przecież w każdym sakramencie chodzi o życie, dlatego są one tylko dla żywych. A jeśli wola Boża będzie inna, to są one miejscem wielkiej łaski Bożej, która przygotowuje również do udziału w zmartwychwstaniu Chrystusa. Nie traktujmy więc sakramentu namaszczenia chorych jako ostatniego namaszczenia i niech on już na zawsze przestanie nam się kojarzyć ze śmiercią, i zrobmy wszystko, aby nasi chorzy mogli skorzystać z tego wielkiego daru uzdrowienia.

Ks. Andrzej Przybylski

## ODSŁONY BRAT TADEUSZ RUCIŃSKI FSC

## Gdyby to były dzieci...

Pamiętam taką kołysankę: „W małym łóżeczku – z plasteliny, śpi sobie ludzik – z plasteliny, śni mu się konik – z plasteliny, drzewo i obłok – z plasteliny...”. Jej autorka nie wiedziała, że takiego plastelinowego, sztucznego świata zapragną nie dzieci, ale dorośli...

\*

Artykuł w hiszpańskiej gazecie o pewnej parze, co jeszcze niedawno chciała mieć dziecko, ale wciąż brakło na to warunków, czasu, a w końcu przekonania... I któregoś dnia napotkała ona w Internecie zdjęcie „nieludzko” pięknej lalki-niemowlęcia, którą oferował jakiś producent rodzicom, którzy chcieliby się poczuć mamą i tatą, ale bez kłopotliwych tego stron. Informował on, że takie „dziecko” jest wykonywane jako jedyne i niepowtarzalne i że jego „ciało astralne” istnieje naprawdę. Dlatego trzeba je adoptować z wszystkimi formalnościami,

otrzymując dokumenty z liniami papilarnymi „dziecka” oraz składając przysięgę opieki nad nim dla rozwinięcia jego „osobowości”.

Fotografia „maleństwa” była tak urokliwa, że ona zapragnęła spełnić wszystkie warunki, by je posiadać, bo przecież już 7 lat przymierzali się do dziecka. Cena „niemowlęcia” była zawrotna, ale oni mogli sobie na to pozwolić. Nadali mu imię Edna Sadie i umieścili w pokoiku już dawno przygotowanym dla ich żywego dziecka. Babcia, która tak pragnęła wnuczki, polubiła Ednę i zajmowała się nią całymi dniami, o wiele troskliwiej niż niegdyś swoimi lalkami i dziećmi. Ta trójka dorosłych ludzi naprawdę uwierzyła, że to nie jest lalka, ale wcielenie duszki zmarłego kiedyś w ich rodzinie noworodka. Ileż ta Edna wyzwoiliła teraz w nich czułości, troski, zapobiegliwości!

Okazało się, że takich „rodziców” jest sporo! Że mają swoje internetowe strony, fora, czaty oraz okazjonalne zjazdy organizowane przez owego pana Roberta. Pojechali więc we troje plus to „dziecko”, a tam zobaczyli, że jest „klinika” dla tych „dzieci” z „transplantacją” odpowiednich organów i coraz to nowszych urządzeń, łącznie z początkami mowy w paru językach. Oczywiście, że nie zabrakło odpowiednich sklepów z odpowiednio drogą odzieżą dla tych „pociec”, traktowanych poważnie i z godnością przez swych „rodziców”, co wcale nie zaskoczyło pary opisywanej w artykule. Były tam zdjęcia owej mamy, taty i babci oraz „nieludzko” urokliwej Edny z ogromnymi oczami i z prześliczną resztą.

\*

Małe dziecko (zwłaszcza osamotnione) czasem obdarowuje swoją lalkę czy

misia „duszą”, jeśli jest to jedna ukochana lalka, to jest traktowana czulej niż kukła z gałganek i plastiku. Jednak to się dzieje w oczekiwaniu na rzeczywiste małżeństwo i żywe dziecko. To było oczywiste przez wieki. Jak bardzo wielu dorosłych teraz nie chce być dorosłymi, skoro wolą wszelkie zamienniki, by naprawdę nie kochać, nie być płodnymi, nie rodzic, nie wychowywać, nie uczyć się przez to miłości i człowieczeństwa. Powyższa para nie jest jakimś dziwolągami, bo kluby dorosłych fanek lalek Barbie są bardzo liczne. A teraz doszło jeszcze szaleństwo na tle japońskich lalek Dollfie, ale raczej nie wśród dzieci. Osobiście nie wierzę w tęsknoty dzisiejszych ludzi za powrotem do natury. Bardziej chyba za przemianami świata w wielki gabinet doskonałych w kształcie i działaniu figur woskowych – doskonałe bezdusznych.



## RODZICIELSTWO ZASTĘPCZE

## Coraz więcej dzieci poza rodziną naturalną

Antoni Szymański

**W** Polsce wzrasta liczba dzieci umieszczanych w różnych formach opieki poza rodziną naturalną. W 2007 r. dotyczyło to prawie 97 tys. dzieci – co oznacza wzrost o 8 677 dzieci na przestrzeni lat 2004-2007!

W 2001 r. wskaźnik dzieci umieszczanych poza rodziną naturalną wynosił 8,0, a w 2005 r. – już 10,5, co sytuuje Polskę wśród krajów o wysokim stopniu instytucjonalizacji opieki nad dziećmi! Niepokojące jest to, że w Polsce rodzi się coraz mniej dzieci, a jednocześnie coraz więcej przebywa w różnych formach opieki poza rodziną biologiczną.

Wymieniona liczba 97 tys. dzieci umieszczonych w różnych formach opieki nie obejmuje wszystkich dzieci, które miały kontakt z opieką zastępczą w ciągu roku, ta bowiem jest dużo wyższa. Jest tak, ponieważ część dzieci przebywa w nich krótko. Nieustannie też brakuje miejsc niezbędnych do umieszczenia wszystkich dzieci, których dotyczy stosowne orzeczenie sądu rodzinnego, szczególnie w placówkach socjalizacyjnych. Część młodzieży mającej poważne problemy w swoich rodzinach wybiera pobyt w internatach. To wskazuje, że mamy duży problem dotyczący opieki nad dziećmi poza ich naturalną rodziną, oraz na osłabienie polskiej rodziny (związane m.in. z coraz częstszymi rozpadami małżeństw czy masowymi wyjazdami rodziców do pracy poza granice kraju).

Niewątpliwie naturalnym środowiskiem wychowania dziecka jest jego rodzina biologiczna, zaś opieka zastępcza nad nim powinna mieć miejsce

tylko w wyjątkowych sytuacjach. Takim wyjątkiem, występującym obecnie w Polsce bardzo rzadko, jest sieroctwo naturalne. Opieka zastępcza może pojawić się też jako skutek głębokiego zaniedbywania dziecka, poważnie zagrażającego jego dobru.

Obecny rok jest ogłoszony przez Sejm Rokiem Rodzicielstwa Zastępczego. Problemowi temu poświęca się wiele uwagi, prowadząc kampanie pozyskiwania nowych rodzin zastępczych. Kierunek jest oczywiście prawidłowy, bo jeśli dziecko nie znajduje właściwej opieki w domu rodzinnym, to na ogół lepiej, by przebywało w rodzinie zastępczej niż w placówce opiekuńczej (choć te dla dzieci starszych przebywających w nich krótko mogą spełnić swoją rolę).

Staraniom o zwiększenie liczby rodzin zastępczych i lepsze warunki w placówkach opiekuńczych nie towarzyszą jednak wystarczające zabiegi, by skutecznie zapobiegać konieczności umieszczenia dzieci poza rodziną. Obawiam się, że sytuację pogorszy zmieniana obecnie ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wzmacniająca możliwość odbierania dziecka przez pracownika socjalnego w szczególnych sytuacjach.

Istnieje nadmierna łatwość umieszczenia dziecka poza rodziną z przyczyn, które powinny być usunięte w wyniku pracy socjalnej i właściwego wsparcia ze strony różnych podmiotów działających w środowisku lokalnym. Dotyczy to takich przyczyn, jak np.: ubóstwo i niewydolność wychowawcza rodzin, brak realizacji obowiązku szkolnego, trudne

warunki mieszkaniowe, przemoc, uzależnienie od alkoholu czy środków odurzających (często problemy te występują łącznie). Niewystarczające jest skupienie się na rodzinie i takim jej wsparciu, aby lepiej spełniała swoje funkcje. Brakuje także wystarczających instrumentów zachęcających gminy do działań na rzecz zminimalizowania liczby dzieci umieszczanych poza rodziną. Niedostateczny jest rozwój instytucji wsparcia dziennego (świetlic, ognisk wychowawczych), w których specjaliści pomagają dzieciom i współpracują z ich rodzicami.

Jeśli zabranie dziecka z rodziny biologicznej ma być ostatecznością ograniczoną do sytuacji, gdy dobro dziecka jest poważnie zagrożone, to szczególnego znaczenia nabierają profilaktyka i praca socjalna z rodziną. Opieka i pomoc powinny być organizowane w środowisku bliskim dziecku, np. w przedszkolu, szkole czy w rodzinie, aby umożliwić mu wzrastanie w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych. Pomoc powinna uprzedzać powstawanie szkodliwych następstw dla właściwego rozwoju dzieci i młodzieży.

W Roku Rodzicielstwa Zastępczego trzeba zwracać uwagę nie tylko na pozyskiwanie i przygotowanie rodzin zastępczych oraz lepsze standardy w placówkach opiekuńczych, ale należy także podjąć działania sprzyjające zmniejszaniu liczby dzieci w nich przebywających.

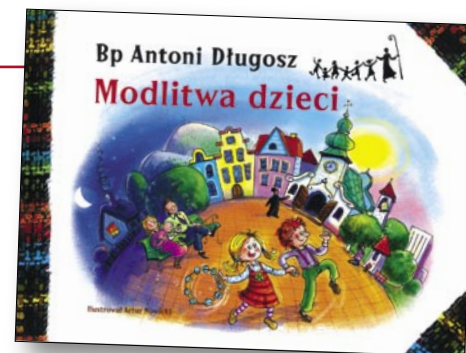
Autor jest socjologiem, senatorem poprzedniej kadencji (przewodniczył Komisji Rodziny i Polityki Społecznej).

## MODLITWA DZIECKA NAJMILSZA BOGU!

**P**odczas rozmowy z bp. Antonim Długoszem, zapisanej na kartach książki „Służyć z radością”, zapytałem go, w jaki sposób należy się modlić. Odpowiedział: – Panu Bogu nie chodzi o to, aby wyrecytować Mu bezmyślnie cały pacierz, lecz by porozmawiać z Nim chwilę, tak jak dziecko rozmawia z ojcem. Jeśli źle się czuję, to powiem Mu wtedy, że głowa mnie boli od nadmiaru zajęć i właściwie nie wiem, co mam mówić. Ofiaruję wtedy Bogu swój ból, podzielę się troskami. Rano zrobię jakieś postanowienia, a wieczorem rozliczę się z ich wykonania. Przepraszę za uchybienia, poproszę o pomoc, podziękuję za łaski i sprawy załatwione. Istotnie, dobra modlitwa powinna być pełna wiary. Człowiek modlący się winien najpierw uwierzyć, że jest to rzeczywiście prawdziwa rozmowa, i to nie byle jaka, gdyż z samym Bogiem. Musi więc być ona pobożna,

bez dobrowolnych roztargnień, ze świadomością, że to Bóg ze mną rozmawia. Rozmawiając z Panem Bogiem, człowiek powinien ufać, że On go wysłucha i dlatego nie powinien nigdy ustawać na modlitwie. Te i inne refleksje budzą się w czytelniku po zapoznaniu się z nową książką bp. prof. Antoniego Długosza „Modlitwa dzieci”, skierowaną szczególnie do dzieci, ale także do ich rodziców i katechetów. Autor, znany z wielu interesujących publikacji dla najmłodszych, opisuje różne formy dziecięcej modlitwy, takie jak: modlitwa spontaniczna, modlitwa gestu, modlitwa biblijna, modlitwa poprzez twórczą działalność, modlitwa-inscenizacja, modlitwa dziękczynna, uwielbienia, prośby i modlitwa-pacierz. Bp Długosz wyraża opinię, że pacierz jest najtrudniejszą formą modlitwy dla dziecka i dlatego nie należy od razu sięgać po tę formę. Ucząc dziecko tradycyjnego pacierza, należy tłumaczyć

mu poszczególne wezwania i zwroty, mówić, co one oznaczają, stopniowo wprowadzać je w bogactwo treści, jakie pacierz zawiera. Modlitwa dziecka jest przecież najmilszą Bogu. Publikacja zawiera również wiele cennych uwag wychowawczych skierowanych do rodziców, duszpasterzy i katechetów. Autor stwierdza m.in., że dzieci doświadczając rodzicielskiej miłości, nabierają przekonania, że Bóg jest Miłością. Rodzice są najważniejszymi autorytetami w życiu dzieci, które w sposób podświadomy naśladują ich zachowania. Widząc modlących się rodziców, nabierają one przekonania, że modlitwa jest ważną czynnością życia. Z kolei zadaniem katechetów jest proponowanie szerokiego wachlarza modlitw oraz jak najlepsze przygotowanie dzieci do uczestnictwa we Mszy św. Książka jest ciekawie zilustrowana przez Artura Nowickiego.



Staranna edycja Polskiego Wydawnictwa Encyklopedycznego zasługuje na uznanie. Z radością przyjmują ją dzieci, a dla rodziców i katechetów będzie niewątpliwie skuteczną pomocą we właściwym wprowadzaniu dzieci w modlitewny kontakt z Bogiem.

Ks. Stanisław Jasionek

Bp Antoni Długosz, „Modlitwa dzieci”, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2009, s. 52.

# Polska ma 211 bożogrobców

Lidia Dudkiewicz

## NOWI CZŁONKOWIE ZAKONU BOŻOGROBCÓW W POLSCE

25 kwietnia 2009 r. podczas inwestytury w Łowiczu do Zakonu Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie przyjęto następujące osoby:

### DUCHOWNI –

bp Józef Kupny,  
ks. Ryszard Mroziuk,  
ks. Adam Prorok;  
KAWALEROWIE –

Władysław Bochenek,  
Jarosław Czapelka,  
Waldemar Drobik,  
Ryszard Iwanicki,  
Andrzej Kołakowski,  
Lech Kowalewski,  
Jerzy Krzyszkowski,  
Leszek Mikulski,  
Bartłomiej Muński,  
Marcin Perz,  
Władysław Pietruszka,  
Tomasz Rzemieniuk,  
Wiesław Sowiński,  
Zbigniew Sulatycy,  
Stanisław Tępiński;

### DAMY –

Elżbieta Jastrzębska,  
Ewa Kowalewska,  
Urszula Krupa,  
Barbara Małozewska,  
Joanna Saczewska,  
Anna Wawrzyczek.

**Z**akon Rycerski Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie nawiązuje do ponad 900-letniej tradycji Bożogrobców. Jego duchowym poprzednikiem jest Zakon Kanoników Regularnych Najświętszego Grobu Bożego w Jerozolimie, którego początki sięgają do faktu odzyskania Jerozolimy w 1099 r., podczas pierwszej wyprawy krzyżowej.

### Zadania Bożogrobców dziś

Cele Zakonu Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie są ukierunkowane na wspieranie dzieł katolickich w Ziemi Świętej. Jego członkowie szerzą kult męki i zmartwychwstania Chrystusa oraz są obrońcami pustego Bożego Grobu, w każdym czasie.

Obecnie, gdy sytuacja w Ziemi Świętej jest bardzo napięta, głównie z powodu konfliktu palestyńsko-żydowskiego, członkowie Zakonu muszą się troszczyć o godną egzystencję chrześcijan na tym terenie. Często bowiem muszą oni opuszczać ziemię uświęconą obecnością Zbawiciela i może dojść do paradoksu polegającego na tym, że miejsca najświętsze dla chrześcijan znajdują się w rękach wrogów chrześcijan. Dlatego trzeba się nieustannie modlić w tych trudnych sprawach, ale też spieszyć z konkretną pomocą na rzecz Ziemi Świętej i jej mieszkańców. Bożogrobcy są też zobowiązani do pomocy materialnej na rzecz Ziemi Świętej. Dzisiejsze czasy stawiają więc przed członkami Zakonu Bożogrobców wiele wyzwań.

Siedziba Zakonu znajduje się w klasztorze przy kościele św. Onufrego na Janikulum w Rzymie, a Wielkim Mistrzem Zakonu jest od niedawna kard. John Patrick Foley.

### Inwestytura w Łowiczu

Co roku odbywa się inwestytura Zakonu Bożogrobców, czyli przyjmowanie nowych członków. Tym razem miejscem inwestytury był Łowicz. Główny obrzęd przyjmowania do Zakonu nowych kawalerów i dam jest zawsze poprzedzony organizowanym w przeddzień duchowym przygotowaniem. Tak więc 24 kwietnia, po Mszy św. sprawowanej w katedrze łowickiej przez bp. Piotra Skuchę, odbyło się zakonne czuwanie, któremu przewodniczył bp Andrzej Dziuba. Kandydaci do Zakonu wypowiedzieli wtedy słowa przysięgi zakonnej oraz podpisywali i składali na ołtarzu dokument potwierdzający ten fakt. Potem odbyło się poświęcenie strojów zakonnych (mucetów, płaszczy i dystynktorów) oraz błogosławieństwo relikwiami Krzyża Świętego. Były również wykłady na temat sytuacji chrześcijan w Ziemi Świętej oraz prymasowskiego Łowicza. Całość ubogacił koncert Warszawskiego Chóru Międzyuczelnianego działającego przy kościele akademickim św. Anny.

### „Idźcie na cały świat...”

Na zadania Bożogrobców w czasach nam współczesnych zwrócił uwagę podczas łowickiej inwestytury 25 kwietnia prymas Polski kard. Józef Glemp – Wielki Przeor Polskiego Zwierzchnictwa Zakonu Bożogrobców. W homilii nawiązał do wezwania Chrystusa: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu...”. Mówił, że potrzeba głoszenia Ewangelii jest dziś szczególnie ważna w tych miejscach na ziemi, które są obolałe z powodu nienawiści szatana. Ksiądz Prymas wspominał o wyrzucanych ze swojej ziemi Palestyńczykach, o chrześcijanach, którym zabrania się dawania chrześcijańskiego świadectwa. – Obecna sytuacja upokorzenia chrześcijan może wynikać także z braku autentycznego głoszenia i obrony wiary – wyjaśnił. Prymas Polski zwrócił uwagę, że dzisiaj na Ziemię Świętą patrzy się często przez pryzmat

polityki, tymczasem głoszenie Dobrej Nowiny ma przekraczać wszelkie granice. Wyraził także nadzieję, że rozpoczynająca się pielgrzymka Ojca Świętego Benedykta XVI do ziemi Zbawiciela będzie umocnieniem w wierze nie tylko dla Ziemi Świętej, ale i dla całego świata.

Podczas łowickiej inwestytury Mszę św. pod przewodnictwem kard. Glempa koncelebrowali m.in.: biskup łowicki Andrzej F. Dziuba, biskup senior Alojzy Orszulik, bp Józef Zawitkowski oraz bp Piotr Skucha z Sosnowca i bp Józef Kupny z Katowic.

### Nowi rycerze i nowe damy

Prymas Polski uroczystie przyjął do Zakonu nowych członków. Komandor Karol Szlenkier, nowy Zwierzchnik Bożogrobców w Polsce, odczytał decyzję Wielkiego Mistrza Zakonu, na mocy której do Zakonu mogło być przyjętych 24 nowych członków. Kandydaci wyrazili gotowość do rozwijania w swoim życiu rycerskich cnót pielęgowanych przez Zakon, a także zaangażowania duchowego i charytatywnego na rzecz miejsc świętych oraz łacińskiego Patriarchatu Jerozolimskiego. Potem odbyło się pasowanie kawalerów, przyjmowanie dam do Zakonu, nałożenie dystynktorów i płaszczy.

Podczas uroczystości poinformowano, że decyzją Wielkiego Mistrza czterech kawalerów zostało podniesionych do rangi komandorów: ks. Józef Wójcik, ks. Stanisław Szalankiewicz, Jerzy Jurkiewicz i Emilian Kocot. Zgromadzeni wystosowali listy z wyrazami szacunku i zapewnieniami o łączności w modlitwie do Wielkiego Mistrza Zakonu kard. Johna Patricka Foleya oraz do Wielkiego Przeora Zakonu abp. Fouada Twala, łacińskiego patriarchy Jerozolimy. Zakon ma charakter międzynarodowy. Do tradycji należy więc uczestniczenie w polskiej inwestyturze przedstawicieli zwierzchnictw zagranicznych. W Łowiczu licznie reprezentowane były zwierzchnictwa z Niemiec. Inwestyturę zakończył wspólny obiad w sali OSP.

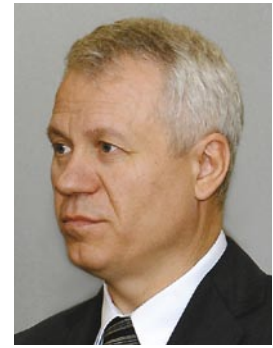
Zakon Świętego Grobu Bożego w Jerozolimie liczy obecnie 25 tys. członków w ponad 40 krajach świata, w Polsce po ostatniej inwestyturze jest 211 bożogrobców. □



JANUSZ KAMINSKI

# Dignitas romana

Marek Jurek



Marek Jurek

Polityk, publicysta i historyk, przewodniczący Prawicy Rzeczypospolitej, były marszałek Sejmu i przewodniczący KRRiTV, autor książek „Reakcja jest objawem życia” i „Dysydent w państwie PO PiS”

## ROZDROŻA GEOPOLITYKI

W tym cyklu geopolitycznym piszę znowu o Papieżu. O ile bowiem Papieństwo od wieków było gwarantem ładu międzynarodowego, tym bardziej w naszych czasach Rzym Jana Pawła II i Benedykta XVI stał się ostatnią instancją życia publicznego, która broni z autorytetem wartości moralnych w życiu narodów. Ojciec Święty przyjmuje na siebie ataki kierowane przeciw chrześcijaństwu, ale nie milczy, gdy jest atakowany. Sekretariat Stanu Stolicy Apostolskiej wydał w piątek wielkanocny oświadczenie, w którym ocenił antypapieską rezolucję belgijskiego Parlamentu jako próbę zastraszenia i zmuszenia Papieża, by nie wypowiadał się na tematy moralne i zaniechał głoszenia nauki Kościoła. W ten sposób Rzym nazwał po imieniu bezprecedensową kampanię antykatolicką, wywołaną po krótkiej wypowiedzi Ojca Świętego na temat kampanii dystrybucji prezerwatywy w Afryce, prowadzonej pod pretekstem walki z AIDS.

Niestety, mimo apelu o jasną reakcję – Izby polskiego Parlamentu nie podjęły żadnej obrony Ojca Świętego. Nie spotkały się również z dezaprobatą na terenie polskiego Parlamentu antypapieskie wypowiedzi marszałków obu Izb. Niestety, w naszym Parlamencie nie istnieje opozycja wobec antykatolickiej kampanii, która przetacza się przez Europę. Nie słyhać nawet indywidualnych reakcji naszych polityków.

**Rzym  
Jana Pawła II  
i Benedykta XVI  
stał się ostatnią  
instancją życia  
publicznego,  
która broni  
z autorytetem  
wartości moral-  
nych w życiu  
narodów**

Decyduje arbitralnie przyjęta zasada wyłączenia odpowiedzialności chrześcijańskiej z polityki. Przyjęta arbitralnie, bo wbrew oczywistym faktom. Skoro bowiem politycy i władze publiczne państw liberalnych atakują Papieża – narody chrześcijańskie, przez swych przywódców społecznych i władze publiczne, powinny Namiestnika Chrystusa bronić. Powinno być to szczególnie jasne dla nas, Polaków, w kraju Jana Pawła II.

Zaniechanie zresztą to nie tylko brak działania. To również przyzwolenie – o nieprzewidywalnych często konsekwencjach. Antypapieska kampania w Europie już bowiem odbiła się złowrogim echem w świecie islamu. Jordañska opozycja islamistyczna zażądała niewpuszczania Benedykta XVI do jej kraju podczas podróży apostolskiej do Ziemi Świętej.

Szkoda, że przywódcy Zachodu nie rozumieją, że atakując chrześcijaństwo, nie tylko uprawomocniają nienawiść antychrześcijańską, ale również zachęcają przeciwników Zachodu do atakowania świata, w którym żyjemy. Szkoda również, że do tej pory nie wyciągnęli z tego wniosków nasi politycy. Ich bierność ma również wymiar europejski. Nie broniąc Ojca Świętego – zgadzają się na duchowy i moralny kryzys cywilizacji europejskiej. A podejmując publiczną obronę Papieża – możemy zmienić Europę. □

## PROŚBA O WSPARCIE PRZY RESTAURACJI HISTORYCZNEGO BUDYNKU KURII – REZYDENCJI ARCYBISKUPÓW LWOWSKICH

Zwracam się z serdeczną prośbą o wsparcie naszych starań o pozyskanie środków finansowych na realizację projektu restauracji historycznego budynku Kurii i rezydencji arcybiskupów lwowskich obrządku łacińskiego we Lwowie.

Budynek zwrócony archidiecezji lwowskiej w 2004 r., po 60 latach eksploatacji

przez Państwowy Instytut, znajduje się w stanie katastrofalnym i wymaga natychmiastowego generalnego remontu.

Będziemy wdzięczni za wszelką życzliwą pomoc w tej sprawie.

† Mieczysław MOKRZYCKI  
Arcybiskup Metropolita Lwowski  
obrządku łacińskiego

Caritas Archidiecezji w Lubaczowie,  
ul. Mickiewicza 85,  
37-600 Lubaczów,  
Bank Pekao SA  
I Oddział w Lubaczowie,  
ul. Legionów 4,  
37-600 Lubaczów,  
NRB (zł) 98 1240 2584  
1111 0000 3944 5928.  
Z dopiskiem: REMONT KURII.

Erzdioezese Lemberg,  
Erzbischof Dr. Mokrzycki,  
Samczuka 14a,  
79008 Lviv, Ukraine, Kto-Nr.  
46 000 700, BLZ 400 602 65  
DKM Darlehnskasse Münster e.G.,  
Posfach 2140, 48008 Münster,  
Deutschland, BAN DE 59 4006 0265  
0046 0007 00, BIC GENODEM1DKM.  
Z dopiskiem: REMONT KURII.

### ZDANIEM PLEBANA

## Kultura na drodze

Tydzień temu pisałem o rybce na samochodach. Dziś pozostanę również, że tak się wyrażę, w drogowym klimacie. Chciałbym zwrócić uwagę na parę niepokojących rzeczy, które dzieją się na naszych zatłoczonych jezdniach. Nie chcę pisać o ich stanie, bo przecież wszyscy wiemy, że jest z nimi, eufemistycznie pisząc, kiepsko. Niemniej jednak wydaje się, że z roku na rok jest lepiej. Tak trzymać!

Wracając do głównego wątku, chodzi mi o to, że zachowanie sporej grupy użytkowników naszych dróg sprawia wrażenie, iż jezdnie należą tylko do nich. Można to zaobserwować szczególnie w miastach przy przejściach dla pieszych, które nie mają światła. Trzeba odstać swoje, by dostać się na drugą stronę ulicy. Owszem, zdarzają się kierowcy, którzy widzą, co się dzieje na poboczu i zatrzymują się. Niestety, większość tego nie robi. We Włoszech np. pieszy jest jakby

nietykalny i ma zawsze pierwszeństwo na drodze (nawet jeśli przechodzi w niedozwolonym miejscu). Nie jest to wpisane w żaden kodeks drogowy. Wszystko po prostu zależy od kultury użytkowników dróg, której u nas wielu jeszcze się zwyczajnie nie nauczyło.

Kolejna sprawa to rowerzyści, których na wiosnę mamy bardzo wielu. Co prawda, istnieją dla nich w miastach specjalne ścieżki, ale nie jest ich zbyt wiele. Dlatego też często spotykamy ich na jezdni. I tu znowu okazuje się, że spora część kierujących autami nie zachowuje odpowiednich odległości przy wyprzedzaniu jednoślada. Ostatnimi czasy sam często korzystam z roweru. Raczej unikam jazdy ulicami. Jeśli nie ma ścieżki rowerowej, po prostu jadę chodnikiem. Tak jest o wiele bezpieczniej. Co prawda, przeznaczony jest on dla pieszych, ale przy zachowaniu odpowiedniej prędkości i, oczywiście, szeroko rozu-

mianej kultury jazdy można spokojnie się poruszać, nie przeszkadzając piechurom.

I na koniec jeszcze parę słów o motocyklistach. Tydzień temu pisaliśmy w „Niedzieli” o zlocie fanów stalowych rumaków na Jasnej Górze. Ponaddwudziestotysięczna rzesza motocyklowych zapaleńców dała świadectwo swej wiary, jednocześnie zadając kłam stereotypom postrzegania ich przez społeczeństwo. Owszem, nie brakuje wśród jeżdżących takich, którzy się popisują na drogach, ryzykując przy tym utratę zdrowia, a nawet życia. Większość jednak to naprawdę rozsądni ludzie (zob. koniecznie: [www.motoelita.pl](http://www.motoelita.pl)), którzy uczą innych, jak dbać o bezpieczeństwo na naszych szosach.

W każdym razie rzeczą najważniejszą jest, by wszyscy użytkownicy dróg wzajemnie się szanowali i odnosili się do siebie z wielką kulturą. **Ks. Jacek Molka**



## Czesław Ryszka

Pisarz i polityk,  
publicysta „Niedzieli”,  
poseł AWS w latach  
1997-2001,  
od 2005 – senator RP;  
www.ryszka.com

*Dzieci są  
jakby lustrem,  
odbiciem  
zachowań  
dorosłych,  
stąd  
potrzebują  
autorytetów,  
zaufania,  
przyjaźni  
i miłości*

# Klaps a prawa dziecka

Czesław Ryszka

**C**zy dziecko jest człowiekiem? To nie powinno budzić wątpliwości. Ale budziło aż do połowy XIX wieku, kiedy dziecko traktowano jako zadatek na człowieka, kogoś wymagającego dopiero obróbki w procesie surowego wychowania. W literaturze przedmiotu przytacza się przypadek 8-letniej Mary Ellen Wilson z Baltimore w Stanach Zjednoczonych, która była systematycznie bita przez matkę. Pomocy udzielili jej członkowie lokalnego oddziału Stowarzyszenia Przeciwdziałania Okrucieństwu wobec Zwierząt. Był to rok 1874, a zarazem początek ruchu na rzecz pomocy dzieciom. Wkrótce powstało w USA ponad 200 różnych, lokalnych stowarzyszeń mających na celu ochronę dzieci przed przemocą, wyzyskiem, okrucieństwem, poniżającym traktowaniem, opuszczeniem, demoralizacją. Podobne stowarzyszenia zaczęły działać również w Europie. To w tym czasie sformułowano w prawie pojęcie: „ochrona dzieciństwa”, które rozumiano jako działania państwa, samorządów i organizacji społecznych dla zapewnienia dziecku niezbędnych warunków do prawidłowego rozwoju. Tym samym dziecko zostało uznane za pełnowartościowego, aczkolwiek niedojrzałego człowieka, za istotę ludzką, której przysługują prawa.

Po raz pierwszy prawa dziecka wyliczono i nazwano w Deklaracji Genewskiej, przyjętej przez Ligę Narodów w 1924 r. Prawny następca Ligi Narodów – Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła w 1959 r. Deklarację Praw Dziecka. Obecnie katalog praw międzynarodowej ochrony praw dziecka najszerszej wyznacza „Europejska konwencja o wykonywaniu praw dzieci” z 1996 r. Polska ratyfikowała tę konwencję w 1997 r. Konwencja m.in. podkreśla rolę rodziców w ochronie praw i dobra dzieci, uznaje również, iż w przypadku konfliktu rodzinnego pożądana jest próba osiągnięcia porozumienia wewnątrz rodziny w drodze mediacji, zanim sprawa zostanie przedstawiona do rozstrzygnięcia organowi sądowemu.

O prawach dziecka jest dzisiaj bardzo głośno, a co z prawami rodziców? Pytam o to, ponieważ do Sejmu trafił projekt ustawy o zakazie przemocy w rodzinie, a w jego uzasadnieniu są badania, z których wynika, że połowa polskich rodziców bije dzieci. Zgadzam się, że są różne wynaturzenia i patologie, ale w projekcie ustawy powołuje się instytucję, do której dziecko będzie mogło zaskarżyć rodzica nawet za danie mu przysłowiowego klapsa. Dodam, że także Rzecznik Praw Dziecka we własnym projekcie ustawy nie tylko całkowicie zakazał stosowania klapsa, ale również zaproponował całkowity zakaz „stosowania przemocy psychicznej naruszającej godność małoletniego”. Pojęcie to jest tak szerokie, że może wkrótce okazać się, iż zwrócenie dziecku uwagi na nieposprzątaną pokój czy źle wyczyszczone buty zostanie uznane za przemoc psychiczną, ponieważ w opinii ustawodawcy dziecko staje się niewolnikiem, odbiera mu się wolność. Krótko mówiąc, do przemocy psychicznej będzie można zaliczyć już podniesiony głos na dziecko, nie mówiąc o karach takich, jak zakaz oglądania telewizji, korzystania z internetu, pójścia do kolegi itp. Rodzic będzie mógł tylko prosić o posłuszeństwo, pozbawiony

natomiast zostanie wszelkiej władzy. Jednym słowem, jeśli klaps zostanie uznany za rodzaj sadyzmu, za patologię, jeśli sąd będzie mógł za to ukarać rodzica, to... Lepiej nie wyciągać wniosków, poza tym jednym: ktoś posługując się dziećmi, walczy z rodziną. Ktoś podżega młode pokolenie do buntu przeciwko dorosłym.

Ostatnio w Sejmie odbyła się debata wokół Konwencji Rady Europy w sprawie kontaktów z dziećmi, której ratyfikację prezydent zawetował. Chodzi w niej o to, że polskie sądy muszą przyjmować wyroki obcych państw, nawet jeśli byłyby one niekorzystne dla dzieci. Obawy o dobro dziecka budzi zwłaszcza art. 5, mówiący o prawie dziecka do utrzymywania kontaktów z osobami, z którymi ma ono „inne związki rodzinne”. Zapewne chodzi o kontakt z nowym partnerem jednego z rodziców, a na Zachodzie może to być tzw. związek osób tej samej płci. Dobrze również wiedzieć, że w tzw. nowej strategii unijnej na rzecz praw dziecka jest mowa o „alternatywnych strukturach rodzinnych”. Pod tym eufemizmem kryje się nic innego jak wszelkiej maści nieformalne związki, począwszy od konkubinatów, skończywszy zaś na związkach homoseksualnych. W kilku państwach są już ustawy, które oddają dzieci w adopcję wynaturzonym parom osób homoseksualnych, które chcą się nazywać małżeństwem. Wprowadzanie dzieci w podobne relacje zrodzone do wyobrażenia patologii. Niestety, 23 kwietnia br. Sejm głosami rządzącej koalicji wspólnie z lewicą weto prezydenta odrzucił.

Należy dodać, że we wspomnianej „nowej strategii unijnej” propaguje się takie hasła, jak zdrowie seksualne i reprodukcyjne (p. 133). Zaś w punkcie 168 UE „wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, by wszystkie dzieci i nastolatki zarówno uczęszczające, jak i nieuczęszczające do szkoły, mogły uzyskać odpowiednio dostosowane i zrozumiałe informacje na temat zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, aby mogły dokonywać opartych na wiedzy wyborów w sprawach dotyczących ich dobra osobistego, w tym w zakresie zapobiegania chorobom przenoszonym drogą płciową oraz HIV/AIDS”. Przekładając to na język praktyczny, UE domaga się również od Polski powszechnego dostępu do edukacji seksualnej w szkołach, do środków antykoncepcyjnych oraz aborcji.

Konkludując, pamiętajmy, że najważniejszym prawem dziecka jest kochająca się rodzina. Jeśli rodzina jest dysfunkcyjna lub patologiczna, praktycznie niemożliwe jest naprawienie szkód wyniesionych z domu. Dobrej rodziny nie zastąpi nic i nikt: ani najlepsze prawo, ani szkoła, ani psychologowie, ani tym bardziej dom dziecka czy jakieś „alternatywne związki rodzinne”. Jeśli więc współczesne parlamenty uchwalają ustawy antyrodzinne, prawa krzywdzące zarówno rodziców, jak i dzieci, to przyszłość ludzkości jest pod wielkim znakiem zapytania. Dzieci są jakby lustrem, odbiciem zachowań dorosłych, stąd potrzebują autorytetów, zaufania, przyjaźni i miłości. Jeśli jednak sami zagubiliśmy wartości, jeśli nasze postępowanie jest często bezwstydnym i agresywnym, jakie potem będzie zachowanie tych, którzy na nas patrzają i nas naśladują. □

## Nowe rozmaitości

### ► Filozofia PSL

Szef klubu parlamentarnego PSL Stanisław Żelichowski wyłożył, jaka jest filozofia państwa PSL. „PSL jest zwoleńnikiem państwa silnego siłą swoich obywateli, samorządów czy organizacji pozarządowych”. E tam, po co stać takimi frazesami. Trzeba było

powiedzieć prosto z mostu to, o czym i tak wszyscy wiedzą: „Grunt to rodzinka!”. Te pięć procencików zawsze się uciula.

### ► Mistrzowie propagandy

Silni, zwarci, gotowi. Jakiś czas temu minister obrony Bogdan Klich buńczucznie zapowiadał, że polskie wojsko

jest gotowe na likwidację zagrożenia ze strony spadającego satelity, mimo tego, że w arsenale antyrakietowym polskiej armii są co najwyżej łuki. Teraz minister Kopacz obwieściła, że polskie służby są przygotowane na odparcie ewentualnego ataku wirusa świńskiej grypy. Propagandyści z KRL-D mogli

by się sporo od naszych polityków nauczyć.

### ► Docierają się

PSL w 80 procentach zgadza się z PO. Nad pozostałymi 20 procentami rozmawiają. Jak uzgodnią stanowiska, to będzie można schować w muzeum ludowe sztandary. (pr)

# Świńska sprawa

Ks. Paweł Rozpiątkowski

## PANIKA NA ŚWIECIE

Dawno nie wie straszono tak świata. Bombardowani informacjami ludzie zaczęli się bać własnego cienia. Przeciw wirusowi H1N1 powstanie pewnie w niedługim czasie szczepionka. Przeciw panice nigdy.

Media, szczególnie te elektroniczne, prześcigały się w wynajdywaniu coraz gorszych wiadomości. Do tego dołączyły portale społecznościowe, na których dyskutowano niemal wyłącznie o zagrożeniu. Plotki opanowały cały świat, który popadł w informacyjny chaos. Chorych na nową odmianę grypy poszukiwano w portach lotniczych, na przejściach granicznych i statkach. W tym szale do kąta poszedł rozsądek, przez co nawet nie zauważono informacji, że ta grypa daje się leczyć. W Stanach Zjednoczonych, gdzie odkryto jedno z pierwszych przypadków, chorzy reagowali na podawane leki i wracali do zdrowia. Na pierwszych 20 osób tylko w dwóch przypadkach ich stan był na tyle poważny, że wymagał hospitalizacji. Podobnie było w Kanadzie.

Niestety, dla wybierających informacje ważniejsze było, że kilkanaście krajów nałożyło embargo na import wieprzowiny z USA, a to że wybuchł pojemnik z wirusem, lub że jeśli wybuchnie pandemia, to lekarstw nie starczy dla wszystkich, albo że na tokijskim lotnisku ustawiono specjalną maszynę termowizyjną, która wykrywała podwyższoną temperaturę ciała wśród pasażerów przylatujących z Meksyku. Świat ogarnęła panika.

Swoje dokładali politycy, dołączając do chóru, zwoływali na wyścigi konferencje prasowe, zapewniając, że wszystko jest gotowe na odparcie czającego się wroga, mimo tego, że nikt – w tym oni sami – jeszcze o nim niemal nic nie wiedział. Również eksperci nie próbowali studzić rozpalonych głów

wyglądającego nowych informacji auditorium, dokładając do przysłowiowego pieca apokaliptycznej wizje ewentualnej światowej zarazy.

## Zdrowy rozsądek

Nie, nie chodzi o to, żeby bagatelizować wirusa, który udowodnił, że jest niebezpieczny, ale żeby unikać paniki, która może się okazać jego największym sprzymierzeńcem, wyrządzając dodatkowo jeszcze wiele innych szkód. Panika rozszerzała się zresztą tysiąckrotnie szybciej niż sam wirus. Jakże więc stanowisko zająć wobec tego problemu? Najlepszy, także w tym przypadku, jest złoty środek.

Bombardowani budzącymi groźbę informacjami, możemy łatwo dojść do przekonania, że wirus to kiler o stuprocentowej skuteczności. Kogo złapie, już po nim. Obawy te są o tyle nieuzasadnione, że nadal nie wiemy, jak wysoka jest śmiertelność w grupie zarażonych. Z prostej przyczyny. Nie znamy dokładnie liczby chorych. W przypadku Meksyku mówi się o „co najmniej” 1000 przypadkach, co znaczy, że jest ich na pewno więcej. Zresztą nie wiadomo też na sto procent, czy wszyscy chorzy włączeni do tej grupy zostali zarażeni tym samym wirusem. Jaki może być procent śmiertelności? W przywoływanej często jako straszak zarazie z 1918 r. wynosił on w Stanach Zjednoczonych 2,5 procenta. Tyle że to było prawie 100 lat temu, a medycyna – nie trzeba nawet tego specjalnie dowodzić – jest dziś na zupełnie innym poziomie. Niektórzy twierdzą, że nikotyna jest bardziej zabójcza niż grożący nam wirus.

Staje przed nami również inne pytanie: Dlaczego tak dużo przypadków śmiertelnych w Meksyku? Naukowcy nie potrafią jeszcze precyzyjnie na nie odpowiedzieć. Intuicyjnie wskazują na biedę, a wraz z nią kiepskie odżywianie oraz utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej.

**Bombardowani budzącymi groźbę informacjami, możemy łatwo dojść do przekonania, że wirus to kiler o stuprocentowej skuteczności**

## Ostrożnie, ale bez przesady

Czy bagatelizować? Nie! Po prostu zachować ostrożność. Epidemiolodzy zalecają to, co zwykle. Myć ręce. Kichać i kaszleć do chusteczek jednorazowych, które zaraz wyrzucać oraz – tak jak w przypadku każdej zaraźliwej choroby – unikać kontaktu z chorymi.

Spanikowani, wzmocnimy jedynie niszczycielską siłę wirusa. Jeśli bowiem prawdą jest, że nie oprze mu się organizm niedożywiony i pozbawiony lekarstw, to pogłębienie kryzysu ekonomicznego i związane z nim zubożenie społeczeństw w wielu przypadkach do tego doprowadzi. Bank Światowy przewidywał w 2008 r., że ewentualna pandemia i ludzka panika, która jest w stanie wywołać zamknięcie granic i nakładanie embarga na handel, mogą doprowadzić do pogłębienia recesji, i to aż o 4,8 procent. Gdyby zamknięto granice i na szeroką skalę wprowadzono embargo na handel, bardzo szybko odczuliśmy to w sklepach. Żadne państwo nie jest dziś samowystarczalne, a nikt nie składa nawet potrzebnych towarów w wielkich ilościach, bo to po prostu kosztuje. Zamknięcie granic i nakładanie embarga doprowadziłoby niechybnie do chaosu.

## Skutki uboczne

Zresztą negatywne skutki dla gospodarki, które, niestety, nie pomogą w przewyciężeniu ewentualnej pandemii, lecz jeszcze ją wzmogą, widać już dziś. Meksyk ucierpi na ruchu turystycznym, a to trzeci pod względem przychodów sektor w państwie. Giełdy obniżają loty. Kłopoty mają także linie lotnicze. Spada cena ropy, o wieprzowinie nie wspominając. Jak grzyby po deszczu rozmnażają się za to inne wirusy. Komputerowe. Do naszych skrzynek mailowych trafiają listy o cudownych specyfikach przeciw świńskiej grypie, które poszukujący niczym ryba wody informacji ludzie chętnie otwierają i zarażają się dołączonymi wirusami. Ta zaraza też jest groźna... □

## KOMPUTER DLA BARDZO POCZĄTKUJĄCYCH

### Stuknęła setka

Dzisiejszego poranka zacząłem pisać tekst o liczeniu. A jako że z matematyki jestem kiepski i rachowanie idzie mi powoli (na pocieszenie: Albert Einstein też miał problemy z tabliczką mnożenia), zajęło mi to trochę czasu. Ale się doliczyłem. Dzisiaj – 100. wydanie „Komputera dla bardzo początkujących”. Wiem, że jubileusz to skromny. Ale i tak chcę go odnotować. Właśnie że rubryka przyjęła się dobrze, o czym świadczą listy elektroniczne i tradycyjne, jakie otrzymuję.

Å propos listów: śpieszę z wytłumaczeniem, że nie jestem w stanie odpowiedzieć na wszystkie problemy, jakie

Czytelnicy mają ze swoimi komputerami, a o których piszą do „Niedzieli”. Jest ich za dużo. Poza tym czasami byłoby to podobne do porad lekarza, który chciałby wydać diagnozę na podstawie listu, jaki napisał mu pacjent. Dla przykładu – jeden z ostatnich maili, jakie przesłał pan Krzysztof z okolic Rzeszowa (29 lat): „Zwracam się do Pana z pytaniem, jak można przejrzeć sobie dodatki z «Naszego Dziennika». Jeśli Pan może, to proszę tam wejść i spróbować. Chodzi mi np. o takie dodatki jak: «Szlachetne Zdrowie» czy «Kucyki polscy». Poniżej na dole jest program do pobrania, chyba Adobe Acrobat, ale jakoś nie wychodzi”. W takich

sytuacjach niezastąpieni są pasjonaci komputerów, np. gimnazjaliści, którzy zazwyczaj z chęcią pomogą.

Kiedy zacząłem tworzyć „Komputer dla bardzo początkujących”, podałem swoją filozofię rubryki: propagowanie mądrego użytkowania tego sprzętu. I tę filozofię podtrzymuję. W pierwszym odcinku pisałem: „Komputer mogą opanować osoby w każdym wieku. Są tylko dwa podstawowe warunki: trzeba się go przestać obawiać i znaleźć kogoś, kto pomoże zgłębić tajemnice działania owego sprzętu. (...) Kilka lat temu starszka karmelitanka spytała mnie: Co to jest właściwie ten internet? Bo wszyscy

o nim mówią, a nikt mi nie chce wytłumaczyć, na czym ten internet polega... Rozpoczął się żmudny proces edukacji owej siostry. W efekcie nauczyła się nie tylko włączać tę „piekielną maszynę”, ale nawet wchodzić na pobożne strony internetowe, na które siostrą zakonnym wypada wchodzić”.

Tak było 100 numerów „Niedzieli” do tyłu. A jak będzie w przyszłości? Na pewno jest jeszcze bardzo dużo do opisanego, np. szkoła zakładania konta poczty elektronicznej, zagrożenia internetowe, jak stworzyć własną stronę www, itd. Nic, tylko czytać i próbować samemu...

Przemysław Koszewski

# Dworcowe zgorzenie

Bogusław Kowalski

Tylko 22 dworce kolejowe spełniają podstawowe wymogi w zakresie prawidłowej obsługi pasażerów i zasługują na ocenę dobrą. Najnowszy raport Najwyższej Izby Kontroli obnażył skalę zaniedbań w zakresie gospodarowania infrastrukturą okołokolejową. Potwierdził to, co każdy z nas, podróżując po kraju, dostrzega gołym okiem. Sytuacja jest już tak katastrofalna, że nie tylko psuje wizerunek Polski, ale wręcz zagraża bezpieczeństwu korzystających z tej formy transportu.

## Wstydliva zapaść

Polskie Koleje Państwowe na całej sieci kolejowej mają 2 641 dworców. Z tego większość (1631) jest nieczynna. Pozostałe 1010 jest w bardzo złym stanie. 623 spośród nich są w kondycji dostatecznej, a aż 365 (ponad 35 proc.) – w złej. Tylko 22 obiekty mają ocenę dobrą i można o nich powiedzieć, że spełniają normy przyjęte w Europie dla obsługi podróżnych.

Z dworców czynnych 15 proc. to bardzo duże jednostki obsługujące rocznie ponad 2 mln pasażerów. Najwięcej jest małych obiektów (823), które odprawiają rocznie poniżej 300 tys. osób.

To są dane rządowe ostatnio upublicznione w Sejmie w odpowiedzi na pytania posłów. Z raportu NIK-u o wynikach kontroli stanu technicznego i przygotowania kolejowych obiektów dworcowych do obsługi pasażerów wynika, że aż 87 proc. skontrolowanych dworców nie było właściwie przygotowanych, choćby w podstawowym zakresie, do wykonywania swoich funkcji. Prawie jedna trzecia sprawdzonych stacji nie miała sprawnej toalety, a ponad połowa nie była utrzymana w należytej czystości. Doprowadziło to kontrolerów NIK-u do wniosku, że stwarzają one zagrożenie sanitarno-

-epidemiologiczne, o elementarnych standardach europejskich nie wspominając.

## Konieczność oddłużenia

Ten ogrom wstydlivej zapaści wynika z wieloletnich zaniedbań w zakresie finansowania kolei. W ramach budowania w Polsce kapitalizmu przyjęto założenie, że PKP musi się samo finansować. Zapomniano jednak, że pozostawiono w spadku po przeszłości olbrzymi dług, przekraczający w pewnym momencie ponad 10 mld zł, który jak kamień u szyi blokował jakiegokolwiek plany samodzielnego rozwoju.

Poprzedni rząd postanowił przerwać tę iluzję i doprowadził do częściowego oddłużenia w kwocie prawie 2,4 mld zł. W ten sposób spółkę PKP Przewozy Regionalne uwolniono z zaległości w całości i umożliwiono przekazanie jej samorządom wojewódzkim z w miarę czystym kontem. Dzięki temu w tej części kolejowych przewozów pasażerskich, które najsilniej związane są z życiem lokalnym, otwarto nowy rozdział, przygotowując modernizację lub zakup nowoczesnego taboru oraz uruchamiając do niedawna zawieszane połączenia.

Skala tej pomocy była adekwatna do możliwości budżetowych, ale też została przeprowadzona bardzo szybko – w ciągu trzech lat.

Teraz czas na kolejne działania. Pozostała część starych długów, wynosząca ok. 8 mld zł, pochłania rocznie kwotę prawie 300 mln zł na ich obsługę. Zaległości nie maleją, a PKP to, co wygospodaruje wielkim wysiłkiem ze sprzedaży zbędnych nieruchomości lub ich dzierżawy, przeznaczają na spłatę odsetek. Bez pomocy państwa nasze koleje same sobie nie poradzą i nie wyjdą z tego kręgu niemocy. Tym bardziej że na modernizację dworców pozostaje już śmiesznie mała kwota – 16 mln zł, podczas

gdy dla przywrócenia im właściwego charakteru potrzeba ok. 3 mld zł.

## Nieśmiałe plany rządu

W tej sprawie obecny rząd nie chce jednak zająć jednoznacznego stanowiska. I zamiast wziąć byka za rogi, szuka zastępczych rozwiązań, które jednak nie gwarantują przełomu. Takim sposobem jest przekazywanie małych stacji – które nie są węzłami kolejowymi i nie mają kluczowego znaczenia dla całej sieci – władzom samorządowym. Te w trosce o lepszy wizerunek swoich małych ojczyzn i widząc brak reakcji ze strony rządu, z trudem podejmują się wysiłku naprawy istniejącego stanu. Do tej pory władzom lokalnym przekazano nieodpłatnie 97 małych dworców. Nie jest to więc duża skala.

W ramach przygotowań do EURO 2012, ze środków przeznaczonych na ten cel postanowiono gruntownie przebudować kilka najważniejszych dworców w Polsce. W Krakowie na tego typu prace przeznaczono 80,5 mln zł, z tego 60 mln zł z funduszy UE. Dworzec Wrocław Główny ma odzyskać swój blask za 112 mln zł, w tym 79 mln zł z pieniędzy unijnych. Najwięcej ma pójść na Gdynię Główną – bo aż 135 mln zł, z pomocą Brukseli w wysokości 95 mln zł.

Pozostałe duże obiekty, takie jak trzy dworce w Warszawie (Centralna, Wschodnia i Zachodnia) oraz w Katowicach, miały być przebudowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Czyli w oparciu o umowę z prywatnym inwestorem, który wybuduje nowy dworzec wraz z centrum handlowym. Na części komercyjnej zarobi i odzyska wyłożone na budowę pieniądze. Ze względu na kryzys projekty te jednak stanęły w miejscu, gdyż nie ma chętnych do poniesienia tak dużych nakładów. Najprawdopodobniej więc dworce te nie zostaną odnienione przed 2012 r.

## Prawo UE nas zmusi

Nieśmiałość rządu w podejmowaniu bardziej ofensywnej polityki w stosunku do dworców wkrótce będzie musiała się skończyć. Oto bowiem do polskiego prawa wdrażane są przepisy Unii Europejskiej, tzw. trzeci pakiet kolejowy, normujące kolejny etap otwarcia rynku kolejowego. Jednym z ważniejszych elementów tych zmian jest przyjęcie zobowiązań w zakresie respektowania praw pasażerów. Poważną częścią tych praw jest właściwy standard odpraw dworcowych. Nieprzebrnięcie ich prowadzi do nakładania srogich kar finansowych. Jeśli więc rząd nie przyjdzie na czas z pomocą, to PKP zostanie – oprócz starych długów – dodatkowo obciążone mandatami i odszkodowaniami dla pasażerów za zły stan dworców.

Trzeba więc działać, bo to, co jest na dworcach, coraz bardziej nam przeszkadza. A raport NIK-u i wystąpienia posłów obnażają całą prawdę w tym zakresie. Ujawniają coraz większe zniecierpliwienie obywateli biernością władz, które nie potrafią uporać się z tym gorszącym kłopotem. □



# Dyskryminacja rodziny

Jan Maria Jackowski

## SÓL ZIEMI

Niedawno w mediach podano, że w Polsce już co piąte dziecko rodzi się poza małżeństwem. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na które powołali się autorzy doniesień, obecnie w naszym kraju jest pięć razy więcej nieślubnych dzieci niż przed 30 laty. Wzrost liczby nieślubnych dzieci był szeroko komentowany. Podkreślano, że ulega zmianie tradycyjny model rodziny i pojawienie się dziecka niekoniecznie oznacza ślub. Powtarzano modne w niektórych środowiskach stwierdzenie, że „liczy się miłość, a nie papierek” i „ślub nie jest do niczego potrzebny”. Niektórzy utyskiwali, że do Francji, w której poza małżeństwami rodzi się więcej dzieci niż w małżeństwach, jest nam jeszcze bardzo daleko... Przyczyn zwiększania się odsetka dzieci urodzonych poza małżeństwem jest wiele. Zazwyczaj pomija się jednak milczeniem czynnik prawnoekonomiczny.

Tymczasem w Polsce pełna rodzina jest dyskryminowana przez państwo, a konkubinaty z dziećmi czy samotni rodzice z dziećmi są preferowani. Na przykład system podatkowy w Polsce jest antyrodzinny. W 2004 r. rząd SLD doprowadził do znowelizowania ustawy o świadczeniach rodzinnych w taki sposób, że odpłacalne stało się bycie samotnym rodzicem albo rozwiedzionym, gdyż osoby samotnie wychowujące dzieci w przeciwieństwie do pełnych rodzin uzyskały przywilej w postaci wspólnego opodatkowania z dzieckiem. Ta jawna niesprawiedliwość spowodowała lawinowy wzrost rozwodów (tzw. socjalnych) oraz zjawisko samotnych matek, które żyją ze swymi partnerami, ale nie zawierają małżeństwa, bo tracą na tym finansowo. Jakby tego było mało, w przyjętą w czasach rządów PiS-u ustawę przywracającą Fundusz Alimentacyjny wpisano zasadę dzielącą w Polsce dzieci na „lepsze” i „gorsze”. Dzieci bowiem wychowywane przez samotnych rodziców są uprzywilejowane – mają znacznie korzystniejsze kryteria dochodowe, od których zależy zasiłek, niż dzieci w rodzinach pełnych.

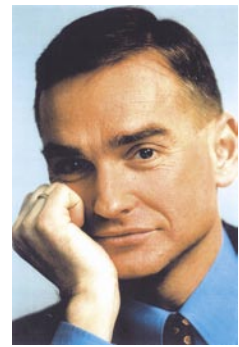
Dzieci samotnych matek korzystają też w wielu gminach ze znacznie korzystniejszych zasiłków socjalnych niż dzieci

z pełnych rodzin. Tymczasem Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że dzieci muszą być traktowane jednakowo, niezależnie od tego, czy rodzice ich się rozwiedli, czy też nie. Jeżeli ktoś prowadzi działalność gospodarczą, to nie może od strony podatkowej zatrudnić na umowę o pracę w swojej firmie współmałżonka (oczywiście konkubinę czy konkubenta może) i odliczyć kosztów zatrudnienia od podstawy opodatkowania. Gdy mąż spowoduje wypadek samochodowy, w którym ucierpi żona – współpasażerka, nie należy się jej odszkodowanie z obowiązkowej polisy OC. Natomiast gdy jedzie z obcą osobą, np. z „przyjaciółką”, to ona otrzymuje odszkodowanie. W świetle obowiązującego prawa każdy radny, wójt, burmistrz czy prezydent miasta w Polsce ma obowiązek złożyć specjalne oświadczenie. Precyzyjnie wyjaśnia w nim, czy jego współmałżonek i inne bliskie osoby (rodzeństwo, szwagier, rodzice) prowadzą działalność gospodarczą i czy korzystają z majątku gminy, w której składający oświadczenie jest samorządowcem. Musi złożyć też oświadczenie, czy współmałżonek jest zatrudniony w instytucjach podległych organowi, w którym jest radnym albo wysokim urzędnikiem. Dlaczego osoba publiczna żyjąca z kimś w konkubinacie nie musi składać takiego oświadczenia? Jeżeli w polskim systemie prawnym obowiązuje zasada jawności i osoba

**W Polsce pełna rodzina jest dyskryminowana przez państwo, a konkubinaty z dziećmi czy samotni rodzice z dziećmi są preferowani**

publiczna musi ujawnić swoją sytuację materialną i osobistą oraz istnieje ustawowe domniemanie, że sytuacja zawodowa współmałżonka może mieć wpływ na działanie jej współmałżonka pełniącego funkcję publiczną, to dlaczego osoba zamieszkująca z konkubentem ma być zwolniona z tego domniemania? Czy to nie jest jawna dyskryminacja instytucji małżeństwa względem tzw. wolnych związków?

Państwo – jak wynika z tego bardzo skrótowego przeglądu – ma nastawienie antyrodzinne, co jest ewidentnie sprzeczne z konstytucją. Zastanawiające, że politycy, którzy tak bardzo lubią podkreślać, że zależy im na dobru rodziny, nawet gdy dojdą do władzy, nie robią nic, by zmienić ten jawnie niesprawiedliwy stan rzeczy. □



Jan Maria Jackowski

Dziennikarz, pisarz – eseista i publicysta, autor 9 książek i ponad 700 artykułów z zakresu problematyki artystyczno-kulturalnej, społecznej i politycznej, mediów, historii idei oraz zagadnień cywilizacyjnych, opublikowanych w 35 tytułach prasy krajowej i zagranicznej

## CYBERFOTO 2009

### Realizm czy wyobraźnia

W Częstochowie rozstrzygnięto tegoroczny XII Międzynarodowy Konkurs Fotografii Cyfrowej CYBERFOTO 2009. Organizatorem tej renomowanej w Polsce i popularnej w świecie imprezy artystycznej jest Regionalny Ośrodek Kultury w Częstochowie, przy współudziale Narodowego Centrum Kultury w Warszawie oraz Związku Polskich Artystów Fotografików Okręgu Śląskiego. Całości patronuje Prezydent Miasta Częstochowy.

24 kwietnia w Galerii Art Foto wręczono laureatom nagrody, prezentując podczas wernisażu wyróżnione prace, wybrane spośród 713 nadesłanych z całej Polski i świata. Tegorocznymi zwycięzcami zostali: I nagroda – Dawid Krzysteczko ze Świętochłowic za pracę „Portret wielokrotny”. II nagroda – Michał Sosna z Gliwic, III nagroda – Olga Gra-

biwoda z Kielc. Ponadto wyróżniono prace Sławomira Twardowskiego z Łącznika, Kornela Wołodźki z Torunia i Jacka Szczerbaniewicza z Jeleniej Góry. Pośród uhonorowanych dyplomem i zakwalifikowanych do udziału w wystawie prac znalazły się zdjęcia naszej redakcyjnej koleżanki Grażyny Kołek. Według opinii jurorów, poziom konkursu wzrasta z każdym rokiem, a wiele zdjęć w postaci graficzno-malarskich przetworzeń wybijają się ponad przeciętność. Całość zrealizowano dzięki ofiarności sponsorów, w tym ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Edukacja Kulturalna”. Do obejrzenia prac pokonkursowych w Galerii przy ul. Ogińskiego (do 19 maja br.) zaprasza komisarz wystawy Sławomir Jodłowski. Wojciech Mścichowski

## A NA PROWINCJI TO MÓWIĄ...

### Wiadomości z pierwszej ręki

Na prowincji mówią, że nie ma to jak wiadomości z pierwszej ręki, a takimi na pewno są te, którymi dzieli się senator Krzysztof Zaremba (do niedawna PO) w wywiadzie pt. „Zimny cynizm Platformy”, udzielonym red. Piotrowi Kobalczykowi (za: www.rp.pl wyd. internet. z 27 kwietnia br.). Senator mówi w nim m.in. na temat sytuacji polskich stoczni, które sprzedaje się niczym jakąś „masę upadłościową”, mimo pełnego portfela zamówień i produkcji wysoko cenionej przez światowych armatorów.

Zaremba zauważa również, że rządy europejskich mocarstw – Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch i Niemiec – machnęły ręką na biurokratyczne wymysły Brukseli i wspierają największe firmy, a nawet całe gałęzie przemysłu publicznymi pieniędzmi. Polski rząd przestraszył się, zresztą nie pierwszy raz, unijnych urzędników. Tym razem strach ma oczy komisarz UE ds. konkurencji Neelie Kroes.

Na prowincji mówią, że w innym kraju za takie tchórzostwo, podanie bez walki kluczowych gałęzi gospodarki, by nie powiedzieć zdradę interesów narodowych, politykom groziłby Trybunał Stanu. W Polsce – dziwny to kraj! – może rządzącej Platformie Obywatelskiej znowu wzrosną notowania w sondażach?

Marian Salwik

# Dialog w prawdzie

Ks. Antoni Tronina

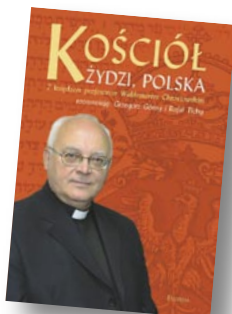
Vittorio Messori zapytał niegdyś Papieża Jana Pawła II, jakie słowa Chrystusowej Ewangelii uważa za najważniejsze. Papież wskazał bez wahania na przekazane w czwartej Ewangelii kanonicznej słowa Jezusa z dialogu z Żydami: „Jeżeli trwacie w nauce mojej, jesteście prawdziwie moimi uczniami i poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8, 31-32).

Otrzymujemy dawno oczekiwany drugi tom wywiadu rzeki, jaki dwaj dziennikarze Frondy przeprowadzili z ks. prof. Waldemarem Chrostowskim. Tom pierwszy („Bóg, Biblia, Mesjasz”, Warszawa 2007) stanowił doskonałe wprowadzenie w lekturę Pisma Świętego i spotkał się z entuzjastycznym przyjęciem. Tom drugi podejmuje trudną tematykę dialogu katolicko- i polsko-żydowskiego. Dialog religijny, zainicjowany w Kościele przez Pawła VI (encyklika „Ecclesiam suam”, 1964), rozwinął Jan Paweł II, niestrudzony pionier zbliżenia z judaizmem. Kościół katolicki w Polsce podjął to trudne i delikatne zadanie w odpowiedzi na zachętę Papieża, a ks. Chrostowski włączył się (na prośbę bp. Henryka Muszyńskiego) w prace Podkomisji, (a potem Komisji) Episkopatu do spraw Dialogu z Judaizmem jesienią 1986 r., w kilka miesięcy po jej utworzeniu. Był to czas szczególnie trudny ze względu na zamieszanie wokół Karmelu w Oświęcimiu oraz późniejsze próby usunięcia papieskiego krzyża ze Żwirowiska w pobliżu murów byłego obozu zagłady Auschwitz I.

## Szacunek dla prawdy historycznej

Tematem wywiadu jest właśnie rozwój tego dialogu wraz z jego meandrami i próbami instrumentalizacji. Książka dzieli się na czternaście rozdziałów, co przypomina mi kolejne stacje drogi krzyżowej Jezusa Chrystusa. Za najważniejszy uważam rozdział XII („Holocaust i państwo Izrael”). Tak się złożyło, że czytałem go w Wielki Piątek, w kontekście modlitwy Kościoła za „naród niegdyś wybrany” („populus olim electus”). Autor, pełen szacunku dla Żydów, wskazuje zarazem jasno na niebezpieczeństwo „świeckiej religii” – Holocaustu, w której miejsce Mesjasza zajmuje naród. Szczególnie cenne w przedstawionej refleksji nad Zagładą jest szerokie tło historyczne. „Poleganie na historii ma nas uchronić przed mitologizacją i ideologizacją przeszłości. W tym przypadku one i tak są nieuchronne, ale nie mogą bez reszty zawłaszczyć przeszłości” (s. 420). Słusznie więc postuluje ks. Chrostowski „takie spojrzenie na historię współczesną, w którym zestawia się i rozpatruje dwa zjawiska: komunizm i narodowy socjalizm. Drugie nie zaistniałoby bez pierwszego, a na pewno nie zebrałoby tak śmiercionośnego żniwa” (s. 421).

Autor książki uczy nas podstawowej zasady dialogu: aby nie został on instrumentalizowany, musi opierać się na szacunku dla prawdy historycznej. Ten właśnie szacunek jest charakterystyczną cechą prac ks. Chrostowskiego: wprost zdumiewa szerokie spojrzenie na zawiłą historię żydowskiej diaspory



od starożytności po dzień dzisiejszy. W pełni uzasadniony jest jego wniosek, że „Izrael jako naród osiągnął największą w okresie, gdy nie miał własnego państwa”.

## Arabscy sąsiedzi

O ile powyższe stwierdzenie nie budzi wątpliwości, o tyle końcówka rozdziału XII może być denerwująca dla tych, którzy zatracili zmysł religijny, a siłę upatrują w sprzeczności wobec Boga i Jego prawa. „Jak długo Żydzi żyli w rozproszeniu, ich spoiwem była religia. Odkąd mają własne państwo, ich spoiwem staje się żydowskość i stosunek do państwa, mierzony lojalnością wobec niego. Powinien dać sporo do myślenia fakt, że ponad połowa społeczeństwa w Izraelu deklaruje się jako niewierzący lub ateści” (s. 454). Przytoczę jeszcze ostatni akapit tego rozdziału, tak bardzo przypominający naukę biblijnych proroków Izraela: „Żydzi przez prawie dwa tysiące lat żyli w przymusowym rozproszeniu, pozbawieni swej ojczyzny oraz zdani na łaskę i niełaskę innych. Teraz, po utworzeniu państwa Izrael, stanęli wobec bezprecedensowego wyzwania – mogą pokazać światu, jak powinna wyglądać modelowa koegzystencja ludzi oparta na zasadach Dekalogu. Mają arabskich sąsiadów, a więc dobrą sposobność do praktykowania sprawiedliwości społecznej wobec «wdowy, sieroty i przybysza» i nie mogą się od tego obowiązku wymówić (...). Nie mogą podjąć i pogodzić się z rolą prześladowców, ciemieżców, poniżających i krzywdzicieli, bo – wyciskając łzy innym – najbardziej szkodziliby samym sobie” (s. 466).

Przebijają z tych słów wielka miłość do ludu wiecznego Przymierza, który dał początek Kościołowi i nie może być od niego oddzielony. „Nasza sytuacja przypomina zatem w pewnym sensie sytuację Żydów. Kiedy Jezus Chrystus ostatecznie się objawi, będzie to wymagało uznania Go zarówno ze strony Żydów, jak i ze strony chrześcijan. Myślę, że pogłębienie tej perspektywy jest ścieżką do znalezienia nici porozumienia z Żydami” (s. 460).

Głosząc tak niepoprawne politycznie zasady, jest ks. Chrostowski prekursorem prawdziwego dialogu chrześcijańsko-żydowskiego. Prawdziwego, bo opartego na jedynym fundamencie, „którym jest Jezus Chrystus” (1 Kor 3,11). Poza Chrystusem dialog staje się jałowy i przeradza się natychmiast w narzędzie ideologii. Dwa ostatnie rozdziały książki wywiadu koncentrują się właśnie na pojęciu dialogu. Autor podkreśla najpierw potrzebę wypracowania chrześcijańskiej teologii judaizmu (rozdział XIII), a następnie zwraca uwagę na wypaczenia tej teologii ze strony „katolików otwartych”.

## Słowa św. Ignacego z Antiochii

Już św. Ignacy z Antiochii, sławny męczennik z początków II wieku (zm. 107 r.), jasno ukazuje ten problem w swoich listach do Kościołów Azji Mniejszej. Warto przypomnieć jego słowa, które do dzisiaj nic nie straciły ze swej aktualności: „Jest rzeczą bezsen-

sowną mówić o Jezusie Chrystusie i zarazem żyć po żydowsku, ponieważ to nie chrześcijaństwo przyjęło judaizm, lecz judaizm chrześcijaństwo, w którym zgromadzili się wszyscy ludzie wierzący w Boga” (List do Magnezjan, VIII, 3). „Jeśli ktoś wyjaśnia wam [Pismo] według zasad judaizmu, nie słuchajcie go. Lepiej jest bowiem słuchać obrzezanego, który głosi chrześcijaństwo, niż nie obrzezanego, który po żydowsku żyje. Jeśli ani ten, ani tamten nie mówi wam o Jezusie Chrystusie, są obaj dla mnie jak kamienie i płyty grobowe, na których tylko wypisano imiona ludzi” (List do Filadelfian, VI, 1; oba cytaty w przekładzie A. Świderekówny). Słowa świętego męczennika znajdują pełne potwierdzenie w nauczaniu papieskim. Największą przeszkodę w dialogu religijnym stanowią jego niekompetentni uczestnicy, którzy mają problemy z własną tożsamością. Wtedy bardzo łatwo przeradza się on w instrument zabójczej ideologii.

## Hasła, które oddalają

Osobiście uważam, że przed przystąpieniem do dialogu należy usunąć ze słownictwa jego partnerów hasła zabójcze, wymyślone przez ideologów do dzielenia ludzi na wrogie obozy. Takim przewrotnym hasłem jest „antysemityzm”: pojęcie puste, ale nasycone zabójczym jadem. Wymyślono je w końcu XIX wieku (Wilhelm Marr, 1879) jako przygotowanie do natarcia ideologii syjonizmu. Hasło to miało wykorzystać frustrację Niemców po przegranej wojnie z Francją i skierować ją przeciwko Żydom, by tak zrealizować pomysł „powrotu na Syjon”. Idea biblijnych proroków została w ten sposób zamieniona w ideologię ateistycznych konstruktorów państwa bez Boga. Odsyłam do cennej monografii pióra Moshe Zimmermanna z Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie: „Wilhelm Marr: The Patriarch of Antisemitism”, Oxford 1987. Okazuje się, że pojęcie „antysemityzmu” nie jest wynalazkiem starożytnym, gdyż jego twórca zmarł zaledwie sto lat temu (1904). W ciągu ostatniego stulecia jad zawarty w sloganie dostatecznie już zwietrzała, aby można go było spokojnie odłożyć do lamusa i zastąpić rzeczową debatą historyczno-teologiczną.

Taką właśnie debatę, opartą na poszanowaniu prawdy, proponuje w swej książce ks. prof. Chrostowski. Można bez trudu przewidzieć, że jego wieloletni wysiłek nie pójdzie na marne, lecz przyniesie błogosławione owoce wzajemnego poszanowania i zrozumienia. Podstawowa idea wyrażona w książce, to: dialog musi zachować proporcje, musi uwzględniać wrażliwość obydwu stron. Inaczej łatwo przeradza się w terroryzm, który rodzi odwet. Pragnę wyrazić głęboką wdzięczność Autorowi tej mądrej i kompetentnej książki, że sprowadza bratnią dyskusję z płaszczyzny emocjonalnej na poziom rzeczowego dialogu, który powinien wyzwać z wzajemnych uprzedzeń.

„Kościół, Żydzi, Polska. Z księdzem profesorem Waldemarem Chrostowskim rozmawiają Grzegorz Górny i Rafał Tichy”, Fronda, Warszawa 2009, ss. 647.



## Społeczeństwo w miniaturze

California Catholic Daily

Są wśród nich imigranci, byli pracownicy sektora informatycznego i bankowości, wdowcy, a nawet maratończycy. Konferencja biskupów amerykańskich przedstawiła zbiorowy portret neoprezbiterów Anno Domini 2009.

Spośród emigrantów kapłanami zostali mężczyźni urodzeni w Wietnamie, na Filipinach, w Indonezji, Peru i Polsce. Duża część nowych kapłanów zdobyła wcześniej wykształcenie w innych dziedzinach. Jest wśród nich wielu prawników, ekonomistów, nauczycieli czy rolników. Znaleźli się nawet kandydaci z politycznym doświadczeniem. 43-letni Joel Bugas z diecezji Santa Fe był trzykrotnie burmistrzem w swojej miejscowości na Filipinach. Ciekawe, że niektórzy zostali katolikami stosunkowo niedawno. Jeden z wyświęconych – Benjamin Roberts z diecezji w Charlotte przeszedł na katolicyzm ze wspólnoty luterańskiej zaledwie 10 lat temu. Windel Scott DuVall z diecezji w Rockford, jest jedynym katolikiem w całej swojej rodzinie. Są i tacy, którzy wcześniej mieli żony. Hector Basanez jest 55-letnim wdowcem. Ma trójkę dorosłych dzieci. Został wyświęcony dla diecezji San Jose. Alain Colliou jest już nawet dziadkiem. Przez 35 lat pracował dla Banku Światowego. Był nawet dyrektorem dla regionów Europy Wschodniej i Azji. W późnym wieku odkrył, że Bóg go wzywa.

Wśród neoprezbiterów znaleźli się również sportowcy: były członek amerykańskiej kadry w chodzie sportowym, maratończyk oraz gracz futbolu amerykańskiego.

Grono kapłanów jest odbiciem amerykańskiej wspólnoty katolickiej, takiej, jaka ona jest dzisiaj – podkreślili autorzy raportu.

## Totalitarne ciągoty

Catholic Exchange  
Your Faith • Your Life • Your World

Przeciw totalitarnym ciągotom organizacji gejowskich zaprotestowało 600 osobistości życia społecznego u naszych zachodnich sąsiadów. Zdaniem sygnatariuszy otwartej petycji, organizacje gejowskie próbują ograniczyć prawo do wolności wypowiedzi oraz badań naukowych.

Pretekstem do napisania listu – jak doniósł portal „Catholic Exchange” – była podjęta przez środowiska gejowskie akcja mająca na celu wykluczenie spośród prelegentów konferencji naukowej, która w maju została zorganizowana przez uniwersytet w Magdeburgu, dwóch psychologów przynajmniej się do chrześcijaństwa. Agresywna kampania przeciw Markusowi Hoffmannowi, terapeutę, który pomaga homoseksualistom przynajmniej porzucić dotychczasowy styl życia, oraz dr Christl Ruth Vonholdt, w publikacjach często stojącej w obronie rodziny, miała swoje apogeum w liście otwartym Niemieckiego Stowarzyszenia Lesbijek i Gejów do władz miasta oraz rektoratu uczelni, w którym domagano się skreślenia wyżej wymienionych z listy prelegentów.

To nie pierwsza taka akcja homoseksualnego lobby, która zmierza do ograniczenia swobód obywatelskich. Analogiczna sytuacja miała miejsce w 2007 r., kiedy próbowano nie dopuścić do wystąpienia Hoffmanna na konferencji w Grazu. Rok później w Bremie było jeszcze głośniejsze. Odbijające

się w tym mieście spotkanie młodzieży chrześcijańskiej musiało być chronione przez policję.

## Radość z wyborów

Catholic Information Service for Africa

Kościół katolicki w RPA cieszy się ze zwycięstwa w niedawnych wyborach African National Congress (Afrykański Kongres Narodowy). To zwycięstwo ludzi – podkreślił w imieniu południowo-afrykańskiego Episkopatu kard. Wilfrid Napier. Komentarz hierarchy do wyników elekcji zamieścił „Catholic Information Service for Africa”.

Co ciekawe, gratulując zwycięzcom, afrykańscy biskupi nie wspomnieli o liderze ugrupowania Jacobie Zuma. Ciężą na nim bowiem podejrzania o korupcję, a biskupi miesiąc wcześniej skrytykowali zawieszenie sprawy przeciw niemu, argu-

witrynie internetowej oraz na serwisie „YouTube”. Produkcje demonstrują prawdziwe oblicze Planned Parenthood (Planowane Rodzicielstwo), „największego udziałowca” rynku aborcyjnego w USA. Jej działalność opisał „Los Angeles Times”.

Organizacja Planned Parenthood na sztafardach ma wypisaną troskę o nastolatków, w praktyce wygląda to jednak zupełnie inaczej. Liczy się tylko kasa. Działania Lily Rose, studentki uniwersytetu z Los Angeles, pokazują prawdziwy obraz Planned Parenthood. Rose z Kalifornii od 2006 r. odwiedziła już kliniki w Los Angeles, Indianapolis, Bloomington, Tucson, Phoenix i Memphis. Jest na tyle znana, że w pozostałych wiszą jej zdjęcia z ostrzeżeniem, że to bardzo groźna obrończyni życia. Niczym w starych filmach gangsterskich, w których bankowcy mieli wywieszane zdjęcia



**NIEDZIELA BEZ EUCHARYSTII** To wydarzenie bez precedensu. 26 kwietnia w Meksyku nie odprawiano żadnej publicznej Mszy św. Wszystko przez groźnego wirusa grypy, który spowodował już ofiary śmiertelne. Kard. Norberto Rivera, metropolita miasta Meksyk, w specjalnym komunikacie poprosił kapłanów o zawieszenie wszystkich niedzielnych nabożeństw. Kardynał zalecił także modlitwy za wstawiennictwem Matki Bożej z Gwadelupy, aby przezwyciężyć epidemię.

mentując, że w ten sposób zamyka się szansę na ostateczne wyjaśnienie sprawy i cień podejrzeń będzie dalej ciągnął się za politykiem.

Kard. Napier gratulując zwycięzcom, podkreślił znaczenie dotychczasowych działań Afrykańskiego Kongresu Narodowego dla społeczeństwa, zaznaczając również, że choć wiele zostało już zrobione, to jeszcze więcej zadań czeka rządzących. Wezwał, aby troszczyli się przede wszystkim o najsłabsze grupy społeczne. – Wzywam, aby politycy nie rozpatrywali zwycięstwa w kategoriach osobistych czy partyjnych, ale jako szansę na zbudowanie dobrego i skutecznego rządu – powiedział kard. Napier.

## Jeździ i nagrywa

Los Angeles Times

Jeździ po klinikach aborcyjnych, podaje się za trzynastolatkę w ciąży i nagrywa, co poradzą jej aborcjoniści. Później filmy umieszcza na swojej

kasie. Jej działania są skuteczne. Po pierwsze dlatego, że odkrywając przypadki łamania prawa, zmusza samorządowców do zrywania kontraktów z Planned Parenthood, a po drugie – przeciw stereotypom, że przeciw zabijaniu nienarodzonych są tylko biali mężczyźni w średnim wieku, którzy w ten sposób chcą utrzymać swoją dominującą pozycję wobec kobiet.

Lila ma 20 lat i razem ze swoim starszym kolegą postawiła za cel swego życia bronić nienarodzone dzieci. Jak wygląda typowa rozmowa 13-latk? Zgłasza się do kliniki. Mówi, że jest w ciąży i chciałaby ją usunąć. Pielęgniarka odpowiada, że należałoby powiedzieć rodzicom. Rose odpowiada, że nie chce, bo ojcem jest 31-latek. Zaznaczmy, że stosunek płciowy z 13-latką jest przestępstwem. Ostatecznie pracownicy Planned Parenthood przykują na wszystko oko, godząc się na wykonanie zabiegu, mimo kilkukrotnego naruszenia prawa. (pr)

# Dialog, ale nie za wszelką cenę

Ks. Witold Jedynek

**H**ierarchia Kościoła katolickiego w Polsce po zakończeniu II wojny światowej okazywała dobrą wolę i chęć współdziałania z władzą ludową w procesie odbudowy Ojczyzny. Postawa dialogu i otwartości nie przynosiła oczekiwanych rezultatów. Komuniści stosowali wobec religii katolickiej represyjną politykę wyznaniową, która zmierzała do unicestwienia instytucji kościelnych lub do ich całkowitego podporządkowania władzy państwowej. Początkowo Episkopat Polski mimo doznawanych represji starał się podążać drogą dialogu i porozumienia. Nadeszła jednak chwila, gdy już dłużej nie mógł milczeć, ponieważ milczenie oznaczałoby przyzwolenie na zło. Biskupi wypowiedzieli wówczas znamienne słowa: „Non possumus”.

## Próby porozumienia z rządem

W obliczu nieuniknionej konfrontacji z wojującym ateizmem Episkopat Polski, kierując się dobrem wspólnym społeczeństwa katolickiego, starał się zachować postawę dialogu i porozumienia z rządem, czego owocem były kompromisowe ustalenia z 14 kwietnia 1950 r., określające niektóre warunki życia i działalności Kościoła katolickiego w odrodzonym państwie polskim. Biskupi byli przekonani, że kompromis z władzami, a także zrozumienie i wsparcie ze strony wiernych świeckich sprawią, iż religia katolicka zachowa swoją żywotność na ziemiach polskich.

## „Non possumus”

Mimo zawartego porozumienia administracja państwowa i służby podległe komunistycznej władzy nadal prowadziły walkę z Kościołem na wszystkich płaszczyznach życia społecznego. Dlatego w wymowną dla Polaków uroczystość św. Stanisława Biskupa i Męczennika (8 maja 1953 r.) Episkopat skierował

do rządu słynny memoriał, który przeszedł do historii pod nazwą: „Non possumus”. List był reakcją hierarchów na prześladowanie Kościoła katolickiego w Polsce, a zwłaszcza na dekret o obsadzaniu wszystkich stanowisk kościelnych, włącznie z biskupami. Komuniści, nie przestrzegając porozumienia, podjęli na nowo otwartą walkę z Kościołem katolickim, a zwłaszcza z duchowieństwem. Represje stosowane wobec duchownych przez instytucje państwowe były bardzo dotkliwe. Wielu księży, a nawet niektórych biskupów uwięziono i sądzono w pokazowych procesach.

W liście „Non possumus”, skierowanym na ręce Bolesława Bieruta pełniącego wówczas funkcję premiera, Episkopat Polski stanowczo zaprotestował przeciwko ingerowaniu władz państwowych w wewnętrzne sprawy Kościoła i ograniczaniu obywatelom prawa do wolności sumienia i wyznania, zagwarantowanego w konstytucji. Biskupi stwierdzili, że Kościół polski już po podpisaniu porozumienia z 1950 r. został pozbawiony środków niezbędnych do normalnego życia i rozwoju, które zawsze posiadał. Odebrano mu majątki, domy, zakłady dobroczynne „Caritas”, fundacje, szpitale, szkoły, ochronki, żłobki, drukarnie, wydawnictwa, prasę, a także usunięto religię ze szkół oraz zakazano zakładania bractw i stowarzyszeń katolickich, pozbawiając ludzi świeckich istotnego prawa do zrzeszania się w niezależnych organizacjach kościelnych. W liście biskupi informowali społeczeństwo o aresztowaniach kapłanów, wysiedlaniu biskupów i księży, zakonników i zakonnice, o celowym niszczeniu polskiej administracji kościelnej na Ziemiach Odzyskanych, nawet kosztem polskiej racji stanu. Zarzucali władzy komunistycznej próby rozbijania jedności Kościoła przez wspieranie „księży patrio-

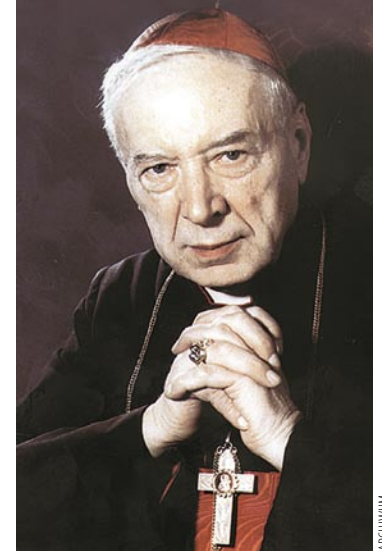
tów”, ingerencję w wewnętrzne sprawy instytucji kościelnych, a także oskarżali o dezintegrację środowiska katolickiego laikatu przez PAX. Wymienione przez Episkopat akty bezprawia i podstępne działania ze strony komunistów ukazywały opinii publicznej sytuację, w jakiej znalazł się Kościół egzystujący w systemie wojującego ateizmu i stalinowskiego totalitaryzmu. Jednocześnie biskupi przypomnieli o swej dobrej woli, gotowości do dialogu, cierpliwości mimo doznawanych krzywd oraz o szacunku okazywanym nawet prześladowcom.

## Akt odwagi biskupów

Należy podkreślić, że hierarchowie pod kierownictwem Prymasa Wyszyńskiego zdobyli się na akt wielkiej odwagi, gdyż ujawnili wszystkie nieprawości rządu, który głosząc oficjalnie, że przestrzega konstytucji i szanuje przekonania obywateli, prowadził w rzeczywistości podstępą i wyniszczającą walkę z religią katolicką. Przedstawiając opinii publicznej główne punkty wyznaniowej polityki państwa, Episkopat wyliczył najważniejsze represje i prześladowania, jakich doznał Kościół już po podpisaniu porozumienia z 1950 r. Memoriał „Non possumus” był dokumentem mającym wielkie znaczenie, ponieważ demaskując przed całym światem łamanie praw człowieka w kraju na pozór demokratycznym, pociągał za sobą reperkusje międzynarodowe. Biskupi przed całym światem obnażyli hipokryzję, podłość i zakłamanie aparatu komunistycznego, zdominowanego w znacznej części przez ludzi wrogo usposobionych do polskości i katolicyzmu.

## Moralne zwycięstwo Kościoła

W liście „Non possumus” Episkopat pisał wręcz o obsesyjnej nienawiści przedstawicieli władzy ludowej, często niepolskiego



ARCHIWUM

pochodzenia, do religii katolickiej: „Wroga nienawiść obozu komunistycznego do wszystkiego, co katolickie, trwa i działa nieustępliwie i nieprzejednanie. Wobec Boga i historii Episkopat Polski stwierdza, że nienawiść ta radykalna, że obłądana wola unicestwienia Kościoła katolickiego realizuje się w czynie nieustającym, nieustępliwym, który szerzy spustoszenie bez względu na głoszone wielkie hasła, bez względu na czynniki gospodarcze, bez względu na słuszność i pożytek sprawy, bez względu na tradycję i opinię publiczną, bez względu na Kraj i dobro Narodu, bez względu na istniejące prawa, bez względu na zawarte umowy i bez względu wreszcie na postawę Episkopatu”.

Odwagne i bezkompromisowe przesłanie listu „Non possumus” stało się niewątpliwie bezpośrednią przyczyną aresztowania kard. Stefana Wyszyńskiego (25 września 1953 r.), któremu władze zarzucały wykorzystywanie pełnionej funkcji do łamania porozumienia z 1950 r. i podejmowanie wrogiej działalności wobec państwa ludowego. Po uwięzieniu duchowego Przywódcy katolików w Polsce Kościół znalazł się w niezwykle trudnej sytuacji. Jednak dzięki niezłomnej postawie i poświęceniu wielu jego pasterzy, a zwłaszcza Prymasa Tysiąclecia, odniósł niekwestionowane moralne zwycięstwo, które w późniejszych latach pozwoliło mu zachować autorytet i poprowadzić naród ku wolności. □

## MINĄŁ JUŻ ROK OD TRAGICZNEJ ŚMIERCI NASZEGO SYNA I BRATA GRZEGORZA



W pierwszą rocznicę tego bolesnego dla nas wydarzenia – 17 maja o godz. 18 w kościele parafialnym pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Józefowie (k. Otwocka) przy ul. 3 Maja odprawiona zostanie Msza św. w intencji zmarłego.

Po Mszy św. zapraszamy na koncert muzyki poważnej, inaugurujący powstanie Stowarzyszenia Bezpieczna Młodość im. „Grzegorza”.

Wszystkich przyjaciół prosimy o chwilę wspomnień i uczestnictwo w tym wydarzeniu.

**Marzena, Stanisław i Katarzyna Zduńczyk**

Szczegółowe informacje o idei powstania Stowarzyszenia, jego celach, bieżącej działalności oraz partnerach społecznych można znaleźć na stronie internetowej:

[www.bezpiecznamlodosc.org](http://www.bezpiecznamlodosc.org)

## „PUMA 2009”

### OGÓLNOPOLSKI PRZEGLĄD UMIEJĘTNOŚCI ARTYSTYCZNYCH DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

**J**uż po raz XV organizowany jest Ogólnopolski Przegląd Umiejętności Artystycznych Domów Pomocy Społecznej „PUMA 2009”. Prezentacje umiejętności uczestników Przeglądu odbywać się będą w dniach 12-14 maja br. w Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej przy pl. Wolności 1. W ramach Przeglądu przewidziane są imprezy towarzyszące: szkolenia na temat pomocy społecznej,

warsztaty artystyczne oraz występy gości Przeglądu, wśród których będzie bp Antoni Długosz, znany z telewizyjnego programu „Ziarno”, oraz wokalistka Magda Anioł.

Przegląd zostanie zainaugurowany 12 maja o godz. 9, spotkanie z bp. Antonim Długoszem i Magdą Anioł rozpocznie się w tym samym dniu po zakończeniu prezentacji uczestników Przeglądu, tj. ok. godz. 15.

Zapomniana piosenka,  
gdzieś pod sercem ukryta...

Aleksander Markowski

**M**aj – miesiąc radosnego święta Matki Bożej Królowej Polski i rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Miesiąc urodzin Ojca Świętego Jana Pawła II i rocznicy polskiego zwycięstwa w bitwie o Monte Cassino. 12 maja 1935 r. w Belwederze zmarł Marszałek Józef Piłsudski. Spełniając gorące prośby czytelników, przypominam najpiękniejszą pieśń i wiersz. I cenne wspomnienia. „Marszałku! To nieprawda, że Ciebie już nie ma”. Gdy pierwszy raz zamieściłem w „Niedzieli” tę pieśń, otrzymałem list z Warszawy. Anna Baranowska, córka Tadeusza Mayznera, twórcy melodii pieśni, pisała: „Zaraz po śmierci Marszałka ukazał się w „Płomyku” wiersz Henryka Porębskiego i Tata od razu napisał do niego melodię. Cała nasza rodzina kochała Marszałka i byliśmy zrozpaczeni, kiedy umarł. Pewno dlatego w melodii jest tyle uczucia. Ojciec mój uczył śpiewu



Marszałek Józef Piłsudski  
na łożu śmierci w Belwederze

w szkołach, umuzykalnienia w radiu i miał prelekcje dla dzieci w filharmonii, prowadził też międzyszkolny, 1000-osobowy chór dziecięcy, wydawał śpiewniki i podręczniki... Był czułym Ojcem. Pieśń: «To nieprawda, że Ciebie już nie ma» śpiewaliśmy po śmierci Marszałka w naszej szkole, w której uczyły się też córki Marszałka. Płakałyśmy... Ojciec zmarł na serce w chwili wkraczania Niemców do Warszawy w 1939 r.". Władysława Salej z Międzyrzecza pisała: „W 1935 r. w szkole, na akademii po pogrzebie Marszałka, mówiłam wiersz, miałam wtedy 5 lat. Przepraszam za charakter pisma – łyż cisną mi się do oczu... Pochodzę z Podola. Co wycierpieliśmy, to tylko Bóg wie. Myślę, że ten wiersz może się przydać na Wieczorach”.

#### Marszałek w niebie

*Łzy nam jeszcze nie obeschły po Wodza pogrzebie,  
gdy się on meldował u Pana Boga w niebie.  
Pan Bóg Marszałka mile witał, o wszystko go pytał  
i niebieskim słodkim chlebem nakarmił do syta:  
– Znam ja ciebie, bom cię nieraz  
wspierał podczas bitwy,  
i twój naród, boć najszczerze są polskie modlitwy.  
Pan Marszałek podziękował, ostrogami brzęknął,  
a tu niosą aniołowie nową szablę piękną,  
nowy mundur marszałkowski pięknie mu podają,  
do munduru najprawdziwsze gwiazdy przypinają.*

*Pan Marszałek patrzy smutnie, białe czoło marszczy:  
– Niepotrzebne mi te gwiazdy, aniołowie mili,  
nie dla gwiazd żołnierze moi na wojny chodzili.  
Tylko jednej rzeczy sercu memu trzeba –  
Byście pięknej mej Ojczyźnie przychylni nieba,  
byście dali moc i sławę mojemu Krajowi –  
Tęgo jeszcze tylko pragnę, mili aniołowie.*

Pieśni ani tego wiersza nie ma w żadnych śpiewnikach. Pani Anno, Pani Władysławo! Serdecznie pozdrawiam.

20 października 1921 r. Marszałek Piłsudski modlił się do Matki Bożej w Jej Kaplicy na Jasnej Górze. W Instytucie Józefa Piłsudskiego w Londynie znajduje się jego Akt Oddania Polski Sercu Najświętszej Panny Maryi. W 1984 r. na Jasnej Górze w swym ołtarzowym obrazie wotum „W środku nocy”, wizji dziejów Polski związanych na zawsze z Matką Bożą, umieściłem wśród płonących miłością ludzkich serc serca

Marszałka Piłsudskiego i jego Matki. Umieściłem świądectwa Polskiego Zwycięstwa 1920 r. I umieściłem Krzyże – Sybiru i Katynia. Oficerowie Marszałka, ofiary sowieckiego ludobójstwa, leżą w Lesie Katyńskim i w innych miejscach zagłady. W hołdzie im w niedzielę 19 kwietnia przybyło do Matki Bożej na Jasną Górę ponad 20 tys. motocyklistów, pielgrzymów Rajdu Katyńskiego im. ks. Zdzisława Peszkowskiego – Kapelana Gólgoty Wschodu. 12 maja – w 74. rocznicę śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego Zarząd Główny Związku Piłsudczyków zaprasza do Warszawy na uroczyste obchody pod honorowym patronatem Ryszarda Kaczorowskiego, ostatniego Prezydenta II Rzeczypospolitej:

11.00 – Msza św. w intencji Marszałka i jego żołnierzy w Bazylice Archikatedry św. Jana

12.30 – uroczysty apel pod pomnikiem Marszałka i przy Grobie Nieznanego Żołnierza

13.30 – ogłoszenie wyników X Ogólnopolskiego Konkursu Plastyczno-Literackiego poświęconego Marszałkowi, w Domu Literatury przy Krakowskim Przedmieściu 87/89.

Z CAŁEGO SERCA POZDRAWIAM PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ LECHA KACZYŃSKIEGO I INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ – WYKONAWCÓW TESTAMENTU DUCHOWEGO MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO. SZCZĘŚĆ BOŻE!

Słowa: Henryk Porębski

Muzyka: Tadeusz Mayzner, 27 V 1935 r.

#### 572 MARSZAŁKU! TO NIEPRAWDA, ŻE CIEBIE JUŻ NIE MA

tempo marsza żałobnego



*To nieprawda, że Ciebie już nie ma,  
To nieprawda, że jesteś już w grobie,  
Chociaż płacze dziś cała polska ziemia,  
Cała polska ziemia w żalobie...  
Chociaż serce Ci w pierś ni bije,  
Chociaż spoczął na wieki miecz dzielny,  
W naszych sercach jak żyłeś, tak żyjesz,  
Ukochany Wodzu nieśmiertelny!...*

*Byłeś dla nas posągiem ze stali,  
Byłeś dla nas sztandarem wspaniałym,  
Ty, co Polskę obronił i ocalił,  
I wydzwignął na wieczny szczyt chwały...  
Już usnąłeś po trudach nadludzkich,  
Nie zwycięży już Ciebie ból żaden,  
Ukochany Marszałku Piłsudski,  
My, żyjący, Twoim pójdziem śladem!...*

#### SŁOWO DO POLONII ŚWIATA

### Z listu abp. Zimowskiego

**W**uroczystość Królowej Polski, a także z okazji Dnia Modlitw za Emigrację abp Zygmunt Zimowski – delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji skierował do Polonii świata swoje pasterskie słowo. Ważnym wątkiem tych rozważań było przypomnienie, że w historii naszego narodu obecne są wydarzenia, za które powinniśmy szczególnie Bogu dziękować. Ksiądz Arcybiskup napisał m.in.: „Trzydzieści lat temu na placu Zwycięstwa w Warszawie (2 czerwca 1979 r.), sługa Boży Jan Paweł II powiedział, że ani pojedynczego człowieka, ani dziejów narodu nie można do końca zrozumieć bez Chrystusa; bo dzieje narodu są dziejami ludzi, a dzieje każdego człowieka toczą się w Jezusie Chrystusie. I Ojciec Święty zastosował tę zasadę do historii Polski, mówiąc, że «tego, co naród polski wniósł w rozwój człowieka i człowieczeństwa i co w ten rozwój również dzisiaj wnosi, nie sposób zrozumieć i ocenić bez Chrystusa». (...) A po tych słowach, na temat nierozzerwalnej więzi dziejów Polski z wiarą w Chrystusa, popłynęła przed Boży tron niezapomniana modlitwa, aby zstąpił Duch Święty i odnowił oblicze ziemi – tej ziemi”. Modlitwa Ojca Świętego w Warszawie to jedno z tych wydarzeń, które powinny kształtować naszą postawę wdzięczności i zawierzenia. „Czyż więc odpowiedzią na to wszystko, «co naród polski wniósł w rozwój człowieka i człowieczeństwa i co w ten rozwój również dzisiaj wnosi» – nie powinna być nasza szczerza wdzięczność? Bez wzięcia tak. Dlatego niech modlitwa dziękczynna przeniknie nasze serca! Niech wdzięczność Bogu i ludziom ogarnie wielkie wydarzenia z przeszłości naszego narodu” – napisał abp Zimowski.

W liście zawarty jest również apel o osobiste zawierzenie siebie Chrystusowi przez oddanie się Jego Najświętszej Matce, skierowany do rodaków rozsianych po całym świecie. „Gdziekolwiek więc obecnie jesteście, Drodzy Bracia i Siostry, przyjmijcie pewne postanowienie – bardzo konkretne, a przy tym na tyle uniwersalne, że każdy może w nim odnaleźć osobistą wskazówkę dla siebie. Chodzi o potwierdzenie wyboru Maryi, Matki Chrystusa i Kościoła, jako naszej Królowej.

W tak ujętym postanowieniu może się odnaleźć zarówno pojedynczy człowiek, jak i cały naród. Bo Akt Zawierzenia Maryi, przez potwierdzenie wyboru Jej jako swojej Matki i Królowej, jest aktem na wskroś religijnym. Ostatecznie bowiem to, czym jesteśmy i co posiadamy, nasze zamiary i plany, smutki i radości oddajemy w ręce samego Boga, czyniąc to za Jej przemożną przyczyną”. (Red.)



GRAJANO



Po pożarze w Kamieniu Pomorskim zarządzono kontrolę wszystkich hoteli socjalnych. Ich wyniki nie napawają optymizmem. Jeśli jednak mamy wyciągnąć trwałe, a nie doraźne wnioski z tamtej tragedii, to zasadniczo musi się zmienić podejście decydentów do wszystkich problemów mieszkalnictwa w naszym kraju

# Polska ruinami budowlanymi stoi

Andrzej Tarwid

**H**otel Nafta, zanim został budynkiem socjalnym, był pracownią bursą. Kiedy firma zarządzająca hotelem wyczołgała się z miasta, to przeszedł on we władanie gminy. Podobną ścieżkę przekształceń własnościowych – jak w Kamieniu Pomorskim – przeszło jeszcze 250 innych hoteli pracowniczych. Wszystkie mają dzisiaj status mieszkań socjalnych. I właśnie w tych obiektach strażacy oraz inspektorzy budowlani przeprowadzali w ubiegłym tygodniu kontrole na wniosek Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

## Niebezpieczne, a jeszcze ich brakuje

Inspekcja nie objęła jednak wszystkich budynków socjalnych w kraju. A ich stan techniczny jest nie mniej fatalny niż byłych hoteli pracowniczych. W stolicy skupisko takich mieszkań znajduje się po prawej stronie Wisły – na Pradze. W znacznej części są to kamienice wybudowane jeszcze przed wojną. Od tamtej pory nie były gruntownie remontowane. Mury tych domów nie mają tynków, a okna na kłatkach schodowych w większości pozbawione są szyb. Mimo to na korytarzach unosi się trudny do wytrzymania zaduch. Na wyższe piętra prowadzą drewniane

schody, które gdyby się zapaliły, odcięłyby mieszkańcom drogę ucieczki. W zasięgu wzroku nie ma zaś żadnej gaśnicy.

Podobnie wygląda większość mieszkań socjalnych w innych miastach. Są to z reguły stare, zaniedbane kamienice. Równie źle, jeśli nie gorzej, wygląda sytuacja na wsiach. Tam w lokalach socjalnych nie ma ani kanalizacji, ani ubikacji, ani bieżącej wody.

Część z nich nie nadaje się nawet do remontu. Powinny zostać rozebrane, tylko gdzie pójdą ich lokatorzy? Przecież żadnych innych mieszkań zastępczych nie ma. W Warszawie do sąsiadujących z socjalnymi mieszkaniem pustostanów wprowadzają się kolejne rodziny, które przyjechały do stolicy za pracą.

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w Polsce jest ponad 32 tys. lokali socjalnych. Tymczasem szacunki mówią, że powinno być ich nawet 200 tys. Dlaczego aż tyle? Bo zgodnie z prawem do mieszkań socjalnych powinny być kierowane osoby znajdujące się w trudnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej lub społecznej. Przede wszystkim jednak ci, którzy mają wyrok eksmisji z mieszkań komunalnych, prywatnych i spółdzielczych.

### *Aż 7,5 mln mieszkań w naszym kraju wymaga znaczących napraw*

To, że gminy nie budują mieszkań socjalnych w dostatecznej ilości, sprawia, że eksmisje nie są przeprowadzone. Można się nawet cieszyć, że ludzi mających problemy finansowe nie przenosi się do ruin. Inne argumenty za nieprzeprowadzaniem eksmisji podają natomiast pracownicy socjalni.

Od lat środowisko to postuluje, aby nie tworzyć gett biedoty i patologii w jednym miejscu. Bo osoba mająca chwilowe problemy z pieniędzmi, widząc wokół siebie pozytywne przykłady, podąży tą drogą. Tymczasem jak trafi do warszawskiego „Trójkąta Bermudzkiego” czy do hrubieszowskiego „Palermo”, to najczęściej bardzo szybko wejdzie w konflikt z prawem.

Niestety, postulaty pracowników socjalnych i polityków społecznych, jak na razie, pozostają bez odzewu ze strony władz lokalnych. Te ostatnie chcą po prostu pozbyć się problemu jak najmniejszym kosztem. Tam, gdzie jest pustostan, wstawiają nowe okna, w mieszkaniu malują ściany. I tak powstaje jeden lokal więcej.

### **Jeden na drugim**

Problem mieszkaniowy w naszym kraju jest jednak znacznie głębszy, ponieważ nie tylko lokale socjalne są ruinami. Z informacji zebranych podczas spisu powszechnego (2002 r.) wynika, że ponad 6 mln Polaków mieszka w tzw. warunkach substandardowych. Oznacza to m.in. zły stan techniczny, brak kanalizacji i wodociągów. A jeśli jest jakieś wyposażenie sanitarne, to w jednym pokoju zamieszkuje więcej niż 3 osoby. W ten sposób żyje w naszym kraju 3,7 mln ludzi. Kolejne 7 mln mieszka w lokalach, w których na jeden pokój przypadają ponad 2 osoby.

Do tego trzeba dodać jeszcze kilkadziesiąt tysięcy ludzi mieszkających w: pralniach, suszarniach, garażach, kontenerach czy barakowozach. Osoby przeprowadzające spis powszechny znalazły ponad 13 tys. takich prowizorycznych mieszkań. Jeśli założymy, że średnio w tego typu pomieszczeniach mieszka 3 osoby, to robi się z tego miasto wielkości Malborka.

W sumie 35 proc. Polaków mieszka w warunkach złych lub bardzo złych. Co gorsze, jeśli realnie nic się nie zmieni, to w najbliższych latach liczby te mogą bardzo szybko poszybować w górę. Okazuje się bowiem, że aż 7,5 mln mieszkań w naszym kraju wymaga znaczących napraw. A co dziesiąte powinno być wyremontowane natychmiast! Te 10 proc. mieszkań jest więc niczym tykające bomby. Wystarczy

silniejszy wiatr – bynajmniej nie tornada, jakie przechodziły nad Polską w ubiegłym roku – albo roboty drogowe prowadzone w pobliżu nieremontowanego od lat lokalu, aby doszło do katastrofy.

### **Mgliste marzenia o „m”**

Przeludnienie w mieszkaniach wynika z tego, że żyjemy w małych lokalach. Aby postawić przysłowiową kropkę nad „i”, trzeba powiedzieć, że spośród krajów unijnych mieszkania nad Wisłą należą do najmniejszych. W Polsce przeciętne lokum ma niecałe 70 m<sup>2</sup>, a średnia dla Wspólnoty Europejskiej (bez Rumunii i Bułgarii) wynosi 75 m<sup>2</sup>. Liderzy – Dania i Luksemburg – mają średnio o ponad 30 m<sup>2</sup> większe mieszkanie niż w Polsce.

Drugim powodem przeludnienia jest trudna dostępność mieszkań. Ich ceny są zbyt wysokie jak na nasze zarobki. Jeszcze przed kryzysem jeden z banków wyliczył, że tylko 40 proc. Polaków stać na własne „m”. Ale uwaga! Znacząca część tej grupy mogłaby zaciągnąć kredyt na kawalerkę, a nie na mieszkanie średniej wielkości.

Od początku tego roku zmniejszyła się grupa osób mających zdolność kredytową. Powodem jest bardziej restrykcyjna polityka prowadzona przez instytucje finansowe oraz zahamowanie wzrostu płac. Ministerstwo Pracy szacuje, że o 200 tys. wzrośnie liczba bezrobotnych. Jeżeli pracę stracą osoby żyjące „od pierwszego do pierwszego”, to znowu zaczną przybywać wyroków eksmisyjnych.

Zdaniem ekspertów, trudną sytuacją na rynku mieszkaniowym pogarsza fakt, że mieszkania pochodzą głównie ze sprzedaży deweloperskiej lub od inwestorów prywatnych. Z każdym rokiem maleje natomiast liczba mieszkań budowanych przez gminy i spółdzielnie mieszkaniowe, które swoją ofertę kierowały do rodzin mniej zamożnych.

Zgodnie z planami, mieszkania dla tych osób miały budować Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Ale nadzieje związane z tą formą budownictwa okazały się płonne. Wysoki czynsz (700 zł dla dwuosobowej rodziny – dane z jednego z podwarszawskich TBS-ów) oraz sięgający kilkudziesięciu tysięcy zł wkład własny spowodowały, że mieszkania te są raczej dla osób średniozamożnych. W efekcie TBS-owskich mieszkań jest obecnie 4 razy mniej niż planowano.

Skutki takiej polityki mieszkaniowej porażają. Dość powiedzieć, że – według niektórych wyliczeń – w Polsce brakuje ok. 1,8 mln mieszkań. Kilka lat temu deficyt ten wynosił 1,5 mln mieszkań. Zamiast naprawiać sytuację na rynku, przesunęliśmy się w złą stronę.

Czy w takiej sytuacji można się dziwić lokatorom, np. lubartowskiego hotelu Unitra, że nie chcą opuścić swoich mieszkań? Nie przekonuje ich nawet to, że straż pożarna i nadzór budowlany jednoznacznie orzekły, iż w hotelu nie są spełnione wymogi przeciwpożarowe. Brakuje oddymiaczy, odpowiednich klatek schodowych i odpowiednio oznaczonych wyjść ewakuacyjnych. Katalog zarzutów jest bardzo podobny do tego, co usłyszeliśmy po tragedii w Kamieniu Pomorskim. Lecz alternatywy na jakiegokolwiek inne „m” lokatorzy Unitry nie mają. Ich dramat dobitnie pokazuje, że żadne doraźne kontrole nic nie zmienią.

W naszym kraju potrzebna jest zasadnicza zmiana podejścia decydentów do wszystkich problemów mieszkalnictwa. Co więcej, takie działanie na rządzących wymusza sama ustawa zasadnicza. Art. 75. ust. 1 Konstytucji stanowi, że władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli. Niestety, w świetle tego, jak wygląda kondycja naszego mieszkalnictwa, ten zapis w Konstytucji brzmi jak żart. Bardzo kiepski żart.

Przy pisaniu tekstu korzystałem z danych: Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Gospodarki Krajowej, Raportu FEANTS, Dokumentów Biura Analiz i Ekspertyz Sejmu RP.

## POMAGAMY POSZKODOWANYM W TRAGEDII W KAMIENIU POMORSKIM

Wysyłając SMS o treści:  
Pomagam –  
Kamień Pomorski  
pod numer 72 902.  
Koszt SMS-a wynosi  
2,44 zł (z VAT).

Można również wesprzeć poszkodowanych, przesyłając ofiary na konto Caritas Polska z dopiskiem: „Pomagam – Kamień Pomorski”:  
CARITAS POLSKA,  
ul. Skwer Kard. Wyszyńskiego 9,  
01-015 Warszawa,  
Bank PKO BP S.A.  
70 1020 1013 0000 0102  
0002 6526.  
Bank Millennium S.A.  
77 1160 2202 0000 0000  
3436 4384.  
Caritas Polska serdecznie dziękuje tym, którzy włączyli się w pomoc poszkodowanym.



FOT. DOMINIK KOZIARSKI

**Wszystkie nasze dzienne sprawy** Różnokolorowe koperty, które trafiają codziennie na redakcyjne biurka, a ostatnio coraz częściej e-maile, są świadectwem głębokiego zaufania, jakim darzą nas Czytelnicy. Dziękując się na łamach niektórymi listami z redakcyjnej poczty, pragniemy, aby „Niedziela” była owocem zbiorowej mądrości redakcji i Czytelników.



Oczekujemy na listy pod adresem:  
„Niedziela”, ul. 3 Maja 12  
42-200 Częstochowa.  
Na kopercie należy  
napisać: „Listy”  
e-mail: redakcja@niedziela.pl

### Jeszcze o handlu niedzielnym

Na początku lutego br. w „Niedzieli” nr 5/2009 opublikowany został artykuł o handlu niedzielno-świętecznym w Niemczech i w Polsce. Warto powrócić do tego tematu, z ograniczeniem się tylko do niedzieli.

W Niemczech w niedzielę praca w placówkach handlowych jest z reguły niedopuszczalna, w Polsce natomiast dozwolona. Wyjątek stanowią niedziele wielkanocna i Zesłania Ducha Świętego, zaliczone do 12 świąt państwowych i kościelnych objętych zakazem pracy w handlu.

Pozostałe niedziele, a jest ich jeszcze około 50 w roku, potraktowano jako dni niemające charakteru świątecznego. Nie uwzględniono, że każda niedziela jako pamiątka Zmartwychwstania Pańskiego ma charakter świąteczny. Przypomniał to Jan Paweł II w znamienym liście apostolskim „Dies Domini” (1998 r.). Potrzebne jest więc ustanowienie niedzieli dniem świątecznym przez władze cywilne.

Praca w placówkach handlowych w niedzielę może odbywać się w Polsce w razie uznania, że jest ona konieczna „ze względu na jej użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności”. To sformułowanie kodeksu pracy wzbudza wątpliwości interpretacyjne, których usunięcie należy do kompetencji sądów, jak to już wcześniej zaznaczono.

Na uwagę zasługuje fakt, że na szczeblu ogólnokrajowym działa federacyjne porozumienie kilkunastu

organizacji związkowych, społecznych, gospodarczych i kościelnych, promujących działania i ustawodawstwo gwarantujące świąteczny charakter niedzieli. Porozumienie to ma nazwę: „Przymierze na Rzecz Wolnej Niedzieli”. Działania w tym kierunku koordynuje Krajowy Sekretariat Banków, Handlu i Ubezpieczeń NSZZ „Solidarność” z siedzibą w Katowicach (40-286), ul. Floriana 7, tel./fax (0-32) 253-83-62; e-mail: solidbhiu@poczta.onet.pl, www.solidarnosc.org.pl/sekretariat.bhiu/. Celowe jest, aby społeczeństwo o tym wiedziało. Już czas na zmianę prawa polskiego w omawianym zakresie. Wymaga tego integracja europejska.

Zasada ograniczenia handlu niedzielnego do niezbędne minimum obowiązuje nie tylko w starych krajach UE, ale realizowana jest również w nowych, np. w Czechach i na Słowacji, gdzie handel zamiera w soboty od południa. Przerwa trwa do rana w poniedziałek. Senat RP podjął 16 października 2008 r. uchwałę w sprawie uczczenia wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową. Zaakcentowano w niej, że żadna wspólnota nie może przetrwać bez solidarności i że jedynym celem działań polityków powinno być dobro człowieka i dobro wspólne. Deklaracja ta zobowiązuje do konkretnego działania w celu ochrony wielkiej rzeszy pracowników handlu, z reguły kobiet, przed zbyteczną pracą niedzielą. W imię wyższych wartości ogólnoludzkich, jakimi są cywilizacja miłości i ład moralny, wolny od niezdrowego konsumpcjonizmu.

Stefan Cebulski

## Chcę korespondować

Aby nawiązać kontakt z osobami ogłaszającymi się w tej rubryce, należy napisać do nich list, zaznaczyć numer ogłoszenia, a redakcja przekaże go wskazanej osobie.

### 4393. Wiesław z Podkarpacia

Mam 40 lat, pracuję zawodowo. Interesuję się motoryzacją. Podróżę samochodem w różne zakątki Polski to dla mnie przyjemność. Jednak są chwile, kiedy pragnąłbym oderwać się od samotności, spotkać się z przyjazną osobą i obdarzyć ją przyjaźnią, a z czasem może i czymś więcej. Pochodzę z rodziny katolickiej, jestem głęboko wierzący. Czekam na listy, najchętniej z mojego regionu, ale nie tylko.

### 4394. Danusia z Wrocławia

Jestem po pięćdziesiątce, na wcześniejszej emeryturze. Jestem praktykującą katoliczką. Lubię wszystko, co nas otacza: przyrodę, ludzi, zwierzęta. Mam różne zainteresowania, takie jak ogródek, psychologia, pielgrzymki itp. Czekam na listy od pań i panów o podobnych zainteresowaniach, o dobrym sercu, szczerych, którym dokuca samotność.

### 4395. Czytelniczka z Sosnowca

Mam 55 lat, jestem na emeryturze. Czuję się bardzo samotna – dzieci są samodzielne. Kocham przyrodę, wieś, podróże. Jeśli masz podobne zainteresowania, proszę o list.

### 4396. Czytelnik z Małopolski

Jestem 47-letnim wierzącym i praktykującym katolikiem stanu wolnego. Chętnie czytam książki i czasopisma religijne, lubię także podróże, pielgrzymki i korespondencję. Doskwiera mi samotność, brakuje mi rozmów na ciekawe tematy. Jeśli ktoś szuka przyjaźni na dobre i na złe, to zapraszam do korespondencji. Może znajdę też wśród korespondentów bratnią duszę.

### 4397. Aleksander

„Samotność jest jak święta w poczekalni dworcowej bez drzwi, siedzisz i płaczesz, bo nie przyjdzie po ciebie nikt”. Mam 64 lata, jestem samotnym emerytem, lubię muzykę (blues, ballady i in.), sport, literaturę, kocham przyrodę i „długie rodaków rozmowy”. Chciałbym poznać osoby o podobnych zainteresowaniach: razem iść – mniejszy lęk.

## Do Aleksandry

### DAWAĆ INNYM TO, CZEGO SAMI POTRZEBUJEMY



*Droga Pani Aleksandro!*

*Siedzę sama w domu i czytam w „Niedzieli” artykuł: „Zostałam sama” pani Danuty. Jakże niedawno pisałam do Pani, zrozpaczona po stracie męża. Trochę było mi wtedy smutno, że nic Pani od siebie nie napisała, ale dziś, gdy przeczytałam Pani komentarz do tego artykułu, wiele zrozumiałam. Wtedy i tak nic by do mnie nie dotarło. Ta Pani też chyba potrzebuje trochę czasu, żeby wszystko sobie poukładać.*

*Żalobę trzeba przeżyć samemu, a potem potrzebni są ludzie.*

*Ja miałam wiele szczęścia, bo Pan Bóg postawił na mojej drodze wielu dobrych ludzi, ale dopiero z czasem zaczęłam ich dostrzegać. Może to dziwnie zabrzmiało, ale przeżycie śmierci mojego męża przybliżyło mnie do Boga. Wiele osób tego nie rozumie, a ja nie zawsze umiem to wyjaśnić.*

*Wiem, że Pani jest zarzucona listami od różnych ludzi, ale czytając ten artykuł, chciałam tylko powiedzieć, jak*

*bardzo cenię Pani odpowiedzi. Ma Pani tyle życiowej mądrości. Poza tym ludzie chyba chętniej się użalają, więc dzisiaj chciałam napisać, że jest mi lżej, chociaż ból w sercu na pewno pozostanie.*

*Często zapominamy, że to, czego my potrzebujemy, powinniśmy dawać innym. Nie wiem, czy Pani przeczyta mój list do końca, ale powiem krótko na koniec: Dobrze, że są tacy ludzie jak Pani.*

*Serdecznie pozdrawiam!*

*Irena*

Ostatnio otrzymałam kilka listów od osób, które straciły bliskich w niedalekiej przeszłości. Listów smutnych, przepełnionych łzami i tęsknotą. Ten list od pani Ireny jest jakby ich podsumowaniem. I w nim recepta – dawać innym to, czego sami potrzebujemy. Potrzebujemy przyjaźni – ofiarujemy ją innym. Szukamy miłości – idźmy z nią między ludzi. Chcemy życzliwości – obdzielajmy nią nasze otoczenie. Bo najczęściej, oczekując tego wszystkiego, sami jesteśmy jak te kłujące jeże, których nikt nie chce pogłaskać, aby się nie pokłuć. I każdy je omija z daleka.

Aleksandra

## JAN PAWEŁ II ŚWIADKOWIE CUDÓW



album 14 x 14 cm, 48 stron, kreda

„Teraz rośnie nowe pokolenie, które Jana Pawła II będzie znało już tylko z opowiadań. Im chcemy o Nim mówić. Jest to nasz obowiązek. Jest to imperatyw miłości, bo w ten sposób spłacamy dług miłości, który mamy wobec Kościoła, wobec historii, wobec przyszłych pokoleń... Nasze oczy to widziały, nasze uszy tego słuchały, nasze serce czuło żar tej miłości, która od Niego emanowała” – mówi ks. Sławomir Oder – postulator procesu beatyfikacyjnego sługi Bożego Jana Pawła II we wstępie do albumiku „Świadkowie cudów”.

Gdy przekazujemy świadectwa mówiące o wstawiennictwie Jana Pawła II, o łaskach i cudach, które wciąż wyprasza dla nas u Boga, pamiętajmy, że wszystko dzieje się dzięki naszej silnej wierze i gorącej modlitwie.



Cena „Niedzieli” z albumikiem – 5,90 zł

### OSTATNIA KSIĄŻKA KS. JANA TWARDOWSKIEGO

*Pamiętka Pierwszej Komunii Świętej*

## „WIERZĘ JAK DZIECKO”

27 zł

Napisz swoje życzenia dla dziecka na kartce dołączonej do książki!



19 x 27 cm, 83 strony

### „OPOWIEŚCI BIBLIJNE DLA DZIECI”

Michał Zaremba



19 x 27 cm, 72 strony

27 zł

### „CHWALMY BOGA!”

Modlitewnik zawiera najważniejsze modlitwy, nabożeństwa, pieśni; przybliża rok liturgiczny. Stanowi pomoc w codziennych spotkaniach z Panem Bogiem.

12 zł



8 x 15 cm, 480 stron

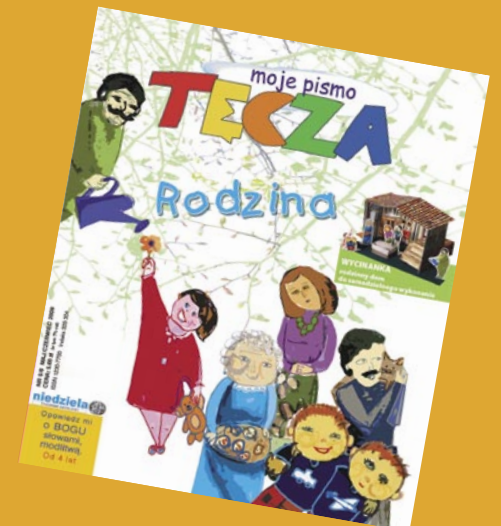
Specjalna oferta dla Księży Proboszczów i Katechetów! Przy zamówieniach powyżej 10 modlitewników „Chwalmy Boga” redakcja pokrywa opłatę pocztową.

## NOWY NUMER „TECZY”

**W NUMERZE:**  
Weselsze weselo  
Br. Tadeusz Ruciński FSC  
Razem w rodzinie  
Łukasz Drac  
Rok kapłański  
Mira Bodak  
Opowiem wam o nas...  
Małgorzata Nawrocka

**DWUMIESIĘCZNIK  
DLA DZIECI**

**TEMAT NUMERU  
RODZINA**



5 zł

WYCINANKA  
DO SAMODZIELNEGO  
WYKONANIA

**DOM  
RODZINNY**





Z ARCHIWUM JACKA RYDWAŃSKIEGO

# Motocykliści w Dachau

„Tu w Dachau, co trzeci zamęczony był Polakiem, co drugi z uwięzionych tu księży polskich złożył ofiarę z życia. Ich świętą pamięć czczą księży polscy współwięźniowie” – brzmi napis na tablicy zawieszanej na obozowej kaplicy Śmiertelnego Lęku Chrystusa w KL Dachau, gdzie 23 kwietnia tego roku po raz pierwszy od 15 lat sprawowano Mszę św. podczas rajdu-pielgrzymki polskich motocyklistów

Ks. Jan Powroźnik

**R**ajd rozpoczął się zaraz po zakończeniu VI Motocyklowego Złotu Gwiazdzystego im. Księdza Ułana Zdzisława Peszkowskiego i Pielgrzymki Motocyklistów na Jasną Górę 18 i 19 kwietnia (zgromadziła ona ponad 20 tys. fanów motocykli, co jest rekordem Europy, o czym pisaliśmy przed tygodniem). W rajdzie na trasie: Jasna Góra, Praga, Norymberga, Freising, Dachau, Kalisz, Jasna Góra wzięło udział prawie 80 motocyklistów, którzy w ten sposób uczcili pamięć zamordowanych tam ludzi.

W sposób zaś szczególnie oddali oni cześć dwóm byłym więźniom, którzy przeżyli obozową gehennę, a mianowicie zmarłemu niedawno abp. Kazimierzowi Majdańskiemu oraz panu Teodorowi Grucy (zmarł w latach 60. ubiegłego wieku). Na pierwszym z nich m.in. dokonywano pseudonaukowych eksperymentów. Drugi zaś zasłynął z tego, że w obozie założył i prowadził polski chór. Na szczególną uwagę zasługuje wyreżyserowane przez niego obozowe przedstawienie, kiedy to na melodię „Warszawianki” zaśpiewano pieśń żniwiarzy, co podtrzymywało w uwięzionych nadzieję na lepsze jutro.

Pomysłodawcami i współorganizatorami rajdu byli m.in.: ks. Jan Zalewski (kapłan pracujący obecnie w Danii), Leszek Rysak (pracownik IPN; prezes IPN objął honorowy patronat nad rajdem), Kazimierz Gruca (syn wspomnianego Teodora) oraz Jacek Rydwański ([www.motoelita.pl](http://www.motoelita.pl)).

KL Dachau został utworzony na mocy zarządzenia Heinricha Himmlera z 21 marca 1933 r. Obóz powstał na północny-zachód od Monachium w opuszczonej fabryce prochu na rogatkach Dachau. Był to obiekt wzorcowy. „Matka” innych nazistowskich obozów pracy i zagłady. Tu właśnie szkolono personel kierowniczy i funkcyjny SS dla innych obozów. Do 1945 r. przewinęło się przez owo miejsce ludzkiej kaźni ok. 250 tys. osób. Zginęło, według niektórych źródeł, nawet 148 tys. ludzi.



Z ARCHIWUM JACKA RYDWAŃSKIEGO

W latach 1939-45 (obóz został wyzwolony przez Amerykanów 29 kwietnia 1945 r., na kilka godzin przed planowaną przez hitlerowców zagładą ok. 67 tys. uwięzionych) w KL Dachau przebywało ponad 48 tys. Polaków, a wśród nich 1777 duchownych. Życie straciło ponad 10 tys. osób, w tym 858 duchownych.

Ks. Jan Zalewski w kazaniu w kaplicy Śmiertelnego Lęku Chrystusa podkreślił, że obóz w Dachau „jest niemyym świadkiem niewyobraźalnego cierpienia i otchłani zła, jakie ludzie zgotowali ludziom. Jest to jednak także miejsce świadectwa wyjątkowego hartu ludzkiego ducha i charakteru, który

przez męczeństwo zaświadczył o niezwykłych prawach człowieka, jakie są dane ludzkości przez Boga Stworzyciela. Totalitarne ideologie zawsze podejmowały zamach na wolność i godność człowieka, aby realizować swoje przewrotne cele. Polscy motocykliści pragną podczas tego wyjątkowego i historycznego rajdu-pielgrzymki uczcić każdego człowieka, którego życie zostało naznaczone tym niewyobraźalnym nieszczęściem, jakim był pobyt w obozie koncentracyjnym”.

W 2010 r. motocykliści odwiedzą także były obozy koncentracyjne w Ravensbrück i Sachsenhausen.

Kontakt: [sportowa@niedziela.pl](mailto:sportowa@niedziela.pl)



PROGRAMY REDAKCJI KATOLICKIEJ TVP



**Niedziela 10 maja**  
**Transmisja Mszy św. z Krakowa-Łagiewnik**  
 TVP1 godz. 7.00  
**Między ziemią a niebem** magazyn  
 TVP1 godz. 11.55, 12:15  
**Regina Coeli**  
 TVP1 godz. 12.00

**Poniedziałek 11 maja**  
**Znaki czasu**  
 TVP2 godz. 13.30  
 Wizyta Ojca Świętego w Ziemi Świętej. Od 8 do 15 maja trwać będzie wizyta Benedykta XVI w Ziemi Świętej, obejmująca Jordanię i Izrael. Pielgrzymka przewiduje udział Papieża

w Mszach, nabożeństwach i uroczystościach religijnych.  
**Środa 13 maja**  
**Raj**  
 TVP1 godz. 14.30  
 Program dla młodzieży  
**Czwartek 14 maja**  
**My, wy, oni**  
 TVP1 godz. 14.30

**Sobota 16 maja**  
**Ziarno**  
 TVP1 godz. 9.10  
 Program dla dzieci i rodziców  
**16-17 maja**  
**Słowo na niedzielę**  
 sobota – TVP2 godz. 17.50  
 niedziela – TVP2 godz. 4.50 (dla niesłyszących)

TVP1 TVP2 TV Polonia TV Trwam TV Puls

5:40 **Szczęśliwa karta** (2) – serial 12  
 6:30 **Europejskie safari** – serial dok. 12  
 6:40 **Moja olimpiada** – film dok. 7  
 7:00 **Transmisja Mszy św. z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach**  
 8:00 **Tydzień** – magazyn  
 8:20 **Miś Fantazy: Magiczny cylinder** ●  
 8:35 **Baśnie i bajki polskie: Bazyliżek**  
 8:55 **Domisie** – program dla dzieci ●  
 9:25 **Teleranek** – magazyn  
 9:55 **Młoda godzina: Gwiazdne wojny – Wojny klonów** (15) – serial anim. ●  
 10:20 **Pies przed sądem** – film obyczajowy, USA 2008 12  
 11:55 **Między ziemią a niebem** – magazyn  
 12:00 **Regina Coeli** – transmisja  
 12:15 **Między ziemią a niebem** – magazyn  
 13:00 **Wiadomości**  
 13:10 **Od Rancza do Rancza** – felieton  
 13:20 **Ranczo** (46) – serial obyczajowy, TVP 12  
 14:10 **Od Rancza do Rancza** – felieton  
 14:20 **Wtajemniczony** (1) – film fab. 12  
 15:55 **BBC w Jedyne: Dzikie Chiny** (2) 12  
 17:00 **Teleexpress**  
 17:20 **Doręczyciel** (11) – serial obycz. TVP 12  
 18:10 **Jaka to melodia?** – teleturniej  
 19:00 **Wieczorynka: Kubusiove opowieści**  
 19:30 **Wiadomości**  
 19:50 **Sport**  
 20:05 **Pogoda**  
 20:20 **Ranczo** (50) – serial obyczajowy TVP 12  
 21:20 **Zachowana Jedynka: Bursztynowy amulet** (1) – dramat, Niemcy 2006 12  
 23:05 **Uczta kinomana: Niepokonany Seabiscuit** – film fabularny, USA 12  
 1:25 **Kolejka kinomana: Generał diabła** – dramat, Niemcy 1954 16  
 3:25 **Zakończenie programu**

4:55 **Słowo na niedzielę** (dla niesłyszących)  
 5:00 **Męskie-żeńskie** (3) – serial TVP 12  
 5:45 **Złotopolscy** (1043, 1044) – telenowela TVP 12  
 6:45 **Sto tysięcy bocianów** – serial dok. 12  
 7:20 **M jak miłość** (663) – serial TVP 12  
 8:10 **Magazyn Ekstraklasy**  
 8:15 **Barwy szczęścia** (267, 268) – serial obyczajowy TVP 12  
 9:25 **Zacisze gwiazd: Marcin Perchuć**  
 10:00 **Wojciech Cejrowski – bosy przez świat**  
 10:35 **Rodzinne oglądanie: Na ratunek Hawajom** – film dokumentalny, Wlk. Bryt. 2006 ●  
 11:25 **Makłowicz w podróży: Portugalia**  
 12:00 **Gwiazdy w południe: Tajna wojna Harry'ego Frigga** – komedia USA 198, wyk. Paul Newman 12  
 14:00 **Familiada** – teleturniej  
 14:30 **Złotopolscy** (1045) – telenowela 12  
 15:05 **Mini szansa: Lady Pank**  
 16:05 **Na dobre i na złe** (368) – serial 12  
 17:05 **Dzieciaki górą** – teleturniej  
 18:00 **Program lokalny**  
 18:30 **Panorama**  
 18:55 **Sport telegram; Pogoda**  
 19:05 **Tak to leciało!** – teleturniej  
 20:05 **Magazyn Ekstraklasy**  
 21:05 **Dwójka w akcji: Włamanie na śniadanie** – komedia sensacyjna, USA 2001, reż. Barry Levinson, wyk. Bruce Willis, Cate Blanchett 12  
 23:10 **Na imię mi Earl** (3) – serial kom. 12  
 23:40 **Magazyn Kocham kino**  
 0:10 **Royal Philharmonic Orchestra of London w Łodzi** – koncert  
 1:05 **Wania na 42 ulicy** – dramat, Wlk. Bryt. 1994, reż. Luis Malle 16  
 3:05 **Zakończenie programu**

6:00 **Klan** (1664-1668) – telenowela 12  
 7:50 **Śniadanie na podwieczorek**  
 8:50 **M jak miłość** (647) – serial TVP 12  
 9:35 **Milusiaki: Niezapomniany rejs** (7)  
 9:55 **Msza św. z sanktuarium św. Stanisława Biskupa i Męczennika Ojców Paulinów na Skalkę w Krakowie**  
 12:50 **Słownik polsko@polski** – magazyn  
 13:15 **Złotopolscy** (1018) – telenowela 12  
 13:45 **Bzik kulturalny** – magazyn  
 14:15 **Jan Serce** (3) – serial, TVP 1981 12  
 15:25 **Dole i niedole Ułana Krechowickiego**  
 15:55 **Pamiętaj o mnie** – koncert życzeń  
 16:10 **Skarby nieodkryte** (69) – pr. eduk.  
 17:00 **Teleexpress**  
 17:15 **Rozmowy na temat... Antoni Łazarkiewicz** – kompozytor muzyki filmowej  
 16:45 **Pamiętaj o mnie** – koncert życzeń  
 17:30 **Mini szansa: Feel**  
 18:25 **M jak miłość** (648) – serial TVP 12  
 19:15 **Dobranocka: Buli** – serial anim. ●  
 19:30 **Wiadomości; Sport; Pogoda**  
 20:15 **Oficer** (7) – serial TVP 16  
 21:10 **Hit generator** – widowisko muzyczne  
 22:05 **Szkoda gadać** (64) – pr. rozrywkowy 12  
 22:25 **Koszykówka mężczyzn: PLK – Finał**  
 0:00 **M jak miłość** (648) – serial TVP 12  
 0:45 **Ziarno** – magazyn ●  
 1:15 **Dobranocka za oceanem: Buli**  
 1:30 **Wiadomości; Sport**  
 2:00 **Oficer** (7) – serial TVP 16  
 2:55 **Zaproszenie** – program krajoznawczy  
 3:15 **Złotopolscy** (1018) – telenowela 12  
 3:40 **Pamiętaj o mnie** – koncert życzeń  
 3:50 **Jan Serce** (3) – serial, TVP 1981 12  
 5:15 **Dole i niedole Ułana Krechowickiego**  
 5:45 **Rozmowy na temat... Antoni Łazarkiewicz** – kompozytor muzyki filmowej

8:00 **Informacje dnia** (powt.)  
 8:20 **W namiocie Słowa** – pr. relig.-eduk.  
 9:10 **Spotkanie z Madzią Buczek**  
 9:30 **Transmisja Mszy św. z Kaplicy Cudownego Obrazu na Jasnej Górze**  
 10:30 **Wiesz to też Polska** – program rolniczy  
 11:30 **Zaczerpnij ze źródeł** – przegląd Tygodnika Rodzin Katolickich „Źródło” prof. dr hab. Janusz Kawecki  
 11:45 **Porozmawiajmy w rodzinie**  
 12:00 **Modlitwa Regina Coeli** – transmisja z Watykanu  
 12:20 **Muzyczne chwile**  
 12:30 **Drabina Jakubowa** (11) – film, Wlk. Bryt.  
 13:00 **Żabolandia** – film anim. dla dzieci  
 13:30 **By odnowić oblicze ziemi**  
 15:00 **Podróż do domu** (1,2): **Scott Hann** – program edukacyjny  
 16:00 **Informacje dnia**  
 16:10 **Koncert życzeń** – program muzyczny  
 16:45 **Muzyczne chwile**  
 17:00 **Super Księga 2** (25): **Zła królowa** – film animowany, USA  
 17:30 **Reportaż dnia**  
 18:00 **Modlitwa Anioła Pańskiego**  
 18:05 **Informacje dnia**  
 18:15 **Rozmowy niedokończone** – pr. public.  
 19:30 **Latający dom** (27): **Studnia** – film anim.  
 20:00 **Informacje dnia** – wydanie główne  
 20:20 **Modlitwa różańcowa**  
 21:00 **Apel Jasnogórski** – transmisja  
 21:20 **Informacje dnia**  
 21:40 **Jak my to widzimy** – program publicystyczny  
 22:10 **Reportaż**  
 22:35 **Muzyczne chwile**  
 23:00-8:00 **Program dla USA i Kanady** – szczegóły na stronie internetowej [www.tv-trwam.pl](http://www.tv-trwam.pl)

6:00 **Kościół w potrzebie** (2): **Etiopia – Zakorzeni w Bogu** – pr. religijny 12  
 6:30 **Octava Dies** – wiadomości watykańskie  
 7:00 **Telezakupy** – magazyn  
 7:30 **Historia Kościoła katolickiego** – program dokumentalny  
 8:00 **Dzieciaki z Einstein High** – serial ●  
 8:30 **Wydarzenia tygodnia** – program informacyjno-publicystyczny  
 9:00 **Ludzie, zwierzęta i doktorzy** (28) 12  
 10:00 **Garbi znowu w trasie** – film familijny, USA 1974, reż. Robert Stevenson ●  
 12:00 **Kaczka za milion** – kom. familijny, USA 1971, reż. Vincent McEveety 7  
 14:00 **Światowe rekordy Guinnessa**  
 14:30 **Inna twarz** – pr. publicystyczny 12  
 15:00 **Singa Dinga 2** – teleturniej muz. 12  
 16:00 **Nie-dzielnego kierowca** 12  
 17:00 **Niesamowite historie** – serial dok. 12  
 17:30 **Diagnoza morderstwo** (50) – serial kryminalny, USA, reż. Farhad Mann 12  
 18:30 **Flintstonowie** – serial animowany ●  
 19:00 **Ale numer!** – program rozrywkowy 12  
 20:00 **Smak życia** – komedia 12  
 22:15 **Z powrotem w domu** – dramat familijny, Wlk. Bryt. 1990 12  
 0:15 **W dobrym towarzystwie** – pr. public.  
 0:40 **Inna twarz** – program publicystyczny  
 1:00 **Wydarzenia tygodnia**  
 1:30 **Wszystkie słowa dozwolone** 12  
 2:00 **Miód i szarańcza** – pr. public. 12  
 2:30 **Białostocki znak Boga** 12  
 3:00 **Żebro Adama** – program publicystyczny  
 3:30 **Białostocki znak Boga** 12  
 4:00 **Miód i szarańcza** – program public.  
 4:30 **Kościół w potrzebie: Etiopia** 12  
 5:00 **Kościół Adama** – program publicystyczny  
 5:30 **Octava Dies** – wiadomości watykańskie  
 6:00 **Zakończenie programu**

TVS TVP Info TVP Kultura TVP Historia TVN Polsat

7:00 **Radio Silesia 10:00 VIPO 11:00** Kawiarnia prasowa 11:30 **Kościół w metropoliach**  
 12:00 **Koncerty 13:00** A nom się to podobo  
 14:00 **Film fabularny 15:45** Klaudiusz & cooking 16:15 **Szafa 16:50** Koncert życzeń 17:15 **Kuchnia po śląsku 17:45** Silesia Informacje 18:00 **Szlagrowe życie 18:30** Kukłok kulturalny 19:00 **Wywiady ks. A. Nowaka**  
 19:30 **Silesia Informacje 19:35** Szlagrowe telezakupy 19:45 **Tygodniowy finał listy śląskich szlagierów 21:30** Silesia Informacje 22:10 **VIPO 23:00** Szlagrowe życie 23:30 **Miau, hau – nasze zwierzęta 0:00** Silesia Informacje 0:45 **Co w haldzie piszczy**  
 1:00 **Koncerty życzeń 1:30** A nom się to podobo 2:15 **Nudle 2:30** Gwarek 3:00 **Kościół w metropoliach 3:30** Silesia Informacje 4:15 **Tygodniowy finał listy śląskich szlagierów 6:00** **Wywiady ks. A. Nowaka 6:30** **Reporter Szczegóły na stronie: www.tvs.pl**

6:20 **Kowalski i Schmidt 6:46** Integracja 7:02 **Wierzę, wątpię, szukam 7:30, 8:30, 9:30, 10:30, 11:30, 12:30, 13:30, 14:30, 15:30, 16:30, 17:30, 20:30, 21:30, 22:30** Serwis Info weekend 7:41, 8:41, 9:45, 10:46, 11:50, 12:45, 13:50, 14:50, 15:50, 16:43, 17:56, 20:45, 21:41, 22:55, 2:16, 4:40 **Pogoda** Info weekend 7:45, 8:45, 16:45, 18:00, 21:45 **OTV 9:00, 0:00** Światowiec 9:50 **Kosmiczna prognoza pogody 9:55, 11:55, 12:50, 13:55, 14:55** Serwis sportowy 10:00, 0:33 **Antysalon Ziemięciewca 12:00** **Telewizja objazdowa 12:52** Pięć minut dla zdrowia 1:30 **Miejsca przekłete 14:02** **Czas Seniora 15:00** **Reportaże z prawdziwego zdarzenia 16:00** **Sprint przez historię Przemysława Babiarza 17:16** **Magazyn świat 20:51** **Młodzież kontra 23:00, 4:44** **Sportowa niedziela 1:53, 4:17** **Serwis Info Wieczór**

7:05 **Niewolnicy Hitlera 8:05** **Skarby filmoteki 8:55** **Mieczysław Karłowicz 9:30** **Powrót Arabeli 10:30** **Niedziela z operą 13:35** **Jezioro Bodeńskie 15:00** **Kobra 15:50** **Ach śpij kochanie 16:20** **Tygodnik Kulturalny 17:05** **Niedziela z... Anną Chodakowską 17:30** **Zmienność: Recital Anny Chodakowskiej 18:00** **Niedziela z... Anną Chodakowską 18:20** **Anna Chodakowska na jazzowo 19:00** **Niedziela z... Anną Chodakowską 20:30** **Justyna – dramat 21:30** **Dorota – film obyczajowy 22:30** **Trzeci punkt widzenia 23:00** **Telekino nocą 0:10** **Kino nocne: Odróżający, brudni, źli – film fabularny 2:05** **Czarodziejski flet – widowisko 5:05** **Zakończenie programu**

7:00 **Ewangelia na dachach świata 7:30** **Madonny Polskie 8:30** **U źródeł cywilizacji 9:30** **Dzieje jednego wynalazku 9:45** **Dzieje jednego wynalazku 10:00** **Portal 10:30** **Polskie podium 11:30** **Historia muzyki 12:30** **Tajemnice historii 13:30** **Spotkania z profesorem Zinem 14:00** **300% normy 14:30** **Było, nie minęło 15:00** **Historia i film: Stan wewnętrzny 16:10** **Historia i film 16:30** **40 hektarów historii 17:00** **Historia malarstwa 17:25** **Przedwiośnie 18:30** **Oni zmienili świat 19:30** **Spotkania z profesorem Zinem 20:00** **Historia i film 20:05** **Stawka większa niż życie 21:45** **Historia i film 22:00** **Przedwiośnie 23:00** **Dwadzieścia lat minęło... – Rok 1994 23:30** **Skarby Toskanii 0:25** **Zakończenie programu**

5:35 **Uwaga!** – magazyn 12 5:55 **Telesklep 8:00** **Maja w ogrodzie 8:30** **Dzień dobry TVN 12** 10:55 **Kawa na ławę 12** 11:45 **Teraz albo nigdy 12** 12:45 **39 i pół 12** 13:45 **Niania 12** 14:55 **Co za tydzień 12** 15:25 **Lapać złodzieja 12** 16:00 **Richie milioner** – komedia, USA 1994, reż. Donald Petrie 7 18:00 **Milionerzy 12** 19:00 **Fakty 19:25** **Sport 19:35** **Pogoda 19:45** **Uwaga!** – magazyn 12 20:00 **Taniec gwiazdami 9 12** 21:45 **Teraz albo nigdy 12** 22:45 **Taniec z gwiazdami 9 – kulisy 12** 23:15 **Seks w wielkim mieście** (14) – serial komediowy, USA 16 23:50 **Czarna eskadra** – film wojenny, USA 1995, reż. Robert Markowitz 12 1:50 **Uwaga!** – magazyn 12 2:10 **Nocne granie 12** 3:30 **Nic straconego**

5:30 **Wstawaj! Gramy!** 6:15 **Pokemon 6:45** **Miejskie szkodniki 7:15** **Power Rangers** (22,23) 8:15 **Co nowego u Scooby'ego?** (6,7) 9:15 **Anastazia** – film anim. ● 11:15 **Krótkie śpięcie** (2) – kom. fam., USA 1988 7 13:45 **Studio F1 14:00** **Formuła 1 GP Hiszpanii 16:00** **Studio F1 16:15** **Papi i dziewczynny** – komedia, USA 2003 12 17:45 **Rodzina zastępcza** (315) 18:50 **Wydarzenia 19:20** **Sport 19:25** **Pogoda 19:30** **Co nowego u Scooby'ego?** (8) 20:00 **CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku** (65) 16 21:00 **Wzór** (38) – serial 12 22:00 **Studio Lotto 22:05** **Kości** (55) – serial 16 23:05 **Porzucona** – thriller, USA/Australia 16 1:05 **Magazyn sportowy 3:05** **Tajemnicze losy** (182) 18 4:05 **Program rozrywkowy 18** 5:00 **TV Market**





### Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej

TVP 1 godz. 9.55 ▲



### Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej

TVP 2 godz. 12.50 ●



### Śniadanie na podwieczorek

TV Polonia godz. 4.05 ●



### Porady kulinarne

magazyn

TV Trwam godz. 14.10 ●



### Czy jesteś mądrzejszy od 5-klasisty?

TV Puls godz. 14.30, 19.00 ▲

## TVP1

6:00 Kawa czy herbata? – magazyn  
8:00 Wiadomości; Pogoda  
8:15 Kwadrans po ósmej – magazyn  
8:35 Strażak Sam (42) – serial anim. ●  
8:45 Świnka Peppa (28) – serial anim. ▲  
8:55 Jedynek przedszkole ●  
9:30 Zagubieni z Lotu 29 – serial USA ▲  
9:55 Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej – transmisja z Meczetu Skaly, transmisja modlitwy przy Ścianie Placzu  
11:40 Ciało to nie ma! – magazyn ▲  
12:00 Wiadomości  
12:10 Agrobiznes – magazyn  
12:25 Tak jak w Unii – magazyn  
12:40 Plebania (1292) – telenowela TVP ▲  
13:10 Klan (1680) – telenowela TVP ▲  
13:35 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny  
14:05 Podróżnik: Amboseli ●  
14:25 Rzeczpospolita Niesprawiedliwa – rep.  
15:00 Wiadomości; Pogoda  
15:13 300% normy – teleturniej  
15:50 Przebojowa noc – program rozrywkowy  
15:55 Moda na sukces (4355,4356) – serial ▲  
16:45 Celownik – magazyn ▲  
17:00 Teleexpress  
17:20 Temat dnia – rozmowa Jedynki  
17:35 Klan (1685) – telenowela TVP ▲  
18:00 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny  
18:30 Plebania (1297) – telenowela TVP ▲  
18:55 300% normy – teleturniej  
19:00 Wieszczorynka: Mój przyjaciel królik  
19:30 Wiadomości; Sport; Pogoda  
20:20 Herosi (3,4) – serial, USA 2006 ▲  
22:45 Pełny Millennium: Taksówką na ciemną stronę – serial dokumentalny ▲  
23:50 Snajper w Waszyngtonie – film fab. ▲  
1:20 Rozgrywki (2) – serial kryminalny ▲  
2:15 Telezakupy  
2:30 Zakończenie programu

## TVP2

5:40 Złotopolscy (228) – telenowela ▲  
6:10 Dwojka dzieciom (14); Bodzio – mały helikopter – serial animowany ●  
6:25 Telezakupy – magazyn  
7:00 Nasze dzieci – reportaż ●  
7:35 M jak miłość (431) – serial TVP ▲  
8:30 Pytanie na śniadanie  
11:00 Flipper (40): Między liniami ringu – serial, USA 1995 ▲  
11:50 Magnum (76): Od czego ma się przyjadł? – serial sens., USA 1983 ▲  
12:50 Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej – transmisja wizyty w Wiczemiku  
13:35 Kiedy w domu dużo dzieci – film dokumentalny, USA 2006 ▲  
14:25 M jak miłość (664) – serial obyczajowy, TVP (dla niesłyszących) ▲  
15:20 Hit generator (11) – widowisko muzyczne  
16:20 Córki McLeoda (35): Cielęcy szlak – serial obyczajowy, Australia 2002 ▲  
17:10 Magazyn Ekstraklasy: Szybka piłka  
17:15 Kontakt – program publicystyczny  
17:55 Kocham Cię, Polsko! – konkurs SMS ●  
18:00 Program lokalny  
18:30 Panorama  
18:55 Sport telegram; Pogoda  
19:05 Koło fortuny – teleturniej  
19:35 Wideoteka dorosłego człowieka ●  
20:05 Barwy szczęścia (270) – serial obyczajowy, TVP 2009 ▲  
20:40 M jak miłość (665) – serial obycz. ▲  
21:35 Kulisy serialu „M jak miłość” ▲  
21:45 Magazyn „Ekspresu reporterów”  
22:50 Wieczór filmowy – Kocham kino: Plac Zbawiciela – dramat, Polska 2006 ▲  
0:50 Kocham kino na bis: W martwym punkcie – Sekretarka Hitlera – film dokumentalny, Austria 2002 ▲  
2:25 Zakończenie programu

## TV Polonia

6:00 Kawa czy herbata? 8:00 Wiadomości 8:10 Pogoda 8:15 Kwadrans po ósmej 8:35 Domisie ●  
8:55 Moliki książkowe 9:10 Magazyn medyczny 9:25 Polska z bocznej drogi 9:45 Zawodowcy 10:10 Z archiwum IPN 10:40 Ranczo (47) ▲  
11:30 Plebania (1291) – telenowela TVP ▲  
12:00 Wiadomości  
12:10 Klan (1670) – telenowela TVP ▲  
12:35 Na dobry początek: Wilki ●  
12:45 Sportowy tydzień – magazyn  
13:20 Barwy szczęścia (95,96) – serial ▲  
14:10 Kocham Cię, Polsko! – zabawa quizowa  
15:25 Bronisław Wildstein przedstawia  
16:00 Z biegiem Bugu (1) – reportaż ▲  
16:30 Wojciech Cejrowski: Boso przez świat  
17:00 Teleexpress  
17:15 Domisie – program dla dzieci ●  
17:40 Moliki książkowe – magazyn ●  
17:50 Polska z bocznej drogi: Maratończyk  
18:15 300% normy – teleturniej  
18:50 Plebania (1291) – telenowela TVP ▲  
19:15 Dobranocka: Pampalini, łowca zwierząt  
19:30 Wiadomości; Sport; Pogoda  
20:15 Klan (1670) – telenowela TVP ▲  
20:40 Komentator – mag. międzynarodowy  
21:15 Barwy szczęścia (97) – serial TVP ▲  
21:45 Nasz spis powszechny: Kraj urodzenia  
22:15 Wideoteka dorosłego człowieka  
22:35 Biznes z gwarancją – magazyn  
23:00 Zagadki tamtych lat – reportaż ▲  
23:25 Bronisław Wildstein przedstawia  
0:00 Serwis; Pogoda  
0:12 Skarby nieodkryte – pr. edukacyjny  
0:40 Na dobry początek 0:50 Plebania (1291) 1:15 Dobranocka za oceanem 1:30 Wiadomości; Sport 2:00 Klan 2:25 Komentator 3:00 Barwy szczęścia 3:25 Sposób na zdrowie 3:45 Biznes z gwarancją 4:05 Śniadanie na podwieczorek 5:00 Nasz spis powszechny 5:25 Bronisław Wildstein przedstawia

## TV Trwam

8:00 Informacje dnia  
8:20 Misjonarze Afryki: Ojcowie Biali (4) – reportaż  
8:50 Muzyczne chwile  
9:00 Program dla dzieci  
9:20 Refleksje o. Leo Clifford – pr. religijny  
9:30 Polski punkt widzenia – pr. public.  
10:00 Telesprzedaz  
10:15 Muzyka z naszego podwórka (powt.)  
11:30 Festiwal Muzyki Chrześcijańskiej: Sopot 2006 – koncert  
13:40 Aby ocalić tradycję polskiej modlitwy  
14:00 Muzyczne chwile  
14:10 Porady kulinarne – magazyn  
14:30 Rozmowy niedokończone (powt.)  
16:00 Informacje dnia  
16:05 Kalejdoskop młodych  
16:40 Aktualności Akademickie WSKSIM  
16:50 Historia i architektura Polski w rysunkach prof. R. Natusiewicza  
17:15 Savoir-vivre: Pierwsza wizyta  
17:30 Reportaż dnia  
18:00 Modlitwa Regina Coeli  
18:05 Informacje dnia  
18:15 Rozmowy niedokończone (na żywo)  
19:30 Program dla dzieci: Każdy małuch to potrafi; Wieczorne modlitwy dzieci  
20:00 Informacje dnia – wydanie główne  
20:20 Modlitwa różańcowa  
20:50 Felieton  
21:00 Apel Jasnogórski – transmisja  
21:20 Serwis informacyjny  
21:40 Polski punkt widzenia – pr. public.  
22:00 Muzyczne chwile  
22:10 Reportaż  
22:35 Muzyczne chwile  
23:00-8:00 Program dla USA i Kanady – szczegóły na stronie internetowej [www.tv-trwam.pl](http://www.tv-trwam.pl)

## TV Puls

6:00 Muzyczny budzik ▲  
6:30 Wydarzenia dnia  
7:00 Telezakupy – magazyn  
7:30 Zorro (16) – serial przygodowy ▲  
8:30 Meandry miłości (121) – telenowela ▲  
9:30 Cena marzeń (53) – serial ▲  
10:30 Burza uczuć (266) – telenowela ▲  
11:30 Telezakupy – magazyn  
12:00 Autostrada do nieba – serial, USA ▲  
13:00 Telezakupy – magazyn  
13:30 Ale numer! – program rozrywkowy ▲  
14:30 Czy jesteś mądrzejszy od 5-klasisty?  
15:00 Cena marzeń (54) – telenowela ▲  
16:00 Burza uczuć (267) – telenowela ▲  
17:00 Meandry miłości (122) – telenowela ▲  
18:00 Flintstonowie – serial anim., USA 1960 ●  
19:00 Czy jesteś mądrzejszy od 5-klasisty?  
20:00 Ale numer! – program rozrywkowy ▲  
20:30 Zabójcze umysły (16,17) – serial krym. ▲  
22:30 Wydarzenia dnia  
23:00 Światowe rekordy Guinnessa ▲  
23:30 MacGyver – serial przygodowy, USA/Kanada 1985-92 ▲  
1:30 Wydarzenia dnia – program informacyjny-publicystyczny ▲  
2:00 Wszystkie słowa dozwolone ▲  
2:30 Miód i szarańcza – program publicystyczny ▲  
2:00 Wszystkie słowa dozwolone ▲  
3:00 Kościół w potrzebie: Etiopia – Zakorzeni w Bogu ▲  
3:30 Święty Andrzej – sylwetka ▲  
3:45 Fatima – reportaż ▲  
4:00 Żebro Adama – program public. ▲  
4:30 Miód i szarańcza – program public. ▲  
5:00 Kościół w potrzebie: Etiopia – Zakorzeni w Bogu ▲  
5:30 Wszystkie słowa dozwolone ▲  
6:00 Zakończenie programu

## TVS

7:00 Radio Silesia 10:00 Silesia Informacje 10:15 WIPO – magazyn disco 11:05, 11:50, 14:25, Telezakupy 11:20 Kościoły w metropoliach 12:05 Film fabularny 13:55, 16:50, 1:30, 4:10 Koncert życzeń 15:00 Sekrety natury 15:15, 4:40 Kukłokulturalny 15:30 Kopalnia wiedzy 16:00 Silesia Informacje 16:25 Kopalnia wiedzy 17:15 Na wagę zdrowia 17:45 Silesia komentarze 18:15 Program publicystyczny 19:00 Propozycje do listy śląskich szlagierów 19:45 Film fabularny 21:30 Silesia Informacje 22:10 Kocia muzyka 23:30 Tak. Nieruchomości 0:00 Silesia Informacje 0:45 WIPO – magazyn disco 2:15 Kuchnia po śląsku 2:45 Sekrety natury 3:15 Propozycje do listy śląskich szlagierów 3:30 Silesia Informacje 5:10 Coś tam, coś tam show 6:45 Telezakupy Szczegóły na stronie: [www.tvs.pl](http://www.tvs.pl)

## TVP Info

5:56-10:55 Poranek (w tym: Serwis Info, Pogoda, Serwis Info flesz, Serwis sportowy) 6:11, 6:18, 6:37, 6:51, 7:17, 8:25, 8:40, 9:17, 9:48 Przegląd prasy 7:45, 8:45 OTV 6:41, 7:10, 7:38, 9:09 Korespondent TVP o Poranku 8:01 Gość Poranka 10:15 Biznes 11:00-17:55 Dzień (w tym: Serwis Info Dzień, Serwis sportowy, Serwis Kulturalny, Info Dzień) 11:15 Serwis kulturalny 16:15 Biznes 16:00 Rozmowa dnia 13:10, 15:10 Raport z Polski 16:30 Serwis Info Dzień dla niesłyszących 17:15, 3:05 Komentarz: Świat 18:00-5:41 Wieczór, w tym: 18:00, 21:45 OTV 20:00, 21:30, 22:30, 23:30, 2:03, 4:11 Serwis Info Wieczór 21:00, 21:42, 22:54, 23:52, 2:26, 4:31 Pogoda 22:15, 2:29 Plus-minus 20:10, 1:02, 4:35 Mięta 20. 21:07, 1:46 Telekurier: Blżej ciebie 0:00 Młody Freud z Gazy 5:19 Patrol 5:41 Raport z Polski

## TVP Kultura

7:05 Studio Kultura: Informacje 7:20 Studio Kultura: Rozmowy 7:50 Na wyrywki z rozrywki 8:00 Droga 9:00 Jarocin po latach: Wilki 9:30 Na wyrywki z rozrywki 11:00 Pełen guślarstwa obrzęd świętokradzki 12:00 Polska Kronika Non-Camerowa 12:15 Studio Kultura: Informacje 12:30 Studio Kultura: Rozmowy 13:00 Vincent: Życie i śmierć Vincenta van Gogha 14:40 Fisz i Emade 15:20 Powrót Charlotte 15:35 Mówca 17:05 Na wyrywki z rozrywki 17:15 Studio Kultura: Informacje 17:30 Powrót Arabeli 18:30 Czytelnia 19:00 Palety: Egzotyczne melodie 19:30 Trzeci punkt widzenia 20:00 Kosmos 22:25 Sceny ze sceny 22:50 Klasyka filmowo-głosowa 23:55 Strefa 1:30 Barok 3:10 Studio Kultura: Informacje 3:25 Sceny ze sceny 3:50 Zakończenie

## TVP Historia

8:00 Od Żuława do Rossy 8:30 Czas wielkiej próby 9:00 Są takie miejsca 9:30 Dzieje Polaków: Głos ludu 10:30 Zakręty dziejów: Carobójcy 10:40 Boże chroń Rosję 11:30 Papież tysiąclecia: W wolnej Polsce 11:35 Był wśród nas... 12:30 Kulisy III RP: Komitet „S” w Walejsy 13:30 Sekrety muzeów: Muzeum Brytyjskie 14:30 Kresowe Dzieje: Dwa oblicza jednego rodu 14:34 Rody Polskie: Szepcy 15:30 U źródeł cywilizacji: Rzymianie z nad Wisły 16:30 Za obce pieniądze: WSI-na pasku GRU 17:30 Alternatywy 18:45 Siła bezsilnych: Bunt Kowalczyk 20:00 Dzieje Polaków: Niechciany prezydent 21:00 Światowe Konflikty: Korespondent Liban 21:30 Portal 22:00 Czterdziestolatek 23:00 Notacje – Tadeusz Rolke: Mój pierwszy aparat 23:15 Notacje: Tadeusz Rolke – Wojna była przerażająca i piękna 23:30 Archiwalia 23:55 Zakończenie programu

## TVN

5:35 Uwaga! ▲ 5:55 Telesklep 7:00 Granie na śniadanie ▲ 8:00 Brzydula ▲ 8:30 Dzień dobry TVN ▲ 11:00 Zostań top modelką ▲ 12:05 Telesklep 12:35 Na Wspólnej 7 ▲ 13:05 Milionery 14:05 Salon gry ▲ 14:45 Kobra: Oddział specjalny (8) ▲ 15:45 Rozmowy w toku ▲ 16:55 Sąd rodzinny ▲ 17:55 Brzydula ▲ 18:25 Detektywi ▲ 19:00 Fakty 19:30 Sport 19:40 Pogoda 19:50 Uwaga! ▲ 20:05 Na Wspólnej – serial obyczajowy ▲ 20:45 W-11 Wydział Śledczy ▲ 21:30 39 i pół – serial, Polska ▲ 22:30 Kuba Wojewódzki ▲ 23:30 Dexter II (10) – serial kryminalny USA ▲ 0:35 Superwizjer ▲ 1:10 Uwaga – magazyn ▲ 1:30 Nocne granie ▲ 2:50 Rozmowy w toku ▲ 3:45 Nic straconego

## Polsat

5:15 Wstawaj! Gramy! 6:00 Żar młodości 7:00 TV Market 7:15 Wielka wygrana 8:00 Świat według Kiepskich ▲ 9:00 Rodzina zastępcza ▲ 10:05 Miódowe lata ▲ 11:00 Malanowski i partnerzy ▲ 11:30 Samo życie ▲ 12:00 Zamienimy się żonami ▲ 13:00 Tajemniczy element ▲ 14:00 Pierwsza miłość ▲ 14:45 Świat według Kiepskich ▲ 15:50 Wydarzenia 16:10 Pogoda 16:15 Interwencja ▲ 16:30 Malanowski i partnerzy ▲ 17:00 Ostry dyżur ▲ 18:00 Pierwsza miłość ▲ 18:50 Wydarzenia 19:20 Sport 19:25 Pogoda 19:30 Samo życie ▲ 20:00 Femme fatale – dramat krym. ▲ 22:00 Studio Lotta 22:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami (37,38) ▲ 0:30 Centrum (1) ▲ 2:30 Nagroda gwarantowana 3:30 Tajemnice losu (188) ▲ 4:30 Program rozrywkowy ▲

WARTO ZOBACZYĆ



Raj

magazyn

TVP 1 godz. 14.30 12



Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej

TVP 2 godz. 11.00 12



Jedyneczka

program dla dzieci

TV Polonia godz. 8.35, 17.15 6



Fatima: Wielki znak

reportaż

TV Trwam godz. 16.05 6



Święty Andrzej

sylwetka patrona Polski

TV Puls godz. 4.00 12

TVP1

6:00 Kawa czy herbata? – magazyn  
8:00 Wiadomości; Pogoda  
8:15 Kwadrans po ósmej – magazyn  
8:35 Strażak Sam (43) 6  
8:45 Małe zoo Lucy – serial animowany 6  
9:00 Domisie – program dla dzieci  
9:30 Ranczo pod Zieloną Siódmką (26) 7  
10:00 Superwnętrze (1) – cykl dok.  
10:35 Zapytaj prawnika – magazyn  
10:55 Marzenia do spełnienia (25) – serial 12  
11:20 Telezakupy – magazyn  
12:00 Wiadomości  
12:10 Agrobiznes – magazyn  
12:20 Siła z natury – magazyn  
12:40 Plebania (1293) – telenowela TVP 12  
13:05 Klan (1681) – telenowela TVP 12  
13:35 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny  
14:00 Historia postępu technicznego w Europie  
14:30 Raj – magazyn 12  
15:00 Wiadomości; Pogoda  
15:14 Konkurs Piosenki Eurowizji – Moskwa  
15:55 Moda na sukces (4357, 4358) – serial 12  
16:45 Celownik – magazyn  
17:00 Telexpress  
17:20 Temat dnia – rozmowa Jedynki  
17:30 Klan (1686) – telenowela TVP 12  
18:00 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny  
18:30 Plebania (1298) – telenowela TVP 12  
18:55 300% normy – teleturniej  
19:00 Wieczorynka...  
19:30 Wiadomości; Sport; Pogoda  
20:20 Okruczy życia: Królowa XXL – dramat USA 12  
21:55 Faced na topie – serial, USA 16  
22:50 Falszerze – serial sens. TVP 12  
23:45 Bronisław Wildstein przedstawi  
0:25 Kino nocnych marków: Narzeczona bez posagu – serial 12  
1:50 Notacje 2:00 Telezakupy

TVP2

5:45 Złotopolscy (229) – telenowela TVP 12  
6:20 Dwojka dzieciom: Bodzio – mały helikopter – serial anim. USA/Wlk. Bryt. 1996 6  
6:25 Telezakupy  
7:05 Znaki czasu – magazyn poświęcony aktualnym sprawom Kościoła 6  
7:35 M jak miłość (432) – serial TVP 12  
8:30 Pytanie na śniadanie (w tym: Panorama 9:35, Pogoda 9:00, 10:10)  
11:00 Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej – transmisja Mszy św. w Betlejem  
12:30 Święta wojna (309) – serial TVP 12  
12:55 Magazyn Ekstraklasy: Szybka piłka – konkurs  
13:04 Chiny – spojrzenie od środka: Władza i ludzie (1) – serial dok., Wielka Brytania 12  
14:00 Mash (175) – serial kom., USA 1979 12  
14:35 M jak miłość (665) – serial TVP (dla niesłyszących) 12  
15:30 25 lat w PaCE – koncert galowy (2) 12  
16:25 Córki McLeoda (36): Śmiałek – serial obyczajowy, Australia 2002 12  
17:15 Kontakt – program interw.-reporterski  
17:55 Kocham Cię, Polsko! – konkurs SMS  
18:00 Program lokalny  
18:30 Panorama  
18:55 Sport telegram; Pogoda  
19:05 Jeden z dziesięciu – teleturniej  
19:35 Wojciech Ciejrowski: Boso przez świat – Łódź – reportaż 12  
20:05 Barwy szczęścia (271) – serial TVP 12  
20:40 Megakomedie: U Pana Boga w ogródku – komedia, Polska 2007, reż. Jacek Bromski 12  
22:45 Piłka nożna: Puchar Hiszpanii (finał)  
0:40 Puchar Hiszpanii – ceremonia dekoracji zwycięzców  
1:05 Alibi na środe: Plaga – film fabularny, Kanada 2005, reż. Paul Ziller 12  
2:40 Zakończenie programu

TV Polonia

6:00 Kawa czy herbata? 8:00 Wiadomości 8:15 Kwadrans po ósmej 8:35 Jedyneczka 9:00 Zwierzowiec 9:15 Alchemia zdrowia i urody 9:30 Łączy nas Polska 9:50 Made in Poland 10:15 Afisz 10:40 Męska przygoda 11:05 Zaczise gwiazd 11:30 Plebania (1292)  
12:00 Wiadomości  
12:10 Klan (1671) – telenowela TVP 12  
12:35 Na dobry początek  
12:45 Komentator – mag. międzynarodowy  
13:25 Barwy szczęścia (97) – serial TVP 12  
13:45 Biznes z gwarancją – magazyn  
14:10 Tomasz Lis na żywo – talk-show  
15:00 Nasz spis powszechny: Kraj urodzenia  
15:30 Łączy nas Polska – felieton  
15:45 Pełnosprawni – magazyn  
16:10 Pegaz – magazyn  
16:30 Zagadki tamtych lat – cykl reportaży 7  
17:00 Telexpress  
17:15 Jedyneczka – program dla dzieci 6  
17:45 Zwierzowiec: Zanim weźmiesz... Chomik  
18:00 Polska z bocznej drogi – felieton  
18:20 Słownik polsko@polski – magazyn  
18:50 Plebania (1292) – telenowela TVP 12  
19:15 Dobranocka: Noddy 6  
19:30 Wiadomości  
19:55 Sport; Pogoda  
20:15 Klan (1671) – telenowela TVP 12  
20:40 Tydzień Polski  
21:10 Wilnoteka – magazyn  
21:25 Tak miało być (4,5) – serial TVP 12  
22:15 Nigdy nie wrócisz do domu...  
23:10 Tomasz Lis na żywo  
0:05 Serwis; Pogoda  
0:15 Słownik polsko@polski 0:40 Na dobry początek  
0:50 Plebania (1292) 1:15 Dobranocka 1:30 Wiadomości; Sport 2:00 Klan 2:25 Tydzień Polski 2:55 Wilnoteka 3:05 Tak miało być (4,5) 4:00 Nigdy nie wrócisz do domu... 4:50 Tomasz Lis na żywo 5:45 Szop, Szop, Szop, Szop – film anim.

TV Trwam

8:00 Informacje dnia – wydanie główne  
8:20 Kalejdoskop młodych  
8:50 Aktualności Akademickie WSKSiM  
9:00 Każdy maluch to potrafi – pr. dla dzieci  
9:20 Savoir-vivre: Pierwsza wizyta – magazyn  
9:35 Polski punkt widzenia – pr. public.  
10:00 Telesprzedaż – magazyn  
10:15 Felieton  
10:30 Program religijny  
11:45 Muzyczne chwile – magazyn  
12:00 Rozmowy niedokończone (powt.)  
13:20 Skarby Szlaku Gotyckiego – film dok.  
13:50 Porady kulinarne  
14:15 Muzyczne chwile  
14:30 Rozmowy niedokończone: Życie rodzinne w Niemczech  
16:05 Fatima: Wielki znak – reportaż  
17:00 Po stronie prawdy – reportaż interwencyjny  
18:00 Regina Coeli  
18:05 Informacje dnia  
18:15 Rozmowy niedokończone (na żywo)  
19:30 Program dla dzieci: Przygody z Biblią; Wieczorne modlitwy dzieci  
20:00 Informacje dnia – wydanie główne  
20:20 Modlitwa różańcowa  
20:50 Felieton  
21:00 Apel Jasnogórski – transmisja z Kaplicy Cudownego Obrazu na Jasnej Górze  
21:20 Informacje dnia  
21:40 Polski punkt widzenia – program public.  
22:00 Muzyczne chwile – magazyn  
22:10 Reportaż  
22:25 Muzyczne chwile – magazyn  
23:00-8:00 Program dla USA i Kanady – szczegóły na stronie internetowej www.tv-trwam.pl

TV Puls

6:00 Muzyczny budzik 12  
6:30 Wydarzenia dnia – program informacyjno-publicystyczny  
7:00 Telezakupy – magazyn  
7:30 Zorro (17) – serial przygodowy, Kolumbia/USA 2007 12  
8:30 Meandry miłości (122) – telenowela 12  
9:30 Cena marzeń (54) – telenowela 12  
10:30 Burza uczuć (262) – telenowela 12  
11:30 Telezakupy – magazyn  
12:00 Autostrada do nieba – serial, USA 12  
13:00 Telezakupy – magazyn  
13:30 Ale numer! – program komediowy 12  
14:00 Czy jesteś mądrzejszy od 5-klasisty?  
15:00 Cena marzeń (55) – telenowela 12  
16:00 Burza uczuć (268) – telenowela 12  
17:00 Meandry miłości (123) – telenowela 12  
18:00 Filntstonowie – serial anim., USA 1960 6  
19:00 Czy jesteś mądrzejszy od 5-klasisty?  
20:00 Ale numer! – program rozrywkowy 12  
20:30 Obsesja – dramat, USA 1995, wyk. Jack Nicholson 16  
22:30 Wydarzenia dnia – program inf.-publ.  
23:00 Niesamowite historie – serial dok., Polska  
23:30 MacGyver – serial przyg., USA/Kanada 12  
1:30 Wydarzenia dnia – program inf.-publ.  
2:00 Wszystkie słowa dozwolone 12  
2:30 Żebro Adama – program public. 12  
3:00 Miód i szarańcza – program publicystyczny  
3:30 Kościół w potrzebie: Etiopia – zakorzenieni w Bogu – program religijny  
4:00 Święty Andrzej – sylwetka patrona Polski  
4:15 Fatima – reportaż  
4:30 Miód i szarańcza – program publicystyczny  
5:00 Octawa Dies – wiadomości z Watykanu  
5:30 Wszystkie słowa dozwolone  
6:00 Zakończenie programu

TVP Info

7:00 Radio Silesia 10:00 Silesia Informacja 10:15 Anomalię to podobno 11:05 Telezakupy 11:20 S2 Śląsk 11:50 Telezakupy 12:05 Film fabularny 13:40 Telezakupy 13:55 Koncert zyczeń 14:25 Telezakupy 15:00 Na wagę zdrowia 15:15 Telezakupy 15:30 Męska gra 16:00 Silesia Informacja 16:25 Męska gra 16:50 Koncert zyczeń 17:15 Tak Nieuchomości 17:45 Silesia komentarze 18:15 Program publicystyczny 19:00 Propozycje do listy śląskiej szlagierów 19:45 Film fabularny 21:30 Silesia Informacja 22:10 Skandalista Smolo 23:30 Reporter 0:00 Silesia Informacja 0:45 A nam się to podobno 1:30 Koncert zyczeń 2:15 S2 Śląsk 2:45 Tak Nieuchomości 3:15 Propozycje do listy śląskich szlagierów 3:30 Silesia Informacja 4:10 Koncert zyczeń 4:40 Biznes Silesia 5:10 WIPO 6:00 Nudle 6:15 Kukłok kulturalny 6:45 Telezakupy  
Szczegóły na stronie: www.tvs.pl

TVP Info

5:56 Info Poranek (w tym: serwis, pogoda, przegląd prasy, korespondent OTV) 8:01 Gość poranka 8:17 Przegląd portali internetowych 9:20, 10:55 Serwis sportowy 10:00 Gość poranka 10:15 Biznes 11:00 Info Dzień (w tym: serwis, pogoda, serwis sportowy, OTV; Serwis kulturalny 12:00 Serwis; Biznes; Pogoda 13:10 Raport 14:15 Biznes 14:30 Serwis; Pogoda 14:55 Serwis sportowy 15:10 Raport z Polski 16:00 Rozmowa dnia 16:15 Biznes 16:30 Info Dzień (dla niesłyszących) 16:45 OTV 17:15 Komentarz: Świat 17:30 Serwis, pogoda 17:45 Wizyta Benedykta XVI w Ziemi Świętej 18:27 OTV 20:00 Info Wieczór (w tym: serwis, pogoda) 20:10, 4:25 Minęła 20.ta 21:00 Pogoda 21:07 Telekurier 22:15, 2:26 Plus – minus 22:30, 23:30, 2:00 Serwis, pogoda 23:00, 3:14 Sportowy Wieczór 0:00 Brak dostępu 0:59 Minęła 20.ta 1:43 Telekurier 2:39 Debata

TVP Kultura

7:05, 12:15, 17:15, 2:25 Studio Kultura: Informacja 7:20, 12:30 Sceny ze sceny poranka 8:17 Przegląd portali internetowych (3) 9:00 Maanam – „Rockandrolle” koncert 9:30 Piórkami i węglem – spotkania z prof. Wiktoorem Zinem 9:50 Nawyrwyk z rozrywką 11:00 Spotkania z muzyką 12:00 Gioacchino Rossini „Włoszka w Algierze” 13:00 Złote runo – kom., Polska 1996 14:25 Tommy Emmanuel – koncert 14:50 Kieszonkowiec – film fab. 16:05 Wokół „Niebieskiej małpki”. Portret Piotra Mossa – film dok. 17:05 Na wyrwyki z rozrywki 17:30 Ten okrutny, nieczymny chłopak – dramat obycz., Pol. 1972 18:50 Kino krótkich filmów 19:00 Polski film dokumentalny 20:00 Dzieci i ryby – komedia Polska (1997) 21:40 Studio R 22:10 Giganci fortepianu – Glenn Gould 23:10 Strefa – KultOffKino 1:00 Kino nocne: Dróżnik – film obycz., USA 2003 2:40 Studio R

TVP Historia

8:00 Sensacje XX wieku: Zamach na Papieża 8:55 Są takie miejsca 9:30 U źródeł cywilizacji – Rzymianie nad Wisłą 10:30, 15:30 Dzieje Polaków 11:30, 13:30, Za obce pieniądze 12:30, 18:30 Tajemnice historii 14:30 Siła bezsilnych 16:30 Papież tysiąclecia – Wiat król 16:35 Był wśród nas... 17:30 Czterdziestolatek (1) – serial TVP 20:00 Kontrowersje: Zamach majowy 21:00 Za obce pieniądze – Szklarska Poręba 1947 – widowisko publicystyczne 21:00 Tajna historia zimnej wojny: Kominform 1 – cykl dokumentalny 21:00 Tajna historia zimnej wojny – Kominform 1 22:00 Czterdziestolatek (2) 23:00 Notacje: Edward Kossov. Moi przodkowie i ja – cykl dok. 23:05 Notacje: Edward Kossov. W wzięciach i łagrach radzieckich – cykl dokumentalny 23:30 Bez komentarza 23:55 Zakończenie programu

TVN

5:35 Uwaga! 5:55 Telesklep 7:00 Granie na śniadanie 12 8:00 Brzydula – serial 12 8:30 Dzień dobry TVN 11:00 Jak dobrze wyglądać nago 12 12:05 Telesklep 12 12:35 Na Wspólnej 7 – serial obycz., Polska 12 13:05 Milionerzy – teleturniej 12 14:05 Salon gry 14:45 Kobra: Oddział specjalny (9) – serial sens. Niemcy 12 15:45 Rozmowy wtorku 16:55 Sędzia Anna Maria Wesołowska 12 17:55 Brzydula – serial 12 18:25 Detektyw – serial 12 19:00 Fakty 19:30 Sport 19:40 Pogoda 19:50 Uwaga! 20:05 Na Wspólnej 7 – serial obyczajowy, Polska 2009 12 20:45 W-11 Wydział Śledczy 12 21:30 You can dance... 12 23:15 Kata-kumby – horror, USA 18 1:05 Szymon Majewski show 2:05 Uwaga! – magazyn 12 2:25 Nocne granie 12 3:45 Rozmowy w toku 12 4:40 Nic straconego

Polsat

5:15 Wstawaj! Gramy! 6:00 Żarniwość (177) 7:00 TV Market 7:15 Wielka wygrana 8:00 Świat według Kiepskich (93,94) 9:10 Rodzina zastępcza (87,88) 7 10:10 Miód i szarańcza (51) 7 11:00 Malanowski i partnerzy 12 11:30 Samo życie (1280) 12:00 Dom nie do poznania (180) 12:30 Tajemniczy element (5) 12 14:00 Pierwsza miłość 12 14:45 Świat według Kiepskich (95,96) 12 15:50 Wydarzenia; Pogoda 16:15 Interwencja 12 16:30 Malanowski i partnerzy 12 17:00 Ostry dyżur (46) 12 18:00 Pierwsza miłość (912) 12 18:50 Wydarzenia; Sport; Pogoda 19:30 Samo życie 12 20:00 Świat według Kiepskich 12 21:00 Zakochana zośnica – film fab. USA 12 22:00 Studio Lotto 23:10 Najśmieszniejsze momenty świata 7 0:10 Moment prawdy 12 1:10 Synowie (5) 12 1:35 Gdy rozum mówinie (5) 12 2:00 Nagroda gwarantowana 12 3:00 Pr. rozr. 18 4:00 Tajemnice losu 18



**WARTO ZOBACZYĆ**



**Papież Benedykt XVI w Ziemi Świętej**

TVP 1 godz. 11.10 ●



**Nowi przyjaciele**

film obyczajowy

TVP 2 godz. 10.55 ●



**Bajkonurr**

program dla dzieci

TV Polonia godz. 8.45, 17.15 ●



**Apel Jasnogórski**

transmisja

TV Trwam godz. 21.00 ●



**Godzina Miłosierdzia**

program religijny

TV Puls godz. 15.00

**TVP1**

6:00 Kawa czy herbata?  
8:00 Wiadomości; Pogoda  
8:15 Kwadrans po ósmej – magazyn  
8:35 Codzienne przypadki wesołej gro-  
madki: Dar (9) – serial anim. Irlandia  
9:00 Moliki książkowe – magazyn  
9:10 Baśnie i bajki polskie – film anim.  
9:30 Detektyw Foyle III – serial krym. 12.  
11:10 Papież Benedykt XVI w Ziemi  
Świętej – transmisja z nawiedzenia  
Grobu Pańskiego ●  
12:10 Wiadomości  
12:20 Agrobiznes – magazyn  
12:35 Kurs na zysk – magazyn ekonomiczny  
12:45 Plebania (1295) – telenowela TVP 12.  
13:10 Klan (1683) – telenowela TVP 12.  
13:40 Przebojowa noc – pr. rozrywkowy  
13:55 Seans 58 – film dokumentalny  
15:00 Wiadomości; Pogoda  
15:15 Szkoła gadać (65) – pr. rozrywkowy 12.  
15:40 Śmiechu warte (642) – pr. rozrywkowy 12.  
16:05 Moda na sukces (4361, 4362) – serial 12.  
17:00 Telexpress  
17:20 Temat dnia – rozmowa Jedynki  
17:35 Klan (1688) – telenowela TVP 12.  
18:00 Jaka to melodia? – teleturmuji muzycznej  
18:30 Plebania (1299) – telenowela TVP 12.  
18:55 300% normy  
19:00 Wieczorynka  
19:30 Wiadomości; Sport; Pogoda  
20:20 Piątkowe kino akcji: Ptaszek na uwięzi  
– komedia USA 16.  
22:20 Dynastia Tudorów – serial  
kostiumowy USA 12.  
23:30 Mocne kino nocne: W sidłach  
opętania – thriller USA 16.  
1:05 Zakręcone historie – serial Australia 18.  
1:40 Notacje  
1:50 Teleszkapy

**TVP2**

5:40 Złotopolscy (231) – telenowela TVP 12.  
6:15 Dwójka dzieciom: Kacper –  
serial animowany USA  
6:55 Teleszkapy  
7:35 M jak miłość (434) – serial TVP 12.  
8:30 Pytanie na śniadanie  
10:55 Nowi przyjaciele – film obycz.  
Norwegia/Dania 2005 ●  
12:30 Czy telewizja tu wróg naszych dzieci?  
– Wielka Brytania 2007  
13:00 Dolina kreatywna – co słychać?  
13:10 Koło fortuny – teleturmuji  
13:40 Mash (177) – serial kom. USA 1979 12.  
14:10 Magazyn Ekstraklasy:  
Szybka piłka – konkurs  
14:15 Rajskie klimaty (8, 9) –  
serial obyczajowy  
15:20 Tak to leciało! (38) – teleturmuji  
16:15 Uważaj na kioskarza (8) –  
program satyryczny  
16:45 Kabaretowy Klub Kanapowy –  
program kabaretowy  
17:45 Magazyn Ekstraklasy:  
Szybka piłka – kulisy  
17:50 Hit generator Mix – prezentacja – 13  
18:00 Program lokalny  
18:30 Panorama  
18:55 Sport telegram  
18:59 Pogoda  
19:05 Dzieciaki górą (24) – teleturmuji  
20:00 Kocham Cię, Polsko  
20:10 Na dobre i na złe (369) –  
serial TVP 16.  
21:10 Kocham Cię, Polsko: (10) – zabawa  
quizowa  
22:40 Hit generator  
23:45 Czas na miłość: W zastępstwie  
taty – film fabularny USA 1999 16.  
1:25 Zakończenie programu

**TV Polonia**

6:00 Kawa czy herbata? 8:00 Wiadomości 8:15  
Kwadrans po ósmej 8:35 Kuchcikowo 8:45 Bajkonurr  
9:00 Żegnaj, Rockefeller (8) 9:30 Laboratorium  
9:50 Pomorskie krajobrazy  
10:15 Petersburscy Polacy  
10:35 Z daleka, a z bliska  
11:15 Polska z bocznej drogi  
11:30 Plebania (1294) – telenowela TVP 12.  
11:55 Na dobry początek: Kombi  
– Wielka Brytania 2007  
12:20 Klan (1673) – telenowela TVP  
12:45 Hity satelity  
13:00 Tumor Witkacego – film fab. Polska 12.  
14:50 Nasze dzieci – reportaż  
15:10 Okna sztuki – magazyn  
15:25 Męska przygoda – magazyn  
15:50 Hit generator (11) – widowisko muzyczne  
16:40 E-lementarz – magazyn  
17:00 Telexpress  
17:15 Bajkonurr – magazyn  
17:30 Afisz – magazyn kulturalny  
18:05 Petersburscy Polacy – reportaż  
18:25 Hity satelity  
18:45 Plebania (1294) – telenowela TVP 12.  
19:15 Dobranocka - Noddy  
19:30 Wiadomości; Sport; Pogoda  
20:15 Klan (1673) – telenowela TVP 12.  
20:40 Na dobre i na złe (364) – serial TVP 12.  
21:35 Porozmawiaj z... – talk-show  
22:05 Prego – dramat Polska 2004 16.  
23:35 Opole 2008 na bis  
0:00 Serwis; Pogoda Info  
0:13 Makłowicz w podróży  
0:35 Na dobry początek: Kombi  
0:50 Plebania (1294) – telenowela TVP 12.  
1:15 Dobranocka za oceanem  
1:30 Wiadomości; Sport  
2:00 Klan 2:25 Na dobre i na złe 3:15 Porozmawiaj z...  
3:45 Hity satelity 4:00 Petersburscy Polacy 4:25 Prego

**TV Trwam**

8:00 Informacje dnia (powt.)  
8:20 Musicie być mocni miłością –  
program edukacyjny  
8:50 Świat Michała – rozmowy o filozofii-  
program edukacyjny  
9:10 Program dla dzieci  
9:30 Polski punkt widzenia  
10:00 Telesprzedaż  
10:15 Rozmowy niedokończone  
11:30 Tu es Petrus  
12:05 Wypłyn na głębiej: Duc in altum  
12:20 Życie monastyczne:  
Klasztor Dominikanów La Fourette  
– film dok. Wlk. Bryt.  
12:50 Lot ratunkowy – film fab. USA  
14:20 Muzyczne chwile  
14:30 Rozmowy niedokończone – pr. public.  
16:00 Informacje dnia  
16:10 Program poradnikowy  
16:30 Ojciec i syn – reportaż  
17:00 Porozmawiajmy w Rodzinie –  
program edukacyjny  
17:15 Muzyczne chwile  
17:30 Reportaż dnia  
18:00 Modlitwa Regina Coeli  
18:05 Informacje dnia  
18:15 Rozmowy niedokończone – pr. public.  
19:30 Program dla dzieci  
20:00 Informacje dnia – wydanie główne  
20:20 Modlitwa różańcowa  
20:50 Felieton  
21:00 Apel Jasnogórski – transmisja  
21:20 Informacje dnia  
21:40 Wykład naukowy  
22:15 Reportaż  
22:30 Muzyczne chwile  
23:00-8:00 Program dla USA i Kanady –  
szczegóły na stronie internetowej  
www.tv-trwam.pl

**TV Puls**

6:00 Muzyczny budzik 12.  
6:30 Wydarzenia dnia – program informacyjno-  
publicystyczny  
7:00 Teleszkapy  
7:30 Zorak (19) – serial przygodowy, Kolumbia/  
USA 2007 12.  
8:30 Meandry miłości (124) – telenowela 12.  
9:30 Cena marzeń (56) – telenowela 12.  
10:30 Burza Uczuć (269) – telenowela 12.  
11:30 Teleszkapy  
12:00 Z Boską pomocą (16) – serial kom. Niemcy 12.  
13:00 Inna twarz – program publicystyczny  
13:30 Ale numer! – program komediowy 12.  
14:00 Czy jesteście mądrzejszy od 5-klasisty?  
15:00 Godzina Miłosierdzia ●  
15:30 Octava Dies – wiadomości  
z Watykanu  
16:00 Burza uczuć (270) – telenowela 12.  
17:00 Meandry miłości (125) – telenowela 12.  
18:00 Filntstonowie – serial anim., USA 1960 ●  
19:00 Czy jesteście mądrzejszy od 5-klasisty?  
20:00 Ale numer! – program rozrywkowy 12.  
20:30 Zimowy Cyrk – program rozrywkowy  
Francja 16.  
22:30 Śmierć binarna – dramat USA 12.  
0:30 MacGyver – serial przyg., USA/Kanada 12.  
1:30 Wydarzenia tygodnia – program inf.-  
public.  
3:30 Święty Andrzej  
3:45 Fatima  
3:30 Wszystkie słowa dozwolone 12.  
4:00 Miód i szarańcza –  
program publicystyczny  
4:30 Żebro Adama – program  
publicystyczny 12.  
5:00 Święty Andrzej  
5:15 Fatima  
5:30 Wszystkie słowa dozwolone 12.  
6:00 Zakończenie programu

**TVS**

7:00 Radio Silesia 10:00, 16:00, 21:30, 0:00,  
3:30 Silesia Informacje 10:15 MuzycznRelax  
11:05 Teleszkapy 11:20 Gwarek 11:50 Tel-  
ezkupy 12:05 Film fabularny 13:40 Teleska-  
kupy 13:55 Koncert zyczeń 14:25 Teleszkapy  
15:00 Na przelaj 15:30 Jarmark 16:00 Silesia  
informacje 16:25 Jarmark 16:50 Koncert  
zyczeń 17:15 Sekrety natury 17:45 Silesia  
komentarze 18:15 Program publicystyczny  
18:45 Silesia informacja 19:00 Propozycje do  
listy śląskiej szlagierów 19:45 Film fabularny  
21:30 Silesia informacja 22:10 Liga hitów  
Radia Zeti TVS 23:30 Kukłok kulturalny 0:00  
Silesia Informacja 0:45 MuzycznRelax 1:30  
Koncert zyczeń 2:15 Kościół w metropoliach  
2:45 Reporter 3:15 Propozycje do listy śląskiej  
szlagierów 3:30 Silesia Informacja 4:10  
Koncert zyczeń 4:40 Wywiady ks. A. Nowaka  
5:20 Radio Kobiety 6:45 Teleszkapy  
Szczegóły na stronie: www.tvsp.pl

**TVP Info**

5:56 Info Poranek (w tym: serwis, pogoda,  
przebieg prasy, Korespondent OTV 8:01,  
10:00 Gość poranka 8:17 Przegląd portali  
internetowych 9:20, 10:55, 14:55 Serwis  
sportowy 10:15 Biznes - otwarcie dnia  
11:00, 16:30 Info Dzień (w tym: serwis,  
pogoda, serwis sportowy, OTV) 11:15  
Serwis kulturalny 12:00, 15:00, 3:52  
Serwis 12:15, 14:15, 16:15 Biznes 13:10  
Raport 15:10 Raport z Polski 15:55 Serwis  
sportowy 16:00 Rozmowa dnia 17:15, 2:54  
Komentarz: Świat 18:00 OTV 20:00 Info  
Wieczór (w tym: serwis, pogoda) 20:10  
Miejska 20ta 21:00 Pogoda 21:07, 1:32  
Telexkurier 21:30 Info Wieczór (w tym  
serwis, pogoda, OTV) 22:15, 2:16 Plus  
– minus 23:00, 3:05 Sportowy Wieczór  
0:00 Cud nad rzecą Hudson 0:52, 4:16 Forum  
2:29 Telewizja objazdowa 3:27 Było, nie  
minęło 4:56 Oblicza armii 5:19 Raport

**TVP Kultura**

7:05, 12:15 Studio Kultura: Informacje  
7:20, 12:30 Rozmowy istotne 7:50, 17:05  
Nawyrwyki z rozrywki 8:00 Droga (5) 9:00  
24 Ogólnopolskie Spotkania Zamkowe 9:30  
Na wyrwyki z rozrywki 11:00 Manuela  
Gretkowska – pisarka nieimigracyjna  
– film dok. 11:30 Izabela Filipiak czyli  
Podwójna Amnezja – film dok. 13:00  
Bombon, historia pewnej przyjaźni – film  
14:35 Kino krótkich filmów 14:45 Wojciech  
Kilar - koncert 15:15 Ogród – komedia  
17:15, 2:40 Na weekend 17:30 Blokada  
– film dok. 18:25 Marcin Olak Trio 19:00  
Czterdziestolatek - dwadzieścia lat później  
(11) 20:00 Kłasyka filmowa 21:30, 2:55  
Studio Kultura - Rozmowy 22:00 Cat Ste-  
vens - Koncert z BBC Theatre 1971 22:45  
Mistrz i Małgorzata - Seans czarnej magii (1)  
0:35 Kino krótkich filmów 1:00 Kino nocne  
3:20 Zakończenie programu

**TVP Historia**

8:00 Rewizja nadzwyczajna - Zamach  
majowy 8:25 Gwiazdodziej polskiego  
sportu: Stanisław Królak 9:00 Są takie  
miejsca 9:30 Kresowe Dzieje - Uniwersytet  
Wileński - talk-show 10:30 Drugie dno his-  
torii - program historyczny 11:30, 13:30  
Zakręty dziejów 12:30 Skarby Toskanii  
(4) 13:00 Magazyn historyczny 14:30  
Siła bezsilnych 15:30 Dzieje Polaków  
16:30 Papież Tysiąclecia: Pożegnanie  
– cykl dokumentalny 16:35 Był wśród  
nas... 17:30 Zaklęty Dwór (2) Marzyli i  
awanturki – serial TVP 18:30 Tajemnice  
historii 21:30 Skarby Toskanii (7) 22:00  
Zaklęty Dwór (3) W siedzibie upiora – serial  
TVP 23:00 Notacje – Adam Zaleski. Woda  
kolońska w cukrze – cykl dokumentalny  
23:10 Notacje – Adam Zaleski. Kłamstwo  
katyńskie – cykl dokumentalny 23:25  
Archiwum 0:00 Zakończenie programu

**TVN**

5:35 Uwaga! 5:55 Telesklep 7:00 Granie  
na śniadanie 12. 8:00 Brzydula – serial  
12. 8:30 Dzień dobry TVN 11:00  
Kuchenne koszmary (10) 12. 12:05 Tel-  
esklep 12. 12:35 Na Wspólnej 7 – serial  
obycz., Polska 12. 13:05 Detektywi 12.  
14:05 Salon gry 14:45 Kobra: Oddział  
specjalny (11) – serial sens. Niemcy 12.  
15:45 Rozmowy w toku 16:55 Sędzia  
Anna Maria Wesołowska 12. 17:55  
Brzydula – serial 12. 18:25 Detektywi  
– serial 12. 19:00 Fakty 19:30 Sport  
19:40 Pogoda 19:50 Uwaga! 20:05 Lara  
Croft Tomb Raider: Kolebka życia – film  
przygodowy, USA/Holandia/Japonia/  
Niemcy/Wielka Brytania 2003 12. 22:30  
Atak pajaków – horror USA 12. 0:30 Kuba  
Wojewódzki 1:30 Uwaga! – magazyn 12.  
1:50 Nocne granie 12. 3:10 Rozmowy  
w toku 12. 4:05 Nic straconego

**Polsat**

6:00 Żarmłodość (179) 7:00 TV Market 7:15  
Wielka wygrana 8:00 Świat według  
Kiepskich (97,98) 9:10 Rodzina zastępcza  
(91,92) 12. 10:15 Miodowe lata (53) 12.  
11:00 Malanowski i partnerzy (58) 12. 11:30  
Samozycie (1282) 12. 12:00 Najśmieszniejsze  
Momenty Świata (9) 12. 13:00 Tajemniczy  
element (7) 12. 14:00 Pierwsza miłość (913)  
12. 14:45 Świat według Kiepskich (99,100)  
12. 15:50 Wydarzenia; Pogoda 16:15  
Interwencja 12. 16:30 Malanowski i part-  
nerzy (68) 12. 17:00 Ostry dyżur (48) 12.  
18:00 Pierwsza miłość (914) 12. 18:50  
Wydarzenia; Sport; Pogoda 19:30 Samozycie  
(1283) 12. 20:00 Anioł stróż – komedia  
USA 12. 22:00 Studio Lotto 22:10 22:10  
Konfrontacje Sztuk Walki - XI edycja 12.  
0:05 D - jak Deshu – film 12. 2:25 Nagro-  
da gwarantowana 3:25 Tajemnice losu (190)  
18. 4:25 Program rozrywkowy 18.

## WARTO ZOBACZYĆ



## Ziarno

magazyn

TVP 1 godz. 9.10 ●



## Słowo na niedzielę

magazyn

TVP 2 godz. 17.50 ●



## Polska dobrze smakuje

TV Polonia godz. 12.05 ▲



## W namiocie Słowa

program religijny

TV Trwam godz. 16.10 ●

## Octava Dies

Aktualne wiadomości z życia Watykanu – spotkania, konferencje, audjencje. Co tydzień możemy przebiec się do Stolicy Apostolskiej, aby podejrzeć jak wygląda życie, które tętni tam inicjatywami całego Kościoła powszechnego.

program religijny

TV Puls godz. 6.00 ▲

## TVP1

5:45 **Szczęśliwa karta** (3) – serial, Kanada 2003 ▲  
 6:35 **Europejskie safari: Ropucha paskówka** – cykl dokumentalny, Dania 2006 ▲  
 6:45 **Smaki polskie** – magazyn kulinarny  
 7:00 **Dzień dobry w sobotę**  
 7:30 **Rok w ogrodzie** – magazyn  
 8:00 **Wiadomości; Pogoda**  
 8:15 **Przygody pana Michała (8)** – serial historyczno-przygodowy TVP ▲  
 8:45 **Pegaz** – magazyn  
 9:10 **Ziarno** – magazyn  
 9:40 **Siódme niebo: Zupa (7)** – serial, USA 2006 ▲  
 10:25 **Jaka to melodia?** – teleturniej muzyczny  
 10:55 **Cztery pancerni i pies: Czerwona seria** – serial TVP ▲  
 11:55 **Zwierzęta świata** – film dokumentalny  
 12:30 **Kuchnia z Okrasą** – magazyn  
 13:00 **Wiadomości**  
 13:10 **Śmiechu warte** – pr. rozrywkowy ▲  
 13:35 **Callas i Onassis (2)** – film biograficzny, Włochy 2005 ▲  
 15:15 **Ojciec Mateusz (11): Zemsta** – serial kryminalny TVP ▲  
 16:05 **Moda na sukces (4363,4364)** – serial, USA 2005 ▲  
 17:00 **Telexpress**  
 17:20 **300 % normy** – teleturniej ▲  
 18:00 **Młodzi muskietierowie (4)** – serial przygodowy, USA 2007 ▲  
 19:00 **Wieczornika**  
 19:30 **Wiadomości; Sport; Pogoda**  
 20:10 **Opole 2008 na bis: Opolowanie** ▲  
 21:00 **Konkurs Piosenki Eurowizji Moskwa 2009** – finał ▲  
 0:25 **Męska rzecz...** – Skok na kasyno – film fab. USA ▲  
 2:10 **Telezakupy**

## TVP2

5:10 **Echa Panoramy** (dla niesłyszących)  
 5:50 **Dwójka dzieciom: Rodzina Leśniewskich (5)** – serial ●  
 6:25 **Spróbujmy razem** – magazyn  
 7:00 **Magazyn Ligi Mistrzów**  
 7:30 **Poezja łączy ludzi**  
 7:40 **M jak miłość (664)** – serial, TVP ▲  
 8:30 **Barwy szczęścia (265,266)** – serial ▲  
 9:35 **Zmiennicy (11)** – serial, TVP ▲  
 10:45 **Nie tylko dla pań** – serial dokumentalny, Wlk. Bryt. 2006 ▲  
 11:35 **Kulturalni** – magazyn  
 12:00 **Magazyn Ekstraklasy**  
 12:05 **Gwiazdy w południe: Prywatna wojna majora Bensona** – komedia, USA 1955 ▲  
 14:00 **Familiada** – teleturniej  
 14:30 **Złotopolscy (1046)** – telenowela ▲  
 15:05 **Kocham Cię, Polsko** – zabawa quizowa  
 16:25 **Uważaj na kioskarka (9)** – pr. sat.  
 16:55 **Święta wojna** – serial TVP ▲  
 17:20 **Rajskie klimaty (10)** – serial obycz. ▲  
 17:50 **Słowo na niedzielę** ●  
 18:00 **Program lokalny**  
 18:30 **Panorama**  
 18:55 **Sport telegram**  
 18:59 **Pogoda**  
 19:00 **Fort Boyard** – reality show  
 20:05 **Tancerze (7)** – serial, TVP 2009 ▲  
 21:00 **Tancerze** – kulisy  
 21:10 **Kabaretowy Klub Kanapowy: Kabaret DNO** – pr. kabaretowy ▲  
 22:15 **Weekendowe kino Dwójki: Ostatni skok** – film akcji, Francja ▲  
 0:35 **Weekendowe kino Dwójki: Silverado** – western USA ▲  
 2:35 **Smaczne Go!** – magazyn kulinarny  
 3:20 **Zakończenie programu**

## TV Polonia

6:00 **Plebania (1290-1294)** – telenowela ▲  
 8:00 **Echa Panoramy** (dla niesłyszących)  
 8:30 **Porozmawiaj z...** – talk-show  
 9:00 **Aleja gwiazd** – magazyn  
 9:15 **Okna sztuki** – magazyn  
 9:30 **Janka (2)** – serial, Pol./Niem. 1989 ▲  
 10:00 **Piosenki z Sopotu**  
 10:35 **Wojciech Cejrowski: Boso przez świat**  
 11:00 **Złotopolscy (1019)** – telenowela TVP ▲  
 11:30 **Pamiętaj o mnie** – koncert żyćzeń  
 11:45 **Navigator** – magazyn żeglarski  
 12:05 **Polska dobrze smakuje**  
 12:35 **Wideozbiórka dorosłego człowieka**  
 13:00 **Wiadomości**  
 13:10 **Na dobre i na złe (364)** – serial TVP ▲  
 14:00 **Studio Polonia**  
 14:10 **Dzika Polska** – serial dokumentalny  
 14:40 **Made in Poland** – teleturniej  
 15:05 **Szaletstwa panny Ewy (3)** – serial  
 16:00 **Śniadanie na podwieczorek** – magazyn  
 17:00 **Telexpress**  
 17:15 **Pamiętaj o mnie** – koncert żyćzeń  
 17:30 **Telewizja na celowniku bezpieki**  
 18:25 **M jak miłość (649)** – serial TVP ▲  
 19:15 **Dobranocka: Przygody kota Gotfryda**  
 19:30 **Wiadomości; Sport; Pogoda**  
 20:10 **Ranczo (48)** – serial TVP ▲  
 21:00 **Konkurs Piosenki Eurowizji** – finał ▲  
 0:15 **Magazyn przechodnia**  
 0:25 **M jak miłość (649)** – serial TVP ▲  
 1:15 **Dobranocka** – magazyn  
 1:30 **Wiadomości**  
 1:50 **Sport**  
 2:00 **Ranczo** – serial obycz. TVP ▲  
 2:50 **Telewizja na celowniku bezpieki**  
 3:40 **Pamiętaj o mnie** – koncert żyćzeń  
 3:55 **Złotopolscy (1019)** – serial TVP ▲  
 4:15 **To ja złodziej** 6:00 **Zakończenie programu**

## TV Trwam

8:00 **Informacje dnia** (powt.)  
 8:20 **Program poradnikowy**  
 8:50 **Muzyczne chwile** – magazyn  
 9:00 **Program dla dzieci**  
 9:15 **Świat Michała** – rozmowy o filozofii  
 9:30 **Reportaż**  
 10:00 **Telesprzedż**  
 10:15 **Rozmowy niedokończone**  
 11:30 **Sanktuarium Matki Bożej pocieszenia w Leżajsku – Ojcowie Bernardyni** – film Polska  
 13:50 **Muzyczne chwile**  
 14:00 **Muzyka z naszego podwórka** – program kulturalny  
 15:00 **Intruz** – film fab., Wlk. Bryt.  
 15:30 **Koncert Dawnej Muzyki Popularnej: Orkiestra Amsterdam**  
 16:00 **Informacje dnia**  
 16:10 **W namiocie Słowa** – program biblijny  
 17:00 **Reportaż z cyklu „Świadkowie”**  
 17:30 **Reportaż dnia**  
 18:00 **Modlitwa Regina Coeli**  
 18:05 **Informacje dnia**  
 18:15 **Rozmowy niedokończone** (na żywo)  
 19:30 **Program dla dzieci**  
 20:00 **Informacje dnia** – wydanie główne  
 20:20 **Modlitwa różańcowa**  
 20:50 **Zaczerpnij ze źródła** – przegląd Tygodnika Rodzin Katolickich „Źródło” prof. dr hab. Janusz Kawecki  
 21:00 **Apel Jasnogórski**  
 21:20 **Informacje dnia**  
 21:40 **Wykład naukowy**  
 22:10 **Reportaż**  
 22:45 **Muzyczne chwile**  
 23:00-8:00 **Program dla USA i Kanady** – szczegóły na stronie internetowej [www.tv-trwam.pl](http://www.tv-trwam.pl)

## TV Puls

6:00 **Octava Dies** – wiadomości z Watykanu  
 6:30 **Kościół w potrzebie: Etiopia – krok po kroku** – film dokumentalny  
 7:00 **Telezakupy**  
 7:30 **Historia Kościoła katolickiego**  
 8:00 **B.A.R.Z.** – serial młodzieżowy, Niemcy 2007 ●  
 8:30 **W dobrym towarzystwie** – pr. public. serial przyrodniczy, Niemcy 2006 ▲  
 10:00 **Dinotopia (7)** – serial fantazy ▲  
 12:00 **Flubber: Mikstura profesora** – komedia familijna, USA 1963 ●  
 14:00 **Światowe rekordy Guinnessa** ▲  
 14:30 **Legendarny cyrk z Pekinu** ▲  
 16:30 **Czy jesteś mądrzejszy od 5-klasisty?** – teleturniej ▲  
 17:30 **Diagnoza morderstwo** – serial kryminalny, USA 1993-2001, reż. Farhad Mann, wyk. Dick Van Dyke ▲  
 18:30 **Flinstonowie** – serial animowany ●  
 19:00 **Ale numer!** ▲  
 20:00 **Generał** – dramat, Irlandia/Wielka Brytania 1998 ▲  
 22:15 **Pięć dni do północy (2)** – thriller s.-f., USA 2004 ▲  
 0:00 **Oszukani** – thriller, USA 2002  
 2:00 **Historia Kościoła katolickiego** – program religijny ▲  
 2:30 **Wszystkie słowa dozwolone** ▲  
 3:00 **Żebro Adama** – program publicystyczny ▲  
 3:30 **Białostocki znak Boga** ▲  
 4:00 **Miód i szarańcza** – pr. publicystyczny  
 4:30 **Wszystkie słowa dozwolone** ▲  
 5:00 **Żebro Adama** – program publicystyczny  
 5:30 **Miód i szarańcza** – program publicystyczny  
 6:00 **Zakończenie programu**

## TVS

6:45 **Telezakupy** 7:00 **Radio Silesia** 10:00 **Rozmowy przy śniadaniu** 10:35 **Film fabularny** 12:15 **Nudle** 12:30 **Sportowy styl** 13:00 **Gadzetarium** 13:30 **Komputer dla każdego** 14:00 **Kukłok kulturalny** 14:30 **Ekofan** 15:00 **A nom się to podoba** 15:45 **Szlagrowe telezakupy** 16:00, 17:45, 21:30, 0:00, 3:30 **Silesia Informacje** 16:15 **Szafa** 16:45 **Koncert żyćzeń** 17:15 **S2 Śląsk** 18:00 **Kuchnia** po śląsku 18:35, 23:10 **Muzyczny relax** 19:00 **Propozycje do listy śląskich szlagierów** 19:25 **Silesia Informacje fiesz** 19:30 **Propozycje do listy śląskich szlagierów** 19:45 **Film fabularny** 22:10 **Koncerty** 0:45 **Nudle** 1:00 **Koncert żyćzeń** 1:30 **Kuchnia** po śląsku 2:00 **A nom się to podoba** 3:00 **S2 Śląsk** 4:15 **Nudle** 4:30 **Koncert żyćzeń** 5:00 **Klaudiusz&cooking** 5:30 **Szafa** 6:00 **Ekofan** 6:30 **Kukłok kulturalny** **Szczegóły na stronie: www.tvs.pl**

## TVP Info

5:56-10:55 **Poranek** (w tym: Serwis Info, Pogoda, Przegląd prasy, Korespondent, OTV, Serwis Info fiesz, Serwis sportowy) 11:55-17:56 **Dzień** (w tym: Serwis Info Dzień, Serwis Kulturalny, Zapowiedź „Raport z Polski”, Info Dzień, Serwis sportowy) 17:16, 17:35 **Studio Wschód** 16:01, 2:59 **Trudny rynek** 16:30 **Serwis Info Dzień dla niesłyszących** 20:00-5:35 **Wieczór** (w tym: Serwis Info Wieczór, Pogoda, OTV) 20:00 **Miejska przekleństwo** 21:00, 0:16, 5:35 **Raport z Polski** – Ekstra 23:20, 2:37 **Patrol** 23:55 **Pegaz** – magazyn 0:43 **Listy do PRL-u** – felieton 23:03 **Sportowy Wieczór** 1:40, 1:53, 5:07, 5:20 **Studio Wschód** 2:08, 4:13 **Serwis Info Wieczór** – podsumowanie 1:15, 4:42 **Było, nie minęło** – kronika zwiadowców historii 22:15, 2:26 **Plus-minus** – magazyn 3:24 **Oblicza Armii** 5:35 **Raport z Polski**

## TVP Kultura

7:05 **Studio TVP Kultura** 7:15 **Telekino** 7:45 **Folkloranie** – Siwy Dym 8:25 **Kino krótkich filmów** 8:35 **Czterdziestolatek** – dwadzieścia lat później (11) 9:30 **Maj z Gustavo Dudamelem** 11:00 **Więcej niż fikcja** – Hollywood i mafia 11:55 **Klasyka filmowa** 13:25 **Kino krótkich filmów** 13:30 **Trzymaj się swoich chmur** 14:30 **Czytelnia (102)** 15:00 **Studio Kultura** 15:05 **Skarby Filмотeki** 16:05 **Opole '89** 16:30 **Palety** – Egzotyżne melodie 17:05 **Spotkania** – Co wolno pisać? 18:30 **Po trochu wyciągane z zlochu** czyli Archiwizacja 16:00 **Kabaretowy Wyciszyć II tonyje** 21:55 **Więcej niż fikcja** – RIP 23:30 **Jazz-Club Kultura** – Nicole Mitchell's Harambee Project – Festival Jazz Made in Chicago 2006 0:15 **Moje noce są piękniejsze niż wasze dni** 2:05 **Kino nocne** – Powiew nocy – dramat Polska, Francja

## TVP Historia

7:00 **Papież Tysiąclecia: Pożegnanie** 7:10 **Był wśród nas...** 8:00 **Gladiatorzy walczą do końca** 9:00 **Tajemnice historii** 9:30 **Dzieje jednego wynalazku** – Uratować życie 9:45 **Dzieje jednego wynalazku** 10:00 **Światowe konflikty** 10:30 **Wideozbiórka dorosłego człowieka** 11:30 **Historia muzyki** 12:30 **Kresowe Dzieje** 12:35 **Rody Polskie** – Szeptycy 13:30, 19:30 **Spotkania z profesorem Zinem** 14:00 **300 % normy** 14:30 **Sprint** przez historię Przemysława Babiarza 15:00 **Stawka większa niż życie (12)** 16:45, 21:55 **Polska z bocznej drogi** 17:00 **Portal** 17:30 **Zaklęty Dwór (3)** 18:30 **Tajemnice historii** 19:00 **Dwadzieścia lat minęło...** 20:00 **Don Pietro Papagallo (1)** 22:10 **Przedwiośnie (4)** 23:00 **Dzieje jednego wynalazku** 23:30 **Tajemnice historii** 23:55 **Zakończenie programu**

## TVN

5:35 **Uwaga!** – magazyn ▲ 5:55 **Telesklep** 8:00 **Automaniak** – magazyn 8:30 **Dzień dobry TVN** ▲ 10:55 **Pascal**: Po prostu gotuj – magazyn 11:30 **Na Wspólnej** – serial obycz., Polska 2008, wyk.: Bożena Dykiel, Ewa Gawryluk ▲ 13:20 **You can dance** – Po prostu tańcz 15:05 **Brzydula omnibus** – serial kom., Polska 2008 ▲ 17:25 **Łapać złodzieja** ▲ 18:00 **Milionerzy** – teleturniej ▲ 19:00 **Fakty** 19:25 **Sport** 19:35 **Pogoda** 19:45 **Uwaga!** – magazyn ▲ 20:00 **Niania 9** – serial kom., Polska 2009 ▲ 20:35 **Niania 9** – serial kom., Polska 2009 ▲ 21:10 **Teściowie** – komedia, USA/Niemcy 2003 ▲ 23:10 **Amerykański ninjia IV** – film sensacyjny, USA 1990 ▲ 1:10 **Niania 9** – serial kom., Polska 2008 ▲ 1:40 **Uwaga!** – magazyn ▲ 2:00 **Nocne granie** 3:20 **Nic straconego**

## Polsat

5:30 **Wstawaj! Gramy!** 6:15 **Kapitan Flamingo (13)** 6:45 **Yin! Yang! Yo! (12)** 7:15 **Gadżet i Gadżetinis (38)** 7:45 **Action Man A.T.O.M. (19)** 8:15 **Miliony Bailey'a** – film Kanada, ▲ 10:15 **Ewa gotuje** 10:45 **South Beach (3)** – serial ▲ 11:45 **South Beach (4)** – serial ▲ 12:45 **Czarodziejki Brzydula omnibus** – serial kom., Polska do poznania (158) 14:45 **Się kręci (114)** 15:15 **Najśmieszniejsze momenty świata (10)** ▲ 16:15 **Gra wstępna (11)** 17:15 **Przygody Merlina (11)** – serial fantazy ▲ 18:15 **Wynder (9)** – serial Polska ▲ 18:50 **Wydarzenia** 19:20 **Sport** 19:25 **Pogoda** 19:30 **Co nowego u Scooby'ego?** (9) ▲ 20:00 **Jak oni śpią?** 22:00 **Studio Lotto** 22:30 **Gala Boku Zawodowego** 2:15 **Nagroda gwarantowana** ▲ 3:15 **Tajemnice losu (191)** ▲ 4:15 **Program rozrywkowy** ▲ 5:10 **TV Market**

# muzyczne DARY

NOTOWANIE 391

4.05.2009

1. Arka Noego & Tomasz Budzyński – To się dzisiaj stanie (3) ↑
2. New Day – Ratuj pośród fal (5) ↑
3. Julia & Grzegorz Kopala – Ja pragnę żyć – PRO LIFE (4) ↑
4. Beata Bednarz & Monika Kuszyńska – Nowa rodzę się (N/11) ↑
5. Habakuk – Modlitwa o wschodzie słońca (2) ↓
6. Chili my – niech się tak stanie (7) ↑
7. Miecz. Szczęśniak – Kiełbie we łbie (1) ↓
8. 2Tm2,3&Maleo – Gdy usłyszałem Jego Głos {Ps 40} (9) ↑
9. Stanisław Soyka – Stajemy na progu Księgi – TRYPTYK RZYMSKI (8) ↓
10. Anastasis – W mojej głowie (N/13) ↑
11. Viola Brzezińska – 12 lipca (12) ↑
12. Lidia Pospieszalska – Szarość a radość (15) ↑
13. Meritum Treści – Memento – 8 B (10) ↓
14. New Life'M – Szukam domu (N/20) ↑
15. Raz.Dwa.Trzy – Idę przed siebie (14) ↓
16. Magda Anioł – Kto sądzi ten błądzi (bz) •
17. Anti Babylon System – inny wymiar (6) ↓
18. Natalia Niemen – Jestem mamą to moja kariera (17) ↓
19. Arci – Ratuj swoją duszę (18) ↓
20. Dwabepe – Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości (19) ↓



## SAVOIR-VIVRE

### Ubiór kobiety do kościoła

Jeżeli nasza wizyta ma uroczysty charakter, ubieramy się odświętnie. Nikt nie idzie z wyjątkową, towarzyską wizytą w adidasach, dżinsach, spranym podkoszulku i podartej starej kurtce. Udział w niedzielnej Mszy św. ma rangę wyższą niż uroczysta wizyta towarzyska.

W świetle zasad savoir-vivre'u ubiory kobiece dzielą się na dwie kategorie ze względu na rolę, jaką kobieta spełnia. Może ona występować jako pracownik lub jako kobieta, która emanuje kobiecością, podkreśla ją i uwypukla.

Kościół jest takim miejscem, w którym, tak jak zresztą w każdej poważnej instytucji, ten drugi typ kobiecego stroju nie uchodzi, jest nie na miejscu, może komuś przeszkadzać, kogoś gorszyć, a nawet obrażać. Część kobiet powie: „Nie odpowiadam za ludzkie reakcje”. O, nie! W świetle savoir-vivre'u jesteście my za nie odpowiedzialni. Nasz ubiór i nasze zachowania, jak uczy etykieta, mają być takie, by u nikogo nie wywoływały niewłaściwych reakcji, by powodowały powszechną akceptację. Poza tym należy pamiętać, że ubiór zbytnio podkreślający

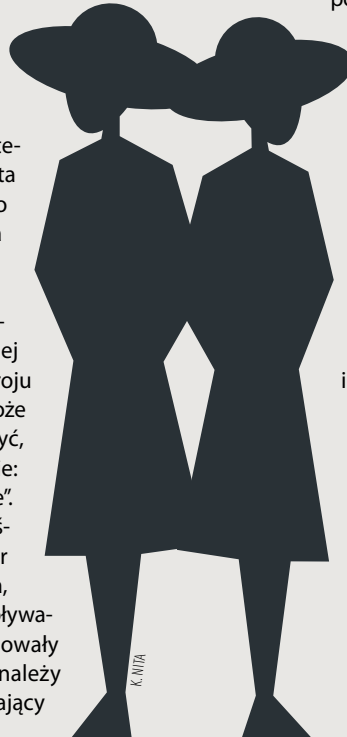
kobiecość, może – co powinno być oczywiste – ściągać i rozpraszać uwagę mężczyzn, a przecież przyszli do kościoła po to, by spotkać się z Panem Bogiem, a nie podziwiać kobiecą urodę. Epatując swoimi

wdziękami, kobieta postępuje więc w taki sam sposób, jak by przyszła do publicznej biblioteki i czytelnicy, gdzie obowiązuje cisza, bo wszyscy chcą w skupieniu czytać, i włączyła głośno przenośne radio.

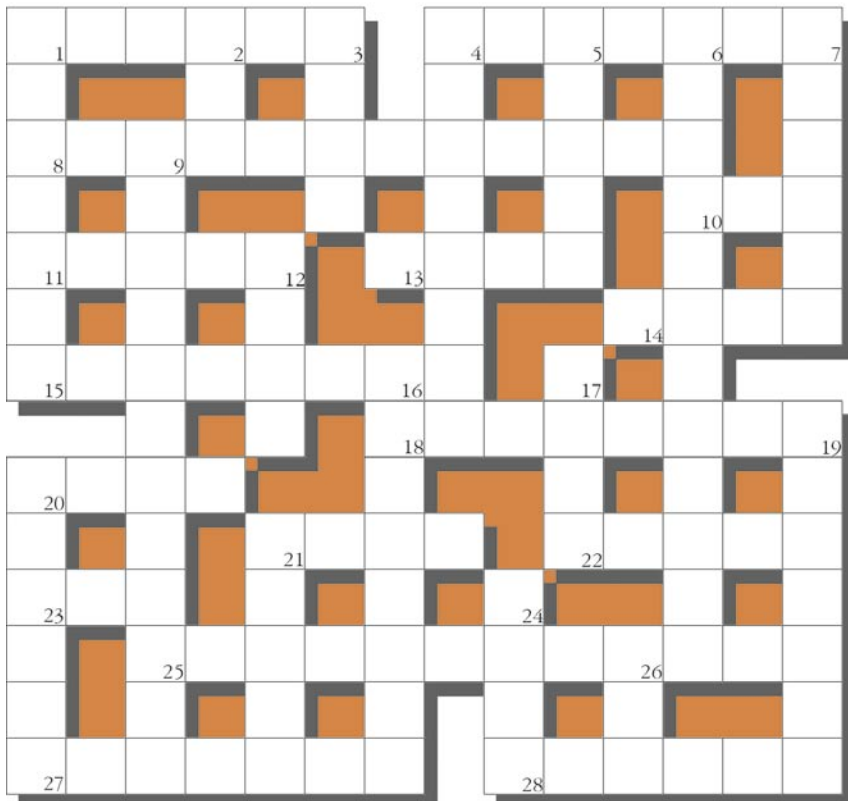
Któraś z pań mogłaby powiedzieć: „Ja nie ubrałam się w ten sposób do kościoła, tylko na spacer, który nastąpi zaraz po Mszy św.". No cóż, w takim przypadku trzeba do kościoła ubrać się stosownie, a potem wrócić do domu i się przebrać.

Kobiety wybierając się z wizytą towarzyską, a nawet do pracy, malują się i perfumują. Trzeba jednak pamiętać o tym, że nie w każdej sytuacji jest to stosowne. W kościele kobiety nie powinny zwracać uwagi innych nie tylko swoim strojem i makijażem, ale również w żaden inny sposób.

Stanisław Krajski  
www.savoir-vivre.com.pl/



## KRZYŻÓWKA NR 769



**POZIOMO:** 1) kardynał, pierwszy prymas Polski w okresie międzywojennym; 4) popularne imię biblijne, także gatunek jablek; 8) kościół arcybiskupa; 10) wolny koniec poziomego lub ukośnego drzewca omasztowania statku; 11) imię chrzestne Papieża Polaka; 13) kontynent z Ziemią Świętą; 14) zatarg; 15) na nitce, do odmawiania Różańca; 18) autor słynnej powieści „Gargantua i Pantagruel”; 20) duchowieństwo; 21) część religijna; 22) nazwisko papieża Piusa XI, znanego Polakom z okresu nuncjatury; 23) ryba rzeczna; 25) wyznawanie obcej religii, zwłaszcza niekatolickiej; 27) musi być urodziwą aktorką; 28) państwo sąsiadujące z Francją, które Jan Paweł II odwiedził dwukrotnie.

**PIONOWO:** 1) aparat do wyświetlania przezroczycy; 2) zwany też Bugiem Poludniowym; 3) kończyzna górna; 4) pierwsza część Liturgii Godzin, odprawiana wcześniej rano; 5) ubóstwo; 6) przeszczep; 7) biskup krakowski i wrocławski z XIV wieku, rzecznik polskości Śląska; 9) pojemnik z wodą święconą używany podczas udzielania pierwszego sakramentu; 12) imię trzynastu papieży; 16) córka koronowanej rodziny; 17) drzewo pospolite w Ziemi Świętej, którego szlachetnym drewnem wyłożone było wnętrze świątyni Salomona; 19) Baruch, słynny holenderski filozof z XVII wieku; 20) bożonarodzeniowa pieśń; 21) święty

król Danii z XI wieku; 24) znak rozpoznawczy, np. watykański przedstawia tiarę, a pod nią złożone na krzyż 2 klucze; 26) powszechnie stosowany minerał o właściwościach konserwujących, wspominany też w Nowym Testamencie (Mt 5, 13; Mk 9, 50; Kol 4, 6) oraz w Kazaniu na Górze.

**CZYTELNICY,** którzy do 20 maja 2009 r. nadesłali prawidłowe rozwiązania pod adresem: „Niedziela”, ul. 3 Maja 12, 42-200 Częstochowa, z dopiskiem: „Krzyżówka nr 769”, wezmą udział w losowaniu nagród.

Nagrody wylosowali:

1. Henryka Borkowska – Wyszków;
2. Edwarda Cieślak – Dąbrowa Górnicza;
3. Konstanty Górecki – Warszawa;
4. Sylwester Jędrasiak – Opatów;
5. Zdzisława Kosmowska – Olsztyn;
6. ks. Marek Kruszewski – Góra Śląska;
7. Danuta Kurlowicz – Elk;
8. Lilianna Pawlikowska – Iława;
9. Joanna Schneider – Pupki;
10. Grażyna Zaranek – Zielona Góra

Rozwiązanie krzyżówki nr 766:

Poziomo: 1) introit; 5) chadek; 8) Magdalena; 9) owal; 11) modlitevník; 13) lep; 15) Ikar; 17) Spira; 18) kuria; 19) wino; 20) Asz; 22) patriarchat; 25) lfin; 26) jezuityzm; 27) Agator; 28) Rumunia.

Pionowo: 1) Izmael; 2) toga; 3) oratorianie; 4) trefl; 5) CIA; 6) dzwonnicza; 7) kolekta; 10) personalizm; 12) INRI; 14) purytanka; 16) Awar; 18) kaplica; 21) Ziemia; 23) Cezar; 24) hymn; 26) Jan.



## Tort orzechowy

Siostra Klara poleca oryginalny tort

z francuskiej kuchni, na który przepis przywozła z Paryża, gdzie spędziła kilka lat.

Można go również przygotować na przyjęcie pierwszokomunijne, dekorując bitą śmietaną i jasnymi winogronami.

## SKŁADNIKI:

Ciasto:

28 dag mąki  
21 dag masła  
14 dag zmielonych orzechów  
9 dag cukru pudru

Masa:

$\frac{3}{4}$  l śmietany kremówki  
2 galaretki owocowe

## WYKONANIE:

Z podanych składników zarobić ciasto. Zostawić na 12 godz. w lodówce. Następnie podzielić na trzy części. Rozwałkować i upiec trzy okrągłe placki. Wykładać z formy delikatnie, aby się nie połamały (są dość twarde). Galaretki rozpuścić w 1 szklance wrzącej wody, dokładnie wymieszać i zostawić do przestygnięcia. Śmietanę kremówkę schłodzić w lodówce, następnie ubić na sztywno. Dodawać po 1 łyżce tejżej galaretki i dokładnie ubijać. Placki przełożyć masą. Udekorować według uznania. Włożyć do lodówki na 24 godz.

Zebrała Jolanta Marszałek



GRAZIANO

## „COŚ DLA CIAŁA I DLA DUCHA” WAKACJE W OLSZTYŃSKIEJ „ŚWIĘTEJ PUSZCZY”

Wzorem lat ubiegłych, Centrum Duchowości Archidiecezji Częstochowskiej „Święta Puszca” w Olsztynie k. Częstochowy organizuje w czasie nadchodzących wakacji atrakcyjny wypoczynek dla dzieci w scenerii ruin średniowiecznego zamku i przepięknych skał Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

Kolonie odbędą się w pięciu turnusach, po 7 dni każdy, w terminach: 4-11 lipca (I turnus); 11-18 lipca (II turnus); 18-25 lipca (III turnus); 25 lipca – 1 sierpnia (IV turnus) oraz 1-8 sierpnia 2009 r. (V turnus). Rozpoczęcie każdego turnusu w dniu przyjazdu o godz. 17, zakończenie – w ostatnim dniu o godz. 10. Osoby muzykujące mogą zabrać ze sobą instrumenty muzyczne. Koszt pobytu jednego dziecka wynosi 350 zł. W czasie trwania kolonii do naszego Ośrodka mogą przyjechać również opiekunowie dzieci. Tygodniowy pobyt opiekuna dziecka wynosi 420 zł (nocleg i wyżywienie). Zaliczkę w wysokości 100 zł wraz z kartą uczestnika należy przesłać pod adresem: **Centrum Duchowości „Święta Puszca”, ul. Świętej Puszczy 6, 42-256 Olsztyn**, lub wpłacić na nasze konto: **BANK PEKAO S.A. I/O. w Częstochowie nr 75 1240 1213 1111 0010 0861 7313**. Karty zgłoszeń do odebrania w Wydziale Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Metropolitalnej w Częstochowie lub przez Internet.

Informacje dotyczące naszego Ośrodka oraz Kartę Uczestnika Kolonii można pobrać ze strony interneto-

wej: [www.swietapuszca.niedziela.pl](http://www.swietapuszca.niedziela.pl). Pod numerem telefonu: (0-34) 328-50-98 lub 328-54-30 można uzyskać szczegółowe informacje dotyczące organizacji kolonii.

Zapraszamy również kapłanów, siostry zakonne, katechetów, rodziny i osoby indywidualne, ruchy i stowarzyszenia, pielgrzymki zmierzające na Jasną Górę do skorzystania w czasie wakacji z bazy naszego Ośrodka. Zapewniamy bardzo dobre warunki w dwóch domach rekolekcyjnych, w sumie na 250 osób, trzy smaczne posiłki dziennie i serdeczną obsługę.

W ciągu całego roku zapraszamy parafialne grupy młodzieży na dni skupienia przed sakramentem bierzmowania i na zakończenie katechezy parafialnej.

W naszym Ośrodku przez cały rok mogą wypoczywać także osoby starsze i każdy, kto szuka wyciszenia i spokoju wewnętrznego oraz duchowego odrodzenia przez oderwanie się od codziennych zajęć i osiągnięcie duchowej równowagi z pomocą modlitwy medytacyjnej oraz kontemplacji. Dla celów odnowy biologicznej otworzyliśmy kąciek SPA z salą rehabilitacji oraz sauną fińską i sauną Infrared. Serdecznie zapraszamy wszystkich chętnych na tygodniowe lub weekendowe turnusy rehabilitacji biologiczno-duchowej.

Ks. dr Dariusz Nowak  
Dyrektor Ośrodka

## KALENDARIUM 10-16 V 2009

Druga dekada maja – okres pilnie obserwowany przez rolników, ale nie tylko. To, co działo się w pogodzie, opisywano, szczegółowo omawiano i wyciągano wnioski – a z nich powstały staropolskie przysłowia i porzekadła, które m.in. obiecują:

- Gdy w maju żołądź dobrze okwita, czas urodzaju zawita.
- Jak maj zbyt często płacze, będą chude kłaczce.
- Gdy w maju plucha, w czerwcu posucha.
- Wody w maju stojące przynoszą szkodę łące.
- Gdy w maju deszcz zbyt często rosi, pierwsze żytko źle się kosi.
- W maju zbiera pszczołka, zbierajmy i my ziółka.

Ewa Aszkiewicz

## UŚMIECHNIJ SIĘ!

### Problemy z parkowaniem pamiętają czasy Noego

Jeden z kardynałów spóźniwszy się na audiencję u Jana XXIII, tłumaczył się, że prawie pół godziny szukał miejsca na zaparkowanie samochodu. Papież okazał zrozumienie i powiedział dobrotliwie:

– Parkowanie to stary problem. Noe musiał szukać przez czterdzieści dni, zanim znalazł miejsce dla arki. K.S.

**Numer 1 w Europie**

**TargiKielce**

**X JUBILEUSZOWE TARGI**

**SacroExpo**

Międzynarodowa Wystawa Budownictwa i Wyposażenia Kościołów, Sztuki Sakralnej i Dewocjonałów

ZAPRASZAMY  
8-10.06.2009 Kielce  
www.sacroexpo.pl

III-229/09

**RENOWACJA – ZŁOCENIE – SREBRZENIE**  
Monstrancje, kielichy, puszki, tabernakula, zyrandole. Pokoleniowe tradycje. Referencje Kurii i konserwatora zabytków. Konkurencyjne ceny. Gwarancja. Polecamy przesyłki Pocztem.  
F-ma ARTSAKR – ARGENTUM, A. STACHURSKA  
09-520 Łąck, Koszeliówka 3 k. Płocka  
tel. (0-24) 277-13-22, www.artsakr.pl

III-320/09

Haft sakralny „ALBA” – sztandary, ornaty  
tel. (0-32) 252-37-28 I-209/09

**Ornaty, sztandary**  
Chorzów, tel. (0-32) 246-55-76 I-306/09

Sztandary, ornaty – ręcznie i maszynowo  
tel. (0-15) 823-14-68, www.hafty.go3.pl I-222/09

**WCZASY zdrowotne, ODCHUDZAJĄCE**  
tel. (0-81) 854-59-76, www.bezeta.pl I-126/09

**SLAJDY**  
tel. 0-600-33-50-23, www.slajdy.net.pl I-939/09

**PRZEZROCZA**  
tel. 0-721-77-77-77 I-1/09

**Zegary wieżowe**  
tel. 0-601-72-59-55, www.zegary-dzwony.pl I-874/09

Ekran, rzutniki, teleobiektywy  
tel. (0-56) 651-93-40, 0-601-64-17-91 I-70/09

Sztandary, chorągwie – haftuję  
tel. 0-886-28-39-21 I-1304/08

**WITRAŻE**  
tel. (0-34) 319-70-03 I-1104/09

**WITRAŻE**  
tel. (0-22) 779-43-58 I-137/09

Ekran samoskładający się i rzutniki.  
Bezprzewodowo, tel. (0-22) 666-01-35 I-774/09

Ogrzewanie promiennikowe TERM 2000  
Producent: Warszawa, tel. (0-22) 822-37-82 I-115/09

Ogrzewanie promiennikami ciepła SOLART  
tel. (0-22) 758-59-82, www.drewart.com.pl I-255/09

**Kudzu Root** – zwalcząca nałogi  
tel. (0-71) 347-91-54, www.kudzu.pl I-613/09

Witraże Mysiakowski  
tel. 0-604-211-206 I-1335/09

**Strony www**  
tel. (0-22) 349-23-46, www.emedia.pl I-1-1340/09

Beskidy. Pokoje z łazienką, tanio  
tel. (0-33) 855-63-63 I-1339/09

**B.P.T. „HALINA”**  
Włochy – Rzym – Ojciec Pio 17-24.05.09  
Medjugorie + Włochy od 2-14.06.09  
Meksyk – Gwadelupe odpust 5-16.12.09  
Ziemia Święta od 1-9.10.09  
tel./fax: (0-32) 242-23-90  
(0-32) 242-68-33  
0-601-47-15-27, 0-698-96-79-95  
www.halina.com.pl I-39/09

**MISJONARZE KLARETYNI** ul. Klaretyńska 11  
91-117 Łódź  
tel. (0-71) 348-15-29; e-mail: referatcmf@wp.pl

Jesteśmy wspólnotą kapłanów i braci zakonnych, którzy zostali powołani do głoszenia Słowa Bożego na wzór naszego założyciela – św. Antoniego Marii Klareta. Głosimy Dobrą Nowinę za pomocą słowa drukowanego, zajmując się formacją osób zakonnych, pracując na parafiach i na misjach. Jeśli chcesz dowiedzieć się o nas czegoś więcej albo jesteś zainteresowany przeżyciem rekolekcji, które pomogą Ci rozeznać swoje powołanie, zapraszamy Cię do odwiedzenia naszej strony: www.klaretyni.pl . I-455/09

**PROGRAM REGIONALNY** NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Śląskie. Pozytywna energia

UNIA EUROPEJSKA EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Samorząd Miasta Częstochowy, Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie i Muzeum Częstochowskie zapraszają na inaugurację Obchodów Setnej Rocznicy Wystawy Przemysłu i Rolnictwa z 1909 r., która odbędzie się 22 maja

Jubileuszowi patronują: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński, Arcybiskup Metropolita Częstochowski Stanisław Nowak i Prezydent Miasta Częstochowy Tadeusz Wrona.

Przebieg uroczystości:

Otwarcie wystaw w Muzeum Częstochowskim – Pawilon w Parku im. S. Staszica  
Prezentacja i zwiedzanie Wystawy Plenerowej w Parku im. S. Staszica oraz w Alei NMP  
Zwiedzanie Wystawy Gospodarczej w Alei NMP  
Zwiedzanie wystawy sprzętu pożarniczego, koncert orkiestr strażackich, pokazy strażackie – plac dr. W. Biegańskiego  
Konferencja „Wystawa Przemysłu i Rolnictwa – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość” w Teatrze im. Adama Mickiewicza  
Wieczorny koncert plenerowy – Grupa „REDLIN” - plac dra W. Biegańskiego

Szczegółowe informacje na stronach internetowych: www.czestochowa.pl, www.muzeumczestochowa.pl  
Obchody Jubileuszu Wystawy Przemysłu i Rolnictwa w Częstochowie 1909 są współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WSL 2007-2013 I-304/09

**LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE**  
przy Niższym Seminarium Duchownym  
Księży Michalitów w Miejscu Piastowym

*Liceum Księży Michalitów proponuje:*

- wykształcenie o profilu humanistycznym
- wychowanie w duchu katolickim
- pomoc w wyborze drogi życiowej
- środowisko wsparcia przez zamieszkanie we wspólnocie seminaryjnej
- pomoc w rozwijaniu własnych zainteresowań

Kontakt:  
tel. 13 435 30 94, 13 433 80 70  
tel. 602 593 598  
e-mail: michalicsnsd@op.pl  
www.nsd.michalici.pl

**Szkoła, która jest domem!**

III-1233/09

**Urbanowicz - Haft**  
HAFTOWANE  
OBRUSY OLTARZOWE  
SZATY LITURGICZNE  
SZTANDARY i CHORĄGWIE  
nasz nowy bezpłatny katalog z pakietem reklamowym i serwetką liturgiczną GRATIS!  
Zamów  
www.urbanowiczhaft.pl - sklep I-1211/09

**IDEALNA PAMIĄTKA PIERWSZEJ KOMUNII ŚWIĘTEJ**  
PIELGRZYMKA DO ZIEMI ŚWIĘTEJ I-39/09

ZAKWATEROWANIE, WYŻYWIENIE, PRZELOT, UBEZPIECZENIE, WSTĘPY W CENIE!

Wyloty co sobotę z Łodzi, Warszawy i Katowic!  
cena od 950 USD

OPIEKA DUCHOWA, CODZIENNA EUCHARYSTIA  
Tyberiada, Kana Galilejska, Nazaret, Kafarnaum, Jezioro Galilejskie, Góra Błogosławieństw, Góra Tabor, Cezarea, Betlejem, Jerozolima, Morze Martwe

KONCESJA ORGANIZATORA TURYSTYKI NR 6 LAUREAT KONKURSU

**TRADE & TRAVEL COMPANY** ASTA  
KONSORCJUM POLSKICH BIUR PODRÓŻY  
Łódź, ul. Piotrkowska 92 tel./fax: 042 630-48-66, 630-48-68 biuro@konsorcjum.com.pl  
Warszawa, ul. Koszykowa 53 tel./fax: 022 622-82-96, 622-64-26  
www.konsorcjum.com.pl infolinia: 0 801 011 714 I-1248/09

Rekolekcje z postem oczyszczającym warzywnym wg dr E. Dąbrowskiej w Zaborówcu.  
Tel. (0-61) 879-88-92  
0-607-23-90-47, 0-516-07-51-18  
e-mail: zaborowiec@op.pl  
www.zaborowiec.neostrada.pl I-573/09

**Klinika KOMED**  
tel. (0-34) 324-61-54  
Częstochowa, ul. Sobieskiego 54

- operacje zaćmy metodą fakoemulsyfikacji
- leczenie zezów
- laserowa tomografia siatkówki i nerwu wzrokowego (AMD, jaskra)
- soczewki kontaktowe
- zabiegi laserowe żyłaków nóg (EVLV)

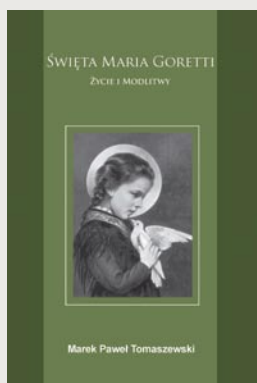
i zamykanie pianką

- leczenie hemoroidów (DGHAL, Hemoron)
- artroskopia lecznicza kolana
- gastroskopia, kolonoskopia, rektoskopia (sprzętem jednorazowego użytku) I-1337/09

Parafia 2500 osób k. Częstochowy zatrudni organistów z zamieszkaniami  
tel. 0-697-250-957, 0-516-085-576 I-955/09

**Doloryści**  
Jesteśmy zakonnikami bez habitu, żyjemy duchowością franciszkańską, a przede wszystkim idziemy dosłownie za Chrystusem, zwyczajną drogą prostoty, pokory i miłości. Jeśli chcesz iść tą samą drogą, dołącz do nas...  
**Bracia Doloryści**  
Al. Przyszłości 8, 05-420 Józefów  
tel. (0-22) 789-29-10, 428-17-63  
e-mail: powolania@gmail.com I-448/09

## NOWOŚCI BIBLIOTEKI „NIEDZIELI”



18 zł

### ŚWIĘTA MARIA GORETTI

Marek Paweł Tomaszewski

36 zł

### SZLAKI PAPIESKIE PRZEWODNIK CZĘŚĆ II



12 x 16,5 cm, 560 stron

**niedziela**

#### WYDAWCA

Kuria Metropolitalna  
w Częstochowie

#### REDAKTOR NACZELNY

ks. dr Ireneusz Skubiś

#### ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO

Lidia Dudkiewicz

#### ADRES REDAKCJI

ul. 3 Maja 12, 42-200 Częstochowa  
tel. (0-34) 369-43-00  
(0-34) 365-19-17  
fax (0-34) 365-11-18, (0-34) 366-48-93  
www.niedziela.pl  
e-mail: redakcja@niedziela.pl

#### KONTO BANKOWE

PKO BP I/O Częstochowa  
nr 86 1020 1664 0000 3102 0019 7418

Redakcja nie zwraca niezamówionych rękopisów. Zastrzega sobie prawo do skracania artykułów oraz zmiany tytułów nadesłanych tekstów bez uprzedniego powiadomienia autora. Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

#### PROJEKT GRAFICZNY

Robert Morusiewicz FABRYKA PRASY

#### SKŁAD

Redakcja „Niedziela”

#### DRUK

RR DONNELLEY KIELCE SA  
AL. SOLIDARNOŚCI 24, 25-323 KIELCE

#### INDEKS 367 176

#### DZIAŁ OGŁOSZEŃ

fax (0-34) 365-59-30  
e-mail: ogloszenia@niedziela.pl

#### DZIAŁ KOLPORTAŻU

Redakcja „Niedziela” przyjmuje prenumeratę w każdym terminie tel./fax (0-34) 324-36-45 kolportaz.niedziela@niedziela.pl

#### TERMINY PRENUMERATY:

##### POCZTA POLSKA

Przedpłaty na prenumeratę krajową przyjmowane są w urzędach pocztowych oraz u doręczycieli na terenie całego kraju w terminach: do 25 listopada za I kwartał, do 25 lutego za II kwartał, do 25 maja za III kwartał, do 25 sierpnia za IV kwartał.

##### RUCH SA

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują jednostki kolportażowe Ruch SA właściwe dla miejsca zamieszkania w terminach: do 5 grudnia za I kwartał, do 5 marca za II kwartał, do 5 czerwca za III kwartał, do 5 września za IV kwartał.

#### EDYCJE „NIEDZIELI”

- A** Edycja ogólnopolska
- B** Łódź **C** Częstochowa
- D** Sosnowiec **E** Legnica **F** Lublin
- G** Kraków **H** Przemyśl
- J** Toruń **K** Podlasie
- M** Kielce **N** Warszawa
- P** Zielona Góra – Gorzów Wlkp.
- R** Wrocław **S** Świdnica
- T** Bielsko-Biała **U** Rzeszów
- V** Szczecin – Kamień Pomorski
- X** Zamość – Lubaczów
- Z** Sandomierz

## NA ROK ŚW. PAWŁA

### GRECKIE SPOTKANIA ZE ŚWIĘTYM PAWŁEM

album, twarda oprawa  
cena: **36,00 zł**

#### ALBUM ZAWIERA:

- zdjęcia z miejsc pobytu św. Pawła w Grecji
- wiersze o. Bartłomieja Józefa Kucharskiego OCD



### Greckie spotkania ze Świętym Pawłem

o. Bartłomiej Józef Kucharski OCD

niedziela

22,5 x 20,5 cm, kreda, 96 stron



### Za Świętym Pawłem ku Chrystusowi

niedziela

22,5 x 20,5 cm, kreda, 96 stron

### ZA ŚWIĘTYM PAWŁEM KU CHRYSTUSOWI

album, twarda oprawa  
cena: **36,00 zł**

#### ALBUM ZAWIERA:

- zdjęcia z miejsc pobytu św. Pawła
- nauczanie Apostoła Narodów – teksty z Pisma Świętego

### „NIEDZIELA” W KATOLICKICH ROZGŁOŚNIACH RADIOWYCH

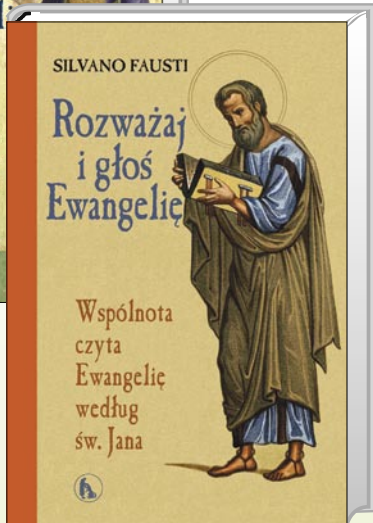
<b>Radio Fiat</b> Częstochowa niedziela 9.00 i 16.00; wtorek 21.30; czwartek 22.00; sobota 9.00, 16.00	<b>Radio Maryja</b> Toruń piątek 14.45	<b>Radio Jasna Góra</b> Częstochowa niedziela 10.00; środa 14.45	<b>Radio Opatów</b> Ostrowiec Świętokrzyski piątek 17.30	<b>Radio Rodzina</b> Wrocław niedziela 7.30
<b>Radio Via</b> Rzeszów niedziela 10.15	<b>Radio Podlasie</b> Siedlce wtorek 8.35	<b>Katolickie Radio Płock</b> Płock sobota 8.00	<b>Radio Pomost</b> Pomost sobota 8.00	<b>Radio Zamość</b> Zamość piątek 11.40; sobota 8.15
<b>Radio Niepokalanów</b> Niepokalanów sobota 8.30	<b>Radio Józef</b> Warszawa środa 11.50	<b>Radio Chicago</b> Chicago poniedziałek 6.45	<b>Radio Głos</b> Pelplin sobota 17.10; poniedziałek 8.10	<b>Radio Ain Karim</b> Skomielna Czarna piątek 10.10, 15.35; sob. 15.30; niedz. 9.35
<b>KRC</b> Ciechanów niedziela 12.00	<b>Radio Fara</b> Przemyśl, Jarosław, Krosno niedziela 9.30	<b>Radio Warszawa</b> Warszawa niedziela 9.10; wtorek, środa 8.10	<b>Radio Plus</b> Legnica czwartek 11.50	<b>Radio eR</b> Lublin sobota 8.45



# Specjalna oferta dla Czytelników NIEDZIELI NIŻSZE CENY!!!

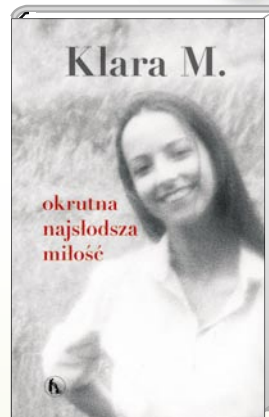


Silvano Fausti  
**Rozważaj i głos Ewangelii**  
Katecheza narracyjna Ewangelii według św. Marka  
s. 592, twarda oprawa ~~67.00 zł~~ **60.30 zł**



Silvano Fausti  
**Rozważaj i głos Ewangelii**  
Wspólnota czyta Ewangelie według św. Jana  
s. 672, twarda oprawa ~~68.40 zł~~ **61.56 zł**

Książka ta, to jeden z najlepszych komentarzy do Ewangelii według św. Jana.

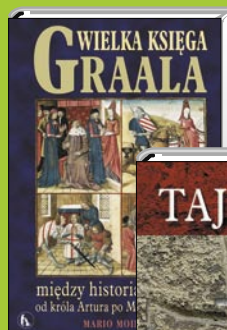


Klara M.  
**Okrutna najłodsza miłość**  
s. 248, twarda oprawa ~~37.90 zł~~ **34.19 zł**

Klara M. lekkim dotknięciem sprawia, że czytelnik uśmiecha się, zamyśla, zastanawia, płacze, zwraca się ku swemu wnętrzu i szuka odpowiedzi na pytania: dokąd zmierzają i w jaki sposób to czyni.

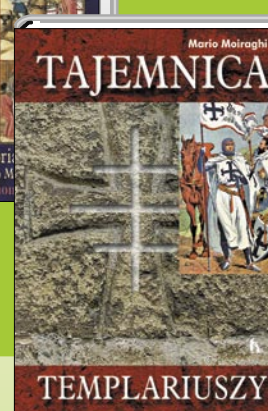
## KOMPLET – OFERTA SPECJALNA

~~133,50 zł~~ **93,45 zł** RABAT 30%

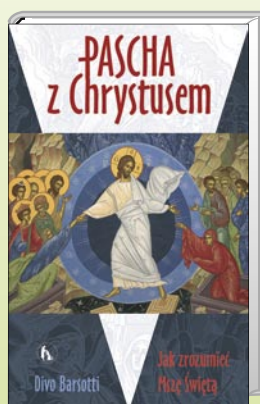


Mario Moiraghi  
**Wielka Księga Graala**  
Między historią a legendą, od króla Artura po Marię Magdalene  
s. 352, twarda oprawa ~~45.00 zł~~ **40.50 zł**

Mario Moiraghi  
**Na tropie Pierwszego Inkwizytora**  
s. 288, twarda oprawa ~~43.90 zł~~ **38.70 zł**

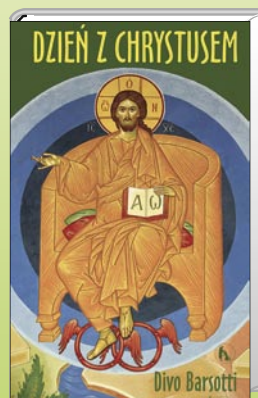
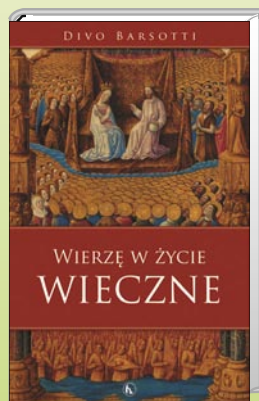


Mario Moiraghi  
**Tajemnica Templariuszy**  
s. 208, twarda oprawa ~~45.50 zł~~ **40.95 zł**



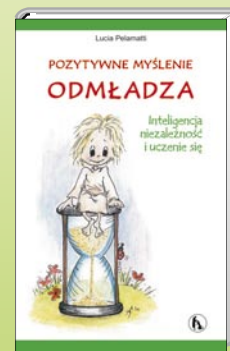
Divo Barsotti  
**Pascha z Chrystusem**  
Jak zrozumieć Mszę Świętą  
s. 96, ~~23.90 zł~~ **21.51 zł**

Divo Barsotti  
**Wierzę w życie wieczne**  
s. 128  
~~23.90 zł~~ **21.59 zł**



Divo Barsotti  
**Dzień z Chrystusem**  
s. 144  
~~27.40 zł~~ **24.39 zł**

Lucia Pelamatti  
**Pozytywne myślenie odmładza**  
Inteligencja, niezależność i uczenie się  
s. 152  
~~28.20 zł~~ **25.38 zł**

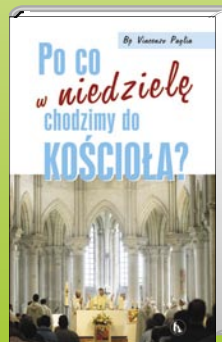


Mauro Orsatti  
**Sztuka modlenia się**  
W szkole Nowego Testamentu  
s. 304, ~~36.90 zł~~ **33.21 zł**  
Jak i kiedy nauczyć się modlić.



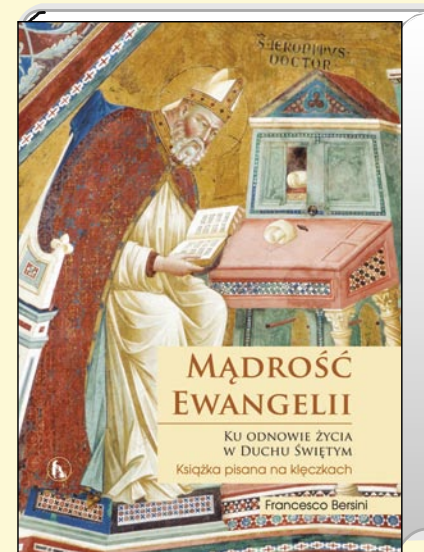
Bogdan Kocańda OFMConv  
**Jak pomagać cierpiącym z powodu działania złych duchów**  
Poradnik  
s. 184  
~~27.40 zł~~ **24.39 zł**

Bp Vincenzo Paglia  
**Po co w niedzielę chodzimy do kościoła?**  
s. 64  
~~11.90 zł~~ **10.71 zł**



## Światowy bestseller!!!

Francesco Bersini  
**MĄDROŚĆ EWANGELII**  
Ku odnowie życia w Duchu Świętym  
s. 360, twarda oprawa  
~~39.00 zł~~ **35.10 zł**



Książka ta została napisana dla Ciebie, abyś rozwiązywał problemy w świetle Mądrości Boga.

Składając zamówienie proszę podać kod: **N 19**. Podanie kodu warunkuje rabat!

**WYDAWNICTWO FRANCISZKANÓW Bratni Zew**

ul. Grodzka 54, 31-044 Kraków  
tel. 012 428 32 40, tel./fax 012 428 32 41  
ksiegarnia@bratnizew.pl www.bratnizew.pl

koszt wysyłki 12 zł  
zamówienia powyżej 100 zł  
– wysyłka GRATIS!